

1 creditors have been paid.” On June 19th, 2002, the Probate Court said that the estate was
2 “clearly insolvent” and there is “no prospect of there being any funds in the estate beyond
3 what will go towards covering the creditors’ claims.” On July 1st, 2002 the Agder Crown
4 Court found the estate to be insolvent and said that “the true economic interest in the
5 administration of the estate lies with the creditors.” The Agder High Court, in December
6 2002, agreed, saying that “Bess Jahre does not herself have any financial interest in the
7 administration of the estate, as the estate is insolvent whether the action in the Cayman
8 Islands continues or not.”

9
10 Mr. Wahr-Hansen has expressed the same view, albeit in more guarded terms. In a prior
11 affidavit in this proceeding, he said: “I accept that the liabilities of the estate are likely to
12 exceed its assets, with the result that there is likely to be no surplus to distribute to [Bess
13 Jahre]”. In a submission to the Agder High Court, Mr. Wahr-Hansen said that this action
14 “is immaterial to Bess Jahre personally” because “her inheritance from the estate will not
15 be affected by whether the estate continues with or withdraws from the action in the
16 Cayman Islands.” He also conceded in a witness statement that the estate has always
17 been administered by him “as an insolvent estate.”

18
19 Thus, those who are charged with the administration of the estate have, in a considered
20 way and on a number of occasions, conceded that Bess Jahre had no prospect of receiving
21 anything. I am satisfied that is the case.

22

1 As of November, 2001, Anders Jahre Rederi A/S had a relatively small claim against the
2 estate in the amount of some US \$179,000.00. As described above, the company initiated
3 bankruptcy proceedings against the estate and, very shortly thereafter, found that its claim
4 was satisfied by an intervention payment from the Norwegian Ministry of Justice.

5

6 The payment was made on the recommendation of Mr. Wahr-Hansen. I am satisfied that
7 his predominant reason for recommending the payment, and the Ministry's predominant
8 reason for making it, was tactical – to preserve a perceived advantage in this and the
9 predecessor proceeding concerning the tax gathering defence. Had the bankruptcy
10 proceeding been allowed to take its course, it would have been impossible for the estate
11 to argue that Bess Jahre was wholly or even partially in control of its affairs; it would
12 have then been plain that the creditors were in the driver's seat. By avoiding bankruptcy,
13 the estate preserved for itself an argument in response to the tax gathering allegation
14 which it perceived as important – the argument that the debt owed to the Ministry,
15 because of its origin, is tantamount to one owed to an ordinary creditor.

16

17 At this juncture, I think I must do what many of the authorities do in another context and
18 ask whether, *in substance*, the estate has any creditor other than the Norwegian revenue.
19 The answer must be "no". The debt in question is tiny – a fraction of one percent of the
20 revenue debt itself. It is owed to the Ministry of Justice, a part of the Norwegian
21 Government which itself has worked in tandem with the Ministry of Finance to pursue
22 the tax claim, and has assisted in providing funding to the estate until the Lazard
23 settlement. In substance, the debt to the Ministry is a debt incurred for the purpose of

1 advancing this litigation and enhancing the prospects of the plaintiff; it is not a debt owed
2 to an ordinary, independent creditor.

3

4 I find that there is no independent creditor of the sort identified in *Ayres v. Evans* and
5 *Priestley v. Clegg*; the defendants have established that the proceeds of the litigation will
6 go to the foreign revenue authority.

7

8 Is the claim in substance an attempt to collect foreign tax?

9 The ultimate question is whether the facts and circumstances, taken as a whole,
10 demonstrate that the claim is in substance one for the collection of foreign tax. The
11 burden of proof and persuasion on this issue rests with the defendants.

12

13 The administration of the Jahre estate was not, of course, initiated by the Norwegian
14 revenue. It was only after Dr. Brunsvig's illness that the need for a new administrator
15 arose. Like the liquidator in *Buchanan*, Mr. Wahr-Hansen was recruited for the task and
16 proposed for appointment by the revenue authorities. As in *Buchanan*, there were (at the
17 time of appointment) other interests to be considered. Bess Jahre, the heir, asked Mr.
18 Wahr-Hansen for an assurance that the estate would never be placed into bankruptcy.
19 She did not get one, although Mr. Wahr-Hansen did say that he could not see "any sense"
20 in taking such a step. Bess Jahre then gave her approval to the appointment.

21

22 Like the liquidator in *Buchanan*, Mr. Wahr-Hansen was appointed by the court. As a
23 matter of Norwegian law, the Probate Judge (Judge Ronning) was entitled to make this

1 appointment without considering the views of the beneficiary or the interests of the
2 creditors. As administrator, the actions and decisions of Mr. Wahr-Hansen are subject to
3 court administration. That, also, is true of court-appointed liquidators.

4

5 There can be no doubt that Mr. Wahr-Hansen's primary mandate has always been to
6 recover foreign assets; he has said that this was his "total focus" after appointment. None
7 the less, the locating of offshore assets has not been the only activity of the estate in
8 recent years. A successful claim was advanced in Norway to the shares of Anders Jahre
9 Rederi A/S, the second plaintiff. That entity owns substantial cash assets, shares and real
10 property. The estate has also advanced claims in Norway against Jorgen Jahre Jr. and
11 Bjorn Bettum. It cannot be said that this proceeding is the estate's only *raison d'être*.

12

13 The mandate to search for assets abroad was given to Mr. Wahr-Hansen by the Probate
14 Court in January, 1991 with the consent of Bess Jahre. It seems surprising that she would
15 give this consent, since she was appealing the Vestfold tax assessment at the time. Later,
16 between June 1993 and October 1995, Mr. Wahr-Hansen initiated proceedings against
17 Bess Jahre to recover the shares in Anders Jahre Rederi A/S (which owned the house in
18 which she was living). Despite these substantial reasons why she might have withheld
19 her consent, the fact that she consented to the search for overseas assets is well
20 documented: see exhibit D4/1296, D4/1323, D4/1345, D4/1428, and D5/1485.

21

22 I have been provided with affidavit evidence concerning the Norwegian statutory regime
23 for the administration of estates. The estate is a separate legal entity with the Probate

1 Judge as its "head." The Probate Court is charged with the responsibility of the
2 administration of the estate, although a Probate Judge may appoint assistants. Mr. Wahr-
3 Hansen is such an assistant; as the administrator, he is a "servant of the court."
4
5 All significant decisions must be made ultimately by the Probate Court. It is bound by
6 section 19 of the Probate Act 1930, which requires the court to accept a decision of the
7 heir of the estate unless the judge concludes that this decision is contrary to the interests
8 of the creditors. Even though the estate is insolvent, the creditors have limited formal
9 influence on its administration. For the most part, the creditors have no entitlement to
10 attend meetings of the court. Judge Ronning has, however, considered it appropriate to
11 invite the creditors of this estate to attend Probate Court meetings and to express their
12 views on important decisions. Even though the estate is insolvent, the views of the heir
13 (or the heir's estate) must be considered and acted upon unless they are contrary to the
14 interests of the creditors.
15
16 The degree of supervision exercised by the Probate Court has exceeded, to a significant
17 degree, that which would be exercised over the typical court-appointed liquidator,
18 particularly where there is just a single creditor. For example, with respect to the
19 McKinnell agreement, the Deputy Judge accepted the argument of Bess Jahre (over the
20 opposition of the Ministry of Finance) that, should her challenge to the second tax
21 assessment succeed, Dr. McKinnell should not be allowed to look to the assets of the
22 estate under his indemnity. With respect to the estate's claim against Jorgen Jahre, the
23 Probate Judge suggested on his own motion that the estate should seek to negotiate a

1 settlement (although, in the event, the case proceeded to trial). Later, the creditors
2 wanted Judge Ronning to authorize an appeal by the estate of the judgment in favour of
3 Jorgen Jahre; he rejected the request. After a ruling against the estate in the appeal in
4 Bjorn Bettum's case, the Ministry of Finance asked for a further appeal by the estate; that
5 was rejected. In at least some of these instances, the court's decision was contrary to the
6 recommendation advanced by the administrator.

7

8 In 1996, Judge Ronning, on his own initiative, appointed a lawyer to represent the estate
9 with a view to negotiating a global settlement of all the claims. Bess Jahre favoured this
10 approach. The creditors and Mr. Wahr-Hansen were in favour of a narrower approach,
11 hoping to achieving certain specific settlements. On this occasion, the Probate Court
12 adopted a course of action on an issue of central importance which was contrary to the
13 express wish of the Norwegian revenue.

14

15 In 2002, the Ministry of Finance wanted the estate to take legal proceedings to determine
16 the validity of a gift of property to Bess Jahre; she, of course, was opposed. The Probate
17 Court decided in favour of Bess Jahre.

18

19 Mr. Wahr-Hansen did work closely with the Ministry of Finance and paid a great deal of
20 attention to its wishes and views. The most telling incident has to do with the McKinnell
21 agreement. Since Dr. McKinnell was asking for 15% to 20% of any amount recovered
22 by the estate as the price of his co-operation, the decision to negotiate and conclude the

1 agreement was a momentous one. (Ultimately, the agreement awarded him 40% but the
2 amount was capped at \$50,000,000.00 U.S.)
3
4 Mr. Wahr-Hansen was contacted about McKinnell in December 1991. He quickly sought
5 and obtained the agreement of Bess Jahre and the Probate Judge that they would not
6 insist on seeing the "sensitive information" to be provided by McKinnell.
7
8 Mr. Wahr-Hansen met McKinnell in New York in February, 1992. By June, 1992, the
9 Norwegian Attorney General was reviewing McKinnell's proposals; the Government's
10 initial response was "positive" and a meeting was arranged for June 23rd, 1992 to discuss
11 the proposal in depth. By that time, Mr. Wahr-Hansen had obtained from the Solicitor
12 General an agreement in principle to the proposal. A first draft of the agreement was
13 provided by McKinnell in August, 1992. By October, the proposal was in the hands of
14 Norwegian Government authorities for their "final consent."
15
16 However, it was only on November 12th, 1992 that Mr. Wahr-Hansen raised with the
17 Probate Court the "possibility" of buying information from Dr. McKinnell. Even then,
18 the Probate Court was given only a "restricted and anonymised version of the basic idea
19 of the draft agreement" (see exhibit D4/1439). Finally, in January, 1993, the Norwegian
20 authorities decided to approve the agreement and the Probate Court was then asked to
21 authorize an initial payment of U.S. \$270,000.00 to Dr. McKinnell. This narrative,
22 considered in isolation, is entirely consistent with the notion that Mr. Wahr-Hansen was
23 in full control of events and subject only to nominal supervision by the court.

1

2 There were repercussions. Judge Ronning became increasingly concerned about what he
3 considered to be Mr. Wahr-Hansen's overly close relationship with the Ministry of
4 Finance and overly independent conduct. On November 12th, 1997 the Probate Court
5 criticized Mr. Wahr-Hansen for having separate meetings with the Ministry of Finance at
6 which he appears to have shared with them facts not made known at the meetings of
7 creditors (see exhibit D7/2556 – 60). Judge Ronning described the situation as consistent
8 with the notion that there were two separate estates – “one administered by the Probate
9 Court, the other by the Trustee”. In September, 2002 Judge Ronning felt it necessary to
10 warn Mr. Wahr-Hansen that decisions concerning the estate could not be “made in the
11 shadowy depths of the Ministry of Finance, with instructions issued to the Personal
12 Representative by any unauthorized persons” (see exhibit D9/3320). In January, 2003,
13 the Probate Judge recorded his impression “that the trustee has been more interested in
14 following the Ministry of Finance than the Probate Court” (exhibit D10/3560).

15

16 From all of this, I draw two conclusions: first, that Mr. Wahr-Hansen worked very
17 closely (I could say “hand in glove”) with and on behalf of the Norwegian authorities;
18 and, second, that the Probate Court exercised a significant degree of control and
19 supervision. In doing so, that Court was exceeding the level of supervision ordinarily
20 exercised over a court-appointed liquidator, particularly where the liquidation estate has
21 only one major creditor.

22

1 It is accepted that funding for the estate was provided by the State of Norway between
2 1994 and 2001; it was extensive. Commercial lenders had been approached but declined
3 to lend assistance. The State's participation included providing a necessary indemnity to
4 the Probate Judge in respect of the English proceedings and providing a guarantee in
5 favour of Lazards and Lord Kindersley to facilitate the Lazards settlement agreement.
6 The Ministry of Justice provided approximately U.S. \$28.4 million dollars in funding to
7 the estate.

8
9 On the other hand, the estate has been self-funding since the time of the Lazards
10 settlement and remains so today.

11
12 Some of my earlier findings are also germane on the question of whether the proceedings
13 are in substance an attempt to collect foreign tax. The defendants here are third parties,
14 the claims advanced are proprietary in nature, and their resolution does not require
15 consideration of any aspect of Norwegian tax law. Unlike the claim in *QRS*, the amount
16 claimed here is not equal to the tax debt. As I have found earlier, the clear purpose of the
17 intervention payment made to Anders Jahre A/S was to avoid having the estate put into
18 bankruptcy and thus to permit the plaintiffs to argue, as they have done, that the
19 administrator and the Probate Court must give primacy to the interests of the heir.

20
21 Overall, there are a number of significant distinctions between the present case and the
22 circumstances in *Buchanan* and *QRS*, the two closest parallels. The Probate Court has
23 had a relatively high level of involvement in the administration of the estate and has acted

1 against the wishes of the Norwegian revenue on several occasions. The defendants here
2 are third parties. The claims are proprietary in nature.

3

4 These distinctions are of controlling importance. When I consider them together with all
5 of the other factors militating for and against the proposition that the claim is in substance
6 an attempt to collect foreign tax, I conclude that it is not. A contrary conclusion would
7 amount to a significant extension of the principle. None of the modern authorities
8 provide any support for the notion that the boundaries of the doctrine should be
9 expanded.

10

11 For these reasons, my answer to the question for preliminary determination is "no".

12

13 Dated this 8th day of January, 2007

14

15

Henderson, J.

16

17

Henderson, J.
Judge of the Grand Court

DEED OF AGREEMENT DATED 27th OCTOBER 2008

THIS AGREEMENT is made BETWEEN

- (1) The Estate of Anders Jahre Estate No 7/1982 Sandefjord Probate Court ("the Estate").
- (2) Karstein J. Espelid and Even Wahr-Hansen (the "Personal Representatives" which expression shall except where the context requires include each of Karstein J. Espelid and Even Wahr-Hansen and their successors in title as Personal Representatives).
- (3) Anders Jahre Rederi A/S, a company incorporated in Norway ("AJR").

(The Estate, the Personal Representatives and AJR are together referred to herein as "The Norwegian Parties"; and references to the Norwegian Parties shall, where the context admits, include references to each of them).

- (4) Compass SE Ltd. (formerly known as Compass Trust Co Limited) ("Compass") as executor of the late Thorleif Monsen, Mads Erik Monsen, Aall Group Inc ("AGI"), ATB Ltd (formerly known as Aall Trust & Banking Corporation Limited) ("AT&B"), Aall & Company Limited Inc, Tove Brown, The Right Honourable Anthony George Merrik Baron Tryon of Dumford ("Lord Tryon"), Forrester Maritime Limited, Forrester Holdings Limited (in voluntary liquidation), Chester Portfolio Limited, Anchor Trust Co Limited and Ornate Limited (together referred to herein as "the Monsen Parties"; and references to the Monsen Parties shall, where the context admits, include references to each of them).
- (5) Butterfield Bank (Cayman) Limited (formerly known as Bank of Butterfield International (Cayman) Limited) ("Bank of Butterfield").
- (6) Bridge Trust Company Limited ("Bridge").
- (7) Robert N. Slatter, formerly a trustee of the Continental Foundation and the Aall Foundation ("Slatter").

(8) The Attorney General of the Cayman Islands ("the Attorney General").

The foregoing are together referred to herein as the "Parties".

WHEREAS

- (A) The Estate is a legal entity and makes this Agreement on its own behalf and on behalf of its creditors (whether preferential, approved or unapproved) and beneficiaries.
- (B) The Personal Representatives are jointly the personal representative of the Estate and make this Agreement in that capacity and on behalf of the Estate and their successors in title.
- (C) The Estate is the assignee of the Breach of Trust Claims (as defined below) pursuant to the Deed of Assignment (as defined below) and the Parties to this Agreement hereby acknowledge and agree that the assignment of the Breach of Trust Claims to the Estate was and is valid and effective.
- (D) The Norwegian Parties believe they are entitled to judgment against the Monsen Parties in the Cayman Proceedings for a sum exceeding US\$250 million and would therefore today recover all the assets of the Monsen Parties.
- (E) The Monsen Paying Parties (defined below) have disclosed a list of their Available Assets (defined below) in the course of the negotiations preceding this Agreement
- (F) The Norwegian Parties are, in the light of the aforesaid disclosure, willing to enter into a compromise of the Cayman Proceedings for a payment of US\$10 million on the terms set out herein.
- (G) This Agreement is conditional upon approval by the Probate Court (as defined below).

Now the parties agree as follows:

Definitions

1. In this Agreement:

- 1.1. "Affiliates" shall mean Guri McKinnell, Thomas John Monsen and the children of Mads Erik Monsen, Tove Brown, Guri McKinnell and Thomas John Monsen.
- 1.2. "AGI Indemnity" shall mean the rights arising in favour of AGI under a Deed of Indemnity dated 18 March 2004 whereby the Estate agreed to indemnify AGI to the extent of one-third of any sums awarded against AGI or AT&B in any action brought by the Estate against AGI and AT&B by reason of or arising out of facts and matters set out in the writ in the English Proceedings and/or to indemnify AGI to the extent of one-third of any sum paid by AGI or AT&B in settlement of any such claims.
- 1.3. "Assets" shall mean any real and personal property wherever located throughout the world and without prejudice to the generality of the foregoing includes intangible assets, choses in action, securities, stock, shares, bills, bonds, investments, contracts, joint ventures, mortgages, charges, pension benefits, beneficial interests (whether arising under a trust or otherwise, whether vested or contingent, and whether in possession, reversion or remainder), trust property, rights of pre-emption, rights of first refusal, options, warrants, futures, contracts for differences, derivative instruments, pledges, goodwill, intangible assets of any kind, bank account balances, precious metal, commodities, ships, charterparties, intellectual property rights, patents, copyrights and money. The term "Assets" shall also include the rights of a beneficiary under a discretionary trust, the rights of an object of a power of appointment, and any spes successionis known to the person who hopes to benefit from the property in question.

1.4. "Available Assets" shall mean:

1.4.1.any Assets individually having a value above US\$50,000 in value that the Monsen Paying Parties or any of them own directly or indirectly at the date of this Agreement;

1.4.2.any Assets settled on any trust in any jurisdiction anywhere in the world by Mads Erik Monsen;

1.4.3.any and all financial benefits known to the Monsen Paying Parties or any of them that in the future will devolve directly or indirectly on any of the Monsen Paying Parties as a result of interests subsisting as at the date of this Agreement. For the avoidance of doubt, but without limitation, such financial benefits do not include any entitlement to salary or income arising after the Satisfaction Date and as a result of services rendered or investments acquired by the Monsen Paying Parties after the Satisfaction Date;

PROVIDED that Available Assets shall not include:

(a) furniture, paintings, antiques and antiques of sentimental value including, but not limited to, 1 French Vitrine; 1 painting by Pearnly; 1 painting by Gude; 2 Japanese wood block prints; Japanese porcelain bowls; an antique globe and a Japanese screen; and

(b) the segregated accounts with a value not exceeding US\$2.1 million held within a trust settled by Mads Erik Monsen which accounts are for the benefit of a business associate in Japan and his children, Christian Gen Monsen and Justin Joji Monsen.

- 1.5. "Breach of Trust Claims" shall mean the claims identified in clause 1.2 of the Deed of Agreement dated 17 November 2003 between Bridge, the Estate, the Personal Representative Even Wahr-Hansen and Slatter.
- 1.6. "Bulls Tankrederi" shall mean Bulls Tankrederi AS.
- 1.7. "Cause 296 of 1994" shall mean the former action between Bridge and the Attorney General and others, the short reference to the records whereof is Bridge Trust Company Limited v The Attorney General of the Cayman Islands and others Cause No 296 of 1994, and shall also include the related proceedings Cause No 277 of 1994.
- 1.8. "Cayman Proceedings" shall mean the proceedings in the Grand Court of the Cayman Islands between the Personal Representative Even Wahr-Hansen, AJR and Bridge and inter alia the Monsen Parties, the short reference to the record whereof is Even Wahr-Hansen and others v Compass Trust Company Limited and others Cause No 350 of 2004, and the related proceedings Cause No 553 of 2007.
- 1.9. "Claim" and "Claims" shall include claims, demands, liabilities, damages, contribution, indemnity, losses, costs, charges and expenses of whatever nature whenever arising and without prejudice to the generality of the foregoing shall include any and all causes of action including (but not limited to) causes of action for breach of trust, for breach of fiduciary duty, for breach of statutory duty, for breach of any duty of confidence, for dishonest assistance, for knowing receipt, for restitution, for deceit, for conspiracy, for any other economic tort, for procuring any such wrongdoing or for joint tortfeasance and shall also include any proprietary claims.
- 1.10. "Continental Foundation" shall mean the settlement of that name purported to be established by a memorandum dated 20 July 1976.

- 1.11. "English Proceedings" shall mean the discontinued proceedings in England in the High Court of Justice between, inter alia, the Personal Representative Even Wahr-Hansen, Bridge and various of the Monsen Parties, the short reference to the record whereof was Even Wahr-Hansen and others v Aall Trust & Banking Corporation Ltd and others CH 1994 W No 2574.
- 1.12. "Deed of Assignment" shall mean the deed dated 9 February 2004 between Bridge and the Estate whereby Bridge assigned and transferred to the Estate all such rights title and interest as it had and was able to assign in the Breach of Trust Claims.
- 1.13. "Lazard" shall include: (1) Lazard Bank Limited; (2) Lazard LLC and each of its subsidiaries, controlling, associated and affiliated undertakings as of the date of this Agreement or prior thereto; (3) The Right Honourable Robert Hugh Molesworth Baron Kindersley.
- 1.14. The "Monsen Paying Parties" shall mean Mads Erik Monsen, Compass, AGI, AT&B, Aall & Company Limited Inc., Forrester Maritime Limited, Forrester Holdings Limited (in voluntary liquidation), Chester Portfolio Limited, Ornate Limited and Anchor Trust Co Ltd. References in this Agreement to the Monsen Paying Parties shall where the context so allows be read as including any one or more of them.
- 1.15. "Norwegian Proceedings" shall mean (1) the action brought on behalf of the Estate against Lazard and Bjørn Bettum in Norway as Drammen City Court's case 97-00586A (and as case 96-00277A at Sandefjord City Court) and (2) the action between Bulls Tankrederi, the Estate and Forrester Maritime Limited in Norway as case 99-01411A at Agder Court of Appeal.

- 1.16. "Owned directly or indirectly" and like expressions shall mean owned or having any beneficial interest in whether solely or jointly with any other person, whether directly or indirectly or through or jointly with another person or persons (including a chain of persons), and whether partly directly and partly indirectly or through or jointly with another person or persons (including through a chain of persons). Without prejudice to the generality of the foregoing, an Asset shall be regarded as being owned directly or indirectly by a person if he has the power, directly or indirectly, to dispose of or deal with it as if it were his own; and for this purpose he is deemed to have such power if a third party holds or controls the Asset in accordance with his direct or indirect instructions.
- 1.17. "Probate Court" shall mean the Sandefjord Municipal Court.
- 1.18. "Dr. McKinnell" shall mean Henry A. McKinnell.
- 1.19. "Satisfaction Date" shall mean the date identified in clause 2 hereof.
- 1.20. "trust" and "trusts" shall, where the context admits, include (but not be limited to) any settlement or arrangement governed by systems of law other than English law in which property is owned or held by a person for the benefit of another including but not limited to Anstalts, foundations and pro forma arrangements.
- 1.21. "Trustee" shall mean Bridge as the trustee of the Aall Foundation (namely the settlement of that name established by deed of memorandum dated 7 October 1982) and shall, except where the context precludes such a construction, include (i) its successors in title; (ii) the directors from time to time of Bridge (and Tove Brown in her capacity as former director of Bridge) or other future corporate trustee of the Aall Foundation in their capacity as such directors; (iii) the trustees for the time being and directors for the time being of any corporate trustee of any charitable institution, settlement or organisation to whom the Trustee may in

future transfer all or substantially all of the assets for the time being of the Aal Foundation.

- 1.22. "Trust Entity" shall mean persons owned or controlled in whole or in part and whether directly or indirectly by the Trustee in its capacity as such and persons holding assets on behalf of the Trustee in its capacity as such.

Condition Precedent

2. The provisions of this Agreement

- 2.1. are conditional upon the Probate Court approving this settlement on behalf of the Estate ("the Condition Precedent").

- 2.2. The Norwegian Parties shall use their best endeavours to bring about the Condition Precedent.

- 2.3. If the Condition Precedent is not satisfied before 31 October 2008 then this Agreement shall cease to be of any effect unless an extension of time is agreed in writing between the parties.

- 2.4. Upon the Condition Precedent being satisfied this Agreement shall become unconditional ("the Satisfaction Date").

Payment

3. The Monsen Paying Parties shall pay to the Estate:

- 3.1. the sum of US\$10 million in accordance with the provisions for payment set out below (regardless of the value of the Available Assets);

3.2. interest (if any) in accordance with the provisions of clause 6 hereof.

4. The liability of the Monsen Paying Parties under this Agreement is a joint and several liability.

Time of payment and interest

5. The Monsen Paying Parties shall pay to the Estate the said sum of US\$10 million referred to in sub-clause 3.1 hereof as follows:

5.1. The sum of US\$2.5 million by 14 November 2008 and US\$2.5 million by 31 December 2008 ("first tranche");

5.2. The sum of US\$2.5 million by 31 December 2009 ("second tranche");

5.3. The balance of US\$2.5 million by 31 December 2011 ("third tranche").

Provided that the Monsen Paying Parties may pay any part of the sum identified in clauses 5.1 to 5.3 above at any time in advance of the due date, including in satisfaction of any charge granted pursuant to clause 9 below.

6. The Monsen Paying Parties will pay interest to the Estate as follows:

6.1. If any part of the first, second or third tranches has not been paid in full by the respective dates set out in clauses 5.1 to 5.3, the Monsen Paying Parties will pay default interest to the Estate at the rate of US libor plus 2.5% per annum on the outstanding balance compounded quarterly; interest will continue to accrue on the outstanding balance until payment has been made in full.

- 6.2. If any part of the third tranche has not been paid in full by 1 January 2011, the Monsen Paying Parties will pay interest to the Estate at the rate of US libor plus 1% per annum on the outstanding balance compounded quarterly; interest will continue to accrue on the outstanding balance until payment has been made in full.

Other provisions relating to payment

7. The payments due under this Agreement shall be paid without any set-off or deduction of any kind whatsoever and all such rights are expressly excluded.
8. Payments shall be made directly to the account of the Estate:

A/c Name: Anders Jahre D/Bo, c/o Revisor Einar F. Hansen, Postboks 2353 Solli
0201 OSLO

Bank: Nordea Bank Norge ASA, Postboks 1166 Sentrum, 0107 Oslo

A/c No: 61380442298

Bic Code (Swift): NDEANOKK

Iban Code: NO0861380442298

Security

9. As security for their obligations to pay the sums specified in clause 3 above the Monsen Paying Parties shall execute valid and effective legal charges in favour of the Estate within a reasonable time over the eight properties listed in Schedule 2 and will use best endeavours to do so within 28 days of the Satisfaction Date. Upon the Satisfaction Date this Schedule will be replaced by a Schedule which identifies the names and addresses and registration details of the properties, the identity of any existing chargee and the extent of the indebtedness secured at the Satisfaction Date. The Monsen Paying Parties shall do all things and take all steps necessary to ensure that any charge executed in favour of the Estate is valid and effective, including giving notice to any prior chargee sufficient to ensure that the Estate's security interest has priority over any additional advance by such prior chargee.

10. Subject to clause 11, the Monsen Paying Parties covenant and undertake that any security granted under the terms of this Agreement will remain in place until all payment obligations are satisfied, unless

10.1. any of the above assets is sold, in which event the net proceeds of sale (after deduction of all prior charges and the costs and expenses of sale) shall be paid directly to the Estate in the account above within 14 days; or

10.2. the Estate is offered alternative and/or additional security in a form which the Estate, in its absolute discretion, is content to accept by way of replacement.

11. After payment of the first and second tranches, the Estate will release its charge on Mads Erik Monsen's house in Mount Fuji, Japan, provided that the remaining security is determined by an independent valuer to be worth (net of mortgages) not less than US\$3.5 million. The independent valuer will be appointed jointly by Mads Erik Monsen and the Estate or, failing such appointment within 14 days of the final relevant payment, the valuer shall be nominated by the President for the time being of the Institute of Chartered Accountants in England and Wales. The costs of the valuer shall be shared equally by Mads Erik Monsen and the Estate.

12. The Monsen Paying Parties further covenant and undertake that they will not take any steps or permit any actions to be taken which result directly or indirectly in the reduction in value of any security provided to the Estate, including, without prejudice, increasing the level of any existing borrowing secured (in priority to the Estate) on any relevant asset, save that the Monsen Paying Parties shall be entitled:

12.1. to lease out the properties at a commercial rent with an initial rental period of no more than 1 year and on terms permitting termination on no more than 3 months notice thereafter; and

- 12.2 to raise a mortgage on Property B in Schedule 2 in an amount of no more than US\$890,000 for the purposes of completing the development of that property.
13. The Monsen Paying Parties agree to provide the Estate with six monthly confirmation of the levels of outstanding indebtedness secured in priority to the Estate on any of the properties in Schedule 2, so as to permit the Estate, if necessary, to take steps to ensure that there is no reduction in the value of any of the security offered under the Agreement.

Default

14. In the event that any part of the first or second tranches remains outstanding 60 days after the respective dates set out in clauses 5.1 and 5.2, the Estate shall be entitled to take proceedings to enforce payment of the overdue amount together with interest against any or all of the Monsen Paying Parties in any legal jurisdiction (including the enforcement of any security and, in the case of Mads Erik Monsen, the commencement of bankruptcy proceedings).
15. In the event that any part of the third tranche remains outstanding after 1 March 2012, the Estate shall be entitled to take proceedings to enforce and/or recover payment of the overdue amount together with interest against any or all of the Monsen Paying Parties in any legal jurisdiction (including the enforcement of any security) subject to the following exceptions:
- 15.1. in the case of Mads Erik Monsen, the Estate shall not be entitled to seek to enforce and/or recover any shortfall:
- 15.1.1. from trusts, the details of which have been provided to Moore Stephens LLP, or assets settled by Mads Erik Monsen in those trusts prior to July 2008;
- 15.1.2. by commencing bankruptcy proceedings;

15.1.3. by initiating proceedings after the earlier of 10 months from the sale of the last property in Schedule 2 and 1 March 2014;

15.2. the Estate will not encourage or procure any liquidator, receiver or similar third party appointed over any of the Monsen Paying Parties or their assets to pursue and/or seek the bankruptcy of Mads Erik Monsen; pursue the trusts or trust assets identified in clause 15.1.1; or pursue the directors of those companies that are Monsen Paying Parties.

Warranties as to Available Assets

16. The Monsen Paying Parties have in the course of the negotiations that preceded the execution of this Agreement disclosed to Moore Stephens LLP full details of their Available Assets. The Estate confirms that it remains bound by the Deed of Confidentiality dated 30 July 2008, save that upon the Satisfaction Date Mads Erik Monsen will permit Moore Stephens LLP to disclose to the Estate full details of all of the Available Assets disclosed to Moore Stephens LLP for the sole purpose of evaluating and implementing this Agreement (including those provisions regarding Security). For the avoidance of doubt, the Estate may not publish any of that information in the media or make it available to the Norwegian National Archives or any third parties.

17. The Monsen Paying Parties each warrant on a joint and several basis that:

17.1. they have disclosed each and every one of the Available Assets;

17.2. none of the Monsen Paying Parties knows of any other Available Assets that have yet to be disclosed;

- 17.3. with the exception of sums paid for his children's education and to his former wife under the terms of their divorce settlement, since 2001 Mads Erik Monsen has not transferred to his spouse or any cohabitant or common law wife of his, or to his children or grandchildren, or to any spouse of such children or grandchildren, any Assets above US\$50,000 in value and the aggregate value of all such Assets transferred does not exceed US\$350,000;
- 17.4. since 2001 Mads Erik Monsen has not transferred for no consideration or at an undervalue any Assets to trusts other than the trusts identified to in clause 15.1.1 or entities not controlled by him.
18. Tove Brown and Lord Tryon each warrant that they do not know of any other Available Assets other than those which have been disclosed to the Estate and to its professional representatives.
19. The Norwegian Parties may within 36 months of the Satisfaction Date but no later bring proceedings against the Monsen Paying Parties, Tove Brown and Lord Tryon or any of them for damages for breach of their respective warranties in clauses 16 and 17 hereof.

Full and Final Settlement

20. The Parties to this Agreement agree that:
- 20.1. Subject only to clauses 20.2 and 22 below, this Agreement shall operate as a full and final settlement of all Claims which the Parties and the Affiliates (or any of them) have, have had or might have in the future against each other in connection with, relating to, or arising directly or indirectly from any of the facts and matters mentioned in any of the Cayman Proceedings, Cause 296 of 1994, the Norwegian

Proceedings and the English Proceedings and the facts and matters alleged therein or any of them.

20.2. Nothing in this Agreement shall operate in relation to any sums now deposited by or on behalf of any of the Parties with the Bank of Butterfield and in particular nothing shall affect the depositors' right to recover deposits in relation to the security for the costs of the Cayman Proceedings and any funds securing any indemnities given in relation to the settlement of Cause 296 of 1994.

20.3. The Norwegian Parties, the Monsen Parties and the Bank of Butterfield agree that they will not seek or enforce costs orders against each other or Bridge in the Cayman Proceedings or Cause 296 of 1994.

21. Subject to clause 22, the Monsen Parties and the Bank of Butterfield covenant (a) not to sue Lazard or Dr. McKinnell in respect of any Claims which the Monsen Parties or the Bank of Butterfield (or any of them) have, have had or might have in the future against them or any of them in connection with, relating to, or arising directly or indirectly from any of the facts and matters mentioned in any of the Cayman Proceedings, Cause 296 of 1994, the Norwegian Proceedings and the English Proceedings and the facts and matters alleged therein or any of them, and (b) not to initiate, support, assist in or continue any proceedings which may lead (directly or indirectly) to Lazard or Dr. McKinnell becoming parties to proceedings in respect of the like matters. This covenant shall bind any successor in title, including any assignee, of the Monsen Parties.

22. Notwithstanding the covenants in clause 21 above, the Monsen Parties shall be entitled to sue Dr. McKinnell in respect of any matter raised directly or indirectly in the Cayman Proceedings, Cause 296 of 1994, the English Proceedings and the Norwegian Proceedings in the event that he, or any of his 4 children or remoter issue, issue proceedings in relation to

any matter raised directly or indirectly in such proceedings against the Monsen Parties or the Affiliates or any of them.

23. Mads Erik Monsen covenants (a) that no company directly or indirectly owned or controlled by him will sue Lazard or Dr. McKinnell for or in respect of any of the matters whatsoever referred to in clause 20, and (b) not to initiate, support, assist in or continue any proceedings which may lead (directly or indirectly) to Lazard or Dr. McKinnell becoming parties to proceedings in respect of the like matters.
24. It is agreed that the covenants set out in clause 20 hereof are given to the Norwegian Parties not only to and for their benefit but to and for the benefit of Lazard and Dr. McKinnell who may any of them enforce these covenants directly. The Monsen Parties warrant that they have not assigned or otherwise transferred any Claims arising out of or connected with the claims made between the Parties or issues raised directly or indirectly in the Cayman Proceedings, Cause 296 of 1994, the English Proceedings and the Norwegian Proceedings and the facts and matters alleged therein or any of them.
25. It is agreed that the covenants set out in clause 20 hereof are given to the Monsen Parties not only to and for their benefit but to and for the benefit of the Affiliates who may any of them enforce these covenants directly. The Norwegian Parties warrant that they have not assigned or otherwise transferred any claims arising out of or connected with the claims made between the Parties or issues raised directly or indirectly in the Cayman Proceedings, Cause 296 of 1994, the English Proceedings and the Norwegian Proceedings and the facts and matters alleged therein or any of them.
26. Save that the Monsen Parties shall be entitled to sue Dr. McKinnell in respect of any matter raised directly or indirectly in the Cayman Proceedings, Cause 296 of 1994, the English Proceedings and the Norwegian Proceedings in the event that he, or any of his 4 children or

remoter issue, issue proceedings in relation to any matter raised directly or indirectly in such proceedings against the Monsen Parties or the Affiliates or any of them, the Monsen Parties agree that by this Agreement they waive and agree that they will not bring in future against any other Party hereto or Lazard or Dr. McKinnell and (where appropriate) will withdraw all Claims, which any Party hereto has, has had or might have in the future against any other Party hereto, whether acting in their own or in any other capacity, in respect of or arising out of or connected with the claims made between the Parties or issues raised directly or indirectly in the Cayman Proceedings, Cause 296 of 1994, the English Proceedings and the Norwegian Proceedings and the facts and matters alleged therein or any of them.

27. Save as otherwise expressly provided herein, if a party hereto shall fail to carry out its obligations under this Agreement no party shall on that ground be entitled to avoid this Agreement as between it and the parties who have fulfilled their obligations and those parties shall remain entitled to the full benefit of this Agreement.
28. The Monsen Parties agree that the Estate may make available to the Norwegian National Archives any documents, witness statements, affidavits, expert reports, pleadings and written submissions disclosed or served by the Monsen Parties or any of them or the Norwegian Parties or any of them in the Cayman Proceedings and in Cause 296 of 1994, and for such purpose that these shall not constitute privileged information, save that any information disclosed by the Monsen Parties pursuant to Section 4 of the Confidential Relationships (Preservation) Law (1995 Revision) of the Cayman Islands shall not be made available.
29. To the extent they are the relevant principals for the purposes of the Confidential Relationships (Preservation) Law (1995 Revision) of the Cayman Islands, the Monsen Parties waive any confidentiality that may subsist in respect of any documents or information supplied to the Norwegian Parties by Dr. McKinnell and, without prejudice to

the generality of clauses 20, 21 and 23 above waive and release also any claims against Dr McKinell and the Norwegian Parties or any of their servants or agents whatsoever for damages, accounts or any other relief in relation to or connected with the provision of any such documents or information to the Norwegian Parties and they shall have the benefit of such release and waiver and be entitled to enforce the same directly.

The Cayman Proceedings

30. Within 7 days of the Satisfaction Date the Estate shall lodge with the Grand Court a Consent Order discontinuing the Cayman Proceedings on the terms contained in the draft Consent Order in the form annexed hereto at Schedule 3. This shall be executed by the Monsen Parties, the Bank of Butterfield, Slatter and the Attorney General immediately following the Satisfaction Date.
31. The Monsen Parties and the Bank of Butterfield shall within 7 days of the Satisfaction Date sign a consent to the repayment to the Estate in full with accrued interest of the fund now lodged by the Estate at Bank of Butterfield as security for the costs of the Cayman Proceedings.

Acknowledgements

32. Compass and Mads Erik Monsen shall within 7 days of the Satisfaction Date deliver to the Estate a signed acknowledgement in the form set out at Schedule 1 hereof.
33. Nothing in this Agreement or any related negotiations shall be represented, construed, used or referred to as an admission of any liability on the part of the Monsen Parties or any of them in respect of any matters relating to or arising out of the Cayman Proceedings, Cause 296 of 1994, the Norwegian Proceedings and the English Proceedings.

AGI Indemnity

34. The Monsen Parties and AGI and AT&B in particular:

34.1. agree that the AGI Indemnity is released and cancelled and is no longer of any effect. The Monsen Parties shall ensure that the original version of the AGI Indemnity (if available) is delivered up to the Norwegian Parties for destruction;

34.2. acknowledge that no liability or right shall arise or has arisen in their favour under the AGI Indemnity;

34.3. agree that they will make no claim nor assert any set-off, deduction, claim or cross claim or in any way seek to reduce the amounts otherwise payable under this Agreement by reliance upon the AGI Indemnity;

34.4. renounce and waive any right of indemnity that may have arisen in favour of AGI or any of them.

35. The Monsen Parties and AGI and AT&B in particular agree that they will not bring any claim against the Trustee, any Trust Entity or any other person in relation to the purchase from the Aall Foundation or Blue Range or any Trust Entity of the shares of AGI.

Bulls Tankrederi

36. The Monsen Parties each covenant that they have no claims and will not bring any claims of any kind against the Estate, the Personal Representatives, AJR, Bulls Tankrederi or Jørgen Jahre Junior or any other person including the estate of any deceased person arising in relation or connection to Bulls Tankrederi, its business dealings and affairs or its shares.

37. Mads Erik Monsen covenants that no company directly or indirectly owned or controlled by him or affiliated to any such company will bring any claims of any kind against the Estate, the Personal Representatives, AJR, Bulls Tankrederi or Jørgen Jahre Junior or any other person including the estate of any deceased person arising in relation or connection to Bulls Tankrederi, its business dealings and affairs or its shares.
38. It is agreed that the covenants set out in clauses 18, 19 and 21 hereof are given to the Norwegian Parties not only to and for their benefit but to and for the benefit of Bulls Tankrederi and Jørgen Jahre Junior who may any of them enforce these covenants directly.

Warranty of authority

39. The persons signing this Agreement warrant that they have authority to do so on behalf of the parties on whose behalf they purport to do so.

Waiver of rights to set aside this Agreement

40. The Parties hereto acknowledge and agree that:
- 40.1. evidence unknown to some or all of the Parties may shed new light on the events which have given rise to the existing litigation, and that such evidence may be in favour of one or more of the Parties; and
- 40.2. they have taken into account the possibility of such new evidence coming to light and in all events intend that this Agreement shall operate as a full and final settlement as set out in above.

Service

41. Any notices, documents or legal proceedings to be served under or in connection with this Agreement may be served by post or fax on the Monsen Parties or any of them by serving the same c/o Appleby at PO Box 190, George Town, Grand Cayman. The Monsen Parties hereby irrevocably appoint Appleby as their Agents for the purpose of effecting service of any legal proceedings. Communications by fax shall be deemed received on the date of despatch or, if sent on a non-working day or received after 5.00 pm in the country of receipt, on the next working day.
42. Any notices, documents or legal proceedings to be served under or in connection with this Agreement may be served by post or fax on the Norwegian Parties or any of them by serving the same c/o Charles Adams Ritchie & Duckworth Attorneys at Law Zephyr House PO Box 709 122 Mary Street Grand Cayman, Cayman Islands KY1-1107. The Norwegian Parties hereby irrevocably appoint Charles Adams Ritchie & Duckworth as their Agents for the purpose of effecting service of any legal proceedings. Communications by fax shall be deemed received on the date of despatch or, if sent on a non-working day or received after 5.00 pm in the country of receipt, on the next working day.

Governing Law and Jurisdiction

43. This Agreement shall be governed by and construed in accordance with English Law and the Parties submit to the exclusive jurisdiction of the courts of the Cayman Islands.

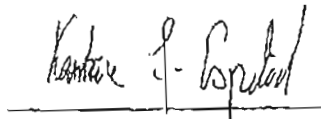
Entire Agreement

44. Each of the Parties confirms that, save as disclosed in writing between them upon execution, this Agreement represents the entire understanding between the Parties, and constitutes the whole agreement between them in relation to its subject matter and supersedes any previous

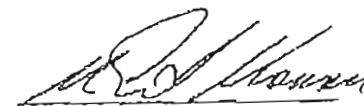
agreement between the Parties with respect thereto and, without prejudice to the generality of the foregoing, excludes any warranty, condition or other undertaking implied at law or by customs. Any variation of this Agreement shall be effective only if in writing and signed by or on behalf of all Parties.

EXECUTED by the Parties:

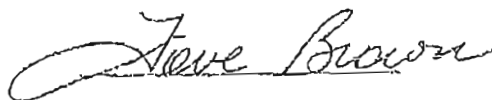
Signed by)
KARSTEIN ESPELID (for and on)
behalf of the Norwegian Parties))

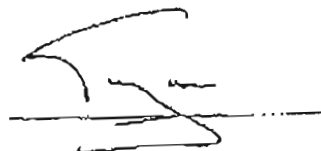
Signed by)
MADS ERIK MONSEN)

Signed by)
TOVE BROWN)

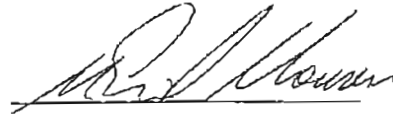
Signed by)
THE RIGHT HONOURABLE)
ANTHONY GEORGE MERRIK)
BARON TRYON OF DURNFORD)

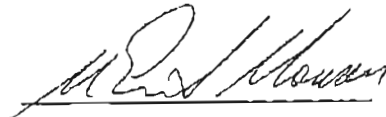
Signed by MADs ERIK MONSEN)
(for and on behalf of Compass SE Ltd))

Signed by MADs ERIK MONSEN)
(for and on behalf of Aall Group Inc))

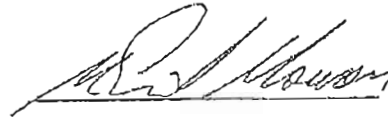
Signed by MADs ERIK MONSEN)
(for and on behalf of ATB Ltd))

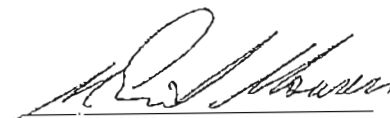
Signed by MADs ERIK MONSEN)
(for and on behalf of Aall & Company
Limited Inc))

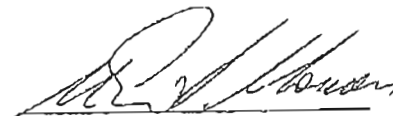
Signed by MADs ERIK MONSEN)
(for and on behalf of Forrester Maritime)
Limited))

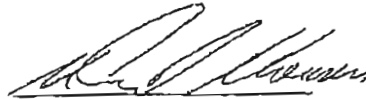
Signed by MADs ERIK MONSEN)
(for and on behalf of Forrester Holdings)
Limited (in voluntary liquidation))

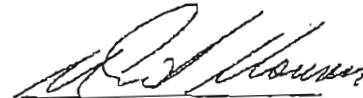
Signed by MADs ERIK MONSEN)
(for and on behalf of Chester Portfolio
Limited))

Signed by MADSE ERIK MONSEN)
(for and on behalf of Ormate Limited))

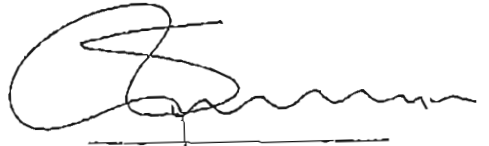
Signed by MADSE ERIK MONSEN)
(for and on behalf of Anolur Trust Co)
Limited))

Signed by)
(for and on behalf of Butterfield Bank)
(Cayman) Limited))

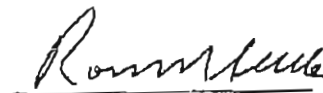

Signed by)
(for and on behalf of Bridge Trust)
Company Limited))

Steven Georgala
DIRECTOR BRIDGE TRUST CO. LTD.
NOT AUTHORIZED.

Signed by)
ROBERT N. SLATTER)

Signed by)
(for and on behalf of the Attorney)
General of the Cayman Islands))

D.S. SCHOFIELD
ASSF. SOLICITOR GENERAL
ON BEHALF OF ATTORNEY GENERAL

SCHEDULE 1

Compass, as executor of the estate of the late Thorleif Monsen, and Mads Brik Monsen acknowledge that:

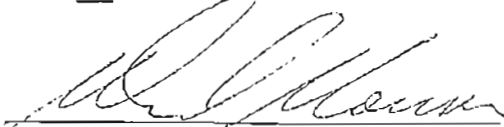
- (i) They have no direct knowledge as to the beneficial ownership or control of the Panamanian company Continental Trust Co. Inc. ("CTC")
- (ii) They have no compelling evidence in their possession that Thorleif Monsen was the beneficial owner of CTC or any shares in CTC at the time that the Continental Foundation was purportedly established or at any time prior to that.
- (iii) Compass accepts that in the light of evidence presented in the Cayman Proceedings, Cause 296 of 1994, the Norwegian proceedings relating to the shares in Bulls Tankrederi AS, and the English Proceedings that Mr. Jahre or companies/entities managed or controlled by him may have beneficially owned all the shares in CTC at the time the Continental Foundation was purportedly established.

ACKNOWLEDGEMENT

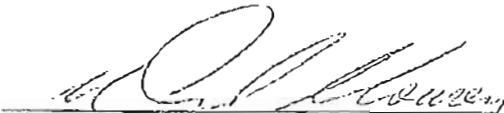
Compass, as executor of the estate of the late Thorleif Monsen, and Mads Erik Monsen acknowledge that:

- (i) They have no direct knowledge as to the beneficial ownership or control of the Panamanian company Continental Trust Co. Inc. ("CTC").
- (ii) They have no compelling evidence in their possession that Thorleif Monsen was the beneficial owner of CTC or any shares in CTC at the time that the Continental Foundation was purportedly established or at any time prior to that.
- (iii) Compass accepts that in the light of evidence presented in the Cayman Proceedings, Cause 296 of 1994, the Norwegian proceedings relating to the shares in Bulls Tankrederi AS, and the English Proceedings that Mr. Jahre or companies/entities managed or controlled by him may have beneficially owned all the shares in CTC at the time the Continental Foundation was purportedly established.

Dated 5 November 2008

For and on behalf of Compass SE Limited
(formerly Compass Trust Co Limited)

Mads Erik Monsen

SCHEDULE 2

5 properties discussed on 1 October

	Value	Comments
Windsor Villages (Omate subs)	400,000	
Mortgage & Comm	1,200,000	
Net	421,640	
	778,360	
Property A	2,000,000	
Mortgage & Comm	1,057,015	
Net	942,985	
Property B	1,950,000	
Mortgage *	890,000	
Net	1,060,000	
Sub total	2,781,345	

3 additional properties (all are without mortgages)

Mt Fuji Company house (ACLI)	535,000	
Mt Fuji house (MEM)	1,115,000	
		We don't think this has been appraised by MS, but it is a block of land beside MEM's Mt Fuji house, and so this estimate is based on the valuation in respect of that property.
Property C	371,667	

TOTAL	4,603,012
--------------	------------------

* Note: This mortgage will be taken out next year, so the terms of the Estate's charge will have to permit a first mortgage to be given to the bank next year.

SCHEDULE 2

Name of property	Name of owner	Address	Registration number(s)	Name of existing chargee	Amount of outstanding mortgage
Windsor Village #1	Vesuvius Holdings Ltd.	Units 33, Windsor Village, South Sound Road, Grand Cayman	Registration section: South Sound Block 7D Parcel 30H33	Cayman National Bank Ltd.	US\$139,719.19
Windsor Village #2	Titan Holdings Ltd.	Units 34, Windsor Village, South Sound Road, Grand Cayman	Registration section: South Sound Block 7D Parcel 30H34	Cayman National Bank Ltd.	US\$139,719.19
Windsor Village #3	Genesis Ventures Ltd.	Units 35, Windsor Village, South Sound Road, Grand Cayman	Registration section: South Sound Block 7D Parcel 30H35	Cayman National Bank Ltd.	US\$139,719.19
Property A	South Sound House Ltd.	524 South Sound Road, Grand Cayman	Registration section: South Sound Block 21E Parcel 158	Cayman National Bank Ltd.	US\$1,049,551.27
Property B	Woodside Ltd	Unit #17 Renaissance, West Bay Road, Grand Cayman	Registration Section: WBBN Block 10E Parcel 7	No charge at Satisfaction Date, but see Clause 12.2.	
Mt Fuji Company house	Aall & Company Limited Inc.	Plot 8545-129, Fujikanko Cottage Property #3, Aza Fujisan, Narisawa-Mura, Minami-Tsurugunn, Yamanashi Prefecture, Japan	8545-129, 8545-425	N/A	N/A

Name of property	Name of owner	Address	Registration number(s)	Name of existing chargee	Amount of outstanding mortgage
Mt Fuji house	Mads Erik Monsen	Plot 9911-155, Fujikanko Cottage Property #6, Aza Fujisan, Narusawa-Mura, Minami-Tsurugunn, Yamanashi Prefecture, Japan.	9911-154, 9911-155, 9911-146	N/A	N/A
Property C	Pico Investment Ltd.	Aza Fujisan, Narusawa-Mura, Minami-Tsurugunn, Yamanashi Prefecture, Japan.	9911-147	N/A	N/A

SCHEDULE 3

IN THE GRAND COURT OF THE CAYMAN ISLANDS

CAUSE NO. 350 OF 2004

BETWEEN:

- (1) EVEN WAHR-HANSEN
- (2) ANDERS JAHRES REDERI A/S
- (3) BRIDGE TRUST COMPANY LIMITED

Plaintiffs

-and-

- (1) COMPASS TRUST CO LIMITED
- (2) MADSE ERIK MONSEN
- (3) AALL GROUP INC
- (4) AALL TRUST & BANKING CORPORATION LTD
- (5) AALL & COMPANY LIMITED INC
- (6) TOVE BROWN
- (7) ANTHONY GEORGE MERRIK, BARON TRYON OF DURNFORD
- (8) FORRESTER MARITIME LIMITED
- (9) FORRESTER HOLDINGS LIMITED (IN VOLUNTARY LIQUIDATION)
- (10) CHESTER PORTFOLIO LIMITED
- (11) ORNATE LTD
- (12) BUTTERFIELD BANK (CAYMAN) LIMITED
- (13) ANCHOR TRUST CO LIMITED
- (14) ROBERT N. SLATTER
- (15) THE ATTORNEY GENERAL OF THE CAYMAN ISLANDS

Defendants

[DRAFT] CONSENT ORDER

UPON HEARING Counsel for the Parties;

IT IS HEREBY ORDERED;

1. the action be discontinued; and

2. there be no order as to costs.

[EXECUTION BLOCKS]

Charles Adams
Ritchie & Duckworth

IN THE GRAND COURT OF THE CAYMAN ISLANDS

CAUSE NO. 553 OF 2007

B E T W E E N:

- (1) EVEN WAHR-HANSEN
- (2) ANDERS JAHRES REDERI A/S

Plaintiffs

- and -

- (1) AALL TRUST & BANKING CORPORATION LTD
- (2) AALL GROUP INC

Defendants

CONSENT ORDER

UPON the parties having reached a settlement of all claims between them including the claims in this action;

BY CONSENT IT IS HEREBY ORDERED:

- 1. The action be discontinued; and
- 2. There be no order as to costs.

DATED this 12th day of November 2008

FILED this 13 day of November 2008

A. Boddan
D/CLERK OF COURTS

Clerk of the Grand Court of the Cayman Islands

Approved as to form and content by

Charles Adams Ritchie & Duckworth
Charles Adams, Ritchie & Duckworth
Attorneys-at-Law for the Plaintiffs

Appleby
Appleby
Attorneys-at-Law for the Defendants

Filed by Charles Adams, Ritchie & Duckworth, Attorneys-at-Law, for and on behalf of the Plaintiffs herein whose address for service is that of their said Attorneys-at-Law, P.O. Box 709, Zephyr House, Mary Street, George Town, Grand Cayman, Cayman Islands.

IN THE GRAND COURT OF THE CAYMAN ISLANDS

CAUSE NO. 350 OF 2004

B E T W E E N:

- (1) EVEN WAHR-HANSEN
- (2) ANDERS JAHRES REDERI A/S
- (3) BRIDGE TRUST COMPANY LIMITED

Plaintiffs

- and -

- (1) COMPASS TRUST CO LIMITED
- (2) MAD S ERIK MONSEN
- (3) AALL GROUP INC
- (4) AALL TRUST & BANKING CORPORATION LTD
- (5) AALL & COMPANY LIMITED INC
- (6) TOVE BROWN
- (7) ANTHONY GEORGE MERRIK, BARON TRYON OF DURNFORD
- (8) FORRESTER MARITIME LIMITED
- (9) FORRESTER HOLDINGS LIMITED (IN VOLUNTARY LIQUIDATION)
- (10) CHESTER PORTFOLIO LIMITED
- (11) ORNATE LTD
- (12) BUTTERFIELD BANK (CAYMAN) LTD
- (13) ANCHOR TRUST CO LTD
- (14) ROBERT N. SLATTER
- (15) THE ATTORNEY GENERAL OF THE CAYMAN ISLANDS

Defendants

CONSENT ORDER

UPON the parties having reached a settlement of all claims between them including the claims in this action;

BY CONSENT IT IS HEREBY ORDERED:

1. The action be discontinued; and
2. There be no order as to costs.

DATED this 16 day of November 2008

FILED this 19th day of November 2008

Oliver J. J.
Clerk of the Grand Court of the Cayman Islands
Judge

Approved as to form and content by

Charles Adams Ritchie Duckworth

Charles Adams, Ritchie & Duckworth
Attorneys-at-Law for the Plaintiffs

Appleby

Appleby
Attorneys-at-Law for the First
to Thirteenth Defendants

Butterfield Bank (Cayman) Limited

Robert N. Slatter
Robert N. Slatter

D.S. Schopfield
ASST. SOLICITOR GENERAL

for The Attorney General of the Cayman
Islands

Filed by Charles Adams, Ritchie & Duckworth, Attorneys-at-Law, for and on behalf of the Plaintiffs herein whose address for service is that of their said Attorneys-at-Law, P.O. Box 709, Zephyr House, Mary Street, George Town, Grand Cayman, Cayman Islands.

VEST-TELEMARK TINGRETT

DOM

Avsagt: 28.09.2009 i Vest-Telemark tingrett,
Saksnr.: 09-092524TVI-VTEL
Dommer: Sorenskrivar Dag Bjørvik
Saken gjelder: Loddeigar i skifte

Anders Jahres Humanitære Stiftelse

Bess Jahres stiftelse

v/Jørgen Jahre jr.

Regjeringsadvokaten v/ Reusch

DOM

Anders Jahre døde i februar 1982 og hans dødsbo er fortsatt under behandling ved Sandefjord tingrett etter skiftelovens regler om insolvente dødsbo. Hans ektefelle, Bess Jahre, døde den 09.06.2006.

Etter Bess Jahres død, pretenderte Anders Jahres Humanitære stiftelse, Anders Jahres fond til vitenskapens fremme og Bess Jahres dødsbo å være loddeiere i Anders Jahres dødsbo. Sandefjord tingrett overførte loddeierspørsmålet til avgjørelse ved Vest-Telemark tingrett med hjemmel i domstoloven § 38

Vest-Telemark tingrett avsa den 15.11.2006 kjennelse i sak 06-139466TVI-VTEL med slik slutning:

"Bess Jahres dødsbo er eneste loddeier i Anders Jahres dødsbo"

Kjennelsen ble ikke påkjært av noen av partene og den er rettskraftig.

* * *

Bobehandlingen i Bess Jahres dødsbo, som ble behandlet etter reglene om privat skifte, er opplyst å være avsluttet i 2007. Anders Jahres Humanitære stiftelse tilskrev Sandefjord tingrett den 31.08.2008 og konkluderte slik: *"Vi mener å være rettmessig loddeier i Anders Jahres dødsbo og ber om at vi får de rettigheter som dette medfører."*

Bobestyrer i Anders Jahres dødsbo, advokat Karstein J. Espelid, utarbeidet den 27.03.2009 et notat om loddeierspørsmålet til Sandefjord tingrett. Det ble konkludert slik: *"Anders Jahres Humanitære Stiftelse er ikke loddeler i Anders Jahres dødsbo. Loddeier i Anders Jahres dødsbo er fortsatt Bess Jahres dødsbo representert ved loddeleren Bess Jahres Stiftelse."*

Sandefjord tingrett tilskrev Anders Jahres Humanitære stiftelse, Bess Jahres stiftelse og Bess Jahres dødsbo den 29.05.2009 og opplyste at loddeierspørsmålet på nytt ville bli overført til Vest-Telemark tingrett, med frist for eventuelle innsigelser til dette innen 29.06.2009. I det samme brevet ble det satt frist til 20.08.2009 for eventuelle skriftlige innlegg og bevis til spørsmålet om hvem som er rette loddeier. I brev av 04.06.2009 til bostyremedlemmer/kreditorer i Anders Jahres dødsbo, ble disse gitt samme frist for eventuelle uttalelser.

Det er etter dette innkommet skriftlige innlegg i saken i notat av 08.06.2009 fra advokat Knut Ro, brev av 29.06.2009 fra Anders Jahres humanitære stiftelse, brev av 04.08.2009 fra Regjeringsadvokaten og brev av 18.08.2009 fra Jørgen Jahre Shipping AS/Jørgen Jahre jr. Ingen av disse har hatt innsigelser mot at saken avgjøres av Vest-Telemark tingrett.

Anders Jahres Humanitære stiftelse har bl.a. anført at man oppfattet Vest-Telemark tingretts kjennelse av 15.11.2006 slik at Bess Jahres dødsbo ville være loddeier i Anders Jahres dødsbo kun så lenge Bess Jahres dødsbo eksisterte. Det er vist til at Bess Jahre etterlot seg bl.a. et testament av 16.10.1976 hvoretter den arv hun måtte motta etter Anders Jahre, ugjenkallelig skal tilfalle Anders Jahres fond til vitenskapens fremme og Anders Jahres Humanitære stiftelse. Ved at de to stiftelsene har krav på eventuelle midler i Anders Jahres dødsbo, etter at kreditorene har fått dekning, må stiftelsene også være å regne som loddeiere når Bess Jahres dødsbo nå er oppgjort og avsluttet. Det bestrides at loddeierinteressen kan representeres av noe som ikke eksisterer (Bess Jahres dødsbo) og at fullmektig for denne kan være et subjekt som hverken har økonomisk eller annen interesse i Anders Jahres dødsbo (Bess Jahres stiftelse). Man mener at den som har økonomisk og annen interesse i Anders Jahres dødsbo også har rett til å være loddeier. Stiftelsen har endelig anført at Bess Jahres underskrift på et brev datert 05.06.2005 (trolig feilskrift for 04.06.2005) kan være uekte. Betydningen av dette siste er overlatt til tingretten å vurdere. Stiftelsens konklusjon er gjengitt ovenfor.

Bobestyrer i Anders Jahres dødsbo, advokat Espelid, har bl.a. anført at skiftelovens definisjon av loddelerbegrepet utelukker at Anders Jahres Humanitære stiftelse faller inn under dette. Det er vist til skifteloven § 124. Det bestrides at loddeierinteressen kan overdras gjenpom gave eller på annen måte. Bess Jahres dødsbo hadde både idelle og økonomiske interesser i Anders Jahres dødsbo. De økonomiske arveinteressene er overdratt til Anders Jahres Humanitære stiftelse, men de ideelle arveinteressene er intakt i Bess Jahres dødsbo. Dette gjelder selv om boet er avsluttet. Etter Bess Jahres død, har loddeierinteressen i Anders Jahres dødsbo blitt ivaretatt av Bess Jahres stiftelse og det er intet i veien for at dette kan fortsette selv om Bess Jahres dødsbo er avsluttet. Hans konklusjon er gjengitt ovenfor.

Advokat Knut Ro var av skiftesamlingen i Anders Jahres dødsbo bedt om å vurdere loddeierspørsmålet før tingrettens avgjørelse den 15.11.2006. Dette ble foretatt i et notat av 04.09.2006 til Anders Jahres dødsbo. Det er nå innkommet et tilleggsnotat datert 08.06.2009, som i hovedsak viser til tidligere anførsler og hvor advokaten konkluderer med at det er Bess Jahres stiftelse som nå blir loddeier i Anders Jahres dødsbo. Advokatens begrunnelse for dette bygger på prinsippene i arvegangsreglene, jfr. arveloven § 1.

Regjeringsadvokaten har i et kort brev anført at det er to mulige loddeiere i Anders Jahres dødsbo, enten Bess Jahres dødsbo eller Bess Jahres stiftelse. Staten mener at det er mest nærliggende å anse Bess Jahres stiftelse som loddeier.

Jørgen Jahre jr. har anført at det er beklagelig at ektheten av Bess Jahres underskrift på et brev av 04.06.2005 trekkes i tvil av Anders Jahres Humanitære stiftelse. Han har vedlagt en erklæring som bekrefter underskriftens ekthet, undertegnet av to vitner som var til stede da Bess Jahre undertegnet brevet.

Retten bemerker at kravene til kontradiksjon ansees oppfylt ved den skriftlige saksforberedelsen som har funnet sted, jfr. skifteloven § 24, 1. ledd. Saken gjelder uenighet om hvem som er loddeier i et bo og retten legger til grunn at dette er en rettstvist, jfr. skifteloven § 23, 1. punktum. Etter endringene i skifteloven i f.m. tvistelovens ikrafttredelse, blir saken denne gang å avgjøre ved dom, jfr. tvisteloven § 19-1, 1. ledd.

Det er rettskraftig avgjort ved Vest-Telemark tingretts kjennelse av 15.11.2006 at Bess Jahres dødsbo var eneste loddeier i Anders Jahres dødsbo. For den nærmere begrunnelse vises til kjennelsen. De spørsmål som står til behandling nå, er om Bess Jahres dødsbo har mistet sin loddeierposisjon i Anders Jahres dødsbo etter at bobehandlingen i Bess Jahres dødsbo er avsluttet og hvem som eventuelt er etterfølger i denne rettslige posisjonen.

Det er fastslått i Høyesteretts kjennelse, inntatt i Rt. 2003 s. 885, at posisjonen å være loddeier ikke kan transporteres ved salg eller ved andre former for overdragelser. Begrunnelsen synes i korthet å være at loddeiere på den ene side og legatarer på den annen side har ulikeartede interesser i et dødsbo. Legatarenes økonomiske interesse er begrenset til en bestemt fordel mens loddeierne/arvingenes økonomiske interesse ligger i boets netto. Disse ulike interessene begrunner at loddeierne/arvingene, men ikke legatarene, er gitt slik innflytelse over bobehandlingen som følger av skifteloven § 17 flg. Tingretten legger dette til grunn.

Tingretten legger videre til grunn at det prinsippet som ble fastslått i Rt. 2003 s. 885 ikke kan anvendes annerledes, selv om dødsboet etter Bess Jahre er sluttet. Bess Jahres overdragelse av egen loddeierinteresse i Anders Jahres dødsbo til Anders Jahres Humanitære stiftelse i brev av 16.04.2002, ble ikke akseptert av Høyesteretts kjæremålsutvalg. Overdragelsen får ikke ny gyldighet eller aktualitet fordi hennes dødsbo er sluttet og utloddet. Kravet fra Anders Jahres Humanitære stiftelse om å få loddeierposisjon kan således ikke føre frem på dette grunnlaget. Stiftelsen vil fortsatt være legatar i Anders Jahres dødsbo i kraft av Bess Jahres testament datert 16.10.1976. Stiftelsens begrunnelse for å bli loddeier fordi man har økonomisk interesse i boet, kan åpenbart ikke føre frem. Det er intet uvanlig i at en legatar også har økonomisk interesse i et dødsbo, for eksempel en sumlegatar hvor det er uklart om boets netto er tilstrekkelig til å oppfylle testasjonen. Det er for øvrig ingen betingelse for loddeierposisjonen at loddeier/arving har økonomiske interesser i boet.

Spørsmålet blir etter dette hvorvidt Bess Jahres dødsbo har sin loddeierposisjon i behold også etter at bobehandlingen er avsluttet. Fra selskapsretten finnes eksempler på at enkelte

rådigheter eller forføyningsmidler fortsatt i behold, selv om et rettssubjekt har opphørt å eksistere. Som eksempler nevnes konkursloven § 129 og aksjeloven § 16-11 om etterutlodning i konkursboer og aksjeselskaper. Det kan tenkes at man med analogi til dette vil anse at Bess Jahres dødsbo fortsatt er loddeier i Anders Jahres dødsbo. Spørsmålet om hvem som heretter skulle representere boet, ville i så fall stå åpent.

I dette tilfellet foreligger et testament datert 02.12.1997 fra Bess Jahre, som er lagt til grunn ved det private skiftet. I testamentet er oppført en rekke legatarer, mens eneste arving/loddeier er Bess Jahres stiftelse. Idet testamentet utpeker en arving/loddeier, har retten kommet til at spørsmålet om overføring av loddeierposisjonen bør løses etter prinsippet i arvegangsreglene. Prinsippet, som fremgår av arveloven § 1, fastslår at ved slaktsarv følger loddeierposisjonen arvegangsreglene. Det er naturlig at det samme prinsippet følges ved testamentsarv, slik at Bess Jahres enearving etter testamentet av 16.10.1976, Bess Jahres stiftelse, heretter blir loddeier i Anders Jahres dødsbo. Retten nevner at det kan tenkes situasjoner hvor et avsluttet bo står uten arving/loddeier og situasjoner hvor det er flere loddeiere/arvinger. Spørsmålet om overføring av loddeierinteressen måtte i så fall løses konkret og er ikke til hinder for det standpunkt som retten har kommet til ovenfor.

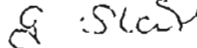
SLUTNING

Bess Jahres stiftelse er heretter eneste loddeier i Anders Jahres dødsbo.

Retten hevet

Dag Bjørvik
Sorenskrivar

rett kopi stadfesta

Sign.:
Vest-Telemark tingrett

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker vedlegges.

HØGSTERETTS KJÆREMÅLSUTVAL

Den 25. juni 2003 vart det av Høgsteretts kjæremålsutval bestående av dommarane Dolva, Utgård og Mitsem i

sak nr. 2003/544, sivil sak, kjæremål:

Bess Jahre

(advokat Bjørn Stordrange)

mot

Anders Jahres dødsbo

(advokat Karstein J. Espelid)

staten v/Finans- og Justisdepartementene
(hjelpointervenant)

(advokat Christian Reusch)

gitt slik

ORSKURD:

- (1) Saka gjeld spørsmål om avvising på grunn av ikkje lovleg partsrepresentasjon.
- (2) Anders Jahre døydde i februar 1982. Attlevande ektefelle, Bess Jahre, er einearving. I april 1982 vart det opna offentlig skifte ved Sandefjord skifterett. Dødsbuet blir behandla etter reglane i skiftelova om insolvente dødsbu. Buet er etterlikna for ein stor sum ut frå at skattestyresmaktene meinte at Anders Jahre hadde ei monaleg utanlandsformue. Krava frå staten utgjer i dag over 1,4 milliardar kroner.
- (3) Dødsbuet reiste i april 1996 sak mot Lazard Bank Ltd., Lord Kindersley og Bjørn Bettum med krav om skadebot som følgje av dei saksøkte si forvalting av utanlandsformuen. I januar 2002 vart det gjort forlik mellom buet og Lazard Bank Ltd. og Lord Kindersley, og saka vart heva i høve til dei engelske motpartane. Saka mot Bjørn Bettum heldt fram. Etter at Bjørn Bettum døydde i mars 2002, er no dødsbuet hans part.
- (4) Hovudforhandling i saka vart halden 30. september til 4. oktober 2002. Før det vart gitt dom var det forliksforhandlingar mellom Anders Jahres dødsbo og Bjørn Bettums dødsbo. Fire dagar etter at hovudforhandlinga var avslutta, den 8. oktober 2002, gjorde bustyrarane ein forliksavtale. I avtalen var det vilkår mellom anna om godkjenning i dei respektive skiftesamlingane. Forliksavtalen vart behandla på skiftesamling i Anders Jahres dødsbo den 21. oktober 2002.

- (5) Igåvebrev 16. april 2002 hadde Bess Jahre overført all sin rett til arven etter Anders Jahre til to stiftingar; ein tredjedel til Anders Jahres fond til vitenskapens fremme og to tredjedelar til Anders Jahres humanitære stiftelse. Ho gav samtidig sistnemnde stifting "ugjenkallelig og ubegrenset fullmakt til å opptre som loddeier i boet ...".
- (6) Sandefjord skifterett gjorde 29. oktober 2002 vedtak med slik slutning:
- "Anders Jahres dødsbo inngår forlik med Bjørn Bettums dødsbo i samsvar med forliksavtale av 8. oktober 2002."
- (7) Tingretten hadde meldt frå om at dom ville bli gitt 8. november 2002 dersom ikkje forliket var endeleg. Skifteretten ba om at det vart utsett å gi dom, noko som ikkje vart teke til følge.
- (8) Sandefjord tingrett, med setjedommar, gav 8. november 2002 dom med slik domsslutning:
- "1. Bjørn Bettums dødsbo dømmes til å betale til Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett:
 - motverdien av USD 134.571.877 med tillegg av rentetapserstatning tilsvarende gjennomsnittlig kassakredittrente fra 1. september 2002 frem til betaling skjer,
 - NOK 491.573.454 med tillegg av rentetapserstatning tilsvarende gjennomsnittlig kassakredittrente fra 1. september 2002 frem til betaling skjer,
 - NOK 68.500.000 med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven fra 1. januar 2002 til betaling skjer.
 2. Bjørn Bettums dødsbo tilpliktet å erstatte Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett saksomkostninger med NOK 9.300.000 med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven fra forfall til betaling skjer.
 3. Oppfylleelsesfristen er 2 - to - uker fra forkynnelse av dommen."
- (9) Bjørn Bettums dødsbo har anka dommen til Agder lagmannsrett.
- (10) Bess Jahre v/fullmektig Anders Jahres Humanitære Stiftelse påkjærte vedtaket i skifteretten til Agder lagmannsrett som ga orskurd 3. mars 2003 med slik slutning:
- "1. Kjæremålet avvises.
 2. I saksomkostninger for lagmannsretten betaler Anders Jahres Humanitære Stiftelse innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av kjennelsen, 35 000 - tretifemtusen - kroner til Anders Jahres dødsbo og 15 000 - femtentusen - kroner til Staten ved Finans- og Justisdepartementet. Hertil kommer alminnelig forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3, for tiden 12 - tolv - prosent årlig rente, fra forfall til betaling skjer."
- (11) Lagmannsretten la til grunn at kjæremålet var sett fram av advokat Stordrange som prosessfullmektig for stiftinga, og at stiftinga pretenderte at fullmakta i gåvebrevet gav stiftinga "kompetanse til å påkjære skifterettens kjennelse som stedfortreder for Bess Jahre". Etter lagmannsretten sitt syn kunne ho gjennom ei slik fullmakt ikkje delegerer til stiftinga å gjere ei slik prosesshandling på sine vegner. Det låg då ikkje føre noko lovleg representasjonshøve. Lagmannsretten kom til at partsnemninga ikkje var retta.

- (12) Bess Jahre har i rett tid påkjært orskurden til Høgsteretts kjæremålsutval. Kjæremålet rettar seg mot saksbehandlinga og lovtolkinga hos lagmannsretten. Det er halde fram at det ikkje er grunnlag for ei kategorisk avvising av at partsrepresentasjon i søksmål kan skje gjennom fullmektig. Om eit fullmaktshøve er lovleg i ein søksmålssituasjon må avgjerast på grunnlag av prinsipp om søksmålsinteresse og sakstilknytning, ut frå tvistemålslova § 54. Når fullmektigen er den som har materiell rett, vil han ha søksmålsinteresse. Når rettsgrunnlaget som gir fullmektigen posisjon som den med materiell rett, inneber at denne berre kan handle som fullmektig, må det vere høve til å vere representert som part i søksmål i samsvar med dette.
- (13) I saka no er Bess Jahre loddeigar, men ho har ikkje materiell rett då hennar rettar er transportert til stiftinga. Stiftinga kan på si side ikkje handle som loddeigar, og må såleis ut frå dette vareta sine rettar ut frå ei fullmakt frå loddeigaren.
- (14) Subsidiært ligg det føre saksbehandlingsfeil når lagmannsretten har avgjort avvisingsspørsmålet på urett grunnlag. Dersom Bess Jahre har rettsleg interesse, har lagmannsretten med urette lagt til grunn at partsstillinga ikkje er endra. I prosesskrift av 7. februar 2003 vart det uttala at advokat Stordrange si prosessfullmakt for stiftinga gjerne måtte tilordnast Bess Jahre direkte, dersom dette vart sett på som tenleg. I seinare prosesskriv har dette kome enda klarare til uttrykk. Når kjæreparten har uttala seg så klart med omsyn til at Bess Jahre må oppfattast som part, inneber det sjølvstendig at det som er sagt i kjæremålsfråsegna om fullmaktstilbøve ikkje lenger står ved lag.
- (15) Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte har teke til motmæle. Det er gjort gjeldande at det verken ligg føre feil ved lovbruken eller saksbehandlinga. Anders Jahres Humanitære Stiftelse har ikkje kjæremålskompetanse. Stiftinga har ikkje søksmålsinteresse fordi Bess Jahre ved gåvebrev har transportert sine rettar til stiftinga. Det er arvingen som er loddeigar og utøvar dei rettane ein loddeigar har. Kjæremålskompetansen over vedtaket i skifteretten ligg hos Bess Jahre og ikkje stiftinga som hennar representant eller fullmektig. Saksbehandlinga i lagmannsretten er også korrekt. Innvendinga ved kjæremålet om at den prosessuelle stillinga som part er personleg og som hovudregel ikkje kan delegerast vart reist av førebunde dommar i lagmannsretten. Kjæreparten vart gitt frist til å rette tilhøvet i medhald av tvistemålslova § 97 andre ledd. Partsnemninga vart ikkje retta innan fristen. Saka kunne då avvistast.
- (16) Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte har sett fram slik påstand:
- "1. Kjæremålet forkastes.
 2. Bess Jahre tilpliktes å betale sakens omkostninger for Høyesteretts kjæremålsutvalg til Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett med tillegg av renter etter Forsinkelsesrentelovens bestemmelser fra forfall og til betaling skjer."
- (17) Staten v/Finansdepartementet og Justisdepartementet har gitt fråsegn om hjelpeintervensjon til støtte for Anders Jahres dødsbo. Det er gjort gjeldande at avvisingsorskurden i lagmannsretten må stadfestast. Ut frå opplysningane i saka må det reknast at Bess Jahre er av den oppfatninga at ho sjølv er loddeigar, men at det materielle kravet på arv som måtte komme ut av saksbehandlinga skal tilfalle stiftinga.

- (18) Kravet som kjæremålssaka gjeld, er at eit vedtak av skifteretten skal setjast til side. Kravet er reist i kraft av Bess Jahres posisjon som loddeigar. Eit slikt krav kan ikkje reisast av andre enn dei som har ei rolle i bubehandlinga. Om ein tredjeperson har fått tilsegn om å få overdregen arvelodden frå loddeigaren, kan ikkje det gi denne rett til å fremje kravet. Det er såleis Bess Jahre, som loddeigar, som vil vere part i kjæremålet.
- (19) Vidare er det dei vanlege reglane i tvistemålslova som gjeld når det skal nemnast kven som er part og for retten til å la seg hjelpe av rettsleg medhjelpar eller prosessfullmektig. Det er ikkje rom for å operere med ein fullmektig for parten som ikkje er prosessfullmektig. Dette vil ikkje vere eit lovleg representasjonstilhøve.
- (20) Det ligg heller ikkje føre nokon saksbehandlingsfeil ved at lagmannsretten skal ha sett bort frå det "som er sagt i kjæremålserklæringen om (at) fullmaktsforholdet ikke lenger står ved lag". Dette er eit forsøk frå Anders Jahres Humanitære Stiftelse på å lage en uklar situasjon.
- (21) Sjølv om det skulle vere slik at Anders Jahres Humanitære Stiftelse kunne påkjære vedtaket frå skifteretten, ville ikkje dette i seg sjølv vere nok for å fremje kjæremålet til lagmannsretten. Det kan reisast spørsmål om det i det heile ligg føre aktuell rettsleg interesse i å få avgjort kjæremålet.
- (22) Staten v/Finansdepartementet og Justisdepartementet har sett fram slik påstand:

"Staten v/Finansdepartementet og Justisdepartementet tilkjennes saksomkostninger med 5 000 kroner for Høyesteretts kjæremålsutvalg, med tillegg av rente fra forfall til betaling skjer."

- (23) Høyesteretts kjæremålsutvalg viser til at Sandefjord skifterett gjorde vedtak i realiteten 29. oktober 2002, og at lagmannsretten deretter avviste kjæremål over avgjerda. I ein slik situasjon har ikkje utvalet avgrensa kompetanse etter tvistemålslova § 404 første ledd, jf. Schei, Tvistemålsloven med kommentar (1998) band II side 1078-1079 med vidare tilvisingar.
- (24) Bess Jahre er einearving i dødsbuet etter Anders Jahre. Ho har gitt Anders Jahres Humanitære Stiftelse økonomiske rettar og fullmakt til å handle som loddeigar. For utvalet er det ikkje nødvendig å gå inn på innbaldet i eller omfanget av desse rettane. Grunnen er at Bess Jahre ikkje i noko tilfelle kan overføre til ein tredjeperson dei rettane som følgjer med å vere arving; i dette tilfellet til ei stifting. Sjølve posisjonen å vere loddeigar, jf. skiftelova § 124, kan ikkje transporterast ved sal eller andre former for overdraging. Ei fullmakt som i saka her, inneber nettopp ein del av ei slik overdraging av posisjonen som loddeigar. Om dette, og om utøving av partsrettane, har lagmannsretten uttala:

"Etter opplysningene i kjæremålserklæringen og prosesskrivet av 7. februar 2003 legger lagmannsretten til grunn at kjæremålet er inngitt av advokat Stordrange som prosessfullmektig for stiftelsen, og at stiftelsen pretenderer at fullmakten i gavebrevet gir den kompetanse til påkjære skifterettens kjennelse som stedfortreder for Bess Jahre.

Lagmannsretten er ikke enig i dette. En loddeier kan ved gave overdra sin nettoandel i boet, men erververen får ikke de rettigheter som arvingen har under skiftet. Det er fremdeles arvingen som er loddeier og utøver de rettigheter en loddeier har, se Lødrup, Arveretten (4. utgave 1999) side 275. I dette tilfelle pretenderer heller ikke stiftelsen å kunne påkjære skifterettens beslutning i eget navn i egenskap av å ha overtatt

posisjonen som loddeier. Som loddeier har Bess Jahre i utgangspunktet kompetanse til å påkjære en beslutning av skifteretten som part. Partsrettighetene kan hun utøve personlig eller gjennom prosessfullmektig. Derimot kan hun etter lagmannsrettens oppfatning ikke delegere til stiftelsen å foreta en slik prosesshandling på hennes vegne gjennom en slik "ugjenkallelig og ubegrenset fullmakt til å opptre som leddeier i boet" som nevnt i siste avsnitt i gavebrevet. Det foreligger derfor ikke lovlig et representasjonsforhold."

- (25) Fleirtalet i kjæremålsutvalet - dommarane Dolva og Utgård - sluttar seg til det synet lagmannsretten her har gitt uttrykk for.
- (26) Fleirtalet viser til at lagmannsretten ved førebunde dommar i brev av 28. januar 2003 stilte spørsmålet ved at stiftinga handla som fullmektig og gav frist til 11. februar 2003 for mogeleg retting, jf. tvistemålslova § 97. I prosesskrift av 7. februar 2003 var partsstillinga oppgitt uendra til "Bess Jahre v/fullmektig Anders Jahres Humanitære Stiftelse". Det vart samtidig sagt at:
- "Undertegnades prosesfullmakt må gjerne tilordnes Bess Jahre direkte, dersom det anses hensiktsmessig."
- (27) Heller ikkje i eit prosesskrift av 18. februar 2003 var opplysningane om partsstillinga endra.
- (28) Fleirtalet i utvalet konstaterer at det i prosesskrifta stod uendra kven som var part. Som lagmannsretten peikar på har det realitet kven som er part, både når det gjeld sakskostnadsansvar og når det gjeld mogeleg ansvar etter domstollova § 203. Prosessfullmektigen fekk her høve til å rette partshøvet. Ei open tilvising til at retten sjølv kan gjere det om det er "anses hensiktsmessig", er ikkje ei retting. At advokat Stordrange gjorde det klart at han også hadde prosessfullmakt frå Bess Jahre, gjorde ikkje at Bess Jahre vart part. Skulle ho på dette tidspunktet kome inn som part, måtte det skje gjennom ei retting av partshøvet der ho direkte vart oppført som part.
- (29) Kjæremålet er såleis ikkje framsett av nokon som kunne påkjære. Det må då etter fleirtalet sitt syn avvisast på dette grunnlaget.
- (30) Etter dette er det ikkje nødvendig for fleirtalet å gå inn på i kva grad Bess Jahre i tilfelle ville hatt rettsleg interesse i å få avgjort kjæremålet for lagmannsretten.
- (31) Mindretallet – dommer Mütsem – bemerker:
- (32) I kjæremålserklæringen er Bess Jahre oppført som part, med stiftelsen som hennes fullmektig, og med advokat Bjørn Stordrange som stiftelsens prosessfullmektig. Mindretallet er enig med lagmannsretten i at kjæremålet ikke kunne fremmes på dette grunnlaget, idet Bess Jahre enten måtte utøve sine partsrettigheter selv eller gjennom en prosessfullmektig.
- (33) I lagmannsrettens brev av 28. januar 2003 ble det stilt spørsmål ved "adgangen til [å] opptre ved Anders Jahres Humanitære stiftelse som fullmektig", med frist til 11. februar 2003 "for merknader/avhjelp etter tvistemålsloven § 97".
- (34) Slik mindretallet ser det, ble feilen deretter rettet ved prosesskrift av 7. februar 2003, jf. også det påfølgende prosesskrift av 18. februar 2003. Det måtte etter dette legges til grunn at den kjærende part Bess Jahres prinsipale standpunkt var at stiftelsen kunne opptre som hennes

stedsforreder, men at advokat Bjørn Stordrange også hadde den nødvendige prosessfullmakt fra henne. Mindretallet kan under disse omstendigheter ikke se at det var grunnlag for å avvise kjæremålet fordi det prinsipale standpunktet var uriktig, idet Bess Jahre partsvilje under enhver omstendighet var kommet klart til uttrykk.

- (35) Etter mindretallets syn må lagmannsrettens kjennelse oppheves og kjæremålet behandles på ny av lagmannsretten, med Bess Jahre som part. Ved denne nye prøvingen må lagmannsretten ta standpunkt til om Bess Jahre har rettslig interesse.
- (36) Kjæremålet har ikke ført fram. Ut fra fleirtallet sitt syn må Bess Jahre då dekkje sakskostnadene for kjæremotpartane. Sakskostnadene blir fastsette til 10 000 kroner til Anders Jahres dødsbo og til 5 000 kroner til staten.
- (37) Orskurden er gitt med slik dissens som det går fram av avgjerdsgrunnane.

SLUTNING:

1. Kjæremålet blir forkasta.
2. I sakskostnader for Høgsteretts kjæremålsutval betaler Bess Jahre til Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte 10 000 - titusen - kroner og til staten v/Finansdepartementet og Justisdepartementet 5 000 - femtusen - kroner, alt innan 2 - to - veker frå forkynninga av denne orskurden med tillegg av den alminnelege forseinkingsrenta etter forseinkingsrentelova § 3 første ledd første punktum, for tida 12 - tolv - prosent årleg rente, frå utgangen av oppfyltingsfristen til betaling skjer.

Karl Arne Utgård
(sign.)

Trond Dolva
(sign.)

Sverre Mitsem
(sign.)

Rett utskrift: *Brigitte Janiche Lund*

HØGSTERETTS KJÆREMÅLSUTVAL

Den 20. juni 2003 vart det av Høyesteretts kjæremålsutvalg med dommarane Matningsdal, Utgård og Mitsem i

sak nr. 2002/1680, sivil sak, kjæremål:

Bess Jahre

(advokat Pål W. Lorentzen)

mot

Anders Jahres dødsbo

(advokat Knut Ro)

Staten v/Finansdepartementet og
Justisdepartementet

(Regjeringsadvokaten
v/advokat Christian H. Reusch)

avsagt slik

ORSKURD:

- (1) Saka gjeld spørsmål om rett for loddeigar til dokumentinnsyn i eit insolvent dødsbu.
- (2) Anders Jahre døydde i februar 1982. Den attlevande ektemaken, Bess Jahre, er einearving. Buett vart teke under offentleg skifte i april 1982. Dødsbuet vart etterlikna for ein stor sum fordi skattestyresmaktene meinte at Anders Jahre hadde ei skjult utanlandsformue. I 1993 vart kravet frå staten godkjent, og det utgjer i dag med renter over 1,4 milliardar kroner. Buett er rekna å vere insolvent, og det blir behandla etter reglane i skiftelova om insolvente dødsbu.
- (3) Hovudføremålet med bubehandlinga dei siste 10 åra har vore å spore opp utanlandsformuen og å føre denne til Noreg. Staten vedtok ut frå dette føremålet å finansiere bubehandlinga. I 1991 vart advokat Even Wahr-Hansen oppnemnt som ny bustyrar.
- (4) Bustyraren fann midlar i ei stifting på Cayman Islands. Buett har fått endeleg rettsavgjerd på at stiftinga er ugyldig, og det er no ein tvist som står for domstolane på Cayman Islands om kven som skal ha midlane. Det er opplyst at desse er på om lag USD 70 til 75 millionar. Eikland AS, tidlegare Kosmos AS, gjorde i 1998 gjeldande at utanlandsformuen høyrde til Kosmos, ikkje Anders Jahre personleg, og selskapet er motpart til dødsbuet i tvisten.
- (5) Hausten 2001 vart det usemje mellom Bess Jahre, representert ved advokat Truls Leikvang, og bustyraren om omfanget av hennar rett til innsyn i dokumenta som buett har om utanlandsformuen og rettssaka på Cayman Islands. I oktober 2001 sette advokat Leikvang

fram kravsmål til skifteretten om å instruere bustyraren om å gi Leikvang tilgang til dei omspurde dokumenta i eigenskap av representant for loddeigaren.

- (6) Bustyraren hadde nekta Bess Jahre innsyn i dei aktuelle dokumenta under tilvising til at kravsmålet gjaldt dei same dokumenta som buet nyleg hadde avslått ei oppmoding om innsyn i frå advokat Leikvang, på vegne av Eikland AS. Sjølv om Bess Jahre no vart ført fram som berar av kravet, måtte ho og Eikland AS i følge bustyraren identifiserast på grunn av advokatfellesskapet.
- (7) Sandefjord skifterett gav 27. november 2001 orskurd med slik slutning:

"Bess Jahre personlig gis innsyn i boets dokumenter, men retten kan ikke utøves gjennom advokat Truls Leikvang som fullmektig."
- (8) Skifteretten tok utgangspunkt i at spørsmålet om innsynsrett for loddeigarane i dokumenta til buet ikkje uttrykkeleg er lovregulert, men at det "synes naturlig å utlede av prinsipper som ligger til grunn for skifteloven §§ 17, 19 og 20" at loddeigaren ikkje kan nektast informasjon om formuesverdiar i buet. Hennar ønskje om dokumentinnsyn kunne ikkje avvisast av omsyn til kreditorane sine tarv etter skiftelova § 19 så lenge buet ikkje var konkurs. Skifteretten meinte at det normale ville vere at innsynsretten for loddeigaren kan utøvast ved fullmektig, men på grunn av advokat Leikvang si rolle som advokat også for Eikland AS, måtte det gjerast eit unntak for han.
- (9) Bess Jahre påkjærte orskurden til lagmannsretten og heldt fast kravet på dokumentinnsyn utan den avgrensinga med omsyn til fullmektig som var fastsett av skifteretten.
- (10) Dødsbuet tok til motmæle. Staten v/Finansdepartementet og Justisdepartementet gav inn aksessorisk motkjæremål over avgjerda i skifteretten om å gi Bess Jahre rett til personleg innsyn i dokumenta. Motkjæremålet vart opphavleg gitt inn av staten som hjelpeintervenient for dødsbuet. Bess Jahre sette seg mot at det var høve til slik hjelpeintervensjon. Under behandlinga av kjæremålet i lagmannsretten endra staten den prosessuelle stillinga si frå hjelpeintervenient til kjæremålsmotpart. Bess Jahre sette seg også mot at det var høve til denne endringa.
- (11) Agder lagmannsrett gav 18. oktober 2002 orskurd med slik slutning:
 1. Hjelpeintervensjon fra Staten ved Finansdepartementet og Justisdepartementet tillates, og motkjæremålet fremmes.
 2. Verken Bess Jahre personlig eller Trond Leikvang som hennes fullmektig gis innsyn i boets dokumenter vedrørende eiendomsretten til utenlandsformuen og rettssaken om denne på Cayman Islands.
 3. Saksomkostninger tilkjennes ikke."
- (12) Bess Jahre har i rett tid påkjært lagmannsretten sin orskurd til Høgsteretts kjæremålsutval. Kjæremålet rettar seg mot lovtolkinga og saksbehandlinga.
- (13) Det er mellom anna gjort gjeldande at Bess Jahre som einaste loddeigar ikkje kan nektast innsyn i dokumenta til buet. Ho har ein vilkårslaus og uavgrensa rett til å få lagt fram

informasjon som ligg i buet. Det er ikkje rettsleg heimel for å nekte loddeigar innsyn. Ei slik avgrensing inneber eit inngrep i ein så grunnleggjande rett at det krev heimel i lov. Det er feil når lagmannsretten er komen til at det skal gjerast ei fri avgrensing etter skjønn mellom interessene til loddeigar og til kreditorane.

- (14) Dersom det likevel skulle vere heimel til å avgrense innsynsretten for loddeigar, har lagmannsretten i si vurdering teke utanforliggjande og usaklege omsyn.
- (15) Kompetansen for utvalet er ikkje avgrensa til berre å prøve om utgangspunktet og spørsmålsstillinga er rett. Utvalet kan også prøve om svaret frå lagmannsretten på dette gir uttrykk for rett lovtolking.
- (16) Buet og staten har inga prosessuell stilling i kjæremålet. Buet skulle ha vore avvist som kjæremålsmotpart for lagmannsretten. Buet kan ikkje handle som part i ein tvist med eineloddeigar om interne omstende i buet. Etter som buet skulle ha vore avvist som part, skulle også statens hjelpeintervensjon til føremon for buet ha vore avvist. Sjølv om buet skulle bli godteke som kjæremålsmotpart, har staten ikkje i noko tilfelle rettsleg interesse i å handle som hjelpeintervenient eller som kjæremålsmotpart i ein intern tvist som denne. Tvisten gjeld ikkje staten sine rettar eller skyldnader overfor loddeigar, og staten som kreditor har ingen posisjon under skiftebehandlninga. Under alle omstende skulle det aksessoriske motkjæremålet frå staten ha vore avvist då det var i direkte strid med påstanden frå buet om stadfesting av orskurden til skifteretten.
- (17) Det ligg også føre saksbehandlingsfeil. Orskurden til lagmannsretten er mangelfullt grunngeven.
- (18) Bess Jahre har sett fram slik påstand:

"Prinsipalt:

Bess Jahre har rett til innsyn i boets dokumenter.

Subsidiært:

Lagmannsrettens kjennelse oppheves og hjemvises til ny behandling.

I begge tilfelle:

Den kjærende part tilkjennes saksomkostninger."

- (19) Staten v/Finansdepartementet og Justisdepartementet og Anders Jahres dødsbo har teke til motmæle.
- (20) Staten v/Finansdepartementet og Justisdepartementet har mellom anna gjort gjeldande at kjæremålsutvalet har avgrensa kompetanse og berre kan prøve lovtolking og saksbehandling hos lagmannsretten. Utvalet er bunde av vurderinga av dei faktiske tilhøva og kan heller ikkje overprøve den konkrete rettsbruken.
- (21) Ved behandlinga av saka i utvalet må det takast utgangspunkt i den partsstillinga som lagmannsretten har kome til. Buet må kunne vere motpart for lagmannsretten og med det må staten kunne vere hjelpeintervenient. Sjølv om buet ikkje kunne reknast som part, måtte staten under alle omstende kunne handle som motpart. Ei eventuell fråsegn frå skifteretten etter tvistemålslova § 401 første ledd andre punktum ville vere utilstrekkeleg til å oppnå reell kontradiksjon i spørsmålet om dokumentinnsyn.

- (22) Vidare er det eit sjølvstøtt prinsipp at kreditorane i eit insolvent dødsbo må få kome til orde før det blir teke avgjerder som har noko å seie for buet. Kreditorane i eit slikt bu må ha kjæremålsrett, jf. tvistemålslova § 396, og staten må kunne gi inn aksessorisk kjæremål, jf. tvistemålslova § 399, jf. skiftelova § 22 første ledd.
- (23) Innsynsretten blir ikkje regulert av skiftelova § 19, og problemet er ikkje om Bess Jahre har innsynsrett, men om denne retten kan avgrensast. Innsyn må kunne nektast når det ligg føre svært tungtvegande grunnar, og det ligg føre slike grunnar i denne saka. Lagmannsretten har, ut frå ei vurdering av reelle omsyn og ut frå samanhengen i systemet, gitt uttrykk for på kva vilkår ein loddeigar kan nektast innsyn. Utvalet kan ikkje gi seg inn på ei finsikta overprøving av dei einskilde momenta lagmannsretten har bygd på.
- (24) Det ligg heller ikkje føre nokon saksbehandlingsfeil, og orskurden er ikkje mangelfullt grunngitt, jf. tvistemålslova § 164.
- (25) Staten v/Finansdepartementet og Justisdepartementet har sett fram slik påstand:
- "1. Kjæremålet forkastes.
 2. Staten v/Finansdepartementet og Justisdepartementet tilkjennes saksomkostningar for lagmannsretten og for Høyesteretts kjæremålsutvalg med tillegg av lovens rente fra forfall og til betaling skjer."
- (26) Anders Jahres dødsbo har mellom anna gjort gjeldande at buet har partsstilling for kjæremålsutvalet. Vidare hadde det partsstilling for lagmannsretten. For det første gjorde Bess Jahre buet til motpart. For det andre gjer Bess Jahre gjeldande at ingen andre interessentar skal høyrast i tvistesprøsmålet. Spesielt omsynet til kontradiksjon og omsynet til kreditorane sine økonomiske interesser i utfallet av skiftebehandlinga tilseier at buet skal kunne handle som motpart.
- (27) Vidare har utvalet avgrensa kompetanse, jf. tvistemålslova § 404 første ledd nr. 3, og utvalet kan berre prøve utgangspunktet for rettsbruken hos lagmannsretten. Den konkrete bruk av det unntaket som følgjer av grunngjevinga til lagmannsretten kan utvalet ikkje prøve.
- (28) Ikkje i noko tilfelle er orskurden mangelfullt grunngjeven, jf. tvistemålslova § 164.
- (29) Anders Jahres dødsbo har sett fram slik påstand:
- "1. Kjæremålet forkastes.
 2. Anders Jahres dødsbo tilkjennes sakens omkostningar for lagmannsretten og for Høyesteretts kjæremålsutvalg med tillegg av 12 % rente fra forfall til betaling skjer."
- (30) Høyesteretts kjæremålsutval viser til at hovudspørsmålet i saka er om kjæreparten Bess Jahre som eineloddeigar i Anders Jahres dødsbo har krav på innsyn i dokument som høyrer til dødsbuet. Saka reiser samstundes prosessuelle spørsmål om kven som kan vere motpart, og eventuelt hjelpeintervenient til denne, i ei sak der ein loddeigar krev dokumentinnsyn.
- (31) Utvalet ser først på spørsmålet om kven som kan vere motpart for lagmannsretten. I dette

spørsmålet har kjæremålsutvalet full kompetanse. Spørsmålet om innsyn i dokument vart avgjort i skiftesamling ut frå skifteretten sitt ansvar for å forvalte formuesmassen i buet, og med grunnlag i dei reglane som gjaldt i 1982. Avgjerda er av skifteretten teken ut frå skiftelova § 19. Det går fram av avgjerda frå skiftesamlinga at både advokat Truls Leikvang som representant for Bess Jahre, avdelingsdirektør Peder Berg som representant for Finansdepartementet og bustyrar Even Wahr-Hansen møtte og uttala seg. Ut frå temaet i skiftesamlinga ville det ikkje vere spørsmål om å nekte nokon å uttale seg. Det mogelege avvisingsgrunnlaget er etter dette oppstått etter avgjerda i skifteretten.

- (32) Utvalet går då over til å sjå på Anders Jahres dødsbo si stilling som part. Når dødsbuet kom inn som part, var det fordi kjæreparten, Bess Jahre, førte opp Anders Jahres dødsbo v/Sandefjord skifterett i kjæremålsfråsegna. Som lagmannsretten er inne på i si avgjerd, gav både Bess Jahre og buet seinare uttrykk for at det kunne synest å vere slik at buet ikkje skulle vere motpart. Staten gav uttrykk for same syn, men nyanserte noko for dei tilfella der buet vart gjort til motpart. Utvalet går ikkje nærare inn på dette. Kven som kan vere part, må i alle tilfelle avgjerast ut frå rettsreglane om dette.
- (33) Saka gjeld forvalting av bumassen og styring av buet, og det er ikkje tale om nokon skiftetvist, jf. skiftelova § 23. Situasjonen ved skiftetvist gir likevel ein viss parallell. Det må leggjast til grunn at buet ikkje kan vere part i ein skiftetvist, jf. Rt. 1993 side 415. Saka gjaldt eit bu der det var oppnemnt bustyrar.
- (34) Kjæremålet gjeld ei sak som gjeld den allmenne styringa av eit dødsbu. Bustyraren har ingen kompetanse ut over skifteretten, jf. skiftelova § 16 (ordlyden frå 1982). På same måte som ved ein skiftetvist vil det vere lite heldig om buet - og med det skifterett og bustyrar - skal vere part i ein tvist som gjeld ei avgjerd teken av skifteretten, sjølv om ein avgrensar vurderinga til å gjelde tilhøvet mellom skifterett og bustyrar. Men det vil også vere lite heldig om ein eller fleire av loddeigarane skal ha det privileget samanlikna med andre arvingar, som ligg i å ha buet på si side. Det vil i mange tilfelle vere ønskjeleg at det er ein motpart i dei tilfella der det blir nytta rettsmiddel mot ei avgjerd, men dette omsynet må takast vare på gjennom tolkinga av andre reglar og ikkje ved å gje buet ei rolle som motpart.
- (35) Skifteretten kan "saksøke og saksøkes på loddeiernes vegne i boets anliggender, når sak anlegges ved en annen domstol", jf. skiftelova § 20 og for bruk av rettsmiddel § 29. Dette gir også ei viss støtte for at skifteretten, eller buet, ikkje kan vere part i ei sak om indre tilhøve i buet som blir behandla av skifteretten sjølv.
- (36) Utvalet er etter dette kome til at kjæremålet ikkje kan fremjast med Anders Jahres dødsbo som motpart. Kjæremålet frå Bess Jahre må derfor avvisast i den grad det rettar seg mot Anders Jahres dødsbo. Kjæremålet kan klart nok likevel stå ved lag. Når dødsbuet slik ikkje kan vere motpart, må kjæremålet då behandlast anten utan motpart eller med staten som motpart. For staten er det då spørsmål om staten si fråsegn om hjelpeintervensjon med tilhøyrande kjæremål kan rettast med heimel i tvistemålslova § 97 til å vere ei fråsegn om kjæremål i kraft av å vere part. Staten retta nemninga slik i prosesskrift av 29. april 2002.
- (37) Den påkjærte avgjerda gjeld forvalting av bumidlane. Etter skiftelova § 19 er skifteretten då "bundet av loddeiernes beslutning for såvidt de alle er enige og skifteretten ikke finner at beslutningen strider mot umyndige eller fraværende arvingers eller mot kreditorenes tarv". Det er såleis slik at det skal takast omsyn til kreditor sitt tarv ved vurderinga. Ved insolvente dødsbu vil det nettopp vere slik at det er særleg grunn til å ta omsyn til kreditorane sine interesser. Ut frå eit slikt synspunkt er det også gitt ein regel om at i insolvente dødsbu bør

skifteretten til vanleg kalle kreditorane inn til skiftesamling for prøving av krav, jf. skiftelova § 104 både slik lova var i 1982 og slik lova er no.

- (38) I dette tilfellet er det tale om eit vedtak frå skifteretten som ikkje gjeld prøving av krav, men som gjeld vedtak i eit spørsmål som det er mogeleg kan ha stor innverknad på storleiken på bunmassen. Utvalet meiner at det i slike tilfelle vil kunne vere grunn til å tillate at ein kreditor får rett til å handle som part i overprøvinga av vedtaket. Det må i alle fall gjelde når det som her er tale om ein kreditor som representerer ein stor del av krava i buet og det ikkje er nokon loddeigar som er eller kan vere motpart. Ut frå dette meiner kjæremålsutvalet at staten har ei så sterk interesse i å kunne opptre som motpart i saka her at ho må reknast å tilfredsstille dei krava som i så måte må stillast til ein kjæremotpart si tilknytning til saka, jf. tilsvarande synsmåtar om partsstilling i ei sak om opning av konkurs i Rt. 1982 side 1426. Generelt sett er det også ønskeleg at det er motpart i saker av dette slaget. Som framheva i dommen frå 1982 er problemstillinga noko annleis enn i ei vurdering av om det ligg føre rettsleg interesse.
- (39) Etter dette er utvalet kome til at staten i denne saka er i ein posisjon som gjer at staten kan vere kjæremotpart.
- (40) I denne saka melde staten seg i prosesskriv av 15. februar 2002 som hjelpeintervenient for Anders Jahres dødsbo. Spørsmålet er då om det her ville vere høve for staten til å rette sin posisjon frå å vere hjelpeintervenient til å vere kjæremotpart, jf. tvistemålslova § 97.
- (41) Skifteretten gav sin orskurd 27. november 2001. Orskurden vart påkjært av Bess Jahre 27. desember 2001 med Anders Jahres dødsbo som einaste oppførte motpart. Det vart 8. januar 2002 gitt pålegg om tilsvar til dødsbuet med frist 21 dagar etter forkynninga. Advokat Knut Ro melde seg 23. januar 2002 som prosessfullmektig for buet. Han fekk utsett fristen for tilsvar frå 31. januar til 15. februar 2002.
- (42) Ved brev av 24. januar 2002 orienterte skifteretten dei offentlege kreditorane om kjæremålet. I dette brevet heitte det mellom anna:
- "På bakgrunn av at kreditorane i skiftesamling hadde motsatt seg dette dokument-innsynet, må også kreditorane ha anledning til å opptre som parter i kjæremålssaken. Kjæremålet oversendes derfor kreditorane i kopi som vedlegg til dette brevet. Eventuelle prosesskrift må vere oss i hende innen 31. januar 2002."
- (43) I denne situasjonen sende så staten prosesskrift med aksessorisk motkjæremål datert 15. februar 2002 der staten v/ Finansdepartementet og Justisdepartementet var ført opp som hjelpeintervenient. Lagmannsretten behandla saka ut frå at staten var hjelpeintervenient, men tok eit hypotetisk standpunkt til rettingsspørsmålet og fann at det her ville vere høve til retting. Kjæremålsutvalet er samd i dette. Bess Jahre førte i kjæremålsfråsegna opp Anders Jahres dødsbo som motpart. Dødsbuet vart også behandla som part av retten ved utsending av pålegg om tilsvar. I denne situasjonen kan ikkje feilen ved at staten i første omgang førte seg opp som hjelpeintervenient seiast å vere forsettleg. Sandefjord skifterett fastsette heller ikkje frist for retting. Feilen vart som nemnt retta av parten sjølv ved prosesskrift 29. april 2002.
- (44) Kjæremålsutvalet legg til grunn at staten har gitt inn motkjæremål i rett tid. Etter det opplyste var tilsvarsfristen utsett til 15. februar 2002.
- (45) I dette tilfellet er det tale om ein feil som skjedde ved behandlinga av kjæremål til lagmannsretten. Kjæremålsutvalet legg likevel under ein viss tvil til grunn at utvalet har høve

til å rette feilen sjølv, i staden for å oppheve lagmannsrettens avgjerd og be om ny avgjerd der. Det er tale om ei sak der lagmannsretten ut frå utvalet si forståing om kven som kan vere part, skulle ha gjennomført retting. Og ikkje minst viktig er det at lagmannsretten sjølv, rett nok under ein hypotetisk føresetnad, har teke standpunkt i rettingsspørsmålet. I ein slik situasjon står det fram som unødvendig formalistisk å sende saka attende til lagmannsretten.

- (46) Kjæremålsutvalet går så over til å sjå på realiteten i saka, som gjeld retten til dokumentinnsyn. I dette spørsmålet har utvalet avgrensa kompetanse, jf. tvistemålslova § 404 første ledd, og utvalet kan berre prøve saksbehandlinga og lovtolkinga.
- (47) Lagmannsretten har lagt til grunn at ein loddeigar sin rett til dokumentinnsyn utanfor skiftetvistar ikkje i seg sjølv følgjer av skiftelova § 19. Kjæremålsutvalet kan ikkje sjå at dette er feil tolking av skiftelova § 19.
- (48) Lagmannsretten har så gått vidare i prøvinga av kravet om framlegging av dokumenta:

"Selv om skifteloven § 19 ikke direkte regulerer spørsmålet om innsyn, følger det av bestemmelsen at skifteretten ved forvaltningen av boets eiendeler må foreta en avveining mellom kreditorenes og loddeierens interesser. En enstemmig beslutning fra loddeierne kan settes til side hvis den strider mot kreditorenes tarv. I et Insolvent dødsbo der gjelden ikke er overtatt av arvingene, ligger den reelle økonomiske interesse i skiftebehandlingen hos kreditorene, og det er derfor naturlig at deres interesser tillegges større relativ vekt ved skifterettens avveining enn i solvente boer. Lagmannsretten er enig med staten i at skifteloven § 19 er uttrykk for et alminnelig prinsipp om avveining mellom loddeierens og kreditorenes interesser ved skifterettens bobehandling. Dette følger av skifterettens oppgave, som er å forvalte avdødes formue og fordele denne til dem som i egenskap av arvinger eller fordringshavere er berettiget til den. Riktignok kan kreditorene oppnå en sterkere innflytelse over behandlingen av et insolvent dødsbo ved å begjære det konkurs, men dette tilsier ikke at skifteretten ellers skal ha plikt til å holde dem på sidelinjen, og at boet nærmest skal identifiseres med loddeieren, slik Bess Jahre gjør gjeldende.

Lagmannsretten finner likevel ikke at en loddeier kan nektes innsyn i boets dokumenter etter en fri avveining av hva kreditorenes tarv tilsier. Loddeierens innflytelse i spørsmål som gjelder bobehandlingen etter skifteloven § 19, kan sies å ha en alminnelig innsynsrett som forutsetning. Det skal derfor etter lagmannsrettens oppfatning svært tungtveiende grunner til for å nekte loddeieren innsyn, og dette kan bare være aktuelt i spesielle unntakstilfeller."

- (49) Her har lagmannsretten bygd opp allmenne prinsipp med utgangspunkt i skiftelova § 19, utan at regelformuleringa er ein følgje av tolkinga av denne paragrafen. Det er såleis her tale om eit kjæremål til Høgsteretts kjæremålsutval som gjeld uskriven rett.
- (50) Som utgangspunkt kan dette ikkje prøvast i eit vidare kjæremål. Det er likevel etter praksis klart at også ein del uskrivne rettsreglar kan prøvast i eit vidare kjæremål, sjå Høgsteretts avgjerd i plenumssak i Rt. 2002 side 509 og som eit seinare døme avgjerd i kjæremålsutvalet av 9. april 2003 i sak 2003/394. Utvalet viser til at saka her gjeld spørsmålet om plikt til å leggje fram dokument i eit bu, og at det er spørsmål som har nær likskap med prosessreglar. Ut frå det er utvalet kome til at det må gå inn under tvistemålslova § 404 første ledd nr. 3 å prøve dei prinsippa lagmannsretten har lagt til grunn i vurderinga. Lagmannsretten har lagt til grunn at vurderinga skal skje etter ei avveiging der det skal svært tungtvegande grunnar til for

å nekte ein loddeigar innsyn i budokument. Utvalet er kome til at dette er korrekt forståing av rettsreglane. Ut over dette kan ikkje reglane seiast å byggje på grunnleggjande prinsipp og føresetnader som ligg til grunn for prosesslovgivinga, eller på regelsett som det er naturleg å likestille med slik lovgiving.

- (51) Kjæremålet kan etter dette ikkje føre fram med omsyn til realiteten. Det er då ikkje nødvendig for kjæremålsutvalet å gå inn på i kva grad regelen i skiftelova § 27 andre punktum ville avgrense kompetansen ved prøvinga.
- (52) Etter dette må avgjerda i lagmannsretten opphevast så langt Anders Jahres dødsbo er behandla som part, og saka avvisast frå lagmannsretten når det gjeld dødsbuet. Når det gjeld staten v/ Finansdepartementet og Justisdepartementet, må punkt 1 endrast slik at staten blir behandla som part. Kjæremålet til Høgsteretts kjæremålsutval frå Bess Jahre må forkastast når det gjeld realiteten.
- (53) Saka har reist vanskelege og lite avklara prosessuelle spørsmål. Det blir etter dette ikkje tilkjent sakskostnader for Høgsteretts kjæremålsutval. Sakskostnadsavgjerda for lagmannsretten må bli ståande. Sjølv om Anders Jahres dødsbo blir avvist som part, kom buet inn i saka ved at Bess Jahre førte dette opp som part og buet har seinare sjølv gitt uttrykk for sterk tvil om eiga partsstilling.
- (54) Orskurden er samrøystes

S L U T N I N G :

- 1. I høve til staten v/Finansdepartementet og Justisdepartementet blir lagmannsrettens slutning punkt 1 endra slik at motkjæremålet for lagmannsretten blir fremja med staten som part.
- 2. I høve til Anders Jahres dødsbo blir lagmannsrettens orskurd oppheva og kjæremålet over Sandefjord skifteretts orskurd av 27. november 2001 avvist så langt dødsbuet er ført opp som kjæremotpart.
- 3. Elles blir kjæremålet forkasta.
- 4. Sakskostnader blir ikkje tilkjende for Høgsteretts kjæremålsutval.

Karl Arne Utgård
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Sverre Mitsem
(sign.)

Rett utskrift: *Birgitte Janescke Lund*

REGJERINGSADVOKATEN

TELEFON: (02) 20 10 10 - TELEFAX (02) 20 29 82 - TELEX 72396

POSTADRESSE: POSTBOKS 8012 DEP, 0030 OSLO 1

KONTOR: PILESTREDET 19

VEDLEGG 221

INNKOMMET

11. DES 1990

SANDEFJORD
SØRENSKRIVEREMBETE*Kopi til adv. Even Uhle-Hansen.*
*11/12/90*Sandefjord skifterett,
Postboks 73,
3200 Sandefjord.

Deres ref.

Vår ref.

83329 BH/EH

Dato

10.12.90

ANDERS JAHRES DØDSBO

200

1. Jeg er av Finansdepartementet anmodet om å ivareta det offentlige interesser som prosessfullmektig i forbindelse med eventuelle tvister om de skatter som er utlignet i henhold til senest Riksskattenemndas vedtak av 2.11.90, herunder i forbindelse med eventuelle skiftetvister eller andre rettsvister vedrørende de foretatte skatteligninger for inntektsårene 1970-1982.
2. Kemneren i Sandefjord har anmeldt utlignede skattebeløp og har beregnet morarenter som følger:

Forhøyelse m/forfall 29/10-83	kr. 336.739.188,-
Forhøyelse m/forfall 27/12-90	" <u>79.713.665,-</u>
Skyldig hovedstol pr. 27/12-90	kr. 416.452.853,-
Morarente pr. 27/12-90	" <u>361.994.532,-</u>
Tilsammen	kr. <u>778.447.385,-</u>

Hertil kommer ytterligere morarenter av hovedstol fra 27/12-90 og påløpne omkostninger.

Jeg viser til Kemnerens anmeldelser i dødsboet og vedlegger:

1. Riksskattenemndas kjennelse av 21.11.90.
2. Brev av 6.12.90 fra Kemneren i Sandefjord til Regjeringsadvokaten.

Jeg er ikke kjent med hvorvidt de opprinnelige fordringsanmeldelser har vært behandlet i skiftesamling. Høyesterettsadvokat Per Brunsvig har reist søksmål ved Sandefjord skifterett om gyldigheten av Vestfold fylkesskattestyres vedtak av 14.9.83 i dødsboets navn men i realiteten på vegne av loddeieren i det insolvente dødsbo Anders Jahre, enke Bess Jahre. Det er uklart hvilke beslutninger eller samtykker som foreligger fra skiftesamlinger eller skifteretter om å reise saken ved Sandefjord byrett. Saken er i alle tilfelle prosessuelt sett gjenstandsløs etter at Fylkesskattestyrets vedtak er avløst av Riksskattenemndas vedtak.

3. Jeg anmoder om at det snarest innkalles til skiftesamling til prøvelse og eventuelt godkjenning av de samlede anmeldte rettskrav med renter.

Jeg tillater meg å fremheve at Riksskattenemndas vedtak er resultat av en inngående bevisinnsamling og en utførlig behandling av alle skattesporsmål, herunder bevisvurderingsspørsmål, som foreligger. Det kan neppe være grunnlag for skifteretten som sådan til å forkaste fordringsanmeldelsen eller å reise eller opprettholde noen skiftetvist eller annen rettstvist mot skatteligningen.

201

Dersom loddeieren, Bess Jahre, skulle ønske å protestere mot skatteligningen og de utlignede skattefordringer, står dette henne fullstendig fritt. Men hun bør da i skiftesamlingen henvises til å protestere mot fordringene og gis frist til å reise skiftetvist.

Dersom hun skulle foretrekke å overta den tidligere reiste skattesak, vil staten ikke motsette seg dette som en praktisk løsning. Den uttrykkelige forutsetning er i såfall at partsforholdet i tvisten korrigeres, og at dekning av saksomkostninger som heretter påløper - for begge parter - helt ut følger de bestemmelser som gjelder for tvister om anmeldte fordringer i dødsboer under offentlig skifte.

4. Jeg anmoder også om at det i skiftesamlingen gjennomgås hvilke skritt som har vært tatt og hvilke skritt som heretter bør tas for å undersøke om det finnes tilgodehavender eller andre midler, i Norge eller utlandet, som må antas å tilhøre dødsboet og som kan bringes hjem til dekning av boets fordringer.

Jeg viser herunder til:

- de forsøk som har vært gjort for generelt å klarlegge omstendighetene omkring opprettelsen av og den senere virksomhet i den trust som overtok alle eller de fleste aksjer i Panama-selskapet Continental Trust Company
- de midler som ble fjernet fra kontoen i SE-Banken og ført ut av Sverige etter at norske skattemyndigheters beslag ble opphevet
- de midler som Anders Jahre ifølge Lord Kindersleys forklaring kunne disponeres av trustens midler, etter nærmere anvisning fra Anders Jahre.

Såvidt skjønnes har den oppnevnte advokat Per Brunsvig, ikke utvist noen aktivitet for å bringe på det rene og eventuelt hente hjem til boet ytterligere aktiva som måtte tilhøre dødsboet - utover å gi sin tilslutning til de bevisopptak som har vært foretatt i Sverige og England i tilknytning til skattesaken ved Sandefjord byrett.

5. I tilslutning til punkt 4 ovenfor anmodes det om at det i skiftesamlingen blir drøftet om det er grunn til å oppnevne en ny bobestyrer for det insolvente dødsbo.

Høyesterettsadvokat Per Brunsvig ble i sin tid oppnevnt som bestyrer i boet. På bakgrunn av at han hadde opptrådt som advokat for Anders Jahre, og senere hans enke, kan det synes å være en feil eller misforståelse at han ble oppnevnt. Han var heller ikke innstilt på å frasi seg vervet etter at han ble engasjert som prosessfullmektig i sak mot skattemyndighetene, som er den reelle hovedinteressent i dødsboet og hvis interesser boets organer skal ivareta når boet må anses insolvent.

202

Høyesterettsadvokat Brunsvig er nå fritatt for vervet som bestyrer på grunn av sykdom, og det er foreløpig ikke oppnevnt noen i hans sted.

Etter min oppfatning bør det under ingen omstendighet komme på tale å oppnevne som bestyrer noen som har til oppgave å kjempe imot kreditorenes fordringer i boet.

6. Jeg tillater meg å be om at det konfereres om tidspunktet for berømmelse av skiftesamlingen.

7. Jeg vil ikke unnlate å bemerke at alternativet til fortsatt behandling som insolvent dødsbo vil være å begjære dødsboet konkurs. Det synes imidlertid hensiktsmessig å avvente behandlingen i skiftesamlingen før konkurs eventuelt begjæres.

Med hilsen

Børn

Bjørn Haug

Undertegnet i hans fravær:

Esther Holten
Skr.

Gjenpart:

Finansdepartementet.
Kemneren i Sandefjord.
Advokat Finn E. Engzelius.
Advokat Stig Tufte-Johnsen.

DET KONGELIGE FINANS- OG TOLLDEPARTEMENT

KONTOR: AKERSGT. 42 - TLF. 11 90 90 - RIKSTELEFONER OG FJERNVALG TLF.(02)41 79 00
POSTADRESSE: POSTBOKS 8008, OSLO - DEP., OSLO 1

Høyesterettsadvokat Per Brunsvig
Tollbugt. 27

OSLO 1

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)

Dato

1724/84 E 3

22 . mars 1984

SKIPSREDER ANDERS JAHRES DØDSBO - SKATTESAKEN

Det vises til tidligere korrespondanse og konferanser om ovennevnte sak.

Ett av de sentrale spørsmål i saken er om departementet skal inngi konkursbegjæring overfor skipsreder Anders Jahres konkursbo.

Departementets avgjørelse i slike saker bygger selvsagt på rene rettslige betraktninger og vanlig praksis for best mulig å sikre det offentliges interesse i dekning av skattekravet. I dette ligger også en vurdering av hvordan man tilstrekkelig effektivt skal kunne få fremskaffet opplysninger av betydning for skattekravet og oppsporing av midler i utlandet tilhørende boet.

Det er således ikke mulig å gi dette dødsbo noen form for særbehandling, ved at det eksempelvis tas hensyn til Anders Jahres minne slik De har vært inne på i Deres argumentasjon.

De har brakt skattevedtaket av Vestfold Fylkesskattestyre inn til overprøving av Riksskattenemnda. Riksskattenemnda har etterkommet Deres henstilling om overprøving. Det er grunn til å regne med at nemndas endelige avgjørelse vil foreligge før det blir aktuelt med hovedforhandling for Sandefjord byrett i rettssaken som er reist om skattevedtaket.

Etter dette vil en få en administrativ overprøving av Fylkesskattestyrets vedtak som basis for eventuell avgjørelse av tvisten om skattevedtaket i rettslige former. I denne situasjon vil det være i samsvar med vanlig praksis at det ikke inngis konkursbegjæring overfor skattedebitor så lenge skattekravet er under administrativ overprøvelse.

Departementet legger også en viss vekt på bestemmelsen i skiftelovens § 103. Det følger av denne bestemmelse at i et insolvent dødsbo som er under offentlig skifte skal fordringer gjøres opp på tilsvarende måte som i et konkursbo. Etter bestemmelsen vil prioriterte krav i et konkursbo også være prioriterte i et insolvent dødsbo som er under offentlig skifte selv om boet ikke er slått konkurs. I den utstrekning skattekravet er et prioritert krav etter prioritetsloven, vil det således også være prioritert i et insolvent dødsbo under offentlig skifte. Det følger videre av nevnte bestemmelse at utbetalinger i et insolvent dødsbo som hovedregel skal skje ved utlodning.

Dersom departementet under hensyn til de foran nevnte momenter foreløpig skal avstå fra å inngi konkursbegjæring, knytter det seg imidlertid bestemte forutsetninger til dette. Det dreier seg her om forutsetninger som De er kjent med.

Det siktes for det første til at skifteretten og bobestyreren samt gjenlevende ektefelle må avgi tilfredsstillende skriftlige erklæringer der det henstilles generelt til vedkommende å gi opplysninger til den som departementet utpeker, om forhold som kan bidra til avklaring av Anders Jahres inntekts- og formuesforhold bakover i tiden, og da ikke begrenset bare til etterberegningssårene.

Videre må skifteretten godkjenne nødvendig fullmakt for den eller dem departementet utpeker til å innhente opplysninger som nevnt.

Ytterligere må gjenlevende ektefelle, Bess Jahre, avgi erklæring om at gaver eller lignende hun har mottatt fra sin ektefelle, kan omstøtes etter konkurslovens regler selv om det ikke åpnes konkurs i boet. Dateringsdatoen for erklæringen fastsettes som utgangspunkt for fristberegningen.

Det dreier seg for øvrig her om vilkår som De i prinsippet har sagt Dem villig til å anbefale godtatt, men som i enkelheter må få en noe annen utforming enn De har foreslått.

./.. Forslag til erklæringer vedlegges.

På de nevnte vilkår finner departementet for tiden å kunne unnlate å inngi konkursbegjæring for boet. Det understrekes imidlertid at departementet forbeholder seg å stå helt fritt til når som helst senere å kunne inngi konkursbegjæring dersom departementet finner at situasjonen tilsier dette.

Avgjørende for departementets vurdering vil til enhver tid være hensynet til statens tarv.

Rolf Presthus

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

ADVOKATFIRMA

JENS P. HEYERDAHL
PER BRUNSVIG, DR. JUR.
ANDERS ØSTBYE
GUNNAR THOMMESSEN
ØYSTEIN ESKELAND
JON R. GUNDERSEN
ERIK SAMUELSEN
CARSTEN RIEKELES
FINN E. ENGZELIUS
M.N.A.

TELEFON: 42 18 10
TELEX: 76901 TKHB N
TELEFAX: 42 35 57
TELEGRAM: TRADITION
BANKGIRO: 5001.05.38758
POSTGIRO: 227 54 51

OSLO 1, 20. august 1984
TOLLBODGATEN 27

Sandefjord skifterett
Postboks 83
3201 SANDEFJORD

SANDEFJORD ANDERS JAHRES DØDSBO - OMKOSTNINGENE VED SKATTESAKEN

I anledning skifterettens brev av 21.6.84 til h.r.advokat
Nergaard skal jeg bemerke:

1. Forhistorien

Efter at Sandefjord namsrett 18.4.80 hadde besluttet beslag i visse bankkonti i namsrettssak anlagt av Finansdepartementet mot Anders Jahre, ble jeg anmodet om å bistå denne som jeg ikke tidligere hadde hatt oppdrag for. Det fremgikk av de dokumenter som jeg fikk oversendt, at Anders Jahre personlig var ute av stand til å vareta sine interesser. Jeg henvendte meg derfor umiddelbart til Sandefjord skifterett som 16.5.80 oppnevnte hjelpeverge for Jahre. I forståelse med hjelpevergen søkte jeg å få klarlagt saksforholdet og leverte på vegne av Jahre innlegg til ligningsmyndighetene vedrørende bokeftersynsrapportene og ligningsbehandlingen.

Jahre døde 26.2.82. Fru Bess Jahre var enearving. Hun ønsket ikke å overta ansvar for avdødes gjeld og boet ble overtatt til offentlig skifte ved Sandefjord skifterett. Jeg ble anmodet om å overta vervet som bobestyrer. Dette hang selvfølgelig sammen med den verserende efterligningssak. Gjennom denne hadde jeg fått godt kjennskap til boets økonomiske forhold samtidig som boets økonomiske eksistens ville være helt avhengig av utfallet av efterligningssaken. Jeg aksepterte derfor

oppdraget som bobestyrer tiltross for at jeg ellers ikke tar slike oppdrag.

Ved beslutning av skifteretten v/kst. byfogd Sannrud ble jeg 13.2.82 oppnevnt som bobestyrer. Oppnevnelsen ble bekreftet i skiftesamling 9.9.82 administrert av byfogd Lind Hansen. I protokollen er det videre referert:

"Administrator refererte skriv dat. 25. juni 1982 fra Fylkesskattesjefen i Vestfold angående beslutning om etterligning, m.v. H.r.advokat Brunsvig opplyste at han, som engasjert av avdøde til å ivareta hans interesser i forbindelse med skattemyndighetenes bokettersyn, har frist til 1. november fk. til imøtegåelse av bokettersynsforretningen".

2. Rettssaken

Da enearvingen ikke overtok ansvar for avdødes forpliktelser, er det after Anders Jahres død dødsboet og det alene som er skattesubjekt og part i etterligningssaken.

I kjennelse av 14.9.83 vedtok Vestfold fylkesskattestyre med 4 mot 3 stemmer å efterligne dødsboet. I samsvar med reglene i skiftelovens §§ 19 og 17 tok jeg opp med loddeieren og derefter med skifteretten spørsmålet om hvorledes dødsboet skulle reagere på kjennelsen. Med mitt brev av 21.9.83 til Sandefjord skifterett oversendte jeg utskrift av kjennelsen, redegjorde kort for innholdet og avsluttet brev⁴slik:

"Det løper en frist på 4 uker for å klage til Riksskattestyret, regnet fra 20.9.1984 som er datoen på Vestfold Fylkesskattestyres oversendelsesbrev til meg. Personlig er jeg ikke innstilt på å klage til Riksskattestyret, idet jeg mener at saken nu bør forelegges domstolene til avgjørelse. Jeg har tatt dette opp med h.r.advokat Nergaard som har meddelt at enearvingen, fru Bess Jahre, er enig i at etterligningen blir innbragt for domstolene. Under henvisning til skiftelovens § 19, jfr. 17, tør jeg be om meddelse om Skifteretten er enig i enearvingens standpunkt."

✓ I brev av 26.9.83 til meg meddelte skifteretten v/dommerfullmektig Holte^h:

"Det vises til Deres ekspedisjon av 21. d. mnd. angående etterligning.

Skifteretten har ingen innvendinger mot at den foretatte etterligning bringes inn for domstolene."

Med brev av 3.11.83 sendte jeg stevning i skattesaken til Sandefjord byrett. I brevet ble det uttalt:

"Jeg går ut fra at Sandefjord skifterett vil dekke gebyr og omkostninger av boets midler.

Jeg går ut fra at det ikke vil være nødvendig å sende særskilt melding om søksmålet til skifteretten."

Skifteretten hadde ingen bemerkninger til dette.

Videre viser jeg til protokoll for skiftesamling 16.11.83 administrert av byfogd Hallvang, hvor det er uttalt:

"H.r.advokat Brunsvig redegjorde for skattesaken. Under henvisning til skatteseddel for 1982 for dødsboet opplyste h.r.advokat Brunsvig at han ville ta forholdet opp med kommunen og eventuelt anlegge rettssak."

Forholdet er tatt med i den verserende rettssak.

Efter bestemmelsene i skiftel. § 19 er skifteretten bundet av loddeiernes beslutning "med hensyn til forvaltningen av boets eiendeler for såvidt skifteretten ikke finner at beslutningen strider mot kreditorenes tarv". Om lovens uttrykk "forvaltningen" heter det i § 16 I:

"Skifteretten kan anta den nødvendige medhjelp til forvaltningen av boets enkelte anliggender, så som utførelse av rettsaker."

I § 17, som jeg hadde vist til i mitt brev, er det fastsatt at loddeieren så vidt mulig skal gis anledning til å uttale seg før skifteretten treffer noen avgjørelse av betydning for forvaltningen av boets eiendeler. Efter min mening er loddeierens standpunkt og skifterettens tilslutning dokumentert ved de foran nevnte brev av 21. og 26.9.83 for så vidt gjelder rettssaken.

Det er mulig at regelen i skiftelovens § 20, siste punktum, kan ha ført til misforståelse. Bestemmelsen lyder:

"Er der oppnevnt bestyrer, kan skifteretten bemyndige denne til å reise og motta sak på boets vegne".

Om denne bestemmelse uttaler Augdahl, "Skifteloven med kommentarer", 2. utg., Oslo 1956, s. 41:

"En bemyndigelse etter nærværende punktum er noget annet enn en almindelig prosessfullmakt (at skifteretten kan anta prosessfullmektig, er selvsagt); bemyndigelsen inneholder en likefrem delegasjon av skifterettens representasjonsevne, og bestyrerens representasjon blir derfor av samme art som skifterettens egen...."

Bestemmelsen kan være aktuell hvis boet f. eks. eier en større forretningsvirksomhet hvor det kan bli tale om å anlegge eller bli

saksøkt i en rekke forskjellige rettssaker. I så fall kan skifteretten delegere sin kompetanse på slike områder til bobestyreren. Denne situasjon foreligger ikke i Anders Jahres bo. Her er det spørsmål om én rettssak hvor dødsboet og ingen annen kan være part.

Det spørsmål som skifteretten har tatt opp i brev av 17.4.84 til meg og 21.6.84 til h.r.advokat Nergaard gjelder i realiteten statens interesse i å få best mulig dekning, hvis det ved veis ende viser seg at staten har et rettsgyldig skattekrav. Fordringen er ikke erkjent og det foreligger ikke rettskraftig dom om forholdet. Slik saken hittil har vært behandlet av loddeierne og skifteretten, vil spørsmålet om det foreligger faktisk og rettslig grunnlag for skattekravet bli avgjort av domstolen eller Riksskattenemnda i de saker som dødsboet har fremmet. Skifteretten tok stilling til kreditors interesse i relasjon til spørsmålet om å anlegge rettssak i og med skifterettens brev av 26.9.83 til meg (som er sitert foran). Hvis skifteretten nu skulle ta et annet standpunkt med hensyn til dødsboets adgang til å føre rettssak, kunne dette i sin ytterste konsekvens medføre at staten "vant" skattesaken på en slags teknisk knock-out uten at lovligheten blir prøvet av domstolene. Dette er en mulighet som neppe noen har ment eller ønsket.

3. Forholdet dødsboet - staten v/Finansdepartementet

Så lenge det ikke foreligger en erkjent fordring eller en rettskraftig dom, er staten en potensiell kreditor. Skattekravet kunne imidlertid ha vært benyttet som grunnlag for en begjæring om konkurs. I så fall ville dødsboet ha blitt konkursdebitor, men forøvrig ville begjæringen ha fått begrensede konsekvenser inntil det forelå rettskraftig avgjørelse av spørsmålet om det forelå grunnlag for å åpne konkurs, jfr. konk.l. § 11. I en tvist om det foreligger grunnlag for å åpne konkurs, måtte domstolene prejudisielt ha tatt stilling til skattesaken. Dette ville ha vært hovedspørsmålet og måtte formodentlig ha blitt behandlet i søksmåls former, jfr. konk.l. § 94.

For min del mente jeg at en konkursbegjæring ville være unødig vanærende for Anders Jahre og praktisk og økonomisk unødvendig for staten. Med loddeierens og skifterettens tilslutning tok jeg dette opp med Finansdepartementet. Etter at dødsboet hadde innbragt efterlignings-saken for Riksskattenemnda, slik at den administrative ligningsbehandling fortsatte, besluttet staten at den på visse vilkår ikke ville fremme konkursbegjæring.

Jeg hadde foreslått på vegne av dødsboet at dette skulle gi den advokat som staten måtte velge å oppnevne fullmakt til å foreta i boets navn de undersøkelser som vedkommende selv efter sitt skjønn ønsket å gjennomføre. Dette arbeide pågår.

Dødsboet stod allerede under offentlig forvaltning ved skifteretten som disponerer boets midler. Det er blitt etablert et uformelt samarbeide mellom dødsboet og Finansdepartementet slik at forvaltning og realisasjon av boets aktiva foregår i en utstrekning og på en måte som er akseptabel for begge parter. Dette betyr også at staten til enhver tid er fullt orientert om bobehandlingen. Så vidt jeg vet, har denne ordning ikke medført særlige problemer for noen av partene.

4. Prosessomkostningene

Anders Jahres likviditet var i hans senere leveår noe anstrengt. Det samme har gjeldt for boets likviditet frem til salgene av aktiva i senere tid. Heldigvis har det vist seg at det har eksistert en så stor takknemlighet for Anders Jahres innsats og en så sterk vilje til å bidra til at hans minne blir renvasket gjennom en offentlig prosess at det hittil har vært mulig å finansiere prosessomkostningene uten å angripe Jahres/boets likviditet.

Hvis dødsboet får medhold i skattesaken, vil det være solvent. Jeg går ut fra at det da vil bli ekstradert til enearvingen og forpliktelsesene dekket på vanlig måte (i den utstrekning som utgiftene ikke allerede vil bli dekket av tilkjente saksomkostninger).

Hvis dødsboet taper saken, vil det bli spørsmål om i hvilken utstrekning omkostningene kan kreves dekket som massekrav i det insolvente dødsbo/konkursbo.

Hittil foreligger det ikke noe krav som skifteretten kan ta stilling til eller som staten kan vurdere. Det eneste spørsmål som det efter min mening kunne være grunn til å avklare allerede nu er forholdet til statens beslutning 22.3.84 om ikke å begjære konkurs. Hvis det overhodet skulle få betydning for dekningsspørsmålet, antar jeg for min del - under forutsetning av at boet taper skattesaken - at man måtte avgjøre spørsmålet om boet skal betale prosessomkostningene som om konkurs var blitt åpnet i henhold til en begjæring av 22.3.84. I relasjon til spørsmålet om det forutsetningsvis insolvente dødsbo ville ha plikt til å dekke som massekrav omkostningene ved skattesaken, kunne det kanskje bli spørsmål om å sondre mellom tre tidsperioder:

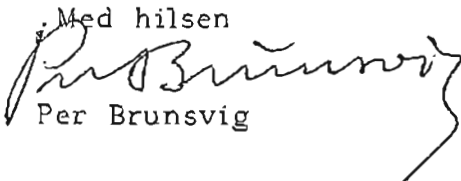
- omkostninger påløpet i Anders Jahres levetid,
- prosessomkostninger i tiden 26.2.82 til 22.3.84, og
- prosessomkostninger etter 22.3.84.

I og med at det ikke foreligger noe aktuelt krav, finner jeg ikke grunn til å kommentere dette nærmere.

Jeg har funnet det riktig å redegjøre forholdsvis inngående for mitt syn på det omkostningsspørsmål som skifteretten har reist. Dels gjelder dette kompliserte faktiske og rettslige spørsmål, og dessuten gjelder det videre det vesentlige prinsipielle spørsmål om rettssikkerheten for den som blir utsatt for betydelige økonomiske krav som ikke er erkjent eller rettskraftig fastslått og som kan være grunnløse.

Hvis retten, loddeieren eller kreditor ønsker disse spørsmål ytterligere drøftet, antar jeg at dette mest hensiktsmessig kan skje i en skiftesamling.

Kopier av dette brev er sendt h.r.advokat Nergaard og regjeringsadvokat Haug.

Med hilsen

Per Brunsvig

PB/bn

3. november 1983

Sandefjord kommune
v/Ordfører Per Odberg
Rådhuset
Sandefjordsvn. 3
3200 SANDEFJORD

EFTERLIGNING AV SKIPSREDER ANDERS JAHRES DØDSBO

1. Under henvisning til telefonsamtale for noen tid siden oversender jeg vedlagt til orientering kopi av min stevning av 3. ds. til Sandefjord byrett med fire bilag.

2. Ifølge den kjennelse som Vestfold Fylkesskattestyre vedtok 14. september 1983 med fire mot tre stemmer ble dødsboet etterlignet for antatte inntekter og formue i inntektsårene 1970-1982. Sandefjord ligningskontor har beregnet skatten til totalt kr. 336.739.188. Under henvisning til det som er uttalt i stevningen og bilagene 2-4 til denne, tillater jeg meg herved å anmode om at inndrivelse av skatten må bli stillet i bero til skattesaken er endelig avgjort av domstolene.

3. En eventuell konkursbegjæring på det foreliggende grunnlag vil unødig vanære skipsreder Anders Jahres minne:

3.1 Boet står under offentlig forvaltning ved Sandefjord skifterett. Boets midler er relativt beskjedne og oversiktlige, jfr. opplysningene om dette i bilag 2 til stevningen, s. 37.

3.2 Efterligningsvedtaket gjelder meget kompliserte faktiske og rettslige spørsmål, bl.a. fordi det er spørsmål om et utenlandsk aksjeselskaps rettsforhold og verdier utenfor Norge. Saken vil derfor naturlig måtte behandles i søksmåls form også om utgangspunktet skulle bli en konkursbegjæring fra det offentlige mot skipsreder Anders Jahres dødsbo, jfr. konkurslovens § 94. Også om saken blir fremmet i

søksmåls form vil en anke kunne gå direkte til Høyesterett, hvis Kjæremålsutvalget godtar dette. Kan Kjæremålsutvalget ikke godta direkte anke, er det dermed avgjort at en slik anke ikke ville gi en tilfredsstillende saksbehandling.

3.3 Det er neppe uriktig å anta at når enkelte representanter for det offentlige har uttalt interesse for å få skipsreder Anders Jahre slått konkurs så snart som mulig, har et vesentlig motiv for dette vært ønsket om å få anledning til å foreta undersøkelser i boets navn. Dette forhold kan imidlertid bli ordnet uten konkurs. Dødsboet vil tilby at den advokat som det offentlige ellers ville ønske å få oppnevnt som bestyrer for et eventuelt konkursbo, skal få fullmakt fra dødsboet til i dets navn og så langt boets rettigheter kan rekke, å foreta de undersøkelser som vedkommende selv finner ønskelig, for å klarlegge inntekts- og formuesforhold som kan ha betydning i skattesaken. Jeg har forelagt dette forslag for enearvingen som har gitt det full tilslutning. Også dødsboet er interessert i at de faktiske forhold blir undersøkt, slik at man kan få en avklaring som alle impliserte parter kan akseptere som korrekt. Ordningen forutsettes godkjent av Sandefjord skifterett før den kan bli gjennomført.

3.4 Etter min mening bygger skattevedtaket på spekulative formodninger som en domstol ikke vil kunne akseptere som grunnlag for beskatning. Jeg går ut fra at det offentlige i hvert fall vil akseptere at det grunnlag som fylkesskattestyrets flertall bygger etterligningen på, er uklart og usikkert. Også det offentlige må regne med at skattevedtaket kan bli underkjent av domstolene, slik at en eventuell midlertidig konkurs, jfr. konkursl. § 11, vil ha blitt fremmet på et urettmessig grunnlag. Med den ordning som er tilbudt foran, burde dette være helt unødvendig.

Kopi av dette bilag er sendt Det Kgl. Finansdepartement v/Departementsråd Eivind Erichsen.

Jeg deltar gjerne i en konferanse om saken, hvis kommunen finner det hensiktsmessig.

Med hilsen

Per Brunsvig

Vedlegg

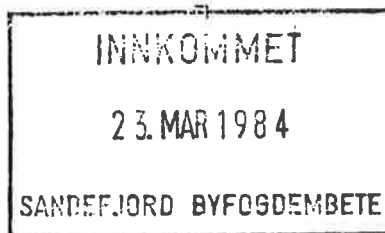
PB/bn

DET KONGELIGE FINANS- OG TOLLDEPARTEMENT

KONTOR: AKERSGT. 42 - TLF. 11 90 90 - RIKSTELEFONER OG FJERNVALG TLF.(02.)41 79 00
POSTADRESSE: POSTBOKS 8008, OSLO - DEP., OSLO 1

Sandefjord skifterett
3200 SANDEFJORD

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
1726/84 E 3

Dato

22.3.1984

ANDERS JAHRES DØDSBO

En viser til protokoll fra skiftesamling 23. februar 1984 og til diverse telefonsamtaler bl.a. mellom regjeringsadvokaten og skifteretten.

For ordens skyld anmeldes herved formelt det offentliges krav på skatter i henhold til Vestfold fylkesskattestyres vedtak av 14. september 1983 til sammen kr. 336 739 188,-. Mottakelsen av denne anmeldelse bes bekreftet av skifteretten.

Som følge av den foretatte etterligning er Anders Jahres dødsbo utvilsomt insolvent, og skifterettens behandling av dødsboet må skje på dette grunnlag. Det innebærer at fordringer mot avdøde bare kan dekkes i henhold til utlodning, jfr. skiftelovens § 103. Masseutgifter må bare pådras i strengt nødvendig utstrekning, og gjeld til dekning av slike utgifter begrenses til det strengt nødvendige. Pantstillelse til sikkerhet for eldre gjeld kan ikke godtas som vilkår for nye lån til dekning av masseutgifter.

Betydelige utgifter pådras dødsboet ved fortsatt drift av dødsboets svenske eiendom. Det må være skifterettens, bobestyrerens og loddeierens plikt å redusere disse boomkostninger både i omfang og varighet. Skifteretten har tidligere, med loddeierens tilslutning, truffet vedtak om at eiendommen skal selges snarest og har gitt bobestyreren i oppdrag å formidle dette. En er oppmerksom på at enkelte forhold såsom arveavgift måtte ordnes før salg kan finne sted. Men bobestyreren har i den senere tid gitt uttrykk for at han anser det mere hensiktsmessig å vente med salg for å oppnå bedre pris. Dette er et standpunkt som må være i strid med skifterettens vedtak og, reelt sett, kan tenkes å komme i strid med det offentliges interesser som kreditor for prioriterte krav i boet. Videre er det på vegne av loddeieren, enkefru Bess Jahre, gitt uttrykk for at hun vil motsette seg salg av eiendommen med mindre det godtas at eiendommen selges med påhefte av en ikke tinglyst avtale om jaktrett som etter fremlagte dokumenter ble fornyet på Anders Jahres dødsdag.

Dersom loddeieren ønsker å benytte en eventuell rett til uttak av eiendommen av fellesboet, må krav herom fremsettes og bli vurdert på bakgrunn av skiftelovens bestemmelser herom. For øvrig kan loddeieren ikke motsette seg salg, eller sette som vilkår at rettigheter uten tinglysningsvern skal gis dekning i realiteten fremfor prioriterte skattekrav i boet.

Når det gjelder eiendommen Midtås, har Finansdepartementet merket seg de utsagn som er fremkommet om at kr. 5 700 000,- med tillegg av 10 pst. rente fra 1. april 1983 til betaling skjer, må antas å representere full markedsverdi for eiendommen. På dette grunnlag finner Finansdepartementet å kunne samtykke i at eiendommen selges på de vilkår at nevnte beløp med renter innbetales til skifteretten og settes på sperret, rentebærende bankkonto som bare kan disponeres med samtykke av Finansdepartementet. Forutsetningen er at Anders Jahres Rederi A/S bekrefter at det ikke gjør krav på refusjon av kr. 400 000,-.

Vedrørende eiendommen Ousbyholm samtykker Finansdepartementet i at eiendommen utbys til best oppnåelig pris mot at salgsbeløpet settes på rentebærende, sperret bankkonto som ikke kan disponeres uten Finansdepartementets samtykke. Etter omstendighetene samtykkes det også i at eiendommen utbys med påhefte av den ikke tinglyste jaktrett. I betraktning av at dødsboet er insolvent, kan en imidlertid ikke samtykke i at jaktretten reduserer boets nettoverdier eller gis dekning fremfor prioriterte skattekrav. Vilkåret må derfor være at innehaveren av jaktretten eller eventuelt loddeieren avgir skriftlig erklæring om kompensasjon til dødsboet for den verdiforringelse jaktretten representerer, dersom booppgjøret ikke gir full dekning til det offentlige skattekrav. En imøteser forslag til hvorledes denne kompensasjon kan sikres behørig og hvorledes fastsetting av kompensasjonens størrelse praktisk kan foretas.

Finansdepartementet samtykker i at skifteretten, hvis den finner det strengt nødvendig, opptar et nytt lån med pantsikkerhet i den svenske eiendom til dekning av fortsatte driftsutgifter inntil eiendommen kan bli solgt. Etter omstendighetene godtas også at pantsikkerhet gis for tidligere lån inntil kr. 300 000,-, såfremt skifteretten finner at lånet har medgått til dekning av strengt nødvendige masseutgifter oppstått etter at skifteretten overtok dødsbobehandlingen.

Finansdepartementet imøteser skifterettens meddelelse om hvilken beslutning som treffes eller opprettholdes vedrørende et snarlig salg av den svenske eiendom, jfr. bemerkningene ovenfor.

En gjenpart av dette brev er sendt Regjeringsadvokaten, Kammeren i Sandefjord og høyesterettsadvokat Brunsvig til underretning.

Fullmakt

Ola Fuglestad

Gunnar Jonsrud

REGJERINGSADVOKATEN

PILESTREDET 33 — TELEFON (02) 20 10 10 — TELEX 72396 RADV
POSTADRESSE: POSTBOKS 8012 DEP, OSLO 1

VEDLEGG 226

Det kgl. finans- og
tolldepartement,
Postboks 8008 Dep,

OSLO 1

Deres ref.

5702/83 E 3 F/EO

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)

329/83 BH/GH

Dato

25.11.83

ANDERS JAHRES DØDSBO

1. Ved stevning til Sandefjord byrett av 3.11.83 har høyesterettsadvokat Per Brunsvig på vegne av skipsreder Anders Jahres dødsbo reist sak med påstand om at Vestfold fylkesskattestyres kjennelse av 14.9.83 om etterligning av Anders Jahres dødsbo kjennes ugyldig. Jeg har notert at skattesaken, etter anmodning av Sandefjord kommune, vil bli overtatt av staten og skal utføres av Regjeringsadvokaten.

2. I brev av 3.11.83 til Sandefjord kommune, med kopi til Finansdepartementet, har høyesterettsadvokat Per Brunsvig anmodet om at inndrivelse av skatten må bli stilt i bero til skattesaken er endelig avgjort av domstolene.

Finansdepartementet v/finansråd Eivind Erichsen har anmodet om at Regjeringsadvokaten bistår med å få nærmere klarlagt innholdet av det forslag høyesterettsadvokat Brunsvig har fremsatt på vegne av dødsboet. I den anledning ble avholdt et møte i går på Regjeringsadvokatens kontor der høyesterettsadvokat Brunsvig samt representanter for Finansdepartementet og Regjeringsadvokaten var til stede.

2. Jeg bemerker først at Sandefjord kommune v/kemneren i sam-svar med vanlig praksis har tatt skritt til utpantning til sikring og innfordring av det etterlignede skattebeløp med renter og omkostninger. Det er varslet avholdelse av utpantingsforretning den 30.11.83. Det tas også sikte på å få utlegg i dødsboets aktiva i Sverige. Til dette trenges såvidt skjønnes også mellomkomst av Skattefogden i Oslo.

Det synes tilrådelig å sikre skattekravene med utlegg så snart som mulig, spesielt hvis man finner å kunne vente med konkursåpning inntil videre (jfr. nedenfor) men også om konkurs skal begjæres forholdsvis snart.

c) Høyesterettsadvokat Brunsvig fremholder i brevet at etterligningsvedtaket "gjelder meget kompliserte faktiske og rettslige spørsmål, bl.a. fordi det er spørsmål om et utenlandsk aksjeselskaps rettsforhold og verdier utenfor Norge" (3.2) og videre at etter hans mening "bygger skattevedtaket på spekulative formodninger som en domstol ikke vil kunne akseptere som grunnlag for beskatning" og at "Også det offentlige må regne med at skattevedtaket kan bli underkjent av domstolene ..." (3.4).

På bakgrunn av disse vurderinger er det noe forbausende at fylkesskattestyrets vedtak ikke er påklaget til Riksskattestyret (fra 1.1.84 Riksskattenemnda). Det synes generelt å være naturlig at en skatteyder benytter seg av den administrative klageadgang som skatteloven gir mulighet for. Ikke minst bør omfattende og kompliserte ligninger som den foreliggende undergis den bredest mulige administrative behandling og vurdering før man eventuelt bringer skattesaken inn for domstolene. Høyesterettsadvokat Brunsvig bemerker om dette at Skattedirektørens folk hadde bistått aktivt under forberedelsen av fylkesskattestyrets vedtak, og at han som følge av dette og for øvrig de holdninger som var lagt for dagen hadde ansett det hensiktsløst å inngi klage til Skattedirektøren/Riksskattestyret.

Jeg fremholdt som min egen vurdering at det offentlige prinsipielt er innstilt på å få saken bredt og saklig belyst og at det må være mest hensiktsmessig at man uttømmer de administrative overprøvningsmuligheter før saken bringes inn for domstolene. Dødsboets klagefrist er utløpt, jfr. skattelovens § 105 nr. 3, men jeg antok at det vil være mulig å gi oppreisning for eller på annen måte samtykke til at dødsboet påklager saken uten hinder av klagefristen. Formodentlig har også staten adgang til av eget tiltak å bringe fylkesskattestyrets vedtak inn for Riksskattestyret (Riksskattenemnda), og fristen for dette er neppe utløpt, jfr. skattelovens § 105 nr. 1.

Såvidt vites er det ikke vanlig praksis å begjære konkurs på grunnlag av en foretatt skatteligning dersom ligningen er påklaget til overordnet skattemyndighet. Høyesterettsadvokat Brunsvig bemerker i den forbindelse at han ikke hadde overveiet å påklage Fylkesskattestyrets ligning for derved å oppnå en utsettelse av en eventuell konkursåpning. Han tilføyet at han gjerne overveier spørsmålet om administrativ overprøvelse dersom staten anser dette ønskelig for å unngå konkurs på det næværende tidspunkt.

Jeg fant grunn til å understreke som min oppfatning at vurderingen av fremgangsmåter for å få en korrekt ligning må holdes klart adskilt fra spørsmålet om innfordring av utlignet skatt. Når det gjelder eventuell overprøving av Fylkesskattestyrets vedtak i Riksskattenemnda, kan jeg etter den oversikt jeg foreløpig har over skattesaken ikke se at det foreligger tilstrekkelige grunner for at staten av eget tiltak

bringer saken inn for Riksskattenemnda. På det prinsipielle grunnlag at en så komplisert og omfattende skattesak som denne bør få den bredest mulige behandling, vil jeg dog tilrå at staten stiller seg positiv dersom dødsboet etter fornyet overveielse finner å ville bringe saken inn for Riksskattestyret/Riksskattenemnda.

Høyesterettsadvokat Brunsvig ga for sin del uttrykk for at han først vil avvente Finansdepartementets reaksjon før han vurderer nærmere å anmode om administrativ overprøvelse av etterligningen.

d) Høyesterettsadvokat Brunsvig bemerker i brevet også at "når enkelte representanter for det offentlige har uttalt interesse for å få skipsreder Anders Jahre slått konkurs så snart som mulig, har et vesentlig motiv for dette har vært ønsket om å få anledning til å foreta undersøkelser i boets navn" (3.3). I tilslutning til det forslag som fremsettes, uttales det at "Også dødsboet er interessant i at de faktiske forhold blir undersøkt, slik at man kan få en avklaring som alle impliserte parter kan akseptere som korrekt"(3.3).

På grunnlag av den begrensede oversikt jeg foreløpig har over saken, uttalte jeg under møtet at det offentlige vel kan være interessert i supplerende eller korrigerende opplysninger på to områder. Det ene er opplysninger som kan underbygge eller eventuelt avkrefte de forhold som er lagt til grunn for etterlikningen. Det andre er innhenting av nærmere opplysninger eller bevis som kan bekrefte eller avkrefte at det finnes midler i utlandet som tilhører dødsboet eller Anders Jahres Rederi A/S (der aksjene visstnok eies av dødsboet).

Det er neppe adgang til, og under enhver omstendighet ikke vanlig praksis, å slå en skattyter eller hans dødsbo konkurs i den hensikt å skaffe seg bedre tilgang til opplysninger og bevis til bruk for skatteligningen. Når myndighetene nå overveier konkurs i skipsreder Anders Jahres dødsbo, er det etter min kunnskap utelukkende for å sikre innfordringen av den allerede utlignede skatt. Det må være fullt berettiget å begjære konkurs når eller hvis dette bedømmes å gi de beste muligheter for å skaffe seg opplysninger om og eventuelt legge beslag på boets aktiva. Når forholdet ligger slik an, må det for øvrig også være berettiget å benytte de opplysninger og bevis som fremkommer ved konkursbehandlingen i forbindelse med en administrativ overprøvelse eller en domstolsprøvelse av etterligningen.

Jeg hadde ikke inntrykk av at høyesterettsadvokat Brunsvig ville bestride den rettslige adgang for staten til å begjære dødsboet konkurs, eller til å benytte de opplysninger eller bevisligheter som måtte fremkomme ved bobehandlingen i forbindelse med en administrativ overprøving eller under den retssak som er reist.

Når det imidlertid gjaldt bistand eller medvirkning av enkefru Jahre eller på vegne av dødsboet, fremkom det klart under konferansen at dette ville være betinget av at staten ikke slår dødsboet konkurs. Jeg gikk forholdsvis inngående inn på dette, og søkte å fremholde at enkens og dødsboets interesse i å bidra til avklaring av saken burde være den samme hva enten innfordringsmyndighetene fant å måtte begjære konkurs eller ikke. Det ble imidlertid klart uttalt at hvis konkurs begjæres, vil man henholde seg til de alminnelige regler og ikke yte noen særskilt bistand.

Det er neppe noen grunn til bebreidelse for at man på denne måten søker å forhandle seg til å unngå konkurs. Det er også på det rene at skattemyndighetene på langt nær har oppnådd å få en full avklaring av forholdene, og derfor er interessert i å vurdere alle muligheter for ytterligere opplysninger som kan bekrefte eller avkrefte riktigheten av den etterligning som er foretatt. Det er likevel lite tilfredsstillende at myndighetene blir stilt overfor valget å avstå fra vanlige innfordringsskritt dersom man ønsker bistand i det videre undersøkelsesarbeide.

Jeg tilføyer for ordens skyld at skipsreder Anders Jahres dødsbo står under offentlig skiftebehandling ved Sandefjord skifterett. Høyesterettsadvokat Brunsvig er oppnevnt som rettslig medhjelper ved skiftebehandlingen, men jeg går ut fra at skifteretten på vegne av dødsboet også vil ha et ord med i laget dersom det er tale om å bistå for å fremskaffe opplysninger som er påkrevd i forbindelse med offentlig myndighetsutøvelse.

e) Høyesterettsadvokat Brunsvigs tilbud på vegne av dødsboet, med full tilslutning av enkefru Jahre som enearving, går ut på å gi vedkommende advokat som ellers ønskes oppnevnt til bestyrer i konkursboet, fullmakt fra dødsboet til "i dettes navn og så langt boets rettigheter kan rekke, å foreta de undersøkelser vedkommende selv finner ønskelig, for å klarlegge inntekts- og formuesforhold som kan ha betydning i skattesaken" (3.3).

Formuleringen trekker i retning av visse begrensninger som jeg søkte å avklare under samtalen. For det første er fullmakten begrenset til "dødsboets rettigheter". Det reiser tvil om den omfatter forhold av betydning for dødsboets skatteforpliktelser, og dessuten om den omfatter forhold av blandet personlig og økonomisk karakter. For det andre synes det mindre naturlig å knytte fullmakten til dødsboets rettigheter hvis formålet er å gi vedkommende samme innsynskompetanse som ved konkursbehandling. Jeg reiste derfor spørsmål om fullmakten kunne gis uten slike begrensende formuleringer, og eventuelt om enken og enearvingen personlig ville gi en tilsvarende fullmakt til at banker eller andre gir opplysninger eller tilgang til dokumenter uten begrensning til det som kan kalles dødsboets "rettigheter".

Mitt inntrykk var at høyesterettsadvokat Brunsvig stilte seg temmelig negativ til noen utvidelse av fullmakten. Det kan imidlertid være at videre forhandlinger vil rydde eventuelle uklarheter av veien. Vi står overfor et uklart rettsområde der det bl.a. er usikkert hvem som etter en persons død kan gi samtykke til eller påbud om utlevering av dokumenter m.v. som vedkommende selv kunne ha gitt i levende live.

Hovedinntrykket er imidlertid at den fullmaktsordning som tilbys, ikke medfører noen nevneverdig fordel for det offentlige som kan begrunne at man eventuelt avstår fra den stilling man vil få ved eventuell konkursåpning i dødsboet.

f) Som ytterligere argument anføres at skattevedtaket står svakt og kan bli underkjent av domstolene.

Til dette er først og fremst å bemerke at også mindretallet i Fylkesskattestyret mener at en viss etterligning må foretas. Høyesterettsadvokat Brunsvig bemerker til dette bl.a. at det i såfall blir spørsmål om diverse fradrag ved ligningen, og dessuten om hvorvidt skatteplikten foreligger til Sverige og ikke Norge.

Det må generelt være et saklig moment at et såpass drastisk skritt som en konkursåpning unnlates dersom konkursgrunnlaget må anses å stå svakt. Spesielt gjelder dette hvis man ved frivillige ordninger og/eller utpantningsforretninger kan sikre det offentliges interesser på tilfredsstillende måte mens en avklaring av konkursgrunnlaget finner sted. Det er formodentlig et utslag av tilsvarende synspunkter som fører til at konkurs gjerne unnlates inntil klagefristene er utløpt og den foretatte ligning er endelig.

Det sier seg selv at resultatet av skattesaken i domstolene ikke kan forutsies med sikkerhet. Dette er en følge av saken særlige karakter, med begrensede muligheter både for skattemyndighetene og domstolene å skaffe seg ordentlig innsikt i de faktiske og rettslige forhold av betydning for bedømmelsen.

Personlig har jeg vanskelig for å se at dette moment kan lede til at man inngår på en spesialordning og unnlater konkursåpning i den foreliggende sak dersom dette ville være den normale fremgangsmåte. ellers

Med hilsen

Bjørn Haug
Bjørn Haug

E R K L Æ R I N G

Undertegnede Bess Jahre som er enke og enearving etter skipsreder Anders Jahre, død 26.6.1982, erklærer herved at hvis staten ikke begjærer dødsboet konkurs, skal likevel eventuelle gaver og lignende fra min ektefelle kunne omstøtes etter konkurslovens regler. Lovens tidsfrister regnes med utgangspunkt i datoen for denne erklæring.

Dersom det på et senere tidspunkt åpnes konkurs i boet skal likeledes datoen for denne erklæring være utgangspunktet for lovens frister.

Sandefjord, den 26.mars 1984

.....
Bess Jahre

SANDARVEIEN 1
POSTBOKS 73 — 3201 SANDEFJORD
TELEFONER:
EKSPEDISJON (034) 82 140
TINGLYSNING (034) 84 200
POSTGIRO 5 04 91 50
BANKGIRO 2490.06.00093

Advokat Finn E. Engzelius
Postboks 413 Sentrum
0103 Oslo 1

Skipsreder Anders Jahres dødsbo - Deres brev av 28.11.90.

Jeg viser til telefonsamtale med Dem i går og bekrefter at h.r.adv. Per Brunsvig fritas for vervet som bobestyrer i ovennevnte dødsbo.

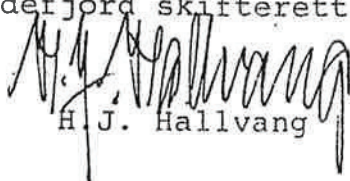
Den egentlige bobehandling er for lengst avsluttet, men som bekjent kan boet ikke endelig avsluttes før den ver-
serende sak nr. 135/1983 A er endelig avgjort. Det er
således ikke behov for noen ny bobestyrer.

Når det gjelder spørsmålet om skifte av prosessfullmektig, som De tar opp i Deres brev til skifteretten av 12. dm., har skifteretten intet å innvende mot at De overtar i stedet for adv. Brunsvig som pga sykdom ikke kan fortsette.

Spørsmålet om hvem som i tilfelle skal dekke Deres salær, er hermed imidlertid ikke løst. Staten v/Regjeringsadvokaten går bestemt imot at boet skal dekke omkostningene, jfr. i denne forbindelse også vedlagte kopi av Finansdepartementets brev av 29 08 90 til skifteretten.

Jeg forutsetter for øvrig at bobestyrergarantien for adv. Brunsvig (Storebrand - polise nr. E872325 - utløp 14 04 91) blir sagt opp.

Sandefjord skifterett, 30 11 90

H.J. Hallvang

Kopi til: Regjeringsadvokaten, Finansdepartementet, h.r.adv.
Per Brunsvig, adv. Einar Abrahamsen.

SANDEFJORD SORENSKRIVEREMBETE

Sandarveien 1, Postboks 73, 3201 Sandefjord

Telefon 33484800 - Telefaks 33484888 - Bankgiro 2490.06.00093 - Postgiro 0809 5049150

Unntatt fra offentlighet, jfr. offl. § 1, 3. ledd.

Finansdepartementet
 v/avdelingsdirektør Peder Berg
 Postboks 8008 Dep.,
 0030 OSLO

Justisdepartementet
 v/underdirektør Anne Pauline Jensen
 Postboks 8005 Dep.,
 0030 OSLO

Regjeringsadvokaten
 v/advokat Sven Marius Urke
 Postboks 8012 Dep.,
 0030 OSLO

Regjeringsadvokat Sven Ole Fagernes
 Postboks 8012 Dep.,
 0030 OSLO

Sandefjord kommune
 v/rådmann Geir Ustgård
 Rådhuset
 Postboks 2025,
 3237 SANDEFJORD

KOPI

Anders Jahre AS
 v/direktør Per Etholm
 Postboks 1498 Vika,
 0116 OSLO

Sandefjord 22. oktober 1997

ANDERS JAHRES DØDSBO

Vedlagt oversendes diverse informasjon vedrørende ovennevnte bo.

Skifteretten gikk i sommer inn for et forlik som ville tilført boet et betydelig beløp. For å få saken forliket måtte en riktignok akseptere endel vilkår som ikke var ideelle. Fra motpartenes side var det en forutsetning at samtlige kreditorer ble parter i forliket dersom dette skulle kunne gjennomføres. I prinsippet var alle kreditorene villig til det, men staten og Anders Jahre AS nektet på den avsluttende skiftesamling å godta de vilkårene som var fremforhandlet gjennom høyesterettsadvokat Ole Lund. En anmeldt fordring fra Kosmos AS som ikke var behandlet skapte også komplikasjoner.

På denne bakgrunn måtte skifteretten bare konstatere at det ikke var mulig å få til et forlik når kreditorene ikke ville undertegne forliksavtalen. Staten stilte opp alternative vilkår som senere ble meddelt motpartene. I utgangspunktet var det ikke så meget som skilte de to utkastene, men skifteretten fikk inntrykk av at det stadig ble plussset på flere vilkår fra statens side under prosessen.

Vedlagt følger notat fra Ole Lund av 16. oktober 1997. Jeg antar at man må legge til grunn at det utspillet som ble fremsatt fra statens side ikke er akseptert, men det er heller ikke slik at man ikke lenger er i forhandlingsposisjon. For øvrig har dollarkursen sunket betraktelig siden ultimo juli 1997, og boet har også hatt store omkostninger knyttet til siste runde i prosessen på Cayman Island.

Jeg vedlegger også til orientering kopi av brev av 16. oktober 1997 fra advokat Truls Leikvang, som representerer Kosmos AS. Som det fremgår av brevet, hevder Kosmos at boet ikke har rett til å disponere over noe av en utenlandsformue før det foreligger avklaring med Kosmos om fordelingen av denne utenlandsformuen for det tilfellet at boet skulle få tilført midler gjennom et forlik. For øvrig henvises det til de øvrige punkter som tas opp i brevet. Jeg vedlegger også kopi av mitt brev av i dag til advokat Leikvang.

Jeg vedlegger også kopi av noen dokumenter som viser utviklingen i Lazard-saken.

For så vidt angår salg av aksjer i Anders Jahres Rederi AS og salg av eiendommen Midtås, har meglernes innsats ikke resultert i noen bud. Situasjonen skal behandles på et arbeidsmøte mellom undertegnede og en del av boets advokater i første halvdel av november. Undertegnede er fortsatt av samme oppfatning som jeg har gitt uttrykk for på tidligere skiftesamlinger, og jeg oppfordrer kreditorer som måtte mene at salg av eiendommen til verdier som tidligere er antydnet er for lavt til selv å vurdere om de vil overta eiendommen til høyere pris. For øvrig vises det til protokoller fra tidligere skiftesamlinger vedrørende dette spørsmålet.

Boet har mottatt et brev fra advokatfirmaet Thommessen Krefting Grøve og Lund vedrørende ansvar for omkostninger overfor de som er prosessvarslet i firmasaken. Kopi av dette brevet følger også vedlagt til orientering. Jeg har imidlertid - uten å være informert om dette verken av bobestyreren, kreditorene eller noen andre - at anken i firmasaken er begjært gjenopptatt ved Høyesteretts kjæremålsutvalg fordi en av dommerne skal ha vært inhabil. Jeg synes det er rart at dette har blitt gjort uten at jeg har blitt informert om det selv om den opprinnelige anken ble overlatt til kreditorene på vegne av boet, men jeg har for så vidt ikke innvendinger mot at saken er begjært gjenopptatt på det grunnlaget jeg har hørt rykter om.

Det er opplyst fra Ole Lund at det forventes dom på Cayman Island i midten av november. Slik saken nå står, kan jeg ikke se noen grunn til å avholde noen skiftesamling før det foreligger dom på Cayman Island og boets finansielle situasjon er avklart gjennom behandlingen av statsbudsjettet i Stortinget. Når disse brikkene faller på plass er det imidlertid naturlig å avholde en ny skiftesamling.

Med vennlig hilsen
for SANDEFJORD SKIFTERETT

Knut Rønning
Sorenskriver

KONFIDENSIELT**REFERAT FRA ARBEIDSMØTE I ANDERS JAHRES DØDSBO DEN 12. NOVEMBER 1997 I KONTORENE TIL ADVOKATFIRMAET RO, SOMMERNES & CO I OSLO****1. Innledning**

Møtet startet kl. 1100. Til stede var sorenskriver Knut Rønning, advokat Knut Ro, statsautorisert eiendomsmegler Tore Solberg i Georg Solberg AS, og undertegnede Sveinung Eliassen. Av øvrige innkalte hadde Aase Gundersen meddelt at hun ikke kunne komme. Advokat Even Wahr-Hansen kunne ikke komme før kl. 1345. Statsautorisert eiendomsmegler Morten Thøgersen hos Gunnar Krogsveen AS var forhindret fra å møte på grunn av sykdom.

Meningen med referatet er å gi et oversiktsriss av hva som fremkom. Alle nyanser i diskusjonene omhandles ikke.

2. Midtås

Solberg skulle kun være til stede under behandlingen av denne posten.

Rønning gav først Ro en kort orientering om de pågående salgsbestrebelsler med Midtås.

Solberg orienterte så om salgsarbeidet i den passerte periode siden meglernes kom inn i saken i mai i år. Meglere har befart eiendommen, laget prospekt, og tatt initiativ direkte overfor anslagsvis 70 antatt mulige liebhavere. Konfidensialitetsbegrensningene, pris og de øvrige rammer for arbeidet ligger til grunn for den begrensning i antallet. Like fullt; til tross for vektleggingen av konfidensialitet fra meglernes side tok Sandefjords Blad ved en anledning direkte kontakt med Solberg. Solberg kunne ikke gi avisen nærmere opplysninger, og vet ikke hvor avisen hadde sin informasjon fra. Etter henvendelsen omtalte imidlertid Sandefjords Blad saken. Og dette ledet til ytterligere noen få henvendelser fra - i hvert fall etter eget utsagn - interessenter.

Dernest gjennomgikk Solberg dagens status i salgsarbeidet. Han refererte hvilke interessenter han og Thøgersen mente virket seriøse, og redegjorde for hva de enkelte per nå hadde gitt uttrykk for at de kunne tenke seg å strekke seg til, både hva gjelder pris og andre vilkår. Denne status har Solberg selv beskrevet i sitt brev av 14. november 1997 til Sandefjord skifterett. Jeg viser til dette, og inntar derfor ikke nærmere opplysninger om dette i referatet.

Forsamlingen diskuterte deretter saken.

Det var enighet å ta opp med advokat eskeland om boet kan kjøpe ut hennes boret. For eksempel slik at hun ved et «rent salg» ble godskrevet 50 % av kjøpesummen utover kr. 12 mill. Det var enighet om at dersom boretten kunne «løftes ut» på akseptabelt vis slik at Midtås kunne selges uten denne heftelsen, ville det være det beste. Solberg anslo eiendommens verdi uten den påheftede boret til ca. kr. 20 mill. - med alle mulige forbehold. Ro tok deretter

telefonisk kontakt med advokat Eskeland. Formålet var - uten på noen måte å søke å presse Bess Jahre - å spørre om hun kunne være villig til å diskutere en løsning hvor boet kjøpte ut hennes boret. Ro hadde telefonkontakt med eskeland i enerom. Etterpå opplyste Ro at Eskeland hadde opplyst at dette ikke var aktuelt for Bess Jahre. Bess Jahre ville ikke flytte - uansett. Denne ballen ble deretter lagt død.

Det ble så tatt telefonisk kontakt med statsautorisert revisor Helge Østvold - i egenskap av styremedlem i Anders Jahres Rederi AS. Foranledningen var den form det siste protokollerte styrevedtak i rederiet hva gjaldt Midtås hadde fått. Rønning ville ha klarhet i hva dette vedtaket egentlig betød, hva som lå i dette. Østvold opplyste at hvis man skulle basere seg på en rent kommersiell vurdering mente styret det beste, i dagens situasjon, ville være å vente med å selge til boretten ikke lenger representerte noen verdireduserende faktor. Men hvis boet ønsker realisasjon aksepterer naturligvis styret det. Østvold mente ellers at hvis realisasjon nå samlet sett fremstod som en OK løsning, kunne ikke det være galt nå.

Rønning tok også opp spørsmålet om boet burde arbeide for salg av aksjene i Anders Jahres Rederi AS, eller - i relasjon til Midtås - bare salg av eiendommen. Forskjellen kan bety noen millioner pluss/minus i skatt. Dersom man velger den førstnevnte løsning får kjøperne også med navnet.

Konklusjon: Solberg gir en skriftlig anbefaling. Denne sendes ut til deltakerne i skiftesamlingen. En skiftesamling som holdes tett oppunder jul.

Solberg mottar kopi av møtereferatet for såvidt gjelder dette punkt.

Denne sekvensen var slutt ca. kl. 1240. Solberg forlot nå møtet. Det ble så tatt en pause frem til Wahr-Hansens ankomst.

3. Det praktiske boarbeidet

Møtet fortsatte ved Wahr-Hansens ankomst kl. 1345. Til stede var nå Rønning, Ro, Wahr-Hansen og Eliassen.

Rønning fokuserte på status i det praktiske boarbeidet. Han mente å konstatere samarbeidsproblemer i flere ledd i boet. Det er uenighet i større utstrekning enn hva som tidligere har vært tilfelle. Til dels oppleves situasjonen som at man har to bo; et som administreres av skifteretten og et som administreres av bobestyrer. Rønning reddegjorde for sitt utgangspunkt for bobehandlingen. Han antok kanskje staten hadde hatt en annen innfallsvinkel; kamp mot økonomisk kriminalitet til fortrenghet for økonomiske forhold, og at dette kunne være en årsak til den foreliggende situasjon.

Wahr-Hansen opplyste at boet var spesielt. Han henledet oppmerksomheten mot tre forhold:

- Boet er basert på statlig finansiering.
- Boet er et dødsbo (i motsetning til konkursbo) for å gjøre det enklere i utlandet.
- «3. mai-beslutningen» (3. mai 1994) gir rammer for bobehandlingen.

Dette siste, «3. mai-beslutningen» er av Wahr-Hansen ansett som bestemmende for at ikke bare rene økonomiske hensyn er avgjørende for boets løpende strategivalg. Han presiserte imidlertid samtidig at det var skifteretten som bestemte. Dette var ikke tvilsomt fra hans side.

Wahr-Hansen påpekte ellers et par forhold som nok hadde farget hans arbeide noe. Det er således en kjent sak at han og hans hus vil ut av boet. Og han hadde reagert på uttalelser som Rønning som skiftedommer hadde kommet med i åpen rett. Uttalelser som hadde hatt et innhold som nok også hadde fått følger for hans behandling av boet. Videre opplyste bobestyrer at også finansdepartementet og Anders Jahres Rederi AS hadde vært uenig i Rønnings beslutninger og form. Wahr-Hansen mente roten til «splittelsen» i boet lå i hendelsene sommeren 1995.

Rønning mente begrunnelsen i skifterettens beslutning av 5. mai 1994 klart fastslår at for et dødsbo utenforliggende hensyn som bekjempelse av økonomisk kriminalitet ikke kan være sentrale for boet. Han var enig med Wahr-Hansen i at roten til problemene lå i hendelsene sommeren 1995.

Under diskusjonen fremkom ellers at Wahr-Hansen per nå ikke har noe advokatforhold til finansdepartementet. Men han sa at andre advokater i hans advokatfirma har det.

Wahr-Hansen opplyste at han har avviklet separatmøter med finansdepartementet i anledning boarbeidet, hvor han ved enkelte anledninger hadde gitt separate «innstillinger» (som dog ikke er helt treffende begrepsbruk i det det mer var tale om en faktiske gjennomganger) med hensyn til hvordan finansdepartementet burde stemme. Wahr-Hansen opplyste at disse innstillingene gikk på litt andre parametre enn innstillingene til skiftesamlingen. Wahr-Hansen opplyste at han var med på flere møter finansdepartementet i sommer. Stoltenberg ønsket en historisk innstilling. Det var en ren gjennomgang av fakta som fant sted.

Rønning påpekte at bobestyrer bare har lojalitetsplikt til boet og skifteretten, ikke de enkelte kreditorer. Han antok at man her var ved mye av årsaken til splittelsen.

Rønning opplyste ellers at han var ukjent med Wahr-Hansens særmøter og eventuelle -tilrådninger til finansdepartementet.

Ro spurte hvem som betalte for Wahr-Hansens særmøter m.v. med finansdepartementet. Han gav også uttrykk for undring over at slik aktivitet som ikke var kjent for oppdragsgiver fant sted. Wahr-Hansen opplyste at denne aktiviteten ikke ble fakturert noen. Ro reagerte på at det ikke ble ført timer som følge av denne aktiviteten overfor finansdepartementet. I så fall, om det ikke timeføres, tyder det på at man er over grensen for det akseptable.

Det fremkom under diskusjonen blant annet at Wahr-Hansen hadde gitt råd til finansdepartementet om å slå boet konkurs. Rønning opplevde dette som en uetisk ferd. Han aksepterte kommunikasjon direkte mellom Wahr-Hansen og finansdepartementet, men det må være innenfor rammen av det som inngår i bobestyreropdraget.

Man gikk så over til å drøfte den videre organisering av boarbeidet. Rønning nevnte muligheten for to bobestyrere. Eventuelt skifte av bobestyrer.

Ro anså saken best tjent med at Wahr-Hansen og/eller Gundersen fortsetter å arbeide med boet. Ro stiller seg til disposisjon i den utstrekning skifteretten skulle anse hans medvirkning som fordelaktig. Han understreket imidlertid sterkt at bobestyrer og hans firma ikke bør gå ut. Ro nevnte som en mulig løsning at han tok den norske biten, men at arbeidet utenlands, hvor behovet for historiske kunnskaper er størst, fortsatt ivaretas av Wahr-Hansen og/eller Gundersen.

Wahr-Hansen så godt de ting som taler for et skifte av bobestyrer. Han har heller ingen problemer med en bobestyrer nr. 2, men selve situasjonen med to bobestyrere vil være problematisk. Dette har blant annet noe med ansvarsforhold å gjøre. Situasjonen gjør ham skeptisk og ikke positiv til en bobestyrer nr. 2 nå. Han var imidlertid ikke parat til å gi noen endelig konklusjon på disse forhold over bordet nå. Han opplyste imidlertid at han ikke hadde til hensikt å provosere frem en situasjon hvor han ble entlediget av skifteretten.

Rønning oppfordret sterkt Wahr-Hansen til å si ja til to bobestyrere, hvorav den nye ble Ro. Wahr-Hansen ville tenke på dette og gå gjennom saken med sine kollegaer, og deretter gi et svar til Rønning.

Man gikk så over til å snakke kort om forlikspromatikkken utenlands.

Wahr-Hansen mente forlikstilbudet i sommer var for dårlig, men ikke veldig dårlig. Forrige gang syntes han det var veldig dårlig. Han trodde det før eller senere ville komme til et forlik. Og han så mange fordeler med et forlik i utlandet.

Man brukte så litt tid på andre forhold. Det var enighet om følgende:

Ro sender brev til advokat Leikvang. Kosmos bes om å presisere kravet sitt. Boet skal bestride Kosmos' krav. Utkast til brev forelegges Wahr-Hansen eller Gundersen til gjennomsyn og eventuelle kommentarer før det sendes.

Rønning var negativ til at Espelid skulle ha noe avfinningssalær. Oppfatningen var ikke enstemmig. Wahr-Hansen tar dette opp med Espelid og redegjør for skifterettens oppfatning.

Den resterende saksomkostningstvisten i UK søkes landet på kr. 4 - 5 mill. utover det som alt er betalt.

Rønning mente at det var uaktuelt å akseptere krav fra de prosessvarslede i firmasaken om saksomkostninger. Wahr-Hansen ber Espelid svare de prosessvarslede og si at boet tar stilling til profesjonsansvar etter at gjenopptakelsessbegjæringen er behandlet i Høyesteretts kjæremålsutvalg.

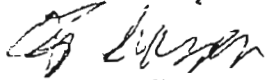
Rønning tar initiativ overfor Einar Abrahamsen for å få ytterligere saksdokumenter. Wahr-Hansen har ikke mottatt noen slike fra Abrahamsen i anledning straffesaken.

Det var neppe noe å gjøre nå vedrørende forlikforhandlingene globalt. Dom på Cayman Island og Stortingets behandling avventes.

Bobestyrer tar ut forliksklage mot Lazard vedrørende eierretten til aksjer i Bulls tankerederi AS.

Møtet sluttet kl. 1610.

Stavanger 16. desember 1997

Sveinung Eliassen

Sveinung Eliassen
Veritashammeren 15
4007 STAVANGER

OSLO
STRANDEN 1
POSTBOKS 1524 VIKÅ
N-0117 OSLO
TELEFON 22 83 02 70
TELEFAX 22 83 07 95
BANK 7056 05 15624
POST 0809 51 70014
ORG.NR. 947 589 997

LONDON
4 CREED COURT
5 LUDGATE HILL
LONDON EC4M 7AA
TELEFON 171 236 0099
TELEFAX 171 213 9600

Oslo, 23.12.97

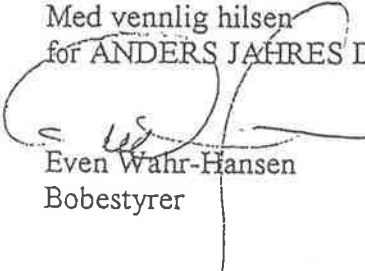
ANDERS JAHRES DØDSBO

Jeg har mottatt "referat fra arbeidsmøte 12.11.97" datert 16 dm., men av en eller annen grunn først mottatt her i dag.

Jeg tok ikke noe ned på papiret under møtet, og det er vanskelig å forholde seg til detaljformuleringer når jeg mottar en annens gjengivelse 40 dager etter at møtet ble avholdt. Behovet er heller ikke påtrengende; dette er ikke min gjengivelse, og jeg skal ikke tiltre den slik som ved et protokollat.

Jeg får nøye meg med å påpeke at enkelte formuleringer tillagt meg, i sin refererte form er lite meningsfylte (f eks "Wahr-Hansen mente forlikstilbudet i sommer var for dårlig, men ikke veldig dårlig. Forrige gang syntes han det var veldig dårlig."). Andre utsagn er misvisende (f eks "Det er således en kjent sak at han og hans hus vil ut av boet"), og ett er positivt uriktig ("Wahr-Hansen hadde gitt råd til finansdepartementet om å slå boet konkurs").

Med vennlig hilsen
for ANDERS JAHRES DØDSBO

Even Wahr-Hansen
Bobestyrer

PERSONLIG

Sørenskriver Knut Rønning
Sandefjord Skifterett
Postboks 73
3 201 SANDEFJORD

OSLO
STRANDEN 1
POSTBOKS 1524 VIKA
N-0117 OSLO
TELEFON 22 83 02 70
TELEFAX 22 83 07 95
BANK 7056 05 15624
POST 0809 51 70014
ORG.NR. 947 589 997

Oslo, 25.11.97

LONDON
4 CREED COURT
5 LUDGATE HILL
LONDON EC4M 7AA
TELEFON 171 236 0099
TELEFAX 171 213 9600

ANDERS JAHRES DØDSBO

På møtet hos advokat Knut Ro 12 ds, var samarbeidssituasjonen hovedtemaet den tiden jeg deltok. Deres standpunkt er at advokat Knut Ro skal oppnevnes som bobestyrer ved siden av meg.

De er skeptisk til min rolle som skifterettens medhjelper i boet. Tilliten er gradvis blitt svekket over årene. Vi var under møtet inne på at sommeren 1995 kanskje markerer tidsskillet. Da hadde Bjørn Bettum tilkjennegitt at boet kunne oppnå et forlik ved å trekke alle krav mot utenlandske saksøkte og ham selv. Jeg frarådet forlik. Også i senere anbefalinger har jeg frarådet forlik på de betingelser som har vært tilbudt. Jeg har basert denne rådgivningen på en oppfatning om at det burde være mulig å oppnå et for boet bedre forlik, om enn på et annet tidspunkt. Loddeieren har på sin side helt fra 1994 ment at boet burde akseptere et totalforlik i størrelsesorden MUS\$15. Kreditorne har med enkelte unntak fulgt mine anbefalinger. Med de rammebetingelser boet arbeider under, har De sett det som viktig å få i stand ordninger som garanterer mot tap.

Siden høsten 1993 har det, i forståelse med Dem og skiftesamlingen, vært holdt separate møter med boets interessenter. Jeg har hatt møter med Finansdepartementet vedrørende boet. Det har vært holdt tilsvarende – men færre – møter med representanter fra Anders Jahre AS. Jeg har hyppigst hatt møter med Bess Jahres representant, advokat Einar Abrahamsen. En forutsetning for alle individuelle møter i tilknytning til bobehandlingen, har vært lojalitet i forhold til boet. Slik De oppfatter kontakten min med Finansdepartementet, anser De deler av den som problematisk ut fra lojalitetsbåndene jeg som bobestyrer har til skifteretten.

Det er ikke av kapasitetsmessige grunner De ønsker to bobestyrere. Boets løpende arbeidsoppgaver påkaller ikke et dobbelt sett bobestyrere. Det er nær sammenheng mellom boets utenlandske rettergang og den norske, og boet har engasjert eksterne advokater som prosessfullmektiger og som rådgivere. Kompetansen er derfor allerede til stede i boet. Jeg kan derfor ikke se annet enn at formålet med å sette advokat Knut Ro inn som bobestyrer, er å rette opp bobestyrelsen. Deres manglende tillit til vårt advokatfirmas rådgivning, søkes oppveiet ved å bringe inn en bobestyrer De har stor tillit til. Et slikt formål er naturligvis legitimt. Også for oss selv er tillit et vesentlig element for å kunne utføre et krevende og viktig arbeid på en god måte. Deres foranledning for å oppnevne én bobestyrer til, gir oss ikke det nødvendige positive

grunnlag for å virke til beste for boet. I samråd med advokatfirmaet er jeg derfor blitt stående ved det samme standpunktet jeg inntok i fjor sommer. Jeg ønsker ikke å medvirke til en ordning med to bobestyrere.

Advokatfirmaet aksepterte i sin tid bobestyrervervet fordi det på forhånd var kommet en klar og gjentatt henstilling. Vel vitende om at en bobestyreroppgave i Jahreboet ville bli langvarig, belegge mye arbeidskraft og belaste andre klientforhold, hadde vi foretrukket en annen løsning. Andre enn dem som kjenner oppdragssituasjonen vår, kan tro at arbeidskrevende oppdrag gir økonomiske særfordeler. Vi så ikke – og ser ikke – slik på vårt arbeid for Jahreboet. I den aktuelle perioden har advokatfirmaets problem ikke vært å holde full beskjeftigelse, men vår manglende arbeidskapasitet til å ta alle aktuelle oppdrag som melder seg.

For å unngå misforståelser tilføyer jeg at jeg fortsetter som bobestyrer så lenge det er ønske om det, og vil legge opp bobestyrerarbeidet slik det måtte bli enighet om på skiftesamlingene. Vi føler et ansvar for å fullføre et oppdrag vi har påtatt oss. Villigheten til å fortsette må ikke oppfattes som noe ønske om å klamre oss fast i boet. Tilsier boets interesser at min oppnevning som eneste bobestyrer tilbakekalles, aksepteres naturligvis det, og vi trer ut av arbeidet. Det er ingen uenighet mellom Dem og oss om at boets interesser må være avgjørende for skifterettens beslutninger.

Med vennlig hilsen
BUGGE, ARENTZ-HANSEN & RASMUSSEN

Even Wahr-Hansen

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

St.prp. nr. 17

(2001–2002)

Om samtykke til garantistillelse for Anders Jahres dødsbo som ledd i et forlik

*Tilråding fra Justis- og politidepartementet av 16. november 2001,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Innledning

Bobestyreren i Anders Jahres dødsbo, høyesterettsadvokat Even Wahr-Hansen, inngikk 3. oktober 2001 avtale om et forlik med to av boets utenlandske motparter, Lazard Bank og Lord Kindersley. Avtalen er betinget av etterfølgende godkjenner: på norsk side av Sandefjord skifterett og av Stortinget, for så vidt som avtalen forutsetter at boet gir en skadesløserklæring overfor de to motpartene som staten skal garantere for. I samråd med Finansdepartementet tilrår Justisdepartementet at staten avgir den garantierklæringen som forliket forutsetter. I proposisjon her bes det om Stortingets samtykke til en slik garantistillelse.

Da det i denne omgang bare er oppnådd enighet med to av motpartene, vil vesentlige sider av sakskomplekset som er knyttet til Anders Jahres utenlandsformue fortsatt være uløst og vil måtte finne sin løsning gjennom søksmål eller nye forlik. Departementet tar derfor ikke sikte på å gi en omfattende presentasjon av alle sidene av sakskomplekset, men begrenser fremstillingen i proposisjonen her til de hovedtrekk som etter departementets oppfatning er vesentlige som bakgrunn for behandlingen av det foreliggende spørsmålet om garantistillelse i forbindelse med delforliket med Lazard Bank og Lord Kindersley. Det vises for så vidt til fremstillingen i St.prp. nr. 16 (1994–

95) og i etterfølgende fagproposisjoner til St.prp. nr. 1 fra Justisdepartementet.

2 Jahre-sakens bakgrunn

Fra 1939 til sin død i 1982 bygde Anders Jahre opp en utenlandsformue. Myndighetene kom på spor av formuen i første halvdel av 1970-årene som følge av at Jahre hjemførte midler fra formuen uten påkrevd valutalisens for å kunne oppfylle et gaveløfte om bidrag til nytt rådhus i Sandefjord. Etter langvarig saksbehandling og bokettersyn ble Jahre etterlignet i 1983. Etter klage ble den ligningsmessige behandlingen avsluttet av Riksskattenemnda i 1990. Med tillegg for straffeskatt og renter ble det fastsatt et samlet krav på 779,7 mill. kr. Pr. 30. november 2001 utgjør skattekravet inklusiv påløpte renter ca. 1 370 mill. kr. Et søksmål for å bestride kravet for domstolene er frafalt slik at skattekravet er endelig fastsatt.

På grunn av myndighetenes pågang restrukturerte Jahre utenlandsformuen i 1976. Den ble da lagt inn i en formelt veldedig stiftelse, Continental Foundation. Som «settlor» for stiftelsen ble det valgt en utenlandsbasert nordmann, Thorleif Monsen, som også ble «trustee» og «advisor» i stiftelsen. Jahre hadde etter dette ingen formelle rettigheter til formuen, men boet mener at han søkte å gardere seg ved å sette inn Lazard Bank som for-

valter og håndplukkede personer, bl.a. Lord Kindersley som på det tidspunkt var en av bankens direktører, i kontrollerende posisjoner i stiftelsen. Mot slutten av Jahres levetid tilvendte Monsen seg likevel 20% av utenlandsformuen (vel 100 mill. kr.) og tok kort etter Jahres død kontroll over det resterende. De som etter boets oppfatning var satt inn for å forhindre en slik utvikling, forsøkte ikke å hindre det.

Monsen plasserte midlene i første omgang i en ny stiftelse, Aall Foundation, som etter noen år fikk sete på Cayman Islands. Fra stiftelsen ble det overført store beløp til Monsens familie, medhjelpere og venner. Det er senere satt inn en ny forvalter i stiftelsen som er uavhengig av Monsen-familien. Det som er igjen av utenlandsformuen er således spredt på en lang rekke personer og foretak, men størstedelen av det som ikke er forbrukt og som kan etterspores, finnes i dag på to hender: Monsen-familien og Aall Foundation, representert ved den nye forvalteren.

I 1992 kom boet i kontakt med amerikaneren Henry McKinnell, som tilbød boet opplysninger og dokumenter vedrørende Jahres utenlandsformue. Boet fikk tilgang til dette mot å refundere McKinnells utlegg i forbindelse med innsamlingen, som var anslått til 250 000 USD. Det ble videre avtalt et resultatavhengig vederlag lik 40% av boets netto etter fradrag for boets omkostninger og enkelte andre spesifiserte poster. McKinnells andel vil være opptjent først når boet er klart for slutning.

Bl.a. på bakgrunn av de opplysningene boet hadde mottatt fra McKinnell, tok det i mai 1994 ut søksmål ved The High Court of Justice, Chancery Division, i London mot 84 utenlandske parter med krav om tilbakeføring og erstatning i tilknytning til Anders Jahres utenlandsformue. Som mottrekk fra kretsen av saksøkte ble boet samme høst saksøkt på Cayman Islands. Boet trakk i oktober 1995 det engelske søksmålet. Boet vant en viktig seier i saken på Cayman Islands i november 1999, da spørsmålet om gyldigheten av stiftelseskonstruksjonen fra 1976 kom opp for den høyeste rettsinstansen, Privy Council i London. Privy Council avsa dom i boets favør med tilkjennelse av saksomkostninger. Saken er nå tilbake i domstolen på Cayman Islands, hvor en i høst har påbegynt behandlingen av sakens kjernepunkt: hvem som har eiendomsretten til midlene som ble lagt inn i stiftelsen, Anders Jahres dødsbo eller andre pretendenter.

Bortfallet av søksmålet i London åpnet for saksanlegg mot Lazard Bank, Lord Kindersley og Bjørn Bettum i Norge. Søksmål ble reist ved stevning for Sandefjord byrett i april 1996.

Lazard Bank (tidligere kalt Lazard Brothers &

Co. Limited) var Anders Jahres bankforbindelse fra den tiden han etablerte sin rederi- og industrivirksomhet i 1920-årene. Fra midten av 70-tallet var det Bjørn Bettum som stod for instruksene til banken på vegne av Anders Jahre.

Ved Anders Jahres død i 1982 ble høyesterettsadvokat dr. juris Per Brunsvig oppnevnt som boestyrer. Hans forespørsler til Lazard Bank satte ham ikke på sporet av Anders Jahres utenlandsformue. Da boet ønsket rettslige avhør av Lord Kindersley og en annen sentral person i banken, motsatte banken seg dette under henvisning til taushetsplikten. Først etter avgjørelse fra House of Lords på slutten av 80-tallet kunne avhørene foretas. Opplysningene som kom frem der var sentrale for Riksskattenemndas kjennelse i 1990 om etterligging av Anders Jahre.

I søksmålet som ble tatt ut i 1996, fremholdt boet at Lazard Bank og Bjørn Bettum var ansvarlige for boets tap som følge av at de hadde medvirket til å skjule Jahres utenlandsformue fra midten av 70-tallet, og dessuten etter Anders Jahres død hadde holdt tilbake opplysninger slik at boet ble forhindret fra å få hånd om utenlandsformuen. Boet har dessuten krevd å få tilbakeført en aksjepost i det norske selskapet Bulls Tankrederi AS som i 1975/76 ble brukt til å hjemføre midler fra utenlandsformuen til oppfyllelsen av Jahres løfte om bidrag til et nytt rådhus i Sandefjord.

Hovedforhandling i søksmålet ble påbegynt i mars 2000, men ble avbrutt 18. mai samme år som følge av Bjørn Bettums sykdom. Ny hovedforhandling er berammet til 14. januar 2002. En nylig innsendt søknad fra Bettum om ny utsettelse ligger til behandling i retten. Ny utsettelse vil også bli aktuelt dersom det på det tidspunkt verserer kjæremål om skifterettens godkjennelse av forliket, jf. punkt 4.5 nedenfor.

3 Anders Jahres dødsbo. Finansieringen av arbeidet

Anders Jahres bo ble tatt under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett 5. april 1982. Jahre var barnløs, og den eneste loddeieren i boet er hans gjenlevende hustru, Freddie Bess Jahre. Kreditorerne i boet er Skattekreditor (med Sandefjord kommune, Vestfold fylkeskommune og staten som underliggende interessenter), Anders Jahre AS (nå eiet av Eikland AS, som bl.a. Kosmos er innfusjonert i) og Staten ved Justisdepartementet som har prioritet foran de to førstnevnte kreditorerne for kravet på refusjon av de bidrag til bobehandlingen som har vært ytet over Justisdepartementets budsjett.

Den delen av Jahres formue som var lett tilgjengelig for boet, var av relativt begrenset størrelse. Da boet i 1994 anla søksmålet i Storbritannia, var det meste av denne delen av formuen, om lag 40 mill. kr, brukt opp, og boet var avhengig av statlig finansiering for å kunne forfølge sine interesser rettslig. Ved St.prp. nr. 16 (1994–95), jfr. Innst.S. nr. 38 (1994–95), ble det innhentet samtykke fra Stortinget til å stille garanti for inntil 100 mill. kr. for å dekke utgifter og eventuelt ansvar i forbindelse med bobehandlingen. I proposisjonen ble det forutsatt at boet skulle svare renter av statens tilbakebetalingskrav, og i en etterfølgende avtale mellom boet og Justisdepartementet ble plikten til å svare renter nærmere regulert. Det ble i proposisjonen varslet at det kunne bli behov for å komme tilbake med forslag om utvidelse av garantirammen.

Ved Stortingets behandling av statsbudsjettet for 1998 ble det vedtatt å gi Justisdepartementet fullmakt til å gi betinget tilsagn om tilskudd på inntil ytterligere 50 mill. kr. Tilsvarende fullmakt ble gitt i de påfølgende budsjettår. I St.prp. nr. 1 (2001–2002) er det foreslått at Justisdepartementet for 2002 gis fullmakt til å pådra inntil 50 mill. kr. utover gitt bevilgning. I tillegg til fullmaktene er det ved hvert års budsjettbehandling vedtatt bevilgninger til arbeidet under kapittel 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter. For 2002 er det i St.prp. nr. 1 (2001–2002) foreslått 28 520 000 kr. i bevilgning til Anders Jahres dødsbo under kapittel 475 post 21. Det anses ikke forsvarlig å foreslå en endring i forhold til St.prp. nr. 1 (2001–2002) før forliket er gjennomført og forlikssummen er stilt til boets disposisjon.

De akkumulerte utgiftene til Anders Jahres dødsbo under kapittel 475 post 21 fra 1994 frem til 5. november 2001 utgjør ca. 136 mill. kr. I tillegg er det påløpt en renteforpliktelse for boet, som pr. 15. oktober 2001 utgjorde ca. 31 mill. kr.

4 Forliket 3. oktober 2001

4.1 Forhandlingene frem til forliket

Boet har siden 1996 sonert forliksmulighetene med de sentrale utenlandske motpartene: forvalteren i Aall Foundation, Compass Trust (Thorleif Monsens dødsbo) og Lazard Bank. Boets forhandlingsposisjon ble vesentlig styrket av avgjørelsen i Privy Council høsten 1999 som stadfestet at etableringen av Continental Foundation var ugyldig, og av hovedforhandlingen i Norge i søksmålet mot Lazard Bank m.fl. våren 2000. Utsettelsen av søks-

målet 18. mai 2000 førte til et opphold i de forlikshandlingene som nettopp var kommet i gang.

Boets siktemål har vært å forlike med alle de utenlandske motpartene. De har i stor grad opptrådt i forståelse med hverandre og den enkeltes stilling er til dels avhengig av de andres opptreden. Det har hele tiden vært klart for boet at et forlik med bare én eller noen av dem ville forutsette at boet påtok seg å holde forliksmotparten skadesløs dersom det ble reist krav mot vedkommende fra parter som stod utenfor forliket. Målsettingen om å få i stand et forlik med alle de utenlandske motpartene krevde en skrittvis fremdrift og komplekse forhandlinger. Under forhandlingene har Lazard Bank vært den mest forliksvillige.

Da forhandlingene dro ut våren 2001 fant boet det nødvendig å sette 30. juli 2001 som frist for et forhandlingsresultat. Mellom boet og Lazard Bank og Lord Kindersley fant det innen fristen sted en avklaring som boet anså som tilfredsstillende. I forhold til de to andre motpartene, Compass Trust og Aall Foundation, var det ikke kommet til noen forståelse da boet 4. september 2001 fremsatte et avsluttende tilbud med en 30 dagers akseptfrist og følgende hovedpunkter:

- Et forlik med alle parter med en samlet ramme på 100 mill. USD
- Et forlik med Lazard Bank og Lord Kindersley alene med en samlet innbetaling på 41,5 mill. USD
- I begge tilfeller: Tilbaketransport av aksjeposten i Bulls Tankrederi AS.

Alternativene var utformet slik at Lazard Bank skulle ha en fordel av å delta i en totalløsning fremfor å inngå forlik med boet alene.

Sluttforhandlingene fant sted 1. til 3. oktober 2001. Det ble under disse forhandlingene klarlagt at Compass Trust ikke ville bidra med sin andel av forlikssummen. Forvalteren i Aall Foundation var i likhet med Lazard Bank og Lord Kindersley klar til å inngå avtale med boet. Forvalteren krevde imidlertid at boet skulle påta seg en skadesløsforpliktelse for ethvert krav fra Compass Trust og familien Monsen. I motsetning til en skadesløsforpliktelse overfor Lazard Bank og Lord Kindersley ville det kravet om skadesløshet som forvalteren i Aall Foundation forutsatte, innebære en for høy risiko for boet. Resultatet av forhandlingene ble derfor at boet 3. oktober 2001 inngikk forlik med Lazard Bank og Lord Kindersley alene, men med en åpning for en senere tilslutning fra Compass Trust og forvalteren i Aall Foundation.

4.2 Nærmere om innholdet i forliket

Partene i forliket 3. oktober 2001 er på den ene siden Anders Jahres dødsbo og på den andre siden Lazard Bank og Lord Kindersley.

Boet mottar fra de to andre partene i forliket motverdien av 41,5 mill. USD og 170 000 GBP, begge beløp tillagt rente fra 1. august 2001. Beløpene ble 14. november 2001 satt inn på en sperret konto disponert av Lazard Bank, Lord Kindersley og bobestyrer i fellesskap. Utbetaling til boet vil finne sted når staten har garantert for boets forpliktelse til å holde motpartene skadesløse ved krav fra nærmere angitte tredjepersoner, og det foreligger en rettskraftig avgjørelse om skifterettens godkjennelse av forliket.

I tillegg vil Anders Jahres Rederi AS få tilbake transportert den omstridte aksjeposten i selskapet Bulls Tankrederi AS. Boet cicer samtlige aksjer i Anders Jahres Rederi AS.

Som motytelse frafaller boet søksmålet fra 1996 mot Lazard Bank og Lord Kindersley og oppgir alle krav mot dem, kjente som ukjente. Boets frafall er endelig, også om det senere skulle dukke opp beviser som isolert sett kunne ha ført til nye eller høyere krav enn det som er påstått i det norske søksmålet.

Lazard Bank har forpliktet seg til å gi boet kopier fra sitt arkiv av dokumenter som har tilknytning til utenlandsformuen. Lazard Bank erkjenner de faktiske forhold som har kommet frem gjennom boets bevisførsel i det norske søksmålet.

Boet skal holde Lazard Bank og Lord Kindersley skadesløse for krav som måtte bli rettet mot dem fra personer og foretak som har vært eller er parter i de søksmålene boet har vært eller er involvert i. Staten må garantere for boets oppfyllelse dersom skadesløsholdelsen blir effektiv. Garantien er uavhengig av om boet fortsatt eksisterer når krav fremsettes, og er ubegrenset i beløp og uavhengig av den dekning staten får for sine krav i boet. Garantien skal løpe uten tidsbegrensning, men alminnelige foreldelsesregler vil sette en grense for hvor lenge garantiansvaret vil kunne være reelt.

4.3 Vurdering av skadesløsforsikringen

På bakgrunn av at skadesløserklæringene etter sin ordlyd er så omfattende, har Justisdepartementet i samråd med Finansdepartementet bedt bobestyreren om en betenkning om den reelle risikoen som er knyttet til erklæringene. Bobestyreren har i sin betenkning 29. oktober 2001 pekt på at motpartene etter forlikavtalen inntar for at de ikke er kjent

med noe kravsgrunnlag og at de ikke er varslet om noe krav som vil falle inn under skadesløsholdelsen. Boets skadesløsforsikring omfatter derfor bare fremtidige og i dag ukjente krav. Disse inneståelsene medfører en viktig begrensning i boets tapspotensiale. Videre har bobestyreren gått gjennom mulige krav som kan tenkes fremmet av hver enkelt aktør i Jahre-komplekset.

Siden boet i søksmålet fra 1996 har hevdet at Lazard Bank og Bjørn Bettum er solidarisk ansvarlige for boets tap, har Lazard Bank vært spesielt opptatt av å sikre seg mot et mulig regresskrav fra Bettum. Etter forliket skal boet derfor begrense sitt krav mot Bettum slik at han ikke blir idømt et større erstatningsansvar enn det han etter det underliggende forhold med Lazard Bank og Lord Kindersley selv skal bære.

Eikland AS, der det tidligere Jahre-selskapet Kosmos AS er innfusjonert, hevder å være cicer av hele eller deler av utenlandsformuen. Selskapet tok i 1999 ut forliksklage mot Lazard Bank med krav om erstatning. Etter bobestyrerens oppfatning er Eiklands mulige krav mot Lazard Bank under alle omstendigheter foreldet. Bobestyreren vurderer tapspotensialet ved mulige krav fra Eikland mot Lazard Bank som begrenset til saksomkostninger for å få prøvet foreldesspørsmålet.

Bobestyreren ser ikke bort fra at også andre enn Bjørn Bettum og Eikland AS kan komme til å reise krav mot Lazard Bank, ikke minst fordi banken gjennom sin erkennelse og utlevering av arkivmateriale bryter det hemmeligholdet som har omgitt Jahres utenlandsformue. Etter en konkret gjennomgang av mulige kravsgrunnlag fra disse øvrige mulige parter konkluderer bobestyreren med at det enten ikke er mulig å se grunnlag for noe krav, eller at et eventuelt krav selv ut fra en verste-utfalls-betraktning vil ligge godt innenfor rammen av det beløp boet mottar ved forliket. I betenkningens avsluttende punkt uttaler bobestyreren bl.a.:

«Selv om det hypotetiske tapspotensialet er meget høyt, er sannsynligheten for at det reises krav av noen størrelse meget liten. Unntak gjelder for krav knyttet til aksjeposten i Bulls Tankrederi AS, men der er tapsrisikoen begrenset til aksjens verdi. Unntak gjelder også for et krav fra Eikland, men også der er tapsrisikoen begrenset som følge av foreldelse av kravet. Ut fra en helhetsvurdering mener jeg at det vil være forsvarlig for staten å påta seg garanti for boets skadesløsforsikring.»

Bobestyreren konkluderer med å tilrå «forliket med Lazard Bank og Hugo Kindersley på forliksavtalens betingelser».

Avtalen er regulert av norsk rett og tvister skal løses ved norsk domstol. Det gjelder eksempelvis tvister om skadesløsholdelsens omfang og forståelse.

Forliksavtalen i engelskspråklig versjon er inntatt i vedlegg 1 i proposisjon her. I vedlegg 2 er inntatt forliksavtalen i norskspråklig versjon. Den engelske versjonen er med unntak av bilagene 3 og 6 den originale, og den norske versjonen tjener bare som oversettelse. For bilagene 3 og 6 gjelder det omvendte.

Det er gjort enkelte endringer, rettinger og utfyllinger av avtalteksten etter avtaleinngåelsen 3. oktober 2001. Endringene fremkommer ved at bekreftelser legges ved avtalen. Det er tale om tre brev og fakser fra Lazard Banks advokat 26., 30. og 31. oktober 2001 som er gjengitt i vedleggene in fine.

4.4 Nærmere om statsgarantien

Den garantierklæringen som staten skal avgi, er gjengitt i bilag 5 til forliksavtalen. Det er den engelskspråklige versjonen som skal benyttes, jf. vedlegg 1.

Garantiens punkt 1 og 2 innebærer en selvskyldnerkausjon. Lazard Bank og Lord Kindersley kan kreve staten umiddelbart hvis boet ikke oppfyller sin forpliktelse. Garantirettighetene angis særskilt for Lazard Bank og Lord Kindersley fordi Lord Kindersley har en snevrere skadesløsholdelse enn Lazard Bank, jf. forliksavtalens punkt 7.2 og 7.1. Forskjellen ligger i at boet har fått gjennomslag for å unnta krav fra Bjørn Bettum mot Lord Kindersley fra garantien.

Rammen for garantien er boets skadesløsforpliktelse etter forliksavtalens punkt 7 og 8. Etter punkt 7.1 og 7.2 skal boet dekke krav som reises mot Lazard Bank og Lord Kindersley fra parter som er listet opp i bilag 4 til forliksavtalen. Etter punkt 8.3 skal boet dekke krav fra Marian AS, Jørgen Jahre junior, Bjørn Bettum, Forrester Maritime Corporation Limited eller staten dersom kravet har utspring i aksjeposten i Bulls Tankrederi AS. Bobestyreren har opplyst at han utelukker krav fra Jørgen Jahre junior og Marian AS (et selskap som kontrolleres av Jørgen Jahre junior) fordi Jørgen Jahre junior har bistått boet med å få aksjeposten tilbakeført.

Garantiavtalens punkt 3 fratar staten muligheten til å foreta motregning med krav den måtte ha mot Lazard Bank eller Lord Kindersley, f.eks. erstatningskrav, skatter eller andre krav. Staten har ingen selvstendige krav mot de to med tilknytning til Anders Jahre-sakskomplekset. En utbetaling i

henhold til statsgarantien utløser ikke skatt eller avgifter i Norge.

På samme måte som forliksavtalen reguleres garantien helt ut av norsk rett, og mulige tvister skal løses ved norske domstoler.

Avtalen forutsetter at Justisdepartementet innen 14. november 2001 skriftlig meddeler at regjeringen vil fremlegge en stortingsproposisjon der Stortinget bes om å samtykke til at staten garanterer for boets skadesløsforpliktelse. Det ble gjort i brev til Lazard Banks og Lord Kindersleys advokater 9. november 2001. Videre forutsetter avtalen at staten innen 21. desember 2001 har avgitt den garantierklæringen som forliket krever.

4.5 Skifterettens behandling av forliket

Etter forliksavtalens punkt 2.1 (d) er det en forutsetning for forliket at Sandefjord skifterett godkjenner forliket på vegne av boet innen 42 dager etter avtaleinngåelsen 3. oktober 2001. Det ble holdt skiftesamling i boet 5. november 2001. Representantene for skattekreditorene og Justisdepartementet stemte for forliksavtalen. Loddeieren, som var representert ved en av Eiklands advokater, og Anders Jahre AS, som er et datterselskap av Eikland, stemte mot. Sandefjord besluttet 13. november 2001 at boet godkjenner forliksavtalen. Beslutningen er inntatt som vedlegg 3 i proposisjonen her.

På skiftesamlingen ble det fra loddeierens side varslet at en beslutning om å godkjenne forliket kunne komme til å bli påkjært. Fristen for kjæremål er én måned. Dersom loddeieren påkjærer beslutningen, blir den praktiske virkningen at forlikssummen blir stående på den nåværende sperrede kontoen inntil spørsmålet om boet skal inngå forliket, er rettskraftig avgjort av høyere rettsinstans. Det forhold at et eventuelt kjæremål medfører at det går noen tid før det er rettskraftig avgjort om boet godkjenner forliksavtalen, kan etter avtalen ikke begrunne at staten unnlater å oppfylle de forutsetninger som staten selv har herredømme over innen 21. desember 2001. Garantierklæringen fra statens side må derfor avgis innen denne fristen, men dersom skifterettens godkjenning av forliket blir opphevet, vil forliket falle bort og dermed også statens ansvar etter garantien.

5 Justisdepartementets vurdering

Boet har med enkelte avbrudd forhandlet med motpartene nærmest kontinuerlig siden vinteren 2000. Det har, som nevnt foran, også vært en rekke

sonderinger og forhandlinger i tidligere faser av saken siden 1996. Det har tidligere ikke lyktes å fremforhandle et dokument som forplikter noen av motpartene. Dersom forlik heller ikke denne gangen kommer i stand, vil det få betydelige konsekvenser for det fremtidige forhold mellom partene. En må i tilfelle regne med flere års kamp for domstolene i Norge og på Cayman Islands før det igjen kan innledes forliksforhandlinger. Vurdert isolert ut fra boets rettslige posisjoner vil ikke en slik strategi være uforvarlig. Boet har imidlertid akkumulert en betydelig gjeld til staten de siste syv årene gjennom statens bidrag til bobehandlingen.

Den foreliggende forliksavtalen er med hensyn til beløp og erklæringer m.v. i tråd med det ambisjonsnivået som fra statens side har vært signalisert til bobestyreren. Departementet legger vekt på at forliket vil gjøre boet i stand til å tilbakebetale hele det statlige bidraget til bobehandlingen med renter og likevel ha en solid egenkapital til å føre sakene videre mot de motpartene som ikke er med i forliket, samt til å møte krav som måtte bli gjort gjeldende i henhold til skadesløserklæringer. Departementet legger også vekt på de erkjennelsene fra Lazard Bank og Lord Kindersley som er

inn tatt i avtalens bilag 3. Etter departementets oppfatning bidrar disse erkjennelsene til å underbygge boets fremstilling av de faktiske forhold knyttet til nøkkelhendelser i Jahre-sakens historie.

Med den avklaring av potensialet for reelt ansvar som følge av skadesløserklæringer som bobestyreren har gitt, taler etter departementets mening derfor de beste grunner for at staten for sin del oppfyller de forutsetningene som forliket stiller opp. I samråd med Finansdepartementet tilrår Justisdepartementet derfor at Stortinget samtykker i at Justisdepartementet gir en slik statsgaranti som nevnt i bilag 5 i forliksavtalen.

Justis- og politidepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til garantistillelse for Anders Jahres dødsbo som ledd i et forlik.

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til garantistillelse for Anders Jahres dødsbo som ledd i et forlik i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om samtykke til garantistillelse for Anders Jahres dødsbo som ledd i et forlik

I

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet stiller garanti som nevnt i bilag 5 i forliksavtalen 3. ok-

tober 2001 mellom Anders Jahres dødsbo og Lazard Bank og Lord Kindersley.

Vedlegg 1**The Settlement Agreement**

This agreement is made 3 october 2001

Between

1. The Estate of Anders Jahre Estate No 7/1982 Sandefjord Probate Court, P.O. Box 73, 3 201 Sandefjord («the Estate»).
2. Even Wahr-Hansen of Stranden 1, P.O. Box 1 524 Vika, N-0117 Oslo, Norway (the «Personal Representative» which expression shall except where the context requires include the successors in title of Even Wahr-Hansen as Personal Representative).
3. Lazard LLC whose registered office is situated at 1 209 Orange Street, Wilmington, Delaware, USA, acting on its own behalf and as agent and on trust for each of its subsidiaries, controlling, associated and affiliated undertakings as of the date of this agreement, and any new entities formed in the future to manage all or part of Lazard LLC's existing business under a genuine corporate reconstruction («the Lazard Group»).
4. The Right Honourable Robert Hugh Molesworth Baron Kindersley of West Green Farm, Shipbourne Road, Shipbourne, Kent, TN11 9PH, England («Lord Kindersley»).

Whereas

- (A) The Estate is a legal entity and makes this Agreement on its own behalf and on behalf of its creditors (whether preferential, approved or unapproved) and beneficiary.
- (B) The Personal Representative is the personal representative of the Estate and makes this Agreement in that capacity and on behalf of the Estate and his successors in title.

Now the parties agree as follows:

1 Definitions

In this Agreement

- 1.1 «Lazard» shall mean Lazard Bank Limited.
- 1.2 The «Cayman Proceedings» means the proceedings in the Grand Court of the Cayman Islands, the short reference to the record whereof is Bridge Trust Co Ltd & Others v The Attorney General of

The Cayman Islands & Others, cause no 296 of 1994.

- 1.3 «Connected Proceedings» means, subject to clauses 7.1 and 7.2, proceedings or claims in any jurisdiction brought by any party or parties to the Cayman Proceedings, the Norwegian Proceedings and/or the English Proceedings or arising out of any proceedings or claims brought by any party or parties to the Cayman Proceedings, the Norwegian Proceedings and/or the English Proceedings. A list of the parties to the Cayman Proceedings, the Norwegian Proceedings and the English Proceedings appears at Schedule 4 hereto.
- 1.4 The «English Proceedings» means the discontinued proceedings in England in the High Court of Justice, the short reference to the record whereof was Even Wahr-Hansen & Others v Aall Trust & Banking Corporation Ltd & Others, CH 1994 W No 2574.
- 1.5 The «English Costs» means the costs totalling £728,950 paid by the Estate to Aall Trust and Banking Corporation Limited, Compass Trust Co Limited, the Trustees of the Aall Foundation and Lazard in connection with the English Proceedings.
- 1.6 The «Escrow Account» means the bank account referred to in clause 2 hereof.
- 1.7 The «Norwegian Parties» means the Estate and Even Wahr-Hansen.
- 1.8 The «Norwegian Proceedings» means the action presently brought on behalf of the Estate against Lazard, Lord Kindersley and Bjørn Bettum in Norway as Drammen City Court's case 97-00586A (96 377A at Sandefjord City Court).
- 1.9 A «BT Claim» means a claim arising out of or connected in any way with the holding by Lazard of shares in Bulls Tankrederi A/S or the letter from David Thomson to Jørgen Jahre and Marian

- A/S dated 22 June 1975 concerning pre-emption rights over those shares.
- 1.10 The «BT Proceedings» means the action presently pending before the Agder Lagmannsrett (Appellate Court) under Action No.99-01411A.
 - 1.11 «The Dividends» means the capital distributions and/or dividend payments made in respect of the shares in Bulls Tankrederi A/S currently held in bank accounts No.1594.26.67407 at Gjensidige NOR, Sandefjord, and No. 71760968557 at Den norske Creditbank.
 - 1.12 «Owned directly or indirectly» means owned whether directly or indirectly or through another person or persons (including a chain of persons) or partly directly and partly through a person or persons (including through a chain of persons) and «controlled directly or indirectly» shall have a like meaning.
2. *Condition Precedent*
 - 2.1 The obligations upon the parties set out in clauses 4 and 5 hereof are conditional upon due performance of the following events («the Condition Precedent»), provided always that the Personal Representative shall use his best endeavours (not including commencing new legal proceedings) to obtain the authorisation and approval hereinafter referred to:
 - (a) A written confirmation from the relevant Ministry of the Norwegian Government that the Norwegian Government will propose to the Norwegian Parliament in a Bill the approval of the execution of the state guarantee in favour of Lazard and Lord Kindersley as required by clause 2.1(e);
 - (b) Lazard's insurers approving this settlement or other response acceptable to it;
 - (c) Lazard within 28 days of the execution of this Agreement but only following satisfaction of clause 2.1(a) and (b) above transferring or otherwise delivering or causing to be delivered into a bank account in the joint names of Lazard, Lord Kindersley and the Personal Representative, the sum of US\$41,500,000 (Forty One Million Five Hundred Thousand United States Dollars), together with the sum of £170,000 (One Hundred and Seventy Thousand British Pounds) being Lazard's share of the English Costs, together with simple interest on such sums at 4% with effect from 1 August 2001 to the date of transfer to such bank account («the Deposit»). The Deposit shall be placed in an interest bearing account and earn interest at a rate approved by the Estate (such approval not to be unreasonably withheld). In the event that the conditions precedent specified in clauses 2.1(d) and (e) are met, the Estate shall be entitled to all the interest earned on the Deposit;
 - (d) the Sandefjord Probate Court within 42 days of the execution of this agreement approving this settlement on behalf of the Estate; and
 - (e) the Kingdom of Norway executing a state guarantee in favour of Lazard and Lord Kindersley in the form set out in Schedule 5 or in such other substantially similar form as the parties may agree.
 - 2.2 Clause 2.1(d) above of the Condition Precedent shall be deemed to be satisfied upon receipt by Lazard from the Estate of a certified copy of the decision mentioned in clause 2.1(d) above.
 - 2.3 It is hereby agreed that the sum of US\$41,500,000 includes US\$23,645,498.65 being the money set aside in October 1975 in order to refund Anders Jahre Rederi AS for payment it made in order to meet Anders Jahre's commitment to donate funds for the construction of the Sandefjord Town Hall compounded at 9% per annum from 10 th October 1975 to 31st October 2001.
 3. If the Condition Precedent is not satisfied by 21 December 2001, unless the parties agree an extension of time, the Agreement shall be of no effect, save that the Deposit shall be repaid to Lazard together with interest thereon.
 4. *Implementation*
 - 4.1 Upon the Condition Precedent being met, the following shall take place immediately:
 - 4.2 The Deposit and accrued interest shall be transferred to a client account established in accordance with the instructions of the Personal Representative on behalf of the Estate;
 - 4.3 Lazard shall deliver a stock transfer form in relation to 3 021 shares in Bulls Tankrederi A/S beneficially owned by

Anders Jahre Rederi A/S and will do all things necessary to assist Anders Jahre Rederi A/S in procuring the release to it of the Dividends;

- 4.4 The Lazard Group agrees to withdraw its pending appeal in the Norwegian Proceedings against an order of the Norwegian Court dated 19 September 2001 requiring the production of certain documents to the Estate, and shall then produce those documents; and the Estate agrees to indemnify the Lazard Group against any liability the Lazard Group may incur due to the production of such documents.

- 4.5 The Lazard Group and Lord Kindersley will as soon as reasonably practicable supply the Estate with one set of copies of all materials (including but not limited to financial statements, reports or summaries, and accounting work papers of any kind; monthly or other periodic statements for the accounts maintained at the Lazard Group; documents relating to any investments made in the Lazard Brothers International Income Fund, the Lazard Brothers Capital Growth Bond Fund, Lazard Brothers International Capital Fund, or Lazard Brothers International Asset Fund), that are in the files of Lazard Bank Limited, Lazard Frères Co. LLC, Lazard Frères SAS, Maison Lazard SAS, Lazard Frères Banque SA, Lazard Asset Management Limited and Lord Kindersley respectively, in so far as such documents relate to, directly or indirectly, the issues raised in the Cayman Proceedings, the English Proceedings and the Norwegian Proceedings, or the facts and matters raised therein, or any of them; and the Lazard Group will use best endeavours (not including bringing legal proceedings) to procure that the Estate be supplied with one set of copies of all such materials in the files of Lazard Bank Limited's and Lazard Asset Management Limited's former subsidiaries in Jersey and Guernsey which, in each case, are the property of any of:

- (i) Anders Jahre;
- (ii) Thor Jørgen Jahre;
- (iii) Kosmos A/S; and

(iv) the entities, corporations and companies set out in Schedule 1 hereof; to the extent that such materials are not correspondence to or from legal advisers for the purpose of obtaining or giving legal advice, and were not produced for the purposes of actual or contemplated litigation. The Estate confirms that the obligation of the Lazard Group in relation to documents in the files of the Lazard companies named above shall be satisfied by provision of all such materials from the files produced by Lazard in compliance with a requirement to produce documents to the Serious Fraud Office and its reasonable endeavours to locate such material in any other of the files of the Lazard companies named above. The Estate warrants that each of the persons and entities referred to in (i), (ii), (iii), and (iv) has agreed to release the Lazard Group and Lord Kindersley from any duty of confidentiality the Lazard Group and Lord Kindersley may owe towards it in respect of such materials, or that any such duty no longer exists.

- 4.6 The Estate will as soon as reasonably practicable lodge with the court hearing the Norwegian Proceedings a document in the form annexed hereto as Schedule 6 confirming the limitation on the Estate's continued claim against Bjørn Bettum provided for in clause 5.1.

5. *The Proceedings*

Upon the provisions of clauses 4.2, 4.3 and 4.4 being complied with in full:

5.1 *The Norwegian Proceedings*

The Estate, with Lazard and Lord Kindersley will, within 7 working days of the provisions of clauses 4.2, 4.3 and 4.4 being complied with in full, take all necessary steps to withdraw the Estate's claim in the Norwegian Proceedings against Lazard and Lord Kindersley only, on the terms set out in Schedule 3 which will be formally recorded. For the avoidance of doubt it is here confirmed that the withdrawal of those claims shall not operate to discharge meet or limit the Estate's claim against Bjørn Bettum save that the Estate will seek to recover from Bjørn Bettum only that part of its loss which in the Court's opinion should finally be borne by him.

- 5.2 The Estate agrees that if it commences any proceedings in any jurisdiction against Per M Hansson and/or Terje Bratt in relation to a claim or claims arising out of or connected in any way with the claims made in the Norwegian Proceedings, the Cayman Proceedings and the English Proceedings or any of them, and the facts and matters alleged therein, then it will seek to recover from each of Per M Hansson or Terje Bratt only that part of its loss which in the Court's opinion should finally be borne by him.
6. *Full and Final Settlement*
- 6.1 Save as provided for in clauses 6.3, 6.4 and 6.5, the parties agree that:
- (i) this Agreement shall operate as a full and final settlement of, and
 - (ii) each party will (a) waive and not bring in future against any other party hereto (or its present and former partners, directors, legal advisors, officers and employees (including Lord Kindersley) save only Bjørn Bettum, Per M Hansson and Terje Bratt) and (b) (where appropriate) withdraw, all causes of action, claims (including proprietary claims) whether pleaded or otherwise, demands, liabilities, damages, costs, charges and expenses which any party hereto has, has had or might have in the future against any other party hereto, whether acting in their own or in any other capacity, in respect of or arising out of or connected with the claims made between the parties to this agreement or issues raised directly or indirectly in the Cayman Proceedings, the English Proceedings and the Norwegian Proceedings and the facts and matters alleged therein or any of them, including as against the Lazard Group and each of its present and former partners, directors, officers and employees (including Lord Kindersley) save only Bjørn Bettum, Per M Hansson and Terje Bratt.
- 6.2 If a party hereto shall fail to carry out its obligations under this agreement no party shall on that ground be entitled to avoid this agreement as between it and the parties who have fulfilled their obligations and without prejudice to the generality of that, those parties shall remain entitled to the full benefit of clause 6.1. This clause shall not apply to a failure to comply with clauses 4.2 or 4.3.
- 6.3 If the Estate enters into a settlement agreement within 28 days after date of this Agreement (or within such longer period as the Estate may be authorised to agree any such settlement agreement) in substantially the form of the draft multi-lateral settlement discussed between the potential parties to it on 1 October 2001 (for the avoidance of doubt such agreement must include a provision whereby the Estate receives (i) not less than US\$100 million (One Hundred Million United States Dollars) (ii) the English costs less £170,000 (One Hundred and Seventy Thousand Pounds Sterling) (iii) interest at a rate of at least 4% from 1 August 2001) with any of the parties to the English or Cayman Proceedings which results in:
- (i) the Estate receiving as a result of this Agreement and the subsequent agreement or agreements a total cash sum of US\$101.5 million (One Hundred and One Million Five Hundred Thousand United States Dollars) or more (exclusive of any interest); or
 - (ii) the Estate receiving as a result of an agreement or agreements with the Trustee of the Aall Foundation (including (i) its successors in title; (ii) the directors from time to time of Bridge Trust Company Limited (and Tove Brown in her capacity as director of Bridge) or other future corporate trustee of the Aall Foundation in their capacity as such directors; (iii) the trustees for the time being and directors for the time being of any corporate trustee of any charitable institution, settlement or organisation to whom the Trustee may in future transfer all or substantially all of the assets of the Aall Foundation) («the Trustee») a cash sum of US\$42 million (Forty Two Million United States Dollars) or more (exclusive of any interest); or
 - (iii) the Estate receiving as a result of an agreement or agreements with

any or all of Aall Trust & Banking Corporation Limited, Mads Erik Monsen, Thomas John Monsen, Tove Brown, Hurford Holdings, Compass Trust Co Limited as executor of the late Thorleif Monsen, The Right Honourable Anthony George Merrik Baron Tryon of Durnford, Forrester Holdings Limited, Chester Portfolio Limited, Aall Group Inc, Aall & Co Limited Inc, Aall Investment Management (Cayman) Limited, Meriken Nominees Limited, Guri McKinnell, Anchor Trust Co Limited, Oriental Maritime Corporation Limited and Forrester Maritime Corporation Limited («the Monsen and Aall parties») a cash sum of US\$18 million (Eighteen Million United States Dollars) or more (exclusive of any interest);

then the Estate shall repay to Lazard the sum of US\$1,500,000 (One Million Five Hundred Thousand United States Dollars). The Estate undertakes to use its best endeavours to assist in concluding a multi-lateral settlement within 28 days of the date of this agreement. If as a result of this Agreement and the subsequent agreement or agreements referred to in clause 6.3 the Estate receives a total cash sum of between US\$100 million (One Hundred Million US Dollars) and US\$101.5 million (One Hundred and One Million Five Hundred Thousand United States Dollars) (exclusive of any interest), the Estate shall repay to Lazard that part of the total sum received over \$100 million (One Hundred Million United States Dollars).

- 6.4 In the event of the Estate entering into a settlement agreement with any of the parties to the English or Cayman Proceedings the Estate shall include a term in the settlement agreement by which that settling party releases the Lazard Group and Lord Kindersley from any liabilities that arise directly or indirectly from matters in the Norwegian Proceedings, the English Proceedings or the Cayman Proceedings, and prohibiting that settling party from pursuing any claims for contribution that arise from

the Cayman Proceedings in any jurisdiction against Lazard or Lord Kindersley.

- 6.5 Without prejudice to clauses 6.3 and 6.4, if the Estate enters into a settlement agreement to which Lazard and Lord Kindersley are parties prior to the completion of the Condition Precedent in this Agreement, then this agreement shall cease to have effect. The Estate agrees to use reasonable endeavours to include Lazard and Lord Kindersley as parties to any subsequent settlement agreement it enters into with the Trustee and/or the Monsen and Aall parties.

7. *Indemnity in respect of Connected Proceedings*

- 7.1 The Estate agrees to indemnify the Lazard Group (and each of its present and former partners, directors and employees save only Lord Kindersley, Bjørn Bettum, Per M. Hansson and Terje Bratt), against any claims, including the costs incurred in contesting such claims (save all costs in the Norwegian Proceedings, the English Proceedings and the Cayman Proceedings up to the date of this agreement), that may be made against them that may arise directly or indirectly in connection with Connected Proceedings save contribution claims made by Lord Kindersley based on any claims brought by Bjørn Bettum against him. The Lazard Group acknowledges for the avoidance of doubt that this indemnity does not relate to claims arising out of contracts or agreements entered into by the Lazard Group subsequent to this Agreement. The Estate's obligation in this clause shall be guaranteed by the State of Norway.

- 7.2 The Estate agrees to indemnify Lord Kindersley against any claims, including the costs incurred in contesting such claims (save all costs in the Norwegian Proceedings, the English Proceedings and the Cayman Proceedings up to the date of this Agreement), that may be made against him that arise directly or indirectly in connection with Connected Proceedings save for any claims that may be made directly against him by Bjørn Bettum in the Norwegian Proceedings. Lord Kindersley acknowledges for the avoidance of doubt that this indemnity does not relate to claims arising out of contracts or agreements entered

- into by Lord Kindersley subsequent to this Agreement. The Estate's obligation in this clause shall be guaranteed by the Kingdom of Norway.
- 7.3 In the event of the Estate settling its claim against Bettum or any successor in title to his estate the Estate shall include a term in the settlement agreement prohibiting Bettum and any successors in title to his estate from pursuing any claims for contribution that arise from the Norwegian Proceedings in any jurisdiction against any party or parties hereto.
- 7.4 In the event of the Estate settling any present or future claim that may arise directly or indirectly in connection with Connected Proceedings (including but not limited to any claim against Per M Hansson or Terje Bratt), the Estate shall include a term in any settlement agreement prohibiting the other party or parties from pursuing any claims for contribution that arise from those Connected Proceedings in any jurisdiction against any party or parties hereto.
- 7.5 Except pursuant to an order of a court of competent jurisdiction, no admission, offer, promise or payment shall be made or given in respect of any liabilities in respect of which an obligation to indemnify arises under or by virtue of clause 7.1 and / or clause 7.2 («Relevant Liabilities») by or on behalf of the Lazard Group (and each of its present and former partners, directors and employees (including Lord Kindersley) save only Bjørn Bettum, Per M Hansson or Terje Bratt) («the Indemnified Party») without the written consent of the Estate. The Estate shall be entitled if it so desires to take over and conduct in the name of the Indemnified Party the defence or settlement of any Relevant Liabilities, including making a counterclaim in the proceedings giving rise to the Relevant Liabilities. In that event the Indemnified Party shall, upon payment by the Estate of its reasonable costs and expenses of so doing, give all such documents and other information in relation to any Relevant Liability as it or they can reasonably provide and as the Estate may from time to time reasonably require as the relevant Indemnified Party would be entitled to use in presenting its own defence;
- Provided that:
- (a) The Estate's written consent will not be unreasonably refused and will be given or refused within a reasonable time of being notified of the Relevant Liability;
 - (b) If the Estate does not:
 - (i) give written notice to the Indemnified Party of their desire to take over and conduct the defence or settlement of a Relevant Liability within 28 days of being notified of such Relevant Liability; or
 - (ii) diligently and expeditiously take over and conduct the defence or settlement of a Relevant Liability upon giving such written notice or thereafter fail diligently and expeditiously to conduct the defence or settlement of such liability;
 the Indemnified Party shall thereafter be free to make such admissions, offers, promises, payments or indemnities in respect of such Liability as it or they reasonably see fit.
 - (c) The Estate may only take over and conduct the defence or settlement of a Relevant Liability if it first undertakes with the Indemnified Party that, as a consequence of being permitted to do so:
 - (i) it will indemnify the Indemnified Party against the Relevant Liability and all costs and other liabilities arising directly or indirectly out of such defence or settlement which it may incur or be ordered or otherwise obliged to pay in relation to such defence or settlement, and
 - (ii) it will not be entitled to avoid such liability to indemnify on any ground whatsoever or, without prejudice to the generality of the foregoing, claim any remedy whatsoever except (in either case) on the ground of negligent or

- fraudulent misrepresentation (including a breach of any obligation of disclosure) in relation to such defence or settlement.
- (d) The Estate shall not settle any Relevant Liability or make any admission, offer, promise or payment in respect of it without the prior written consent of the Indemnified Party, such consent not unreasonably to be withheld.
- 7.6 Provided that the Indemnified Party has complied with its obligations in clause 7.5, the Estate shall not dispute the amount or existence of any claim that has been determined by compromise or a decision of a court of competent jurisdiction.
- 7.7 The Estate and the Personal Representative agree that they will not bring at any time in the future any cause of action or claim that any of them may have in any jurisdiction, arising out of or connected in any way with the claims made in the Cayman Proceedings, the English Proceedings and the Norwegian Proceedings or any of them, and the facts and matters alleged therein, against:
- (a) John Worsley, or
- (b) the Estate and the Personal Representative of Douglas Gibson or partners in his former firm
- save that the Estate and the Personal Representative may bring counter-claims against the parties listed in (a) and (b) if any of them bring claims against the Estate and the Personal Representative (other than in response to claims, or the threat of claims, by the Estate and the Personal Representative).
8. *Bulls Tankrederi A/S*
- 8.1 The Lazard Group agrees that it has no claim either individually or collectively to any beneficial interest in any shares in Bulls Tankrederi A/S.
- 8.2 The Estate:
- (a) will not bring any BT claim they may have against the Lazard Group and each of its present and former partners, directors, officers and employees (including Lord Kindersley) save only Bjørn Bettum, Per M Hansson and Terje Bratt;
- (b) will procure that the bankruptcy estate of Thor Jørgen Jahre will execute a release in the form of the draft at Schedule 2 of any BT claim he or it may have against the Lazard Group and each of its present and former partners, directors, officers and employees (including Lord Kindersley) save only Bjørn Bettum, Per M Hansson and Terje Bratt.
- 8.3 The Estate indemnifies the Lazard Group and any of the Lazard Group's present and former partners, directors, officers and employees (including Lord Kindersley) save only Bjørn Bettum, Per M Hansson and Terje Bratt, in respect of any liability losses or costs whatsoever arising out of any BT claim which may be brought by Marian A/S, Jørgen Jahre Junior, Bjørn Bettum, Forrester Maritime Corporation Limited or the Kingdom of Norway against the Lazard Group and each of its present and former partners, directors, officers and employees (including Lord Kindersley) save only Bjørn Bettum, Per M Hansson and Terje Bratt, including any claims arising from the transfer of shares referred to in 4.3 above. The Estate's obligation in this clause shall be guaranteed by the Kingdom of Norway.
- 8.4 Clause 7.5 shall apply equally to clause 8.3 above as it does to clause 7.1, save that in its application to clause 8.3 the first sentence shall read:
- «Except pursuant to an order of a court of competent jurisdiction, no admission, offer, promise or payment shall be made or given in respect of any liabilities in respect of which an obligation to indemnify arises under or by virtue of clause 8.3 («Relevant Liabilities») by the Lazard Group and any of the Lazard Group's present and former partners, directors, officers and employees (including Lord Kindersley) save only Bjørn Bettum, Per M Hansson and Terje Bratt, («the Indemnified Parties») without the written consent of the Estate.»
9. *Warranties*
- 9.1 Lazard warrants to the Estate that to the

best knowledge and belief of the Lazard personnel having conduct of the Norwegian proceedings as of today's date; and Lord Kindersley warrants to the Estate that to his best of his knowledge and belief:

- (i) since 17 January 1991 they have not (save in relation to agreements for costs) entered into any material written contractual relationship with any of the other parties to the Norwegian, Cayman or English proceedings not known to the Estate;
- (ii) without prejudice to their defence generally in the Norwegian, Cayman, or English proceedings, since 17 January 1991 they have not acted dishonestly or fraudulently towards any of the parties to the Norwegian, Cayman or English proceedings;
- (iii) that as at the date of this agreement they have not been notified of a claim by any of the parties listed in Schedule 4 of this Agreement save for those claims known to all parties as having been brought or threatened in the Norwegian, Cayman or English proceedings.

9.2 The persons signing this Agreement warrant that they have authority (subject only to the above-mentioned conditions) to do so on behalf of the parties on whose behalf they purport to do so.

10. *The Lazard Group's directors, employees and insurers*

10.1 Insofar as the Lazard Group enters into this Agreement and takes releases and indemnities for the benefit of itself and its present and former partners, directors, officers and employees, it does so with the intention that it may enforce on behalf of any of them any release or indemnity given to it on that person's behalf.

10.2 Insofar as the Lazard Group enters into this Agreement and takes releases and indemnities for the benefit of itself and its present and former partners, directors, officers and employees, it does so with the intention that it may enforce on behalf of its insurers any release or indemnity given in this Agreement.

11. *Waiver of rights to set aside this Agreement*

All parties hereto acknowledge that:

- (a) evidence unknown to some or all of the parties may shed new light on the events which have given rise to the existing litigation, and that such evidence may be in favour of one or more of the parties; and
- (b) they have taken into account the possibility of such new evidence coming to light and in all events intend that this Agreement shall operate as a full and final settlement as set out in clause 6 of this Agreement.

12. *Service*

12.1 Subject to clause 12.2, any notices, documents or legal proceedings to be served under or in connection with this Agreement may be served by post or fax on the addresses of the parties set out in clause 1 above. Communications by post shall be deemed received on the sixth working day after posting and communications by fax shall be deemed received on the date of despatch or, if sent on a non-working day or received after 5.00 pm in the country of receipt, on the next working day.

12.2 Any notices, documents or legal proceedings to be served on the Estate:

- (i) before all the steps listed in clauses 4 and 5 have taken place, shall be served upon the Personal Representative, but
- (ii) after all the steps listed in clauses 4 and 5 have taken place, shall be served upon the Sandefjord Probate Court.

13. *Confidentiality*

13.1 The parties agree to keep the following matters confidential, for the time periods and in the circumstances specified below:

- (i) Save for the provisions of this agreement, all of the matters discussed and negotiated between the parties on a confidential and without prejudice basis and documents created during the period of negotiating this agreement shall be kept confidential between the parties at all times;
- (ii) Prior to the fulfilment of the Condition Precedent, the provisions and existence of Schedule 3 shall be

kept confidential between the parties;

- (iii) In the events of the Condition Precedent not being fulfilled by the date specified in clause 3, no party shall be entitled to refer to the provisions of the existence of this agreement in any court proceedings howsoever arising.

13.2 Nothing provided in 13.1 shall prevent:

- (i) Any party from disclosing any matters to its insurers or professional advisors or as otherwise required by law or relevant regulatory body;
- (ii) The Estate from disclosing any matter falling within the restrictions in 13.1 above to any or all of (1) the Norwegian Ministry of Justice, (2) the Norwegian Ministry of Finance or (3) the Sandefjord Probate Court, or (4) Bess Jahre or (5) Anders Jahre AS or (6) Sandefjord Municipality, and in each case their professional advisers, provided that such disclosure is made on terms that such matters are kept confidential.

14. *Governing Law and Jurisdiction*

This Agreement shall be governed by and construed in accordance with Norwegian law. The courts of Norway shall have exclusive jurisdiction to determine any dispute which may arise out of or in connection with this Agreement.

15. *Entire Agreement*

Each of the parties to this Agreement confirms that, save as disclosed in writing between them upon execution, this Agreement represents the entire understanding between the parties, and constitutes the whole agreement between them, in relation to its subject matter and supersedes any previous agreement between the parties with respect thereto and, without prejudice to the generality of the foregoing, excludes any warranty, condition or other undertaking implied at law or by customs.

Schedule 1

Firma Anders Jahre
Anders Jahre AS
Anders Jahre & Co. AS
Bulls Tankrederi AS
Skibs AS Jaris (trading as Skibs Jaris or Jaris AS)

Skibs AS Noravind (trading as Skibs Noravind or Noravind AS)

Skibs AS Rose (trading as Skibs Rose or Rose AS)
Skibs AS Ranvik (trading as Skibs Ranvik or Ranvik AS)

Skibs AS Apache (trading as Skibs Apache or Apache AS)

Skibs AS Haugar (trading as Skibs Haugar or Haugar AS)

Pankos Operating Company

Continental Trust Company

A/B Jan

Spermacet Whaling Company SA

Spermacet Whaling & Shipping Company, SA

Crevettes du Cameroun, S.A.

Anders Jahre Rederi AS

Anders Jahre Rederi II AS

Anders Jahre Rederi III AS

Anders Jahre Rederi IV AS

Jasmin Operating Co.

Jacar Fund SA

Arizona Holding Corp.

Arizona Shipping & Trading Corp.

Western Operating Co.

Western Chartering Co.

Guardian Investment Trust SA

Sunday Trading Corp.

Continental Foundation

Chexof Trust

Tang Shipping Co.

Universal Trading & Shipping Co.

AS Marian

Indotanker Enterprises Inc

Monbusi Inc

And also, if the Monsen and Aall state that the following are not companies within their ownership and control, the obligation to produce documents extends to the following;

Clarmon Corp.

Clarmon Corp. (Cayman)

Harmon Corp.

Harmon Corp. (Cayman)

Amelon Corp Ltd (Cayman)

Amelon Corp (Liberia)

Larnal Corp

Alison Property Ltd

Alison Real Estate Ltd

Schedule 2

To:

- (a) Lazard LLC, acting on its own behalf and as agent and on trust for each of its subsidiari-

- es, controlling, associated and affiliated undertakings from time to time, and
- (b) each present and former partner, director, officer and employee, including Lord Kindersley (save only Bjørn Bettum, Per M Hansson and Torje Bratt), of Lazard LLC, its subsidiaries, controlling, associated and affiliated undertakings from time to time,

In consideration of the payment to me by Lazard Bank Limited of £1 (one pound), receipt of which I acknowledge, I release and give up any claim I might have against any of you arising out of or connected in any way with the holding by Lazard Bank Limited of shares in Bulls Tankrederi A/S or the letter from David Thomson dated 22 June 1976 to Jørgen Jahre and Marian A/S concerning pre-emption rights over those shares.

This release shall be governed by and constructed in accordance with English law. The courts of England shall have exclusive jurisdiction to determine any dispute which may arise out of or in connection with it.

[The Personal Representative of Thor Jørgen Jahre]

Schedule 3

Translation from Norwegian

Judicial Settlement

In light of the evidentiary material that has been presented in this case, Lazard today acknowledges that:

- Anders Jahre, himself or on behalf of Norwegian companies he controlled and/or managed, had exclusive and total control over the company CTC and its assets when he, through Bjørn Bettum in 1976, instructed Lazard to assist in the establishment of Continental Foundation, and that, unknown to Lazard at the time, part of Anders Jahre's and Bjørn Bettum's intention with respect to the establishment of Continental Foundation was to conceal the ownership of CTC from the public. While Lazard believed at the time that the Continental Foundation had been validly established, Lazard accepts that, as a result of the judgment of the Privy Council, the Continental Foundation was not a valid charitable foundation, and accordingly that its estab-

lishment did not affect the ownership of CTC.

- Thorleif Monsen had no beneficial interest in CTC or its assets, when he acted as the formal settlor of Continental Foundation. Lazard accepts the Estate's contention that Thorleif Monsen acted as the formal settlor pursuant to instructions given by Bjørn Bettum on behalf of Anders Jahre or companies the latter controlled and/or managed.
- The formal transfer of 65 shares of Bulls Tankrederi AS in 1975/76 from Anders Jahre Rederi AS to Lazard was intended to facilitate the use of further foreign assets for the partial financing of the Town Hall gift.

Lazard, Lord Kindersley and the Anders Jahre Estate have entered into a judicial settlement:

1. Lazard and Lord Kindersley have paid to the Anders Jahre Estate MUSD 41.5 in cash as settlement of for that part of the Estate's claim, which it makes jointly against Lazard, Lord Kindersley and Bettum, which is referable to Lazard and Lord Kindersley. This settlement does not encompass Bjørn Bettum's part of such claim which the Estate alleges that it has been caused by Lazard, Lord Kindersley and Bettum acting jointly, nor does it encompass damages which the Estate alleges that Bjørn Bettum has himself caused the Estate through the diversion of assets and/or the use of the foreign fortune to hinder the Estate.
2. Lazard has re-transferred the shares of BTAS to Anders Jahres Rederi AS by issuing a notification of transfer to Bulls Tankrederi, and simultaneously has destroyed the share certificates which are in the bank's possession.
3. Lazard and Lord Kindersley have refunded to the Anders Jahre Estate the counter value of GBP 170,000 in cash. This sum constitutes the case costs paid by the Anders Jahre Estate in connection with the withdrawal of the lawsuit in Great Britain in the fall of 1995.

The Estate as plaintiff and Lazard as the first defendant together with Lord Kindersley as the second defendant request that the case be withdrawn as settled, each side to bear its own case costs. The case shall continue between the Estate and the third defendant, Bjørn Bettum.

*Schedule 4***Norwegian Proceedings***Plaintiff:*

1. Estate of Anders Jahre, deceased, under probate in solemn form in the Sandefjord Probate Court

Defendants:

1. Lazard Brothers & Co. Limited
2. Robert Hugh Molesworth Kindersley
3. Bjørn Bettum

Cayman Proceedings*Plaintiff:*

1. Bridge Trust Co. Ltd

Defendants:

1. The Attorney General of the Cayman Islands
2. Even Wahr-Hansen
3. Compass Trust Company Limited
4. Transworld Trustcompany
5. Aall Trust & Banking Corporation Ltd
6. Aall Group Inc.
7. Aall & Co Ltd. Inc.
8. Meriken Nominees Ltd.
9. Aall Investment Management (Cayman) Ltd.
10. Frank Flanagan
11. Mads Erik Monsen
12. Thomas John Monsen
13. Tove Brown
14. Chester Portfolio Ltd.
15. Lord Tryon
16. Forrester Holdings Ltd.
17. Guri McKinnell
18. Anchor Trust Co. Ltd.
19. Forrester Maritime Corporation Ltd.
20. Lazard Brothers & Co. Ltd.
21. Lord Kindersley
22. Arthur Hardman
23. Oriental Maritime Corporation Ltd
24. Fraser Matthews Fell
25. Robert Murray Sutherland
26. Ronald Neil Robertson
27. Alexander Desmond Thomas Givens
28. Roger David Wilson
29. Robert Burton Tuer
30. Ronald Joseph Rolls
31. Robert Kindsey Shirriff
32. Jack Warnica Huckle
33. William Anthony Kelly
34. Karl John Clayton Harries
35. Donald Scott Affleck
36. John Harrison Hough

37. John Michael Robinson
38. Richard Bann Potter
39. Alan Martin Schwartz
40. Ward R Passi
41. George Charles Glover Jr.
42. Robert Ward Mc Dowell
43. Allan M. Rock
44. Douglas R. Scott
45. Rudolph W. Gardner
46. Stephen T. Risk
47. Peter E. Brent
48. J. A. Campion
49. Robert W. Cosman
50. Robert S. Harrison
51. S. Bruce Blain
52. Jonathan A. Levin
53. William J. Bies
54. Peter L. Roy
55. John R. Varley
56. Douglas C. New
57. Eleanore C. Cronk
58. Rand A. Lomas
59. David G. Stinson
60. Esther L Lenkinski
61. David N. Corbett
62. Constance I. Sugiyama
63. Lorri Kushnir
64. Craig R. Carter
65. David Doubilet
66. Peter R. Greene
67. Maria Elena Hoffstein
68. Barbara Miller
69. Donald E. Milner
70. David W. Salomon
71. J. D. Vincent
72. Anthony F. Baldanza
73. Douglas A. Cannon
74. Eikland AS

English Proceedings*Plaintiff:*

1. Even Wahr-Hansen, the personal representative of the estate of Anders August Jahre (deceased)

Defendants:

1. Aall Trust & Banking Corporation Ltd
2. Mads Erik Monsen
3. Thomas John Monsen
4. Tove Brown
5. Hurford Holdings Ltd
6. Compass Trust Co Ltd
7. Thorand (Cayman) Ltd
8. Robert N Slatter

9. Lazard Brothers & Co Ltd
10. The Right Honourable Robert Hugh Molesworth, Baron Kindersley
11. John A Worsley
12. Arthur James Hardman
13. Roberto R Aleman (senior)
14. The Right Honourable Anthony George Merrik, Baron Tryon of Durnford
15. Frank O Flanagan
16. The personal representative of Franklin Douglas Gibson deceased
17. Ian Cucknell
18. Forrester Holdings Ltd
19. Blue Range Corporation
20. Aall Group Inc
21. Aall & Co Ltd Inc
22. Aall Investment Management (Cayman) Ltd
23. Icaza Gonzales-Ruiz & Aleman
24. City Holdings Ltd
25. Village Holdings Ltd
26. Sterling Properties Ltd
27. Bank of Butterfield International (Cayman) Ltd
28. Meriken Nominees Ltd
29. Guri McKinnell
30. Oriental Maritime Corporation Ltd
31. Dennis Hunter
32. Cambridge Holdings Ltd
33. Fraser Matthews Fell
34. Robert Murray Sutherland
35. Ronald Neil Robertson
36. Alexander Desmond Thomas Givens
37. Roger David Wilson
38. Robert Burton Tuer
39. Ronald Joseph Rolls
40. Robert Lindsey Shirriff
41. Jack Warnica Huckle
42. William Anthony Kelly
43. Karl John Clayton Harries
44. Donald Scott Affleck
45. John Harrison Hough
46. John Michael Robinson
47. Richard Bann Potter
48. Alan Martin Schwartz
49. Ward R Passi
50. George Charles Glover Jr
51. Robert Ward McDowell
52. Allan M Rock
53. Douglas R Scott
54. Rudolph W Gardner
55. Stephen T Risk
56. Peter E Brent
57. J A Campion
58. Robert W Cosman
59. Robert S Harrison
60. S Bruce Blain
61. Jonathan A Levin
62. William J Bies
63. Peter L Roy
64. John R Varley
65. Douglas C New
66. Eleanore A Cronk
67. Rand A Lomas
68. David G Stinson
69. Esther L Lenkinski
70. David N Corbett
71. Constance L Sugiyama
72. Lorri Kushnir
73. Craig R Carter
74. David Doubilet
75. Peter R Greene
76. Maria Elena Hoffstein
77. Barbara Miller
78. Donald E Milner
79. David W Salomon
80. J D Vincent
81. Anthony F Baldanza
82. Douglas A Cannon

Schedule 5

THIS GUARANTEE is entered into [] 2001
BETWEEN

1. The Norwegian Ministry of Justice on behalf of the Kingdom of Norway whose address is Oslo-dep, Oslo, Norway;
2. Lazard LLC whose registered office is situated at 1209 Orange Street, Wilmington, Delaware, USA, acting on its own behalf and as agent and on trust for each of its subsidiaries, controlling, associated and affiliated undertakings as of the date of this agreement, and any new entities formed in the future to manage all or part of Lazard LLC's existing business under a genuine corporate reconstruction («the Lazard Group»); and
3. The Right Honourable Robert Hugh Molesworth Baron Kindersley of West Green Farm, Shipbourne Road, Shipbourne, Kent, TN11 9PU («Lord Kindersley»).

WHEREAS:

The Kingdom of Norway, represented by the Ministry of Justice, is acquainted with the terms and conditions of the Settlement Agreement entered into on 3 October 2001 by the Estate of Anders Jahre («the Estate»), Even Wahr-Hansen, the Lazard Group and Lord Kindersley («the Settlement Agreement»);

Now the parties agree as follows:

1. The Ministry of Justice on behalf of the King-

dom of Norway hereby guarantees to the Lazard Group the full and faithful performance by the Estate of its obligations towards the Lazard Group in accordance with Clause 7.1 and 8.3 of the Settlement Agreement, and will on the Lazard Group's first written demand pay to the Lazard Group any sum that may be payable in consequence of the non-performance of the Estate. The protection for the Lazard Group shall also apply to its Insurers in accordance with the provisions of Clause 10.2 of the Settlement Agreement and the Insurers of Lazard Group may themselves make demands under this Guarantee. This Guarantee shall also have effect after the Estate has been concluded.

2. The Ministry of Justice on behalf of the Kingdom of Norway hereby guarantees to Lord Kindersley the full and faithful performance by the Estate of its obligations towards Lord Kindersley in accordance with Clause 7.2 and 8.3 of the Settlement Agreement, and will on Lord Kindersley's first written demand pay to Lord Kindersley any sum that may be payable in consequence of the non-performance of the Estate. This Guarantee shall also have effect after the Estate has been concluded.
3. All payments under this Guarantee shall be made without any set-off or counterclaim howsoever arising and shall be free and clear of and without deduction of, or withholding for or on account of, any amount which is then due and payable by way of taxes or for any other reason to the Kingdom of Norway.
4. This Guarantee shall be governed by and construed in accordance with Norwegian law. The courts of Norway shall have exclusive jurisdiction to determine any dispute which may arise out of or in connection with this Guarantee.

Schedule 6

Translation from Norwegian

REVISED STATEMENT OF CLAIM:

On behalf of Anders Jahre's estate we submit the following

STATEMENT OF CLAIM:

1. That Bjørn Bettum is to pay to Anders Jahre's estate under public administration at Sandefjord Probate Court his share of the joint and several liability with Lazard Bank Limited and Hugo Kindersley, determined taking into account the provisions of section 2 second paragraph of the Act on Debt Instruments and section 5–3 no 2 of the Act relating to Compensa-

tion in Certain Circumstances, for the following losses:

- the value in Norwegian krone of USD 127,973,292 with the addition of compensation for loss of interest corresponding to the average interest on bank overdraft facilities from 7 February 1985 until payment is effected;
 - NOK 394,700,405 with the addition of interest pursuant to the Act on Interest on Overdue Payments from 1 January 2000 until payment is effected; and
 - NOK 54,500,000 with the addition of interest pursuant to the Act on Interest on Overdue Payments from 30 May 1996/the due date until payment is effected.
2. That Bjørn Bettum is to pay the costs of the case to Anders Jahre's estate under public administration at Sandefjord Probate Court with the addition of interest pursuant to the Act on Interest on Overdue Payments from the due date until payment is effected.

Appendix

I Letter of 26 October 2001 from Lazard's lawyer to the Estate's English lawyer

«We refer to the above Settlement Agreement and our meeting of 24 October 2001 at the offices of Jones Day. We write to set out formally our agreement to the matters discussed. We have spoken to Travers Smith Braithwaite and are writing this letter on behalf of both the Lazard Group and Lord Kindersley.

1. Confidentiality and Schedule 3

The Lazard Group and Lord Kindersley waive their rights under Clause 13.1(ii) of the Settlement Agreement to have the contents of Schedule 3 kept confidential between the parties to the extent that they will permit you to disclose it to the Norwegian Parliament in order to obtain Parliament's consent to the State Guarantee. The Lazard Group and Lord Kindersley reserves all their other rights as to the consequences of such disclosure, including as to its effect on any trial in Norway should the Settlement Agreement not complete.

2. Clause 6.4

While we recognise the usefulness of a mutual release, due to the uncertainties surrounding the future progress of this litigation, we are unable to bind Lazard/Lord Kindersley at this

stage. However, we will be happy to discuss this at a later date should the need arise.

3. Schedules 2 and 3

We refer to your proposed amendments and confirm on behalf of the Lazard Group and Lord Kindersley that Schedules 2 and 3 of the Settlement Agreement are to be substituted with the initialled drafts attached hereto.»

[Remark: Schedules 2 and 3 above are in accordance with the drafts attached to this letter.]

II Fax of 30 October 2001 from Lazard's lawyer to the Estate's English lawyer

«We are writing to respond to the e-mail sent yesterday from Robert Thomson to Matthew Weiniger requesting an extension to the period within which the Norwegian Ministry must provide a letter confirming that it will present the State Guarantee to Parliament pursuant to clause 2.1 (a) of the Settlement Agreement. The parties currently contemplate that this letter must be supplied by 31 October 2001.

We hereby confirm that the period may be extended to 14 November. However, this is on the basis that during the period 1 to 14 November inclusive, interest on the settlement

moneys under clause 2.1(c) shall be payable at the rate that would be earned on money in the escrow account (Courts account no. 10211601) rather than at the 4% rate set out in the Agreement for the period from 1 August to the date the settlement money is paid into escrow.»

III Fax of 31 October 2001 from Lazard's lawyer to the Estate's English lawyer

«We refer to the conversation earlier today between Robert Thomson and Matthew Weiniger.

For the avoidance of doubt, we are writing to confirm that it is agreed between the parties that the agreed extension of the time limit in relation to clause 2.1(a) of the Settlement Agreement until 14 November includes a like extension of the time within which Lazard must obtain its Insurers' approval of the Settlement Agreement pursuant to clause 2.1(b) and pay the settlement funds into the escrow account pursuant to clause 2.1(c). As you are aware, we will require 2 working days from the date of receipt of the Minister's letter of confirmation to pay the money into escrow. Accordingly, if the money is to be paid by 14 November, we will need to receive the letter of confirmation by Monday, 12 November.»

Vedlegg 2**Forliksavtalen***Avtale inngått 3 oktober 2001**Mellom*

1. Anders Jahres dødsbo, bo nr 7/1982 ved Sandefjord skifterett, postboks 73, 3201 Sandefjord («Boet»).
2. Even Wahr-Hansen, Stranden 1, postboks 1524 Vika, 0117 Oslo, («Den personlige representant», en betegnelse som med mindre noe annet fremgår av sammenhengen også omfatter hans etterfølgere som Personlig representant).
3. Lazard LLC, med forretningsadresse 1209 Orange Street, Wilmington, Delaware, USA, på egne vegne og som representant og tillitsmann for hvert av selskapets datterselskaper og kontrollerte og tilknyttede selskaper på tidspunktet for denne avtale, og eventuelle nye foretak som måtte bli opprettet i fremtiden for å stå for hele eller deler av Lazard LLCs nåværende virksomhet etter en selskapsrettslig reorganisering («Lazardkonsernet»).
4. Robert Hugh Molesworth Baron Kindersley, West Green Farm, Shipbourne Road, Shipbourne, Kent, TN11 9PH, England («lord Kindersley»).

Da

- (A) Boet er en juridisk person som inngår denne avtale på egne vegne og på vegne av kreditorene (enten de er prioriterte, godkjente eller ikke godkjente) og rettighetshaverne i boet.
- (B) Den personlige representant er boets personlige representant og inngår denne avtale i den egenskap og på vegne av boet og dets rettsetterfølgere.

*Er partene enige om følgende:**1. Definisjoner*

I denne avtale skal

1.1 «Lazard» bety Lazard Bank Limited.

1.2 «Caymansaken» bety den rettssak som pågår for Cayman Islands Grand Court med kortreferanse Bridge Trust Co Ltd & Others v The Attorney General of The Cayman Islands & Others, sak nr 296 for 1994.

- 1.3 «Tilknyttede rettssaker» bety, undergitt punktene 7.1 og 7.2, rettssaker eller krav som i en hvilken som helst jurisdiksjon er reist av en eller flere parter i Caymansaken, Den norske saken, og/eller Den engelske saken eller som oppstår på grunnlag av rettssak eller krav som er reist av en eller flere parter i Caymansaken, Den norske saken, og/eller Den engelske saken. En oppgave over partene i Caymansaken, Den norske saken, og Den engelske saken er vedlagt som bilag 4.
- 1.4 «Den engelske saken» bety den tilbaketrunkne saken i England for the High Court of Justice, med kortreferanse Even Wahr-Hansen & Others v Aall Trust & Banking Corporation Ltd & Others, CH 1994 W No 2 574.
- 1.5 «De engelske saksomkostningene» bety de saksomkostninger på i alt £ 728 950 som Boet har betalt til Aall Trust & Banking Corporation Ltd, Compass Trust Co Limited, the Trustees of the Aall Foundation og Lazard i forbindelse med Den engelske rettssaken.
- 1.6 «Depotkontoen» bety den bankkontoen som er nevnt i punkt 2 nedenfor.
- 1.7 «De norske partene» bety Boet og Even Wahr-Hansen.
- 1.8 «Den norske rettssaken» bety den saken som for tiden er anlagt på vegne av Boet mot Lazard, lord Kindersley og Bjørn Bettum i Norge som Drammen byretts sak 97-00586A (96 377A ved Sandefjord byrett).
- 1.9 Et «BT-krav» bety et krav som oppstår i forbindelse med eller som på noen måte er knyttet til Lazards innehav av aksjer i Bulls Tankredcri A/S eller brevet fra David Thomson til Jørgen Jahre og Marian A/S datert 22 juni 1975 vedrørende forkjøpsrett til aksjene.
- 1.10 «BT-saken» bety rettssaken som for tiden står for Agder lagmansrett som sak nr 99-01411A.

- 1.11 «Utbytterne» bety tilbakebetalinger av kapital og/eller utbytteutbetalinger som er foretatt vedrørende aksjene i Bulls Tankrederi A/S som for tiden befinner seg på bankkonto 1594.26.67407 i Gjen-sidige Nor, Sandefjord, og 71760968557 i Den norske Creditbank.
- 1.12 «Eid direkte eller indirekte» bety eid enten direkte eller indirekte eller gjennom en eller flere andre fysiske eller juridiske personer (herunder en kjede av slike personer) eller delvis direkte og delvis gjennom en eller flere slike personer (herunder en kjede av slike personer), og «kontrollert direkte eller indirekte» skal ha samme betydning.
2. *Betingelser for avtalens gyldighet*
- 2.1 Partenes forpliktelser etter punkt 4 og 5 nedenfor er betinget av at følgende omstendigheter inntreffer («Betingelser for avtalens gyldighet»), idet Den personlige representant skal gjøre sitt beste (men ikke ta rettslige skritt) for å oppnå følgende tillatelser og godkjenninger:
- (a) En skriftlig bekreftelse fra vedkommen-
de norske departement på at regjering-
en vil fremme forslag i Stortinget om
godkjenning av utstedelse av en statlig
garanti i favør av Lazard og lord
Kindersley som fastsatt i punkt 2.1(e),
- (b) Godkjenning fra Lazard's forsikrings-
selskap av dette forlik eller annet svar
som selskapet finner akseptabelt,
- (c) At Lazard innen 28 dager fra denne avta-
les underskrift, forutsatt at betingelsene
i punkt 2.1(a) og (b) ovenfor er oppfylt,
overfører til eller på annen måte setter
inn eller sørger for at det blir satt inn på
en bankkonto lydende på Lazard, lord
Kindersley og Den personlige represen-
tant i fellesskap et beløp stort
US\$ 41 500 000 (fortienmillionerfem-
hundretusen amerikanske dollar) sam-
men med et beløp på £ 170 000 (ett-
hundreogsyttitusen britiske pund) som er
Lazard andel av De engelske saksom-
kostningene, sammen med rente av be-
løpene etter en sats på 4 % beregnet fra 1
august 2001 frem til overføringen til
nevnte bankkonto («Deponeringsbe-
løpet»). Deponeringsbeløpet skal settes
inn på en rentebærende konto og opp-
tjene renter etter en sats som godkjen-
nes av Boet (idet slik godkjenning ikke
skal kunne nektes uten saklig grunn).
Dersom betingelsene i punkt 2.1(d) og
(e) oppfylles, skal Boet ha krav på all
rente opptjent på Deponeringsbeløpet,
- (d) Sandefjord skifteretts godkjenning av
dette forlik på vegne av Boet innen 42
dager etter denne avtales underskrift,
og
- (e) Den norske stats utstedelse av en garan-
ti i favør av Lazard og lord Kindersley i
den form som fremgår av bilag 5 eller i
annen i det vesentligste lignende form
som partene måtte bli enige om.
- 2.2 Punkt 2.1(d) ovenfor skal anses oppfylt
når Lazard fra Boet mottar en bekreftet
kopi av beslutningen nevnt i punkt
2.1(d) ovenfor.
- 2.3 Det er herved enighet om at beløpet på
US\$ 41 500 000 inkluderer
US\$ 23 645 498,65 som er det beløp som
ble satt av i oktober 1975 for å dekke
Anders Jahre Rederi AS' utlegg til dek-
ning av Anders Jahres løfte om å donere
midler til oppføring av Sandefjord Råd-
hus med 9 % årlig rente fra 10 oktober
1975 til 31 oktober 2001.
3. Hvis Betingelsene for avtalens gyldighet ikke
er oppfylt innen 21 desember 2001 bortfaller
avtalen, med mindre partene blir enige om en
fristforlengelse, dog slik at Deponeringsbe-
løpet skal tilbakebetales til Lazard med tillegg
av renter.
4. *Gjennomføring*
- 4.1 Når Betingelsene for avtalens gyldighet
er oppfylt, skal følgende skje umiddel-
bart:
- 4.2 Deponeringsbeløpet og opptjente ren-
ter skal overføres til en klientkonto opp-
rettet i samsvar med instruksjoner fra
Den personlige representant på vegne
av Boet,
- 4.3 Lazard skal overlevere et aksjeoverdra-
gelsesdokument vedrørende 3 021 ak-
sjer i Bulls Tankrederi A/S reelt eiet av
Anders Jahre Rederi A/S og vil foreta alt
som måtte være nødvendig for å bistå
Anders Jahre Rederi A/S når det gjelder
å få frigitt Utbytterne,
- 4.4 Lazardkonsernet forplikter seg til å
trekke tilbake det verserende kjæremål
i Den norske rettssaken mot Den nors-
ke domstolens kjennelse av 19 septem-
ber 2001 med krav om fremleggelse av
visse dokumenter til Boet, og skal så
fremlegge disse dokumentene, og Boet

forplikter seg til å holde Lazardkonsernet skadesløs for eventuel ansvar konsernet måtte pådra seg i forbindelse med fremleggelse av slike dokumenter.

- 4.5 Lazardkonsernet og lord Kindersley vil så snart som det er praktisk mulig forsyne Boet med et sett kopier av alt materiale (herunder, men ikke begrenset til regnskaper, rapporter eller sammendrag, og regningspapirer av enhver art, månedlige eller andre periodiske oppgaver vedrørende de kontoer som Lazardkonsernet har, dokumenter knyttet til eventuelle investeringer foretatt i Lazard Brothers International Income Fund, Lazard Brothers Capital Growth Bond Fund, Lazard Brothers International Capital Fund eller Lazard Brothers International Asset Fund) som befinner seg i arkivene til henholdsvis Lazard Bank Limited, Lazard Frères Co. LLC, Lazard Frères SAS, Maison Lazard SAS, Lazard Frères Banque SA, Lazard Asset Management Limited og lord Kindersley, for så vidt som dokumentene direkte eller indirekte vedrører de spørsmål som er reist i Caymanrettssaken, Den engelske rettssaken og Den norske rettssaken, eller saksforhold og omstendigheter tatt opp i en eller flere av dem, og Lazardkonsernet vil gjøre sitt beste (men ikke ta rettslige skritt) for å sørge for at Boet vil bli forsynt med et sett kopier av alt slikt materiale som befinner seg i arkivene til Lazard Bank Limited og Lazard Asset Management Limiteds tidligere datterselskaper på Jersey og Guernsey.

som i hvert enkelt tilfelle tilhører noen av:

- (i) Anders Jahre
 - (ii) Thor Jørgen Jahre
 - (iii) Kosmos A/S og
 - (iv) de selskaper som er angitt i bilag 1
- i den utstrekning materialet ikke er korrespondanse til eller fra juridiske rådgivere med sikte på å få eller gi juridiske råd, og ikke er utarbeidet med sikte på noen eksisterende eller påtenkt rettsak. Boet bekrefter at Lazardkonsernets forpliktelse i forbindelse med dokumenter i arkivene til Lazard-selskapene nevnt ovenfor vil være oppfylt ved overlevering av alt slikt materiale fra arkivene som Lazard har fremlagt i samsvar

med et krav om fremleggelse av dokumenter til Serious Fraud Office og dets rimelige anstrengelser for å lokalisere slikt materiale i noen av de andre arkivene til de ovennevnte Lazard-selskapene. Boet garanterer at hver enkelt av de personer og selskaper som er nevnt i (i), (ii), (iii) og (iv) har vedtatt å fri Lazardkonsernet og lord Kindersley fra enhver taushetsplikt som Lazardkonsernet og lord Kindersley måtte ha overfor det i forbindelse med materialet, eller at slik taushetsplikt ikke lenger består.

- 4.6 Boet vil så snart som praktisk mulig innlevere til den domstol som behandler Den norske rettssaken et dokument med innhold som vist i formular vedlagt som bilag 6 med bekreftelse på begrensningene i Boets fortsatte krav mot Bjørn Bettum som fastsatt i punkt 5.1.

5. *Rettssakene*

Når betingelsene i punkt 4.2, 4.3 og 4.4 er fullt oppfylt:

5.1 *Den norske rettssaken*

Boet, med Lazard og lord Kindersley, vil innen 7 virkedager etter at betingelsene i punkt 4.2, 4.3 og 4.4 er fullt oppfylt, ta alle nødvendige skritt for å trekke tilbake Boets krav i Den norske rettssaken kun mot Lazard og lord Kindersley, på de betingelser som er fastsatt i bilag 3 som vil bli formelt fastslått. For å unngå enhver tvil bekreftes herved at tilbaketrekkingen av disse kravene ikke skal medføre at Boets krav mot Bjørn Bettum frafalles, anses oppfylt eller begrenset, bortsett fra at Boet vil søke å innkreve fra Bjørn Bettum bare den del av sitt tap som etter rettens mening bør endelig bæres av ham.

- 5.2 Dersom Boet går til rettslige skritt i noen jurisdiksjon mot Per M Hansson og/eller Terje Bratt i forbindelse med krav oppstått av eller som på noen måte er knyttet til kravene fremsatt i Den norske rettssaken, Caymanrettssaken og/eller Den engelske rettssaken og de saksforhold og omstendigheter som påstås i dem, forplikter det seg til å søke å innkreve fra hver av Per M Hansson eller Terje Bratt bare den delen av sitt tap som etter rettens mening bør endelig bæres av ham.

6. *Fullt og endelig oppgjør*

6.1 Med forbehold for det som er bestemt i punkt 6.3, 6.4 og 6.5 nedenfor, er partene enige om at:

- (i) denne avtale skal innebære fullt og endelig oppgjør av, og
- (ii) hver av partene vil (a) frafallc og ikke i fremtiden fremme mot noen annen part i denne avtale (eller partens nåværende og tidligere partnere, styremedlemmer, juridiske rådgivere og ansatte (herunder lord Kindersley) med unntak av Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt og (b) (der det passer) trekke tilbake,

alle søksmål, krav (herunder krav på eiendomsrett) enten de er påstått eller ikke, forlangender, erstatningskrav, saksomkostninger, belastninger og utgifter som en avtalepart har, har hatt eller kan komme til å få i fremtiden mot en annen av avtalepartene, enten vedkommende opptre på egne vegne eller i annen egenskap, som vedrører eller oppstår av eller er forbundet med kravene som er fremsatt mellom partene i denne avtale eller spørsmål tatt opp direkte eller indirekte i Caymanrettssaken, Den engelske rettssaken eller Den norske rettssaken og de saksforhold og omstendigheter som er påstått i en eller flere av disse rettssakene, herunder mot Lazardkonsernet og hver av dets nåværende og tidligere partnere, styremedlemmer, juridiske rådgivere og ansatte (herunder lord Kindersley) med unntak av Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt.

6.2 Hvis noen av avtalepartene ikke oppfyller sine forpliktelser etter denne avtale, skal ingen av partene av den grunn ha rett til å heve denne avtale for så vidt den gjelder mellom vedkommende og de avtalepartene som har oppfylt sine forpliktelser, og uten å berøre det generelle i dette, skal disse avtalepartene fortsatt nyte fullt ut godt av punkt 6.1. Dette punkt skal ikke gjelde unnlattelse av å oppfylle punkt 4.2 eller 4.3.

6.3 Hvis Boet inngår en forliksavtale innen 28 dager fra denne avtales dato (eller innen en lengre frist innen hvilken Boet måtte ha godkjennelse til å inngå en eventuell forliksavtale) i det vesentlig-

te tilsvarende det utkast til flersidig forlik som er diskutert mellom de mulige parter i forliket den 1 oktober 2001 (for ordens skyld nevnes at avtalen må inneholde en bestemmelse hvorefter Boet mottar (i) minst US\$ 100 millioner (etthundremillioner amerikanske dollar), (ii) de engelske saksomkostningene minus £ 170 000 (etthundreogsyttitusen pund sterling) og (iii) renter etter en sats på minst 4 % fra 1 august 2001) med noen av partene i Den engelske rettssaken eller Caymanrettssaken som fører til:

- (i) at Boet som en følge av denne avtale og etterfølgende avtale(r) mottar et samlet kontantbeløp på US\$ 101,5 millioner (etthundreogmillionfemhundretusen amerikanske dollar) eller mer (eksklusive eventuelle renter), eller
- (ii) at Boet som følge av en eller flere avtaler med bestyreren for Aall Foundation (herunder (i) hans rettsetterfølger, (ii) styret til enhver tid i Bridge Trust Company Limited (og Tove Brown i hennes egenskap av styremedlem i Bridge)) eller andre fremtidige styremedlemmer i Aall Foundation i deres egenskap av styremedlemmer, (iii) styret til enhver tid i selskap som er styrt i veldedig institusjon, fond eller organisasjon som bestyreren i fremtiden måtte overføre alle eller i det vesentligste alle Aall Foundations midler til) («Bestyreren») et kontantbeløp på US\$ 42 millioner (førtiomillioner amerikanske dollar) eller mer (eksklusive eventuelle renter), eller
- (iii) at Boet som følge av avtale(r) med en eller flere av Aall Trust & Banking Corporation Limited, Mads Erik Monsen, Thomas John Monsen, Tove Brown, Hurford Holdings, Compass Trust Co Limited som testamentsfullbyrder for avdøde Thorleif Monsen, Anthony George Merrick Baron Tryon of Durnford, Forrester Holdings Limited, Chester Portfolio Limited, Aall Group Inc, Aall & Co Limited Inc, Aall Investment Management (Cayman) Limited, Meri-

ken Nominees Limited, Guri McKinnell, Anchor Trust Co Limited, Oriental Maritime Corporation Limited og Forrester Maritime Corporation Limited («Monsen og Aall-partene») mottar et kontantbeløp på US\$ 18 millioner (attenmillioner amerikanske dollar) eller mer (eksklusive eventuelle renter),

skal Boet tilbakebetale til Lazard et beløp stort US\$ 1 500 000 (enmillionfemhundretusen amerikanske dollar). Boet forplikter seg til å gjøre sitt beste for å bistå ved inngåelsen av et flersidig forlik innen 28 dager fra denne avtales dato. Hvis Boet som følge av denne avtale og senere avtale(r) nevnt i punkt 6.3 mottar et samlet kontantbeløp på mellom US\$ 100 millioner (ethundremillioner amerikanske dollar) og US\$ 101,5 millioner (etthundrecogenmillionfemhundretusen amerikanske dollar) (eksklusive eventuelle renter), skal Boet tilbakebetale til Lazard den del av det mottatte beløp som overstiger US\$ 100 millioner (ethundremillioner amerikanske dollar).

6.4 Hvis Boet inngår en forliksavtale med noen av partene i Den engelske rettssaken eller Caymanrettssaken, skal Boet ta med en betingelse i forliksavtalen om at den forlikende part fritar Lazardkonsernet og lord Kindersley fra alle forpliktelser som oppstår direkte eller indirekte av forhold i Den norske rettssaken, Den engelske rettssaken eller Caymanrettssaken, og som forbyr den forlikende part å forfølge eventuelle krav om bidrag som oppstår av Caymanrettssaken i noen jurisdiksjon mot Lazard eller lord Kindersley.

6.5 Uten at det skal berøre punkt 6.3 og 6.4, skal denne avtale ikke lenger gjelde dersom Boet inngår en forliksavtale der Lazard og lord Kindersley er parter før oppfyllelse av Betingelsene for avtalens gyldighet i denne avtale. Boet forplikter seg til å gjøre rimelige anstrengelser for å ta med Lazard og lord Kindersley som parter i eventuelle senere forliksavtaler det inngår med Bestyreren og/eller Monsen og Aall-partene.

7. Skadesløsholdelse når det gjelder Tilknyttede rettssaker

7.1 Boet forplikter seg til å holde Lazardkonsernet (og alle dets nåværende og fremtidig partnere, styremedlemmer og ansatte, med unntak av lord Kindersley, Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt) skadesløst mot alle krav, inklusive omkostninger forbundet med å bestride kravene (med unntak av alle saksomkostninger i Den norske rettssaken, Den engelske rettssaken og Caymanrettssaken frem til datoen for denne avtale), som kan fremsettes mot dem som kan oppstå direkte eller indirekte i forbindelse med Tilknyttede rettssaker med unntak av krav om tilskudd fra lord Kindersley basert på krav fremmet av Bjørn Bettum mot ham. For ordens skyld erkjenner Lazardkonsernet at denne skadesløsholdelse ikke gjelder krav som oppstår av kontrakter eller avtaler inngått av Lazardkonsernet etter denne avtales inngåelse. Boets forpliktelse etter dette punkt skal garanteres av Den norske stat.

7.2 Boet forplikter seg til å holde lord Kindersley skadesløs mot alle krav, herunder omkostninger ved å bestride kravene (med unntak av alle saksomkostninger i Den norske rettssaken, Den engelske rettssaken og Caymanrettssaken frem til datoen for denne avtale), som måtte bli fremsatt mot ham oppstått direkte eller indirekte i forbindelse med Tilknyttede rettssaker unntatt eventuelle krav som måtte bli fremsatt direkte mot ham av Bjørn Bettum i Den norske rettssaken. Lord Kindersley erkjenner for ordens skyld at denne skadesløsholdelse ikke gjelder krav som oppstår av kontrakter eller avtaler inngått av lord Kindersley etter denne avtales inngåelse. Boets forpliktelse etter dette punkt skal garanteres av Den norske stat.

7.3 Dersom Boet inngår forlik vedrørende sitt krav mot Bettum eller rettsetterfølgere i hans bo, skal Boet ta med en bestemmelse i forliksavtalen som forbyr Bettum og eventuelle rettsetterfølgere i hans bo å forfølge eventuelle krav om tilskudd som oppstår som følge av Den norske rettssaken i noen jurisdiksjon mot noen part eller parter i denne avtale.

- 7.4 Dersom Boet inngår forlik om noe nåværende eller fremtidig krav som måtte oppstå direkte eller indirekte i forbindelse med Tilknyttede rettssaker (herunder, men ikke begrenset til eventuelle krav mot Per M Hansson eller Terje Bratt), skal Boet ta med en bestemmelse i en eventuell forliksavtale som forbyr den andre parten eller de andre partene å forfølge eventuelle krav om tilskudd som oppstår som følge av Tilknyttede rettssaker i noen jurisdiksjon mot noen part eller parter i denne avtale.
- 7.5 Med mindre det følger av beslutning av kompetent domstol, skal det av eller på vegne av Lazardkonsernet (og alle dets nåværende og fremtidige partnere, styremedlemmer og ansatte (inklusive lord Kindersley) med unntak kun av Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt) («Den skadesløsholdte part») ikke uten Boets skriftlige samtykke gis noen erkjennelse eller noe tilbud eller løfte eller foretas noen utbetaling når det gjelder eventuelt ansvar som medfører at det oppstår en forpliktelse til å yte erstatning i henhold til eller som følge av punkt 7.1 og/eller 7.2 («Relevante forpliktelser»). Dersom det ønskes det, skal Boet være berettiget til å overta partsstilling og opptre i Den skadesløsholdte parts navn når det gjelder føring av rettssak eller inngåelse av forlik vedrørende alle Relevante forpliktelser, herunder til å fremme motkrav i den rettssak som fører til de Relevante forpliktelser. I så fall skal Den skadesløsholdte part, forutsatt at Boet betaler alle partens rimelige omkostninger og utgifter forbundet med det, overlevere alle de dokumenter og andre opplysninger i forhold til eventuelle Relevante forpliktelser som den eller de med rimelighet kan frembringe og som Boet til enhver tid med rimelighet kan kreve som vedkommende Erstatningsberettigede part ville ha rett til å bruke ved føringen av saken på egne vegne, dog slik at:
- (a) Boets skriftlige samtykke ikke kan nektes uten saklig grunn og vil bli gitt eller nektet innen rimelig tid etter at Boet er underrettet

- om vedkommende Relevante forpliktelse,
- (b) Dersom Boet ikke:
- (i) gir skriftlig underretning til Den skadesløsholdte part om dets ønske om å overta og føre rettssak om eller inngå forlik vedrørende en Relevant forpliktelse innen 28 dager etter å ha mottatt underretning om den Relevante forpliknelsen, eller
 - (ii) grundig og raskt overtar og fører rettssak om eller inngår forlik vedrørende en Relevant forpliktelse etter å ha mottatt slik underretning eller deretter umiddelbart grundig og raskt å føre saken eller inngå forlik vedrørende ansvaret,
- skal Den skadesløsholdte part deretter stå fritt til gjøre de innrømmelser, gi de tilbud eller løfter og foreta utbetalinger eller yte godtgjørelser når det gjelder slikt ansvar som parten med rimelighet finner riktig.
- (c) Boet kan bare overta og føre rettssak om eller inngå forlik vedrørende en Relevant forpliktelse dersom det først forplikter seg overfor Den skadesløsholdte part til, som følge av å få rett til å gjøre det:
- (i) å holde Den skadesløsholdte part skadesløs mot den Relevante forpliktelse og alle omkostninger og andre forpliktelser som oppstår direkte eller indirekte av saksførselen eller inngåelsen av forliket som parten måtte pådra seg eller bli pålagt eller på annen måte bli forpliktet til å dekke i forbindelse med saksførselen eller inngåelsen av forliket, og
 - (ii) avstå fra rett til å gjøre gjeldende at forpliknelsen til skadesløsholdelse av noen som helst grunn og, uten at det berører det generelle i det foregående, til å påberope seg rett til beføyelser av noen art unntatt (i begge tilfeller) på grunn av uaktsomt eller svik-

- aktig avgitte erklæringer (herunder mislighold av plikt til fremleggelse) i forhold til sakførselen eller inngåelsen av forlik.
- (d) Boet skal ikke forlike noen Relevant forpliktelse eller gi noen erkjennelse, noe tilbud eller løfte eller foreta noen utbetaling når det gjelder forpliktelsen uten forutgående skriftlig samtykke av Den skadesløsholdte part, idet slikt samtykke ikke skal kunne nektes uten saklig grunn.
- 7.6 Forutsatt at Den skadesløsholdte part har oppfylt sine forpliktelser etter punkt 7.5, skal Boet ikke bestride størrelsen eller eksistensen av noe krav som er avgjort som følge av en minnelig løsning eller ved en avgjørelse av en kompetent domstol.
- 7.7 Boet og Den personlige representant er enige om at de ikke på noe tidspunkt i fremtiden vil anlegge noe søksmål eller fremsette noe krav som noen av dem måtte ha i noen jurisdiksjon som er oppstått av eller på noen måte er forbundet med kravene som er fremsatt i Cayman-rettssaken, Den engelske rettssaken eller Den norske rettssaken og det saksforhold og de omstendigheter som er påstått i dem, mot:
- (a) John Worsley eller
- (b) Boet eller den personlige representant for Douglas Gibson eller partnere i hans tidligere firma
- bortsett fra at Boet og Den personlige representant kan fremsette motkrav mot partene nevnt i (a) og (b) hvis noen av dem fremsetter krav mot Boet og Den personlige representant (på annen måte enn som tilsvarende til krav eller trussel om krav, fra Boet og Den personlige representant).
8. *Bulls Tankrederi A/S*
- 8.1 Lazardkonsernet erkjenner at det ikke har noe krav verken individuelt eller kollektivt på noen eierinteresse i aksjer i Bulls Tankrederi A/S.
- 8.2 Boet:
- (a) vil ikke fremsette noe BT-krav det måtte ha mot Lazardkonsernet og hver av dets nåværende og tidligere partnere, styremedlemmer, juridiske rådgivere og ansatte (herunder lord Kindersley) med unntak av Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt;
- (b) vil sørge for at Thor Jørgen Jahres konkursbo vil utstede en frafallserklæring i den form som fremgår av utkastet i vedlegg 2 vedrørende ethvert BT-krav Thor Jørgen Jahre eller hans konkursbo måtte ha mot Lazardkonsernet og hver av dets nåværende og tidligere partnere, styremedlemmer, juridiske rådgivere og ansatte (herunder lord Kindersley) med unntak av Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt;
- 8.3 Boet holder Lazardkonsernet og hver av dets nåværende og tidligere partnere, styremedlemmer, juridiske rådgivere og ansatte (herunder lord Kindersley) med unntak av Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt skadesløs mot ethvert ansvar, tap eller omkostninger av enhver art som utspringer av noe BT-krav som måtte bli fremsatt av Marian A/S, Jørgen Jahre Junior, Bjørn Bettum, Forrester Maritime Corporation Limited eller Den norske stat mot Lazardkonsernet og hver av dets nåværende og tidligere partnere, styremedlemmer, juridiske rådgivere og ansatte (herunder lord Kindersley) med unntak av Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt, herunder eventuelle krav som oppstår i forbindelse med overdragelse av aksjene nevnt i punkt 4.3 ovenfor. Boets forpliktelse etter dette punkt skal garanteres av Den norske stat.
- 8.4 Punkt 7.5 skal gjelde tilsvarende for punkt 8.3 ovenfor som for punkt 7.1, dog slik at i dens anvendelse på punkt 8.3 skal første setning lyde:
- «Med mindre det følger av beslutning av kompetent domstol, skal det fra Lazardkonsernets side og alle dets nåværende og fremtidige partnere, styremedlemmer og ansatte (inklusive lord Kindersley) med unntak kun av Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt («De skadesløsholdte parter») ikke uten Boets skriftlige samtykke gis noen erkjennelse, noe tilbud eller løfte eller forsetas noen utbetaling når det gjelder eventu-

elt ansvar som medfører at en forpliktelse til å yte erstatning oppstår i henhold til eller som følge av punkt 8.3 («Relevante forpliktelser»).

9. Garantier

9.1 Lazard garanterer overfor Boet at så vidt selskapets ansatte som har forestått Den norske rettssaken frem til i dag kjenner til – og lord Kindersley garanterer overfor Boet at så vidt han kjenner til:

- (i) har de ikke etter 17 januar 1991 (unntatt i avtaler om saksomkostninger) inngått noen vesentlige skriftlige kontraktsforhold med noen av de andre partene i Den norske rettssaken, Caymanrettssaken eller Den engelske rettssaken som ikke er kjent for Boet,
- (ii) har de uten at det vedrører deres forsvar generelt i Den norske rettssaken, Caymanrettssaken eller Den engelske rettssaken, etter 17 januar 1991 ikke opptrådt uærlig eller svikaktig mot noen av partene i Den norske rettssaken, Caymanrettssaken eller Den engelske rettssaken,
- (iii) har de per dato for denne avtale ikke mottatt underretning om noe krav fra noen av partene nevnt i bilag 4 til denne avtale med unntak av krav som alle partene kjenner til er fremsatt eller varslet i Den norske rettssaken, Caymanrettssaken eller Den engelske rettssaken.

9.2 De som undertegner denne avtale inntår for at de har fullmakt (bare undertegnet ovenstående betingelser) til å undertegne på vegne av partene på hvis vegne de hevder å undertegne.

10. Lazardkonsernets styremedlemmer, ansatte og forsikringsselskap

10.1 Så langt Lazardkonsernet inngår denne avtale og mottar fritak og skadesløsholdelse til gunst for seg selv og sine nåværende og tidligere partnere, styremedlemmer og ansatte, gjør det dette i den hensikt å kunne gjøre gjeldende på vegne av dem ethvert fritak eller enhver skadesløsholdelse det har mottatt på vedkommendes vegne.

10.2 Så langt Lazardkonsernet inngår denne

avtale og mottar fritak og skadesløsholdelse til gunst for seg selv og sine nåværende og tidligere partnere, styremedlemmer og ansatte, gjør det dette i den hensikt å kunne gjøre gjeldende på vegne av sitt forsikringsselskap ethvert fritak eller enhver skadesløsholdelse gitt i denne avtale.

11. Frafall av retten til å sette denne avtale til side

Alle parter i avtalen erkjenner herved at:

- (a) bevis som har vært ukjent for noen eller alle avtalepartene kan kaste nytt lys over de forhold som har vært foranledningen til de foreliggende rettsvister, og at bevisene kan tale til fordel for en eller flere av partene, og
- (b) de har tatt muligheten for at slike nye bevis kan bli kjent i betraktning og ønsker under alle omstendigheter at denne avtale skal fungere som fullt og endelig oppgjør som bestemt i punkt 6 i denne avtale.

12. Forkynnelser

12.1 Med forbehold for punkt 12.2 kan alle underretninger, dokumenter eller rettslige skritt som skal forkynnes i henhold til eller i forbindelse med denne avtale forkynnes ved brev eller telefaks til den adresse som fremkommer i punkt 1 ovenfor. Meddelelser per post skal anses mottatt den sjette virkedag etter postlegging og meddelelser per telefaks skal anses mottatt på datoen for avsendelse, eller hvis de er utsendt på en dag som ikke er virkedag eller mottatt etter kl 1700 i mottagerlandet, på den neste virkedag.

12.2 Underretninger, dokumenter eller rettslige skritt som skal forkynnes for Boet:

- (i) før alle skritt angitt i punkt 4 og 5 er foretatt skal forkynnes for Den personlige representant, og
- (ii) etter at alle skritt angitt i punkt 4 og 5 er foretatt skal forkynnelsen skje overfor Sandefjord skifterett.

13. Konfidensialitet

13.1 Partene forplikter seg til å behandle følgende forhold konfidensielt i det tidsrom og under de omstendigheter som er angitt nedenfor:

- (i) Med unntak av denne avtales bestemmelser skal alle forhold som er diskutert og forhandlet om mellom partene på konfidensiell og uforbindtlig basis og dokumenter

- opprettet i det tidsrom denne avtale ble forhandlet holdes konfidensielt mellom partene til enhver tid,
- (ii) Før oppfyllelse av Betingelsene for avtalens gyldighet skal bestemmelsene i og eksistensen av bilag 3 holdes konfidensielt mellom partene,
 - (iii) Dersom Betingelsene for avtalens gyldighet ikke oppfylles innen de datoer som er angitt i punkt 3, skal ingen av partene ha rett til å henvise til bestemmelsene i eller eksistensen av denne avtale i noen som helst rettssak som måtte oppstå.

13.2 Ingen av bestemmelsene i punkt 13.1 skal forhindre:

- (i) noen av partene i å gjøre noe forhold kjent for sitt forsikringsselskap eller sine profesjonelle rådgivere eller som det måtte kreves av loven eller relevant tilsynsmyndighet,
- (ii) Boet i å gjøre kjent noe forhold som faller innenfor begrensningene i punkt 13.1 ovenfor for noen eller alle av følgende: (1) Det norske justisdepartement, (2) Det norske finansdepartement eller (3) Sandefjord skifterett, eller (4) Bess Jahre eller (5) Anders Jahre AS eller (6) Sandefjord kommune, og for alle deres profesjonelle rådgivere, forutsatt at bekjentgjørelsen foretas på betingelser som innebærer at forholdene behandles konfidensielt.

14. *Lovvalg og kompetente domstoler*

Denne avtale skal være undergitt og fortolkes etter norsk rett. Norske domstoler skal ha eksklusiv myndighet til å avgjøre enhver tvist som måtte oppstå som følge av eller i forbindelse med denne avtale.

15. *Fullstendig avtale*

Samtlige parter i denne avtale bekrefter at, med unntak av det som måtte være uttrykt skriftlig av dem ved undertegnelsen, utgjør denne avtale den hele og fulle forståelse mellom partene og hele avtalen mellom dem i forhold til avtalens gjenstand og den går foran alle tidligere avtaler mellom partene vedrørende samme, og uten at det berører det generelle i det foranstående, utelukker den enhver garanti, betingelse eller annen forpliktelse som ellers måtte følge av lov eller sedvane.

Bilag 1

Firma Anders Jahre
Anders Jahre AS
Anders Jahre & Co. AS
Bulls Tankrederi AS
Skibs AS Jaris (forretningsdrift som Skibs Jaris eller Jaris AS)
Skibs AS Noravind (forretningsdrift som Skibs Noravind eller Noravind AS)
Skibs AS Rose (forretningsdrift som Skibs Rose eller Rose AS)
Skibs AS Ranvik (forretningsdrift som Skibs Ranvik eller Ranvik AS)
Skibs AS Apache (forretningsdrift som Skibs AS Apache eller Apache AS)
Skibs AS Haugar (forretningsdrift som Skibs Haugar eller Haugar AS)
Pankos Operating Company
Continental Trust Company
A/B Jan
Spermacet Whaling Company SA
Spermacet Whaling & Shipping Company, SA
Crcvettes du Cameroun, S.A.
Anders Jahres Rederi AS
Anders Jahres Rederi II AS
Anders Jahres Rederi III AS
Anders Jahres Rederi IV AS
Jasmin Operating Co.
Jacar Fund SA
Arizona Holding Corp.
Arizona Shipping & Trading Corp.
Western Operating Co.
Western Chartering Co.
Sunday Trading Corp.
Continental Foundation
Chexof Trust
Tang Shipping Co.
Universal Trading & Shipping Co.
AS Marian
Indotanker Enterprises Inc
Monbusi Inc

I tillegg, dersom Monsen og Aall fastslår at de følgende selskaper ikke hører inn under deres eierskap og kontroll, utvides plikten til å utlevere dokumenter til;

Clarmon Corp.
Clarmon Corp. (Cayman)
Harmon Corp.
Harmon Corp. (Cayman)
Amelon Corp. Ltd (Cayman)
Amelon Corp. (Liberia)
Larmal Corp.
Alison Property Ltd
Alison Real Estate Ltd

Bilag 2

Til:

- (a) Lazard LLC, på egne vegne og som representant og tillitsmann for hvert av sine datterselskaper og kontrollerte og tilknyttede foretak til enhver tid, og
- (b) alle nåværende og tidligere partnere, styremedlemmer og ansatte, herunder lord Kindersley (men unntatt Bjørn Bettum, Per M. Hansson og Terje Bratt) i Lazard LLC, dets datterselskaper og kontrollerte og tilknyttede foretak til enhver tid,

Som motytelse for Lazard Bank Limiteds betaling til meg av £ 1 (ett pund), som jeg erkjenner å ha mottatt, fraskriver jeg meg herved ethvert krav jeg måtte ha mot noen av dere oppstått av eller på noen måte i forbindelse med Lazard Bank Limiteds besittelse av aksjer i Bulls Tankrederi A/S eller brevet fra David Thomson datert 22 juni 1976 til Jørgen Jahre og Marian A/S vedrørende forkjøpsrett til aksjene.

Denne fraskrivelse skal være undergitt og fortolkes i henhold til engelsk rett. Engelske domstoler skal ha eksklusiv kompetanse når det gjelder å avgjøre enhver tvist som måtte oppstå av eller i forbindelse med fraskrivelsen.

[Thor Jørgen Jahres personlige representant]

Bilag 3**Rettsforlik**

I lys av det bevismaterialet som har vært fremme i søksmålet, erkjenner i dag Lazard Bank Ltd («Lazard») at:

- Anders Jahre selv eller på vegne av norske selskaper han kontrollerte og/eller disponerte, hadde eksklusiv og total råderett over selskapet CTC og verdiene der da han gjennom Bjørn Bettum i 1976 instruerte Lazard om å bistå med opprettelsen av Continental Foundation, samt at – uten Lazards viten den gangen – et av formålene for Anders Jahre og Bjørn Bettum med opprettelsen av Continental Foundation i 1976 var å skjule eierskapet i CTC for omverdenen. Selv om Lazard den gangen trodde at Continental Foundation var gyldig stiftet, aksepterer Lazard som et resultat av avgjørelsen i Privy Council at Continental Foundation ikke var en gyldig «charitable foundation», og følgelig at opprettelsen av den ikke hadde betydning for eierforholdet til CTC;
- Thorleif Monsen ikke var reell eier av CTC eller verdiene der, da han opptrådte som for-

mell stifter av Continental Foundation. Lazard aksepterer boets anførsel om at Thorleif Monsen opptrådte som formell stifter i henhold til instruks gitt av Bjørn Bettum på vegne av Anders Jahre eller selskaper Anders Jahre kontrollerte og/eller disponerte;

- den formelle overføring av 65 aksjer i Bulls Tankrederi AS i 1975/76 fra Anders Jahres Rederi AS til Lazard, hadde til hensikt å muliggjøre videre bruk av utenlandsmidler til delvis finansiering av Rådhusgaven.

Lazard, Lord Kindersley og Anders Jahres dødsbo har inngått slikt rettsforlik:

1. Lazard og Lord Kindersley har betalt til Anders Jahres dødsbo USD 41,5 millioner kontant som oppgjør for den del som er henførbart til Lazard og Lord Kindersley, av det krav som boet har gjort gjeldende mot Lazard, Lord Kindersley og Bettum i fellesskap som solidarskyldnere. Forlikssummen omfatter ikke Bjørn Bettums del av det kravet som dødsboet hevder det har mot Lazard, Lord Kindersley og Bettum i fellesskap, og det omfatter heller ikke tapsposter som dødsboet hevder Bjørn Bettum alene har påført boet ved uttapping av verdier og/eller bruk av utenlandsformuen for å hindre boets arbeid.
2. Lazard har tilbakeført aksjene i Bulls Tankrederi AS til Anders Jahres Rederi AS gjennom overdragelsesmelding til Bulls Tankrederi, og har samtidig destruert de aksjebrevene som er i bankens besittelse.
3. Lazard og Lord Kindersley har refundert Anders Jahres dødsbo motverdien av GBP 170 000 kontant. Beløpet utgjør saksomkostninger betalt av Anders Jahres dødsbo i forbindelse med hevingen av søksmålet i Storbritannia høsten 1995.

Anders Jahres dødsbo som saksøker og Lazard som saksøkt nr. 1 sammen med Lord Kindersley som saksøkt nr. 2 begjærer søksmålet hevet som forlikt ved at hver side bærer sine saksomkostninger. Søksmålet fortsetter mellom dødsboet og saksøkt nr. 3 Bjørn Bettum.

*Bilag 4***Søksmål i Norge**

Saksøker:

1. Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett

Saksøkte:

1. Lazard Brothers & Co. Limited
2. Robert Hugh Molesworth Kindersley
3. Bjørn Bettum

Cayman søksmål*Saksøker:*

1. Bridge Trust Co. Ltd.

Saksøkte:

1. Statsadvokaten på Cayman Islands
2. Even Wahr-Hansen
3. Compass Trust Co. Limited
4. Transworld Trust Company
5. Aall Trust & Banking Corporation Ltd
6. Aall Group Inc.
7. Aall & Co. Ltd. Inc.
8. Meriken Nominees Ltd.
9. Aall Investment Management (Cayman) Ltd.
10. Frank Flanagan
11. Mads Erik Monsen
12. Thomas John Monsen
13. Tove Brown
14. Chester Portfolio Ltd
15. Lord Tryon
16. Forrester Holdings Ltd.
17. Guri McKinnell
18. Anchor Trust Co. Ltd.
19. Forrester Maritime Corporation Ltd.
20. Lazard Brothers & Co. Ltd.
21. Lord Kindersley
22. Arthur Hardman
23. Oriental Maritime Corporation Ltd
24. Fraser Matthews Fcll
25. Robert Murray Sutherland
26. Ronald Neil Robertson
27. Alexander Desmond Thomas Givens
28. Roger David Wilson
29. Robert Burton Tuer
30. Ronald Joseph Rolls
31. Robert Lindsey Shirriff
32. Jack Warnica Huckle
33. William Anthony Kelly
34. Karl John Clayton Harries
35. Donald Scott Affleck
36. John Harrison Hough
37. John Michael Robinson
38. Richard Bann Potter
39. Alan Martin Schwartz
40. Ward R. Passi
41. George Charles Glover Jr.
42. Robert Ward McDowell
43. Allan M. Rock
44. Douglas R. Scott

45. Rudolph W. Gardner
46. Stephen T. Risk
47. Peter A. Brent
48. J. A. Campion
49. Robert W. Cosman
50. Robert S. Harrison
51. S. Bruce Blain
52. Jonathan A. Levin
53. William J. Bies
54. Peter L. Roy
55. John R. Varley
56. Douglas C. New
57. Eleanore C. Cronk
58. Rand A. Lomas
59. David G. Stinson
60. Esther L. Lenkinski
61. David N. Corbett
62. Constance L. Sugiyama
63. Lorri Kushnir
64. Craig R. Carter
65. David Doubilet
66. Peter R. Greene
67. Maria Elena Hoffstein
68. Barbara Miller
69. Donald F. Milner
70. David W. Salomon
71. J. D. Vincent
72. Anthony F. Baldanza
73. Douglas A. Cannon
74. Eikland AS

Søksmål i England*Saksøker:*

1. Even Wahr-Hansen, bobestyrer for Anders Jahres dødsbo

Saksøkte:

1. Aall Trust & Banking Corporation Ltd
2. Mads Erik Monsen
3. Thomas John Monsen
4. Tove Brown
5. Hurford Holdings Ltd
6. Compass Trust Co. Ltd
7. Thorand (Cayman) Ltd
8. Robert N. Slatter
9. Lazard Brothers & Co. Ltd
10. The Right Honourable Robert Hugh Molesworth, Baron Kindersley
11. John A. Worsley
12. Arthur James Hardman
13. Roberto R. Aleman (senior)
14. The Right Honourable Anthony George Merrik, Baron Tryon of Durnford
15. Frank O. Flanagan

16. Franklin Douglas Gibsons dødsbo
 17. Ian Cucknell
 18. Forrester Holdings Ltd
 19. Blue Range Corporation
 20. Aall Group Inc.
 21. Aall & Co. Ltd. Inc.
 22. Aall Investment Management (Cayman) Ltd.
 23. Icaza Gonzales-Ruiz & Aleman
 24. City Holdings Ltd
 25. Village Holdings Ltd
 26. Sterling Properties Ltd
 27. Bank of Butterfield International (Cayman) Ltd
 28. Mcriken Nominees Ltd
 29. Guri McKinnell
 30. Oriental Maritime Corporation Ltd
 31. Dennis Hunter
 32. Cambridge Holdings Ltd
 33. Fraser Matthews Fell
 34. Robert Murray Sutherland
 35. Ronald Neil Robertson
 36. Alexander Desmond Thomas Givens
 37. Roger David Wilson
 38. Robert Burton Tuer
 39. Ronald Joseph Rolls
 40. Robert Lindsey Shirriff
 41. Jack Warnica Huckle
 42. William Anthony Kelly
 43. Karl John Clayton Harries
 44. Donald Scott Affleck
 45. John Harrison Hough
 46. John Michael Robinson
 47. Richard Bann Potter
 48. Alan Martin Schwartz
 49. Ward R. Passi
 50. George Charles Glover Jr.
 51. Robert Ward McDowell
 52. Allan M. Rock
 53. Douglas R. Scott
 54. Rudolph W. Gardner
 55. Stephen T. Risk
 56. Peter A. Brent
 57. J. A. Champion
 58. Robert W. Cosman
 59. Robert S. Harrison
 60. S. Bruce Blain
 61. Jonathan A. Levin
 62. William J. Bies
 63. Peter L. Roy
 64. John R. Varley
 65. Douglas C. New
 66. Eleanore C. Cronk
 67. Rand A. Lomas
 68. David G. Stinson
 69. Esther L. Lenkinski
 70. David N. Corbett

71. Constance L. Sugiyama
 72. Lorri Kushnir
 73. Craig R. Carter
 74. David Doubilet
 75. Peter R. Greene
 76. Maria Elena Hoffstein
 77. Barbara Miller
 78. Donald E. Milner
 79. David W. Salomon
 80. J. D. Vincent
 81. Anthony F. Baldanza
 82. Douglas A. Cannon

Bilag 5

DENNE GARANTIAVTALE ER INNGÅTT I]
2001

MELLOM

1. Det norske Justisdepartementet på vegne av Den norske stat, adresse Oslo-dep, Oslo, Norge,
2. Lazard LLC, som har forretningsadresse 1209 Orange Street, Wilmington, Delaware, USA, på egne vegne og på vegne av og som representant og fullmektig for hver av sine datterselskaper og kontrollerte og tilknyttede foretak på dagen for denne avtale, og eventuelle ny enheter som i fremtiden måtte bli opprettet for å forstå hele eller deler av Lazard LLCs bestående virksomhet i henhold til en reell selskapsrettslig reorganisering («Lazardkonsernet») og
3. Robert Hugh Molesworth Baron Kindersley, West Green Farm, Shipbourne Road, Shipbourne, Kent, TN11 9PU, England («lord Kindersley»).

DA:

Den norske stat ved Justisdepartementet er kjent med betingelsene i Forlikensavtalen inngått 3 oktober 2001 mellom Anders Jahres bo («Boet»), Even Wahr-Hansen, Lazardkonsernet og lord Kindersley («Forlikensavtalen»),

er partene enige om følgende:

1. På vegne av Den norske stat garanterer herved Justisdepartementet overfor Lazardkonsernet fullt oppgjør fra Boets side av dets forpliktelser overfor Lazardkonsernet i samsvar med punkt 7.1 og 8.3 i Forlikensavtalen, og vil etter Lazardkonsernets første skriftlige påkrav utbetale til Lazardkonsernet ethvert beløp som måtte være forfalt som følge av Boets manglende oppfyllelse. Denne sikkerhet for Lazardkonsernet skal også gjelde for konsernets forsikringsselskap i samsvar med bestemmelsene i punkt 10.2 i Forlikensavtalen, og Lazardkonsernets forsikringsselskap skal selv kunne fremme krav etter

denne garanti. Denne garanti skal også gjelde etter at Boet er oppgjort.

2. På vegne av Den norske stat garanterer herved Justisdepartementet overfor lord Kindersley fullt oppgjør fra Boets side av dets forpliktelser overfor Lazard i samsvar med punkt 7.2 og 8.3 i Forliksavtalen, og vil etter lord Kindersleys første skriftlige påkrav utbetale til lord Kindersley ethvert beløp som måtte være forfalt som følge av Boets manglende oppfyllelse. Denne garanti skal også gjelde etter at Boet er oppgjort.
3. Alle utbetalinger under denne garanti skal foretas uten at det gjøres gjeldende motregning eller motkrav på noe grunnlag og skal være fri for og uten fradrag for, eller tilbakeholdelse for eller på grunn av, noe beløp som da er forfalt til betaling til Den norske stat når det gjelder skatter eller av andre grunner.
4. Denne garantiavtale skal være undergitt og fortolkes i samsvar med norsk rettl. Norske domstoler skal ha eksklusiv kompetanse til å avgjøre enhver tvist som måtte oppstå som følge av eller i forbindelse med denne garantiavtale.

Bilag 6

REVIDERT PÅSTAND:

På vegne av Anders Jahres dødsbo nedlegges slik

PÅSTAND:

1. Bjørn Bettum dømmes til å betale til Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett sin andel av solidaransvaret med Lazard Bank Limited og Hugo Kindersley, fastsatt under hensyn til reglene i gjeldsbrevloven § 2 annet ledd og skadeserstatningsloven § 5–3 nr. 2, for følgende tapsposter:
 - motverdien av USD 127 973 292 med tillegg av rentetapserstatning tilsvarende gjennomsnittlig kassekredittrente fra 07.02.85 fram til betaling skjer;
 - NOK 394 700 405 med tillegg av renter etter Forsinkelsesrenteloven fra 01.01.00 til betaling skjer, og
 - NOK 54 500 000 med tillegg av renter etter Forsinkelsesrenteloven fra 30.05.96/forfallsdag til betaling skjer.
2. Bjørn Bettum dømmes til å betale sakens omkostninger til Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett med tillegg av renter etter Forsinkelsesrentelovens rente fra forfallsdag til betaling skjer.

Vedlegg

I Brev 26 oktober 2001 fra Lazards advokat til boets engelske advokat

«Vi viser til ovennevnte forliksavtale og vårt møte 24 oktober 2001 på Jones Days kontor. Med dette brev ønsker vi å nedfelle formelt det vi er enige om vedrørende de forhold som ble drøftet. Vi har snakket med Travers Smith Braithwaite og skriver dette brev på vegne av både Lazardkonsernet og lord Kindersley.

1. Konfidensialitet og bilag 3

Lazardkonsernet og lord Kindersley frafaller sine rettigheter etter punkt 13.1(ii) i forliksavtalen om at innholdet i bilag 3 skal holdes konfidensielt mellom partene for så vidt som de vil tillate Dem å redegjøre for avtalen overfor Stortinget for å få innhentet Stortingets samtykke til statsgarantien. Lazardkonsernet og lord Kindersley tar forbehold om å gjøre gjeldende alle sine andre rettigheter når det gjelder følgene av slik redegjørelse, herunder når det gjelder virkningen for eventuell rettssak i Norge dersom forliksavtalen ikke skulle bli gjennomført.

2. Punkt 6.4

Selv om vi på bakgrunn av usikkerheten rundt den fremtidige utvikling i rettssaken erkjenner nytten av gjensidig fritagelse, er vi for tiden ikke i stand til å binde Lazard/lord Kindersley. Vi diskuterer imidlertid gjerne dette på et senere tidspunkt, dersom behovet skulle melde seg.

3. Bilag 2 og 3

Vi viser til de endringer De har foreslått og bekrefter på vegne av Lazardkonsernet og lord Kindersley at bilag 2 og 3 til forliksavtalen skal erstattes med vedlagte utkast, som er påført partenes initialer.»

[Merknad: Bilag 2 og 3 ovenfor er i samsvar med utkastene som var vedlagt brevet.]

II Faks 30 oktober 2001 fra Lazards advokat til boets engelske advokat

«Vi skriver som svar på e-post sendt i går fra Robert Thomson til Matthew Weiniger med anmodning om en forlengelse av tidsfristen for det norske departements brev med bekreftelse på at det vil fremlegge statsgarantien for Stortinget i henhold til punkt 2.1(a) i forliksavtalen. Partene tar for tiden sikte på at brevet må foreligge innen 31 oktober 2001.11.09.

Vi bekrefter herved at tidsfristen kan forlenges til 14 november. Dette forutsetter innidler-

tid at det i tidsrommet 1 til og med 14 november skal betales renter av de omforlikte beløp etter punkt 2.(c) etter den rente som ville gjelde for beløp på depotkontoen (Courts konto nr 10211601) istedenfor satsen på 4 % som er bestemt i avtalen for tidsrommet fra 1 august til den dag forliksbeløpene deponeres.»

III Faks 31 oktober 2001 fra Lazards advokat til boets engelske advokat

«Vi viser til samtale tidligere i dag mellom Robert Thomson og Matthew Weiniger.

For ordens skyld bekrefter vi herved at par-

tene er enige om at den avtalte fristforlengelsen i forbindelse med punkt 2.1(a) i forliksavtalen frem til 14 november innebærer en tilsvarende forlengelse av den frist Lazard har for å innhente samtykke fra sitt forsikringsselskap til forliksavtalen i henhold til punkt 2.1(b) og innsette forliksmidlene på depotkontoen i henhold til punkt 2.1(c). Som De vet, vil vi trenge 2 virkedager fra den dag vi mottar Departementets bekreftende brev for å innbetale beløpet på depotkontoen. Hvis beløpet skal betales per 14 november, må vi således motta bekreftelsesbrevet innen mandag 12 november.»

Vedlegg 3**Sandefjord skifteretts beslutning 13. november 2001****Sandefjord skifterett gjør vitterlig**

År 2001, den 13. november ble rett satt i Sandefjord tinghus.

Dommer: Sørenskriver Knut Rønning
Protokollfører: Dommeren

Sak: Anders Jahres dødsbo

Saken gjelder: Offentlig skifte av insolvent dødsbo

Det ble avsagt slik

Beslutning:

Anders Jahre døde den 26. februar 1982. Den 6. april 1982 ble det åpnet offentlig skifte i hans dødsbo. På bakgrunn av votering i skiftesamling den 3. mai 1994, besluttet skifteretten den 5. mai 1994 at boet skulle ta ut søksmål i utlandet med sikte på å bringe ytterligere midler inn i dødsboet. Senere har søksmålene blitt justert og endret, og det er tatt ut nye stevninger. I dag er boet involvert i tre tvister: Sak ved Sandefjord byrett mot Lazard, Kindersley og Bettum, sak ved domstolen på Cayman Islands om rettigheter til midler som utspringer fra Continental Foundation og ankesak ved Agder lagmannsrett mot Forrester Maritime angående en aksjepost i Bulls Tankrederi. Hovedforhandling i førstnevnte sak er berammet til januar 2002.

Den 3. oktober 2001 inngikk bobestyreren, Even Wahr-Hansen, forlik med Lazard LLC og Robert Hugo Molesworth Kindersley. I avtalens klausul 2 litra d fremgår det at det er et «condition precedent» at skifteretten innen 42 dager fra 3. oktober 2001 godkjenner avtalen på vegne av boet.

Det ble avholdt skiftesamling til behandling av spørsmålet den 5. november 2001. Boet behandles som et insolvent dødsbo, og det er fast praksis i boet at loddeierens representant og representanter for alle kreditorene deltar i skiftesamlingen. Forut for skiftesamlingen hadde bobestyreren avgitt følgende anbefaling:

«Jeg anbefaler forliket med Lazard Bank og Hugo Kindersley på forliksavtalens betingelser.»

Advokat Truls Leikvang representerte loddeieren, Bess Jahre. Han ga uttrykk for følgende syn:

Loddeierens beslutning var at boet ikke skal akseptere forliksavtale som foreslått av bobestyrer. Han henviste til den begrunnelse som er gitt i hans brev av 2. november 2001.

Advokat Nils Gregusson, som representerer kreditoren Anders Jahre AS, gikk imot at det ble inngått delforlik i saken. Han mente det ville være en bedre løsning å presse frem et globalt forlik.

Rådmann Geir Ustgård, avdelingsdirektør Peder Berg og regjeringsadvokat Bård Tønder gikk på vegne av skattekreditorene, Finansdepartementet og Justisdepartementet inn for det forliket som var anbefalt av bobestyreren.

Hovedtrekkene i avtalen er følgende: Lazard og Kindersley skal betale til boet USD 41 500 000 samt GBP 170 000. Sistnevnte beløp representerer refusjon av saksomkostninger boet tidligere har betalt de angjeldende parter i forbindelse med et søksmål boet anla i England. Beløpet inkluderer USD 23 645 498 som, med tillegg av renter, tilsvarer et beløp som ble satt av i 1975 for oppfyllelse av finansieringen av Sandefjord rådhus. Dette innebærer at boet får tilført ca NOK 369 633 000 basert på dagens kurser den 12. november 2001. Rettssaken ved Sandefjord byrett ved Drammen byrett som settedomstol vil bli hevet mellom de respektive parter. Boet forplikter seg til, med enkelte unntak, å holde Kindersley og Lazard skadesløs for krav som måtte bli fremmet mot dem som følge av boets øvrige prosesser. Boets forpliktelser på dette området skal garanteres av den norske stat. Lazard vil dessuten gi boet tilgang til det de har av dokumenter som angår spørsmål reist i prosessen på Cayman Islands. Lazard erklærer at banken ikke har noen interesser i Bulls Tankrederi AS, og avgir også en erklæring overfor boet om eierforholdet i Continental Trust Company. For nærmere detaljer vises det til teksten i avtalen.

Bobestyreren har opplyst at det parallelt har vært forhandlet om et forlik som også omfattet partene som er involvert i saken på Cayman Islands (Monsen-gruppen og Aal Foundation-gruppen). Forutsetningen for dette var at en avtale måtte være på plass innen 1. november 2001. Inntrådte

denne forutsetningen, skulle vederlaget Lazard og Kindersley skulle betale bli justert noe ned. Bobestyreren har opplyst at det ikke har vært mulig å nå et forlik med alle de involverte parter i saken på Cayman Islands innen fristen. Han vil ikke anbefale separat forlik med enkelte av disse som følge av de krav som i tilfelle vil bli stilt om skadesløserklæringer.

Det er på det rene at loddeieren og kreditorene er uenige om hvorvidt det forliket bobestyreren har inngått skal godkjennes.

Det rettslige utgangspunktet i denne situasjonen finnes i skifteloven § 19. Med hensyn til forvaltningen av boets eiendeler, er skifteretten bundet av loddeierens beslutning for så vidt de er enige og skifteretten ikke finner at beslutningen strider mot kreditorenes tarv. Bess Jahre er eneste loddeier i boet. Det som må vurderes, er da om hennes beslutning om ikke å inngå forlik med Lazard og Kindersley strider mot kreditorenes tarv.

Det er flere typer kreditorer i boet. Etter at alle midlene som opprinnelig var i boet hadde blitt brukt opp til advokatsalærer, har bobehandlingen vært finansiert av Justisdepartementet gjennom trekk på en særskilt statsgaranti. Pr. 15. oktober 2001 var det trukket NOK 133 317 578 på garantien. På samme dato var det anslagsvis påløpt ytterligere NOK 4 750 000 i ubetalte eller uavregnede salærer. Trekkene på statsgarantien forrentes. Beregnede renter utgjorde pr. 15. oktober 2001 NOK 31 333 762. Alle disse kravene er massekrav. Massekrav utgjorde pr. 15. oktober 2001 NOK 169 401 340. I tillegg kommer salærer i forbindelse med drift siste måned.

Sandefjord kommune har beregnet størrelsen av skattekravet i boet inkludert renter pr. 30. november 2001. Beregningen har vært gjennomgått av advokat Knut Ro på vegne av boet. Han konkluderer i notat av 6. november 2001 slik:

«Skattekreditor har krav på renter av skattekravene før loddeieren får noen del av midlene etter Anders Jahre. Skattekravet inklusive renter utgjør pr. 30. november 2001 ca NOK 1 369 000.000.»

Anders Jahre AS (tidligere firmaet Anders Jahre) har fått godkjent en fordring stor kr. 425 444,16 i boet. Fordringen er senere redusert med kr. 50 000 ved motregning.

Advokat Knut Ro konkluderer slik i sitt notat med hensyn til dette kravet:

«Som nevnt i skiftesamlingen har også Anders Jahre AS krav på renter av sin fordring. (12 % renter av kr. 375 000 i 20 år utgjør nøyaktig 900 000 i renter).»

Denne fordringen utgjør etter dette pr. nå ca NOK 1 275 000.

Boet har inngått en avtale med en amerikansk forretningsmann (McKinne) om at vedkommende skal motta 40 % av overskuddet boet får på sine prosesser for å fremskaffe midler fra utlandet. Beløpet er et vederlag for dokumenter og opplysninger fremskaffet gjennom vedkommende. Det må også tas hensyn til denne avtalen ved beregningen av hvor store midler det blir til fordeling som følge av inngåelse av forlikssavtaler.

Når en ser bort fra avtalen med McKinne, innebærer dette at loddeieren Bess Jahre først vil få utloddet midler dersom det pr i dag innkommer mer enn ca NOK 1 539 676 000 i boet. En slik løsning synes å være langt fra det som kan anses som realistisk selv ved et forlik som inkluderer samtlige aktører i saken.

Det bemerkes i denne sammenheng i tillegg at også Eikland AS pretenderer å være eier av midler i utlandet og har fremmet krav i konkurranse med boet på Cayman Islands. Eikland AS er rettsetterfølger av Kosmos AS, som nå er innfusjonert i Eikland. Det er opplyst at staten som kreditor i Jahre-boet var enig med Eikland AS om en fordelingsnøkkel for midlene på Cayman Islands dersom det denne høsten ble inngått forlik med aktørene der. Hvilken fordelingsnøkkel dette er, er ikke opplyst. Det må imidlertid legges til grunn at dette forholdet ytterligere reduserer Bess Jahres dekningsutsikter.

Advokat Leikvang har på vegne av Bess Jahre i hovedsak gjort gjeldende følgende:

Det er all grunn til å regne med at et globalt forlik lar seg inngå. Bobestyrer skulle ikke ha forhandlet parallelt om et delforlik. Utgangspunktet for et globalt forlik ville vært at boet fikk tilført USD 100 000 000 med tillegg av aksjer i Bulls Tankrederi til en verdi av ca USD 4 000 000. Eneste hindring for dette har vært begrensede finansielle ressurser hos Monsen-familien. Monsens finansielle ressurser har blitt forverret som følge av den seneste utviklingen innen verdensøkonomien. Aal Foundation har akseptert et globalt forlik. Forutsatt at en er villig til å forhandle om hvordan et forlik skal fordeles økonomisk hensett til Monsens finansielle problemer, er det grunn til å regne med at et globalt forlik vil kunne inngås. Gjøres ikke dette, må boet fortsette sine kostbare rettssaker på Cayman Islands og i Norge. Sakene er beheftet med betydelig usikkerhet, og fortsatte rettssaker vil påføre boet store kostnader. De eneste som vil ha fordel av å fortsette rettssakene, er boets advokater, idet bobehandlingen vil fortsette med flere titalls millioner kroner i utgifter hvert år. Det knyt-

ter seg også betydelig usikkerhet til de garantier boet må avgi som en forutsetning for et delforlik. Omfanget av ansvaret kan lett overstige det beløpet som boet får utbetalt. Dessuten vil presset mot Lazard forsvinne så snart et delforlik blir inngått. Det er derfor etter en samlet vurdering ikke økonomisk fornuftig å inngå et delforlik.

Bess Jahre mener også at boet ikke har rettslig adgang til å inngå et delforlik når det innebærer at boet pådrar seg ubegrenset garantiansvar overfor Lazard og Kindersley. Det foreligger heller ikke rettslig hjemmel til å tilsidesette loddeierens beslutning i dette tilfellet.

Leikvang har videre anført at bobestyrer har overskredet sine fullmakter ved å inngå forliket av 3. oktober 2001. Utgangspunktet har hele tiden vært et globalt forlik, og når bobestyrer ved et delforlik vanskeliggjør dette, overskrider han sine fullmakter. Bobestyrer har heller ikke konferert med skifteretten før forliket ble undertegnet. Dessuten unndrar bobestyreren opplysninger for loddeieren som gjør at loddeieren ikke har muligheter til å ta en beslutning på selvstendig grunnlag.

Det er videre anført at et globalt forlik vil kunne avslutte bobehandlingen. Det kan da innen overskuelig tid skapes endelig ro omkring Anders Jahres ettermæle.

Det anføres at det også er juridiske svakheter ved avtalen som gjør at den ikke bør inngås. Bl.a. er bobestyreren gjort til part i avtalen. Bobestyreren har ingen rettslig funksjon i boet og har derfor intet i avtalen å gjøre. Bobestyrer har heller ikke fullmakt til å inngå avtalen, slik han har garantert.

Loddeieren mener at det eneste riktige i dagens situasjon er å få avsluttet bobehandlingen ved å inngå et globalt forlik. Det foreligger verken grunnlag eller rettslig adgang til å tilsidesette loddeierens beslutning om at boet ikke skal inngå et delforlik med Lazard. For øvrig vises det til det som er uttalt i advokat Leikvangs brev av 2. november 2001.

I skiftesamlingen den 5. november 2001 ble det satt en frist til 13. november 2001 kl. 16.00 for uttalelse dersom det skulle foreligge muligheter for et globalt forlik. Etter skiftesamlingen har bobestyrer forelagt spørsmålet på nytt for Lazard, som i mail av 8. november 2001 via sin advokat har svart slik:

«..., Lazard notes with great concern the approach taken by Mrs Jahre and Anders Jahre AS. As you know, Lazard devoted very considerable energies throughout the year to date in trying to achieve a global settlement of this dispute, recognising the many advantages this could bring to all parties. However, it became

absolutely clear that such a global settlement at the figure required by the Estate would not be possible, since the Monsen and Aal parties were apparently unable to subscribe their share. It was in those circumstances that Lazard turned its attention to the Bilateral settlement with the Estate. We have sought particularly to ensure that the settlement left the door open to a subsequent settlement with the other parties, and indeed, we believe the Bilateral Settlement will put pressure on the other parties to achieve a global settlement. However, we are convinced that the Bilateral Settlement is the only realistic prospect for a settlement in the near future which would contribute a substantial sum to the Estate. ...»

Det har ikke kommet inn andre henvendelser i saken innen fristens utløp.

Etter en samlet vurdering har skifteretten blitt stående ved at forliksvitalen med Lazard og Kindersley bør godkjennes. Det er på det rene at selv et forlik på USD 100 000 000, som var antydnet ramme for et globalt forlik, med tillegg av verdien av en aksjepost i Bulls Tankrederi og refusjon av saksomkostninger betalt av boet i forbindelse med prosessen i England, langt fra vil gi noen dekning til loddeieren. Det må derfor være på det rene at det under alle omstendigheter er fullstendig urealistisk at Bess Jahre vil få noen dekning etter at kreditorene har fått sitt. Bobehandlingen handler derfor i realiteten om å skaffe kreditorene maksimal dekning.

Skifteretten er enig med Bess Jahre og Anders Jahre AS i at den beste løsningen ville vært et globalt forlik som avsluttet saken. Boet har til nå brukt nærmere NOK 200 000 000 til advokater, og utgiftene vil fortsette så lenge prosessene går videre. Slik saken har blitt lagt opp av bobestyreren og slik Monsen-familien har stilt seg, er imidlertid denne løsningen ikke i havn. Det eneste en nå har å ta stilling til, er om den inngåtte avtalen skal godkjennes eller ikke. Gjennom avtalen får boet tilført et stort pengebeløp som langt overstiger de omkostningene boet har hatt. Dette vil gi en vesentlig dekningsutsikt for kreditorene. De kreditorene som har de største fordringene i boet, har også gått inn for forliket. Fristen for å godkjenne forliket er 14. november 2001. Om godkjenning ikke gis innen denne fristen, vil ikke avtalen lenger være bindende for Lazard og Kindersley. Skifteretten finner på denne bakgrunn at loddeierens votum må settes til side av hensyn til kreditorenes tarv.

For så vidt angår den rettslige adgangen til å treffe slik beslutning, bemerkes det at de garantier boet og staten avgir ikke vil få noen økonomiske

konsekvenser for Bess Jahre. Som det fremgår av det ovenstående, vil det ikke kunne redusere hennes arvelodd. Garantiene kan heller ikke påføre Bess Jahre økonomisk ansvar. Boets ansvar er i praksis begrenset til boets midler. Eventuelt ansvar ut over dette vil påhvile den norske stat. Retten kan derfor ikke se noen rettslige hindringer for å godkjenne forliket.

Når det gjelder Bess Jahres krav om innsyn i alle boets dokumenter, foreligger det en tvist mellom henne og bobestyreren. Skifteretten må ta stilling til dette i en separat avgjørelse. Det er imidlertid ikke tid til å få dette rettskraftig avgjort før fristen for å godkjenne forliket går ut 14. november 2001. Skifteretten kan imidlertid ikke se at dette har betydning all den tid det nå er helt på det rene at Bess Jahre ikke vil få noen arvelodd.

For så vidt gjelder de enkelte klausuler i avtalen, er det ikke mulig å reforhandle disse nå. Skifteretten må ta stilling til om den avtalen som foreligger skal godkjennes eller ikke. Skifteretten kan imidlertid ikke se noen tungtveiende grunner til

ikke å godkjenne avtalen på bakgrunn av klausulenes utformning, og finner ikke grunn til å drøfte dette nærmere. Hva angår anførselen om at bobestyreren har overskredet sine fullmakter, får heller ikke dette betydning, idet skifterettens samtykke er en forutsetning for forliket. Dette samtykket er først gitt etter at loddeieren og samtlige kreditorer har uttalt seg.

Forliksavtalen av 3. oktober 2001 blir etter dette å godkjennes med hjemmel i skifteloven § 19.

Slutning:

Forliksavtale av 3. oktober 2001 mellom Anders Jahres dødsbo, Lazard LLC og Robert Hugh Molesworth Kindersley godkjennes på vegne av Anders Jahres dødsbo.

Retten hevet

Knut Rønning
Sorenskriver

SANDEFJORD SKIFTERETT

gjør vitterlig:

År 2000, den 11. april ble rett holdt i rettens lokaler i Sandefjord Tinghus.

Dommer: Sorenskriver Knut Rønning

Protokollfører: Dommeren.

Sak nummer: S 92 - 343

Saken gjelder: Forskudd på salær

Til stede: Dommeren alene

Det ble avsagt slik

b e s l u t n i n g :

Saken gjelder spørsmål om utbetaling av forskudd på salær til bobestyrer. Spørsmålet er regulert av skiftelovens § 16 slik denne lød før skifteloven ble endret ved endringslov av 22. juni 1990 nr 40, jf endringslovens VII nr 2.

Anders Jahre døde 26. februar 1982. Det ble åpnet offentlig skifte i hans dødsbo den 13. april 1982. Advokat Even Wahr-Hansen ble oppnevnt som bobestyrer 17. januar 1991. Han etterfulgte advokat Per Brunsvig.

Advokat Wahr-Hansen har fått utbetalt salær tidligere. Skifteretten avsa den 23. februar 1995 beslutning med slik slutning:

"Advokat Even Wahr-Hansens salær for perioden fra oppnevningen 17. januar 1991 til 31. desember 1994 fastsettes til kr. 15.646 210 - kronerfemtenmillionersekshundreogførtisekstusentohundreogti00/100."

Denne beslutningen er for lengst rettskraftig, og beløpet er utbetalt.

I protokoll for skiftesamling 31. mars 1995 er følgende protokollert

"6.3. Bobestyrers salær - timesats

Det var enighet om at det benyttes flate timesatser ved avregninger fra bobestyrers advokatfirma. Honoraret er kr. 1 350 pr. time for de 3 000 første timene pr. år, og deretter kr. 1 200 pr. time. Det forutsettes at bobestyreren er ansvarlig for arbeidets kvalitet. Dette gjøres gjeldende fra 1. januar 1995."

I skiftesamling den 13. desember 1995 er det protokollert at det var enighet om at man inntil videre forlenget avtalen om salæravregning for bobestyreren.

I 1995 hevet bobestyrer salær med til sammen kr. 7 545 863 etter disse regler. I 1996 hevet han salær med kr. 6.596 000 etter ovenstående avtale, og i første halvår 1997 ble det hevet salær med kr. 2 080.300 etter avtalen. Til sammen ble det således hevet salær fra bobestyrer med kr. 16.222 163 i perioden 1. januar 1995 til 30. juni 1997. I tillegg til salæret fikk bobestyrer refundert utgifter med betydelige beløp. De nærmere detaljer omkring utgiftsrefusjonene er det ikke nødvendig å komme inn på her.

Samlet bobestyrersalær for advokat Even Wahr-Hansen for perioden 17. januar 1991 - 30. juni 1995 utgjør således kr. 31.868 373. Skifteretten antar at dette salæret er fastsatt med endelig virkning - uansett om skifteloven gir rom for endelig fastsettelse før bobehandlingen

er avsluttet eller ikke. Salæret er utbetalt.

I skiftesamling den 19. juni 1997 sa skiftedommeren opp salæravtalen. Det heter i protokollatet

"Skiftedommeren opplyste at han nå sa opp eksisterende salæravtale med bobestyreren med virkning fra 1. juli 1997 slik at salærene heretter fastsettes etter skiftelovens regler."

I tillegg til bobestyreroppgdraget, har bobestyrerens advokatfirma hatt andre advokatoppdrag for boet. Advokat Karstein Espelid har oppdrag for boet. Han var tidligere partner i advokatfirmaet de Besche & Co, men ble partner i advokatfirmaet BA-HR i 1998. Frem til 1. mars 1998 hadde boet en salæravtale med de Besche & Co om at det skulle betales en timepris på kr. 1.400 for partner og kr. 1.200 for fullmektig. Avtalen med advokat Espelid ble videreført selv om han gikk inn som partner i advokatfirmaet BA-HR. Satsene for Espelids oppdrag ble oppjustert til kr. 1.600 pr time for partner og kr. 1.300 for kvalifisert fullmektig fra 1. juli 1998. Med virkning fra 1. januar 2000 er satsene ytterligere oppjustert til kr. 1.700 for partner og kr. 1.400 for fullmektig. Salæravtalene har vært godkjent av skiftesamlingen på vegne av boet. En enstemmig skiftesamling, som det her har vært, har kompetanse til å inngå bindende salæravtaler med advokater som ikke er bobestyrer uten at det krever noen salærfastsettelse fra skifteretten. Også andre utenforstående norske advokater har vært koblet på de samme salærsatsene som advokat Espelid. Utbetalinger til andre norske firmaer er imidlertid helt bagatellmessige i forhold til utbetalingene til BA-HR etter denne avtalen. I 1998 fikk advokatfirmaet BA-HR utbetalt kr. 2.995.400 i salær fra boet etter denne ordningen, og i 1999 kr. 5.721.400. Til sammen blir dette kr. 8.716.800. I tillegg har visse typer utgifter blitt refundert.

Advokatfirmaet BA-HR har således fått utbetalt til sammen kr. 40.585.173 i salær fra boet. Salærene omfatter kun firmaets eget arbeid og ikke andre engasjerte advokater i inn- og utland.

I brev av 16. desember 1999 fra bobestyreren til skifteretten heter det:

"... Vi finner det nå riktig - og nødvendig - å foreta avregning for bobestyrerarbeidet for perioden 01.07.97 til 30.11. d.å. Vedlagt oversendes (.) vår faktura på NOK 11 057.542,73 "

Honorardelen av denne fakturaen utgjør kr. 10 341.825.

Det heter videre bl.a:

"Honoraret er avregnet på ren timebasis - NOK 1 600 for advokatarbeid, NOK 500 for praktikantarbeid og NOK 250 for advokatassistentarbeid. Det er trukket ut 63,75 timer som er vurdert som uproduktivt arbeid som ikke burde vært igangsatt, og 7,5 timer som er medtatt i saksomkostningsoppgaven til Agder lagmannsrett vedrørende Eikland AS' anke over skifterettens avvisningskjennelse".

74 - 2

Det er oversendt timelister som vedlegg til brevet. I brevet heter det også:

"... Det løpende arbeidet er i stor grad sannsynliggjort i det kronologiske arkivet som beror her. Det omfatter i overkant av 30 ringpermer som kan gjennomgås når det ønskes

...

Spørsmålet om avregning har vært diskutert på noen skiftesamlinger, og De er kjent med hvorfor det skaper skattemessige problemer for oss å motta a-konto-betaling med reservasjon om full tilbakesøkningsrett. Vi viser forsåvidt til vårt brev til borevisor Melhus 30.04.99 (Bilag 5) som oppsummerer vårt standpunkt. Dekning av vår avregning i form av a-konto-betaling vil likevel kunne aksepteres, hvis vi holdes skadesløs for endelig skatt som blir utlignet på det av inntektsført a-konto-betaling som i ettertid måtte bli krevet refundert".

Ved samme anledning er det krevet refundert utgifter på kr. 715 717,73. Dette er godkjent av skifteretten tidligere og anvist for utbetaling, så det er her ingen foranledning til å komme nærmere inn på den siden av saken.

For sammenhengens skyld er det nødvendig å hitsette brevet av 30. april 1999 til borevisor i sin helhet.

"REGNSKAP FOR ANDERS JAHRES DØDSBO

Takk for Deres brev av 29. ds.

Etter at salæravtalen for bobestyreren ble avviklet pr. 01.07.97, har det ikke vært avregnet honorar. Avregningsspørsmålet ble diskutert på skiftesamlinger i fjor, uten at man kom frem til noen løsning. Skifteretten har sagt seg villig til å utbetale forskudd, men har forbeholdt seg retten til å kreve tilbakebetalt forskuddet i sin helhet, hvis rettens vurdering ved boets slutning er at bobestyrervervet er skjøttet så dårlig at det ikke rettfærdiggjør noe honorar. Erstatningsbetingende opptreden er ikke

nødvendig for et tilbakesøkningskrav.

Vi vet at skattemyndighetene krever at forskudd tas som inntekt når det utbetales. Det tillates gjort et visst fradrag for den delen som kan tenkes krevet tilbake av skifteretten. Etter en gjennomgåelse med ligningskontoret om 1997-ligningen, fant vi å måtte akseptere skattelegging av avsetningen i Jahre-regnskapet for 1997 - uten fradrag.

Når forholdet er at vi risikerer å måtte tilbakebetale hele forskuddet i Jahre-boet basert på skifterettens skjønnsmessige vurdering, er det ikke hensiktsmessig for oss å motta forskudd. Med den tidshorisont Jahre-boet arbeider under vil det være begrensede muligheter for omligning, hvis det av boets slutning viser seg at vi har måttet skatte av forskudd som kreves tilbake. Mulighetene for inntektsfradrag i boslutningsåret er begrensede, bortsett fra tilbakebetaling som har sitt grunnlag i rettslig erstatningsansvar.

Dette er bakgrunnen for at jeg ønsker å unngå avsetning i 1998-regnskapet. I den grad det gjøres avsetning i regnskapet og dette får skattemessige konsekvenser for oss som fører til økonomisk tap, kommer jeg til å søke det dekket."

Bobestyrerens henvendelse ble behandlet i skiftesamling den 7. januar 2000. De fremmøtte uttalte seg slik:

Advokat Truls Leikvang, som representerer Bess Jahre, gikk inn for at salærkravet, slik det er fremsatt, godkjennes. Avdelingsdirektør Peder Berg, som møter på vegne av Finansdepartementet, ga uttrykk for at staten hele tiden hadde ment at bobestyreren skulle få salær i henhold til de satser som gjelder ellers for de norske advokater boet hadde knyttet til seg. Han konstaterte at det fremsatte salærkrav var i samsvar med dette og støttet derfor bobestyrers krav. Advokat Nils Gregusson, som møter på vegne av Anders Jahre AS, Rådmann Geir Ustgård, som møter på vegne av Sandefjord kommune og Regjeringsadvokat Bård Tønder var også enige i dette.

Det følger av skifteloven § 16, 4. ledd, slik denne lød da bobehandlingen ble igangsatt, at bobestyrers godtgjørelse skal fastsettes av skifteretten. I motsetning til hva som fremgår av konkursloven § 157, første ledd, fremgår det intet om at salæret skal fastsettes når bobehandlingen avsluttes. Skifteretten antar likevel at denne bestemmelsen får analogisk anvendelse, slik at det først er ved bobehandlingens avslutning at det skal fastsettes endelig

salær. En slik oppfatning underbygges av reelle hensyn; det er først når saken avsluttes at det nødvendige grunnlag for å bedømme nødvendigheten av og kvaliteten på det arbeidet som er utført foreligger. Først på dette tidspunktet vil det være klart hvilket utfall bobehandlingen har fått, og størrelsen på salæret må etter skifterettens oppfatning avhenge av dette sammenholdt med andre relevante momenter. Bobestyrerens jobb består i en effektiv og hensiktsmessig saksbehandling for å løse de problemer boet står ovenfor innenfor rammen av de oppgaver som hører inn under behandlingen av et dødsbo under offentlig skifte. Skifteretten legger derfor til grunn at det ikke var korrekt å fastsette bobestyrersalær med endelig virkning slik en gjorde i 1995 og etter salæravtalen fra 1995 til 1. juli 1997. Når først denne feilen ble begått, må likevel utbetalingene som er foretatt på denne bakgrunn være å anse som endelig idet beslutningene om dette ikke er angrepet av noen med rettsmilder. Dette tilsier imidlertid ikke at den etter skifterettens oppfatning feilaktige ordningen skal føres videre.

Skiftelovens § 16 åpner ikke for salærforskudd. Slik loven er formulert, må det imidlertid være adgang til å anvende konkursloven § 157, femte ledd analogisk. Dette innebærer at forskudd kan utbetales med samtykke av skifteretten. Også reelle hensyn taler for dette. I en langvarig bobehandling vil det være urimelig om det skal gå mange år før bobestyreren kan ta ut noen godtgjørelse.

Det er lagt til grunn for bobehandlingen at boet er insolvent. Både loddeieren og alle boets kreditorer har gått inn for at bobestyreren med endelig virkning får utbetalt det salæret han har anmodet om. De gangene dette spørsmålet har vært oppe, har både Finansdepartementet og Regjeringsadvokaten støttet bobestyrers anmodning om salær. Ved disse anledninger har de imidlertid bare representert skattekravet (sammen med representanten for Sandefjord kommune) i skiftesamlingen. Bobehandlingen finansieres imidlertid ved lån og garanti fra Justisdepartementet. For skattekravet, Anders Jahre AS og loddeieren representerer boet bare et upside potensiale dersom boet vinner frem med sine krav mot Lazard, Monsen, Bettum, Kindersley og Aal Foundation. Boets egenkapital er for lengst brukt opp. Når boet ikke frem med sine krav, vil det ikke være dekning for massekrav i boet. Det er derfor pengene som er lånt fra Justisdepartementet og garantert av Justisdepartementet som er eksponert i øyeblikket. Denne siden har ikke uttalt seg om salærspørsmålet, men det har vært

anledning til det. Uttalelsen fra loddeieren, skattekreditor og øvrige bokreditorer har derfor ikke så stor vekt ved skifterettens vurdering. Situasjonen kan på dette punktet bli annerledes på et tidspunkt det igjen måtte bli dekning til massekravene

Med hensyn til kompetanseforholdet mellom kreditorer, loddeier og skifteretten med hensyn til bobestyrers stilling vises det til Augdahl "Skifteloven med kommentarer", tredje utg s. 26, hvor det heter

→ -> "Noget samtykke fra loddeierne trenger skifteretten ikke for å kunne anta bestyrer eller annen medhjelper. Den almindelige regel i § 19 må forsåvidt stå tilbake for spesialregelen i § 16 "

I Augdahl "Lærebok i norsk skifterett" heter det på s. 73.

"Det er skifteretten selv som velger sine medhjelpere, loddeierne har i så henscende ingen bestemmelsesrett. Medhjelperens godtgjørelse fastsettes av skifteretten "

Det vises også til Justisdepartementets rundskriv G-142/86 s. 34 - 36 og for dagens regler til rundskriv G-0203B s. 21 - 23, dog uten at disse rundskrivene synes å tilføre noe mer enn det som fremgår ovenfor

Skifteretten legger til grunn at skifterettens kompetanse til å fastsette salær for bobestyrer etter reglene slik de gjaldt i 1982 er eksklusiv - dog slik at boets interessenter skal kunne uttale seg før det treffes noen avgjørelse og at det må kunne tas hensyn til uttalelsene. Dette synes å fremgå klart av lovens ordlyd. Var det ikke slik, ville den legitimasjonen som ligger i en salærfastsettelse gjort av skifteretten også være meningsløs.

Skifteretten har etter en samlet vurdering blitt stående ved at det gis utbetaling av forskudd på salær under statsgarantien med forbehold for den endelige salærfastsettelse. Dette innebærer at salæret for perioden kan bli både høyere og lavere enn forskuddet. Blir salæret satt lavere, risikerer bobestyreren å måtte betale tilbake noe av beløpet og i verste fall hele beløpet. En slik praktisering av reglene om forskudd er vanlig og benyttes kontinuerlig i konkursbo hvor bobehandlingen strekker seg over tid.

I slike tilfeller kan det oppstå skattemessige spørsmål som anført av bobestyreren. Skulle utfallet bli at bobestyrer må betale tilbake noe av den mottatte godtgjørelsen og han tidligere er beskattet for det mottatte, blir det spørsmål om omligning eller eventuelt utgiftsføring av det tilbakebetalte beløp. De skattemessige konsekvenser ved et for bobestyreren maksimalt uheldig scenario ligger imidlertid utenfor det skifteretten finner grunn til å ta hensyn til. Skifteretten har heller intet budsjett til å stille garanti for bobestyrers skatteansvar, men bemerker at bobestyrer har full anledning til å redusere en eventuell skatterisiko ved å redusere det beløpet som tas ut i salærforskudd.

✶ - >

Advokatfirmaet BA-HR har fått utbetalt over 40 millioner kroner i salærer hittil. Arbeidet har pågått over mange år, men er utført av et lite antall personer. Det er derfor ikke tvil om at bobehandlingen har gitt svært store årsinntekter pr hode for de personer som har vært involvert. Det vil være urimelig om bobestyreren, som er den som i første rekke påvirker de strategiske valgene i bobehandlingen, fortsatt skal kunne innkassere mangfoldige millioner i årsinntekt uten noen form for risiko i et bo som for lengst har tapt sin egenkapital og der driften finansieres av vanlige menneskers skattepenger.

Etter en samlet vurdering har skifteretten blitt stående ved at bobestyreren bør kunne ta ut forskudd på salær etter de samme satser som de øvrige norske advokater med forbehold for den senere salærfastssettelsen.

Det bemerkes at kontakten mellom bobestyreren og skifteretten i den aktuelle perioden har vært minimal. Fra skifterettens ståsted er det derfor ikke åpenbart at det har vært en aktivitet i boet som avspeiler de timene som er regningsført. Skifteretten finner likevel ingen grunn til å tvile på at timelistene er reelle. Det er imidlertid ikke nødvendig å foreta noen nærmere vurdering av dette eller av de øvrige sider ved bobestyrerens arbeid på dette stadium av saken. For ordens skyld bemerkes det også at den sammenligningen Berg har anført mellom bobestyreren og de øvrige norske advokater ikke er så treffende. Realiteten er nemlig at de godtgjørelser som utbetales til andre norske advokater i det alt vesentlige utbetales til bobestyrerens advokatfirma etter at advokat Tispeid begynte som partner i dette firmaet.

Salær etter slike satser ligger langt over det som er vanlig å utbetale etter rettspraksis. Som

eksempel vises det til Borgarting lagmannsretts kjennelse av 15. desember 1999 i sak 99-02879K/04. Bobestyrer hadde her krevet kr. 1.500 pr. time for advokatarbeid og kr. 800 pr. time for fullmektiger. Skifteretten hadde satt ned salæret til kr. 1.000 pr. time for advokat og kr. 700 pr. time for advokatfullmektig. Etter kjæremål fra bobestyrer ble skifterettens salærfastsettelse stadfestet av lagmannsretten. Lagmannsretten bemerket for øvrig følgende

"Lagmannsretten kan heller ikke se at skifteretten skal ta hensyn til hvorledes den enkelte advokat legger opp sitt arbeid, og hvilket generelt salærnivå som hans advokatfirma benytter seg av i andre oppdrag "

→ Den ovenstående sak gjaldt en anerkjent advokat med høy kompetanse innen fagområdet. Når Sandefjord skifterett likevel finner å kunne godta forskudd etter betydelig høyere satser i Anders Jahres dødsbo, har det sammenheng med at saken er av en svært høy vanskelighetsgrad innen et område hvor det er begrenset med kompetanse blant norske jurister.

Salærene boet betalte andre norske advokater utgjorde i perioden 1/7-97 - 1/7-98 kr. 1.400 pr. time for partner og kr. 1.200 for fullmektig. For perioden 1/7-98 - 31/12-99 kr. 1.600 for partner og kr. 1.300 for fullmektig. Deretter er satsen kr. 1.700 for partner og kr. 1.400 for fullmektig. Satsene ligger således for enkelte perioder og enkelte typer arbeidskraft langt under de satser som bobestyrer nå har krevet forkudd etter. Hva angår advokatassistent og praktikanter, har skifteretten ikke spesielle merknader til satsene. Avregningen gir imidlertid ikke grunnlag for omregning etter nye satser uten mye arbeid hos skifteretten.

På den annen side har det tatt lang tid siden bobestyreren sendte saken til skifteretten. Det har vært utført mye arbeid hos bobestyreren etter 30.11.99, som er sluttdato for bobestyres avregning. Skifteretten finner derfor nå å kunne samtykke i utbetaling av et forskudd på kr. 10 millioner, slik at en nærmere timebasert avregning kan skje ved neste avregning.

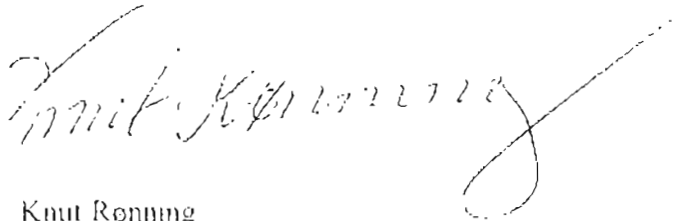
For ordens skyld bemerkes det at den lovtolkning som er utledet ovenfor i forhold til skiftelovens § 16, fjerde ledd, og som innebærer at skifteretten har blitt stående ved at det ikke er adgang til å fastsette salær med endelig virkning før bobehandlingen avsluttes, ikke er avgjørende for resultatet. Selv om det skulle foreligge slik adgang, må det likevel være

adgang til å velge å utbetale salærforskudd. Slik forholdene ligger an i saken, ville skifteretten uansett valgt dette alternativet.

SLUTNING:

Skifteretten samtykker i at advokat Even Wahr-Hansen hever forskudd på salær som bobestyrer med inntil NOK 10 mill -kronertimillioner00/100- med forbehold for den endelige salærfastssettelsen.

Retten hever

Knut Rønning

Sorenskriver

Kopi av kjennelsen sendes bobestyreren, kreditorene og Justisdepartementet til orientering

Agder lagmannsrett**gjør vitterlig:**

Den 14. juni 2000 ble rett holdt i Agder lagmannsrett.

Dommere: Lagdommerne Erik Holth, Trude Sæbø og Tore-Jarl Christensen

Protokollfører: Kristin Villanger Næss

Sak nr 00-00707 K

Kjærende part: Adv. Even Wahr-Hansen
Prosessfullmektig: Advokat Kristian Roll

Kjæremotpart: Anders Jahres dødsbo

Hjelpeintervenient: 1. Staten v/Justisdepartementet
og Finansdepartementet

Prosessfullmektig: Regjeringsadvokat Bård Tønder
2. Bess Jahre

Prosessfullmektig: Advokat Truls Leikvåg

Etter rådslagning og stemmegivning for lukkede dører ble det avsagt slik

k i e n n e l s e :

Saken gjelder kjæremål i dødsbo over skifterettens forbehold i beslutning om forskudd på bobestyrersalær, nemlig forbehold for den endelige salærfastsettelsen.

I Anders Jahres dødsbo, offentlig skifte åpnet 13. april 1982, ble advokat Even Wahr-Hansen oppnevnt som bobestyrer 17. januar 1991. Sandefjord skifterett fastsatte bobestyrersalær med til sammen kr 31 868 373 for perioden 17. januar 1991 til 30. juni 1995, basert på egen avtale om salæravregning. Skifteretten har

antatt at dette salæret, som er utbetalt, er fastsatt med endelig virkning. I skiftesamling 19. juni 1997 sa skiftedommeren opp salæravtalen med virkning fra 1. juli 1997, slik at salærene heretter skulle fastsettes etter skiftelovens regler. I brev av 16. desember 1999 ba bobestyrer om at det ble foretatt avregning for bobestyrerarbeidet for perioden 1. juli 1997 til 30. november 1999, og han oversendte faktura på kr 11 057 542, 73, hvorav honorardelen utgjorde kr 10 341 825. Honoraret er avregnet på timebasis kr 1 600 for advokatarbeid, kr 500 for praktikantarbeid og kr 250 for advokatassistentarbeid. I brevet til skifteretten heter det for øvrig at spørsmålet om avregning har vært diskutert på noen skiftesamlinger, og "De er kjent med hvorfor det skaper skattemessige problemer for oss å motta a-konto-betaling med reservasjon om full tilbakesøkingsrett." Det heter videre at dekning av avregningen i form av a-konto-betaling likevel vil kunne aksepteres," hvis vi holdes skadesløs for endelig skatt som blir utlignet på det av inntektsført a-konto-betaling som i ettertid måtte bli krevet refundert."

Sandefjord skifterett traff beslutning 11. april 2000 med følgende slutning:

"Skifteretten samtykker i at advokat Even Wahr-Hansen hever forskudd på salær som bobestyrer med inntil NOK 10. mill - kronertimillioner00/100 - med forbehold for den endelige salærfastsettelsen."

Det fremgår av premissene at spørsmålet om utbetaling av forskudd på salær ble behandlet i skiftesamlingen avholdt 7. januar 2000. Om dette heter det:

"Advokat Truls Leikvang, som representerer Bess Jahre, gikk inn for at salærkravet, slik det er fremsatt, godkjennes. Avdelingsdirektør Peder Berg, som møter på vegne av Finansdepartementet, ga uttrykk for at staten hele tiden hadde ment at bobestyreren skulle få salær i henhold til de satser som gjelder ellers for de norske advokater boet hadde knyttet til seg. Han konstaterte at det fremsatte salærkrav var i samsvar med dette og støttet derfor bobestyrerens krav. Advokat Nils Gregusson, som

møter på vegne av Anders Jahre AS, Rådmann Geir
Ustgård, som møter på vegne av Sandefjord kommune, og
Regjeringsadvokat Bård Tønder, var også enig i dette."

Skifterettens begrunner sin avgjørelse slik:

"Det følger av skifteloven § 16 fjerde ledd, slik den lød da bobehandlingen ble inngangsatt, at bobestyrers godtgjørelse skal fastsettes av skifteretten. I motsetning til hva som fremgår av konkursloven § 157 første ledd, fremgår det intet om at salæret skal fastsettes når bobehandlingen avsluttes. Skifteretten antar likevel at denne bestemmelsen får analogisk anvendelse, slik at det først er ved bobehandlingens avslutning at det skal fastsettes endelig salær. En slik oppfatning underbygges av reelle hensyn; det er først når saken avsluttes at det nødvendige grunnlag for å bedømme nødvendigheten av og kvaliteten på det arbeidet som er utført foreligger. Først på dette tidspunkt vil det være klart hvilket utfall bobehandlingen har fått, og størrelsen på salæret må etter skifterettens oppfatning avhenge av dette sammenholdt med andre relevante momenter. Bobestyrerens jobb består i en effektiv og hensiktsmessig sakshandling for å løse de problemer boet står ovenfor innenfor rammen av de oppgaver som hører inn under behandlingen av dødsbo under offentlig skifte. Skifteretten legger derfor til grunn at det ikke var korrekt å fastsette bobestyrersalær med endelig virkning slik en gjorde i 1995 og etter salæravtalen fra 1995 til 1. juli 1997. Når først denne feilen ble begått, må likevel utbetalingene som er foretatt på denne bakgrunn være å anse som endelig idet beslutningene om dette ikke er angrepet av noen med rettsmidler. Dette tilsier imidlertid ikke at den etter skifterettens oppfatning feilaktige ordning skal føres videre.

Skifteloven § 16 åpner ikke for salærforskudd. Slik lover er formulert, må det imidlertid være adgang til å anvende konkursloven § 157 femte ledd analogisk. Dette innebærer at forskudd kan utbetales med samtykke av skifteretten. Også reelle hensyn taler for det. I en langvarig bobehandling vil det være urimelig om det skal gå mange år før bobestyreren kan ta ut noen godtgjørelse.

Det er lagt til grunn for bobehandlingen at boet er insolvent. Både loddeieren og alle boets kreditorer har gått inn for at bobestyreren med endelig virkning får utbetalt det salæret han har anmodet om. De gangene dette spørsmålet har vært oppe, har både Finansdepartementet og Regjeringsadvokaten støttet bobestyrers anmodning om salær. Ved disse anledninger har de imidlertid bare representert skattekravet (sammen med representanten for Sandefjord kommune) i skiftesamlingen. Bobehandlingen finansieres imidlertid ved lån og garanti fra Justisdepartementet. For skattekravet, Anders Jahre AS og

loddeieren representerer boet bare et upside potensiale dersom boet vinner frem med sine krav mot Lazard, Monsen, Bettum, Kindersley og Aal Foundation. Boets egenkapital er for lengst brukt opp. Når boet ikke frem med sine krav, vil det ikke være dekning for massekrav i boet. Det er derfor pengene som er lånt fra Justisdepartementet og garantert av Justisdepartementet som er eksponert i øyeblikket. Denne siden har ikke uttalt seg om salærspørsmålet, men det har vært anledning til det. Uttalelsen fra loddeieren, skattekreditor og øvrige bokreditorer har derfor ikke så stor vekt ved skifterettens vurdering. Situasjonen kan på dette punktet bli annerledes på et tidspunkt det igjen måtte bli dekning til massekravene."

Etter å ha henvist til aktuell litteratur, heter det så:

"Skifteretten legger til grunn at skifterettens kompetanse til å fastsette salær for bobestyrer etter reglene slik de gjaldt i 1982, er eksklusiv, dog slik at boets interesser skal kunne uttale seg før det treffes noen avgjørelse og at det må kunne tas hensyn til uttalelsene. Dette synes å fremgå klart av lovens ordlyd. Var det ikke slik, ville den legitimasjonen som ligger i en salærfastsettelse gjort av skifteretten også være meningsløs.

Skifteretten har etter en samlet vurdering blitt stående ved at det gis utbetaling av forskudd på salær under statsgarantien med forbehold for den endelige salærfastsettelse. Dette innebærer at salæret for perioden kan bli både høyere og lavere enn forskuddet. Blir salæret satt lavere, risikerer bobestyreren å måtte betale tilbake noe av beløpet og i verste fall hele beløpet. En slik praktisering av reglene om forskudd er vanlig og benyttes kontinuerlig i konkursbo hvor bobehandlingen strekker seg over tid. I slike tilfeller kan det oppstå skattemessige spørsmål som anført av bobestyreren. Skulle utfallet bli at bobestyreren må betale tilbake noe av den mottatte godtgjørelsen og han tidligere er beskattet for det mottatte, blir det spørsmål om omligning eller eventuelt utgiftsføring av det tilbakebetalte beløp. De skattemessige konsekvenser ved et for bobestyreren maksimalt uheldig scenario ligger imidlertid utenfor det skifteretten finner grunn til å ta hensyn til. Skifteretten har heller intet budsjett til å stille garanti for bobestyrerens skatteansvar, men bemerker at bobestyreren har full anledning til å redusere en eventuell skatterisiko ved å redusere det beløpet som tas ut i salærforskudd."

Den nærmere begrunnelse for størrelsen på forskuddsalæret er

det unødvendig å gå nærmere inn på, da den delen av avgjørelsen ikke er påkjært.

Ved rettidig kjæremål datert 5. mai 2000 fra advokat Kristian Roll er skifterettens beslutning påkjært til Agder lagmannsrett, nærmere bestemt beslutningens forbehold om at den endelige fastsettelse av bobestyrerens salær skal finne sted når bobehandlingen avsluttes. Kjæremålet er begrunnet med feil lovanvendelse og feil i saksbehandlingen.

Kjærende part anfører at skifteretten foretar feil lovanvendelse når den anvender konkursloven § 157 første ledd analogisk og legger til grunn at det først er ved bobehandlingens avslutning at det skal fastsettes endelig salær til bobestyreren. Dette følger direkte av skifteloven § 16 fjerde ledd, slik denne lød da bobehandlingen ble igangsatt, som kun gir skifteretten hjemmel til å fastsette bostyrers salær. Skal den endelige salærfastsettelse kunne utstå til bobehandlingens avslutning - med de uheldige konsekvenser dette medfører for bobestyreren - krever dette særskilt hjemmel i skifteloven. Slik hjemmel foreligger ikke. At skifteretten fastsetter bobestyrers salær med endelig virkning under behandlingen av dødsboet når arbeidsoppgave/faktura foreligger, er en praksis som også har vært stadfestet og etterlevet av skifteretten i Anders Jahres dødsbo gjennom flere år. Skifteretten har verken hjemmel eller foranledning til å endre denne mangeårige praksis og innføre et uhjemlet forbehold om endelig salærfastsettelse ved bobehandlingens avslutning. Skifteretten har heller ikke hjemmel for å avgjøre bobestyrerens salærkrav ved å definere disse som salærforskudd.

Videre anføres at det også følger av reelle forhold at konkursloven § 157 første ledd ikke får analogisk anvendelse. Behandlingen av Anders Jahres dødsbo er enestående og kan ikke sammenlignes med annen bobehandling. Det er iverksatt omfattende aksjoner såvel i Norge som i utlandet og enkelte av

disse vil fremdeles kunne pågå i mange år. Staten, spesielt gjennom Finansdepartementet, men også gjennom Justisdepartementet, følger bobehandlingen nøye, og er også pådriver i det arbeid som utføres. Bobestyreren har jevnlig konferanser med representanter for staten, som er de nærmeste til å avgjøre om skattepenger skal benyttes til finansiering av boets drift. De hittil medgåtte omkostninger under bobehandlingen på over NOK 110 millioner er for så vidt illustrerende for omfanget av bobehandlingen og statens engasjement. Det fremstår derfor at konkursloven § 157 har som formål å regulere salærfastsettelsen i konkursboer av en helt annen karakter og omfang.

Det vil også fremstå som urimelig overfor bobestyreren at han i strid med tidligere års praksis og samtidig som han på vegne av boet står midt oppe i særdeles krevende prosesser, skal måtte tåle at skifteretten tar forbehold vedrørende fastsettelsen av hans salær.

Dertil kommer at både boets loddeier og alle boets kreditorer har gått inn for at bobestyreren med endelig virkning får utbetalt det salær han har anmodet om. Skifteretten har lagt til grunn at Justisdepartementet ikke har uttalt seg om salærspørsmålet. Regjeringsadvokaten, som også representerte Justisdepartementet, har imidlertid uttalt seg og støtter anmodningen om endelig avregning.

Dersom det legges til grunn at Justisdepartementet ikke har uttalt seg, noe skifteretten har tillagt avgjørende vekt samtidig som konkursloven er gitt analogisk anvedelse, var skifterettsdommeren forpliktet til å forelegge spørsmålet på forhånd for Justisdepartementet i henhold til konkursloven § 157 annet ledd slik den lød for perioden den kjærende parts omhandlede faktura knytter seg til. Denne unnlatelsen representerer i så fall en saksbehandlingsfeil med avgjørende betydning for resultatet, og må medføre opphevelse av skifterettens forbehold om at den endelige salærfastsettelse må

utstå inntil bobehandlingens avslutning.

Det er lagt ned slik påstand:

"Sandefjord skifteretts beslutning av 11. april 2000 oppheves for så vidt angår forbeholdet om at den endelige fastsettelse av bobestyrers salær skal finne sted når bobehandlingen avsluttes."

Anders Jahres dødsbo ved Sandefjord skifterett har som kjæremålsmotpart i oversendelsesbrev til lagmannsretten avgitt skriftlig uttalelse, jf. skifteloven § 22 jf. tvistemålsloven § 401. Her heter det at advokat Wahr-Hansen før inngåelsen av salæravtalen 1. januar 1995 fikk utbetalt salærforskudd med forbehold om endelig salærfastsettelse. Justisdepartementet var representert i skiftesamlingen i perioden 31. mars 1995 - 28. august 1995, hvorefter departementet trakk seg fra deltakelse inntil 7. mars 2000, hvor Regjeringsadvokaten opplyste at han igjen representerte Justisdepartementet. Dette innebærer at Justisdepartementet ikke var representert på skiftesamlingen 7. januar 2000, hvor salærspørsmålet ble behandlet. Justisdepartementet ble imidlertid kjent med salærkravet i brev av 3. februar 2000. Det ble ikke gitt noen frist for eventuelle bemerkninger, "på bakgrunn av at Justisdepartementet i perioden høsten 1995 - 7 mars 2000 ikke ønsket å uttale seg om noen spørsmål i forbindelse med bobehandlingen." En avventet imidlertid sluttbehandlingen av saken i mer enn to måneder etter at saken var oversendt til departementet. Som det fremgår av beslutningen av 11. april 2000, har skifteretten blitt stående ved at selv om skifteloven § 16 skulle gi adgang til å fastsette salær under bobehandlingen med endelig virkning, tilsier den skjønsmessige vurderingen at det likevel tas forbehold slik det er gjort. Etter skifterettens oppfatning står ikke dette boet i noen særstilling i forhold til andre bo som er involvert i tidkrevende rettssaker.

Vedlagt skifterettens ekspedisjon av kjæremålsaken til

lagmannsretten fulgte et brev datert 15. mai 2000 fra Justisdepartementet til Sandefjord skifterett. Fra brevet hitsettes:

"Vi viser til skifterettens beslutning av 11. april 2000 vedrørende salær til bobestyrer i Anders Jahres dødsbo, advokat Even Wahr-Hansen.

I forbindelse med kjøremålet fra advokat Wahr-Hansen, bekrefter Justisdepartementet at Regjeringsadvokaten representerer Justisdepartementet på skiftesamlingene og at Regjeringsadvokaten således uttaler seg på vegne av Justisdepartementet.

Når spørsmålet om Justisdepartementets holdning til salærspørsmålet nå har kommet opp, ønsker departementet igjen å uttrykke støtte til bobestyrer Even Wahr-Hansens anmodning om å få utbetalt salær med endelig virkning for perioden 1. juli 1997 til 30. november 1999.

Bobehandlingen i denne saken er svært spesiell og langvarig, og det er derfor forståelig at bobestyreren har behov for klarhet med hensyn til salæret underveis. Det avholdes jevnlig skiftesamlinger slik at bobestyrers arbeid i realiteten blir løpende vurdert. De viktigste avgjørelser treffes av lodeierne i skiftesamling etter på forhånd nært samarbeid mellom bobestyrer og staten, hovedsakelig ved Finansdepartementet og Regjeringsadvokaten, men også i noen grad ved Justisdepartementet. Forholdene ved denne bobehandlingen er således annerledes enn i et ordinært dødsbo eller i et vanlig konkursbo der bobestyrer vil ha betydelig frihet med hensyn til forvaltningen av boets midler med f.eks. bestyrelse av løpende forretningsvirksomhet, realisasjon av aktiva, inndrivelse av utestående fordringer m.v. I dette dødsboet er det således andre muligheter for korrigering og styring av bobestyrers opptreden underveis enn det som ellers er tilfelle.

Justisdepartementet mener derfor at det må kunne forsvares å gi bobestyrer endelig delavregning av hans salær. Skulle det i ettertid vise seg at det foreligger uaktsom opptreden fra bobestyrers side som har medført tap for boet, vil dette tapet kunne søkes dekket gjennom bobestyrers forsikring."

Den 8. juni 2000 fremsatte advokat Truls Leikvang på vegne av loddeier Bess Jahre begjæring om hjelpeintervensjon til Agder lagmannsrett til støtte for den kjærende part, idet loddeier fullt ut støtter grunnene i kjøremålet. Loddeier har ikke bemerkninger til bobestyrerens faktura, og fastholder at han

har krav på å få sitt salær avgjort med endelig virkning.

Advokat Kristian Roll har i prosessskrift sendt lagmannsretten pr. faks 8. juni 2000 gitt en detaljert redegjørelse av bobehandlingen. For øvrig fastholdes og utdypes tidligere fremsatte anførsler.

Staten v/Justisdepartementet og Finansdepartementet har i brev av 9. juni 2000 fra konstituert regjeringsadvokat Bård Tønder, innkommet til lagmannsretten 13. juni 2000, begjært hjelpeintervensjon. Statens hjelpeintervensjon i kjøremålet bygger på to forhold. For det første statens rettslige interesse i å sikre at advokat Wahr-Hansen fortsetter som bobstyrer i Anders Jahres dødsbo. For det andre fordi staten har interesse i å sikre at statens penger blir benyttet på en mest mulig hensiktsmessig måte, ettersom det er staten som finansierer bobehandlingen. En loddeier i et dødsbo må kunne opptre som hjelpeintervenient. Samme posisjon må tilkomme en kreditor i et insolvent dødsbo - i alle fall en så sentral og dominerende kreditor som staten er i dette tilfelle. Statens stilling som kreditor vil bli påvirket hvis advokat Wahr-Hansen skulle slutte som bobestyrer. Staten ser for øvrig ingen innvendinger av rettslig karakter mot at kravet på avregning aksepteres, og staten finner også dette rimelig. Staten viser til kjøremålsærklæringen fra advokat Roll, og bemerker i tillegg:

"Skifteretten har primært basert sin avgjørelse på at det rettslig sett ikke er adgang til å foreta endelig delavregning av salær til bobestyrer før boets avslutning. Det er her vist til konkurslovens § 157 første ledd som i følge skifteretten må gis analogisk anvendelse. Bestemmelsen om godtgjørelse i skifteloven (§ 16 slik den lød før lovendringen 22.06.90) inneholder ingen uttrykkelig regel som stenger for slik endelig delavregning. Bestemmelsen sier kun : "Bestyrerens godtgjørelse fastsettes av skifteretten." Det er også verdt å merke seg at ordlyden her avvek fra ordlyden i den gamle konkurslov, som i likhet med gjeldende lov uttrykkelig forutsatte at endelig salær først skulle fastsettes ved slutningen. Da skiftelovens bestemmelser om blant annet bobestyrerhonorar ble endret i 1990, ble det heller ikke

da gitt en formulering lik konkurslovens. Det har med andre ord fra lovgivers side ikke vært gjort noen bestrebelser på å gi parallelle bestemmelser på dette området selv om anledningen har vært til stede. Riktignok kan praksis tale for skifterettens standpunkt. På den annen side har vi her en sak helt utenom det vanlige og der skifteretten selv fram til juni 1997 aksepterte endelig delavregning. Staten kan derfor ikke se at skiftelovens § 16 stenger for en slik avregning.

Staten kan heller ikke se at det skulle være noen betenkeligheter med å foreta endelig avregning på dette stadium av bobehandlingen. I denne forbindelse må det tas i betraktning at det avholdes jevnliges skiftesamlinger slik at det i realiteten skjer en løpende vurdering av bobestyrerens arbeid. De viktigste avgjørelser treffes dessuten av kreditorene og loddeieren i skiftesamling etter et på forhånd nært samarbeid mellom bobestyreren og staten, hovedsakelig ved Finansdepartementet og Regjeringsadvokaten, men også i noen grad ved Justisdepartementet. Forholdene ved denne bobehandlingen er således annerledes enn i et vanlig konkursbo der bobestyreren ville ha betydelig frihet med hensyn til forvaltningen av boets midler med f.eks. bestyrelse av løpende forretningsvirksomhet, realisasjon av aktiva, inndrivelse av utestående fordringer m.v. I herværende bo gis det således helt andre muligheter for korrigerende og styring av bobestyrers opptreden underveis enn det som ellers er tilfelle. Det må derfor være fullt forsvarlig at det gis en periodevis vurdering av bobestyrers arbeid og at det i den forbindelse også foretas en endelig delavregning av hans salær. Skulle det i ettertid vise seg at det foreligger uaktsom opptreden fra bobestyrers side som har medført tap for boet, vil dette tapet måtte søkes dekket gjennom bobestyrers forsikring."

Lagmannsretten finner at kjæremålet må føre frem.

Begjæringene om hjelpeintervensjon må tas til følge, jf. tvistemålsloven § 75 flg. Når det gjelder Bess Jahre må hun som eneste loddeier i dødsboet ha krav på posisjonen som hjelpeintervenient i et kjæremål som det foreliggende, da saken må antas å kunne få betydning for hennes stilling som loddeier. Også staten, med sin helt spesielle kreditorstilling i dødsboet, må ha krav på posisjon som hjelpeintervenient i kjæremålet. For øvrig følger det av tvistemålsloven § 77 at hvor adgangen til hjelpeintervensjon ikke bestrides, skal retten ikke prøve om hjelpeintervenienten har tilstrekkelig

rettslig interesse.

Saken står nå i en noe annen stilling enn da skifteretten traff sin beslutning. Bobestyrer, med tilslutning fra alle interessenter i dødsboet, også Justisdepartementet som garantist for boomkostningene, krever at salæravregningen, som ingen har bemerkninger til størrelsen av, fastsettes med endelig virkning, og uten forbehold om endelig salærfastsettelse ved bobehandlingens avslutning. I forhold til skifterettens avgjørelsesgrunnlag foreligger en avklaring fra Justisdepartementet, som i brevet av 15. mai 2000 mener at det på bakgrunn av boets helt særegne karakter kan forsvares å gi bobestyrer endelig delavregning. I den senere begjæringen om hjelpeintervensjon fra staten v/Finansdepartementet og Justisdepartementet er dette nærmere utdypet slik det fremgår over. Det fremgår at skifteretten ved sin vurdering la vekt på at Justisdepartementet ikke hadde uttalt seg om salærspørsmålet, og at uttalelsen fra loddeier, skattekreditor og øvrige bokreditorer derfor ikke ble tillagt så stor vekt.

Hvorvidt skifteretten i et dødsbo fra 1982 etter loven har eksklusiv kompetanse til å fastsette salær til bobestyrer, blir en teoretisk problemstilling hvor som her samtlige boets interessenter er enige om hvordan salæret skal fastsettes. Lagmannsretten er enig med kjærende part i at loven ikke kan tolkes slik at den stenger for salærutbetaling uten forbehold om endelig avregning. At man i et slikt dødsbo forholder seg annerledes til løpende bobestyrersalær enn hva som tradisjonelt gjøres, er både forståelig og hensiktsmessig. Lagmannsretten viser til kjærende parts anførsler, sammenholdt med hjelpeintervenientenes synspunkt.

Skifteloven § 16 fjerde ledd fastslo at godtgjørelsen skulle fastsettes av skifteretten, og lagmannsretten er for så vidt enig med skifteretten i at konkurslovens bestemmelser om salæravregning ved bobehandlingens avslutning og salærforskudd under bobehandlingen med forbehold om endelig avregning,

12

naturlig bør gis analogisk anvendelse på dødsboer. Men dette kan ikke forstås som et hinder for at samtlige interessenter i et dødsbo av foreliggende helt spesielle karakter blir enige om at bobestyrers langvarige og omfattende arbeid godtgjøres underveis med endelig virkning.

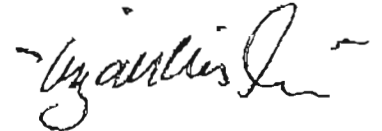
Skifteretten har uttrykkelig påpekt at selv om skifteloven § 16 skulle gi adgang til å fastsette salæret under bobehandlingen med endelig virkning, tilsier den skjønnsmesige vurdering at det likevel tas forbehold slik det er gjort. Lagmannsretten kan ikke se at det er noen grunn til å komme til annet resultat enn det som samsvarer med interessentenes felles ønske.

Kjærende part har begjært opphevelse av beslutningen for så vidt angår forbeholdet om endelig salærfastsettelse, men lagmannsretten finner på bakgrunn av de nå foreliggende uttalelser å kunne treffe ny avgjørelse uten forbeholdet.

Kjennelsen er enstemmig.

S l u t n i n g :

I skifterettens beslutning av 11. april 2000 gjøres den endring at forbeholdet om endelig salærfastsettelse utgår, slik at samtykket til å heve forskuddet på bobestyrersalæret med inntil NOK 10 millioner skjer med endelig virkning.

Rett/utskrift
bem.

STRENGT FORTROLIG

N O T A T

12. mars 2002

ANDERS JAHRES DØDSBO

FORLIK MED AALL FOUNDATION OG MONSENKRETSEN

Sammenfatningsvis anbefaler jeg inngåelse av forlik med Aall Foundation ("AF") og Erik Monsen, med søsken og kontrollerte foretak ("Monsen"), under forutsetning av at den delen av forlikssummen som ikke innbetales ved inngåelse av forliket, sikres tilfredsstillende. Jeg mener det skal la seg gjøre, men først etter forestående forhandlinger med Monsen vil det kunne konkluderes.

1. Det er forhandlet frem en prinsippavtale om forlik med AF og Monsen. Forliket gir bidrag fra de to på hhv MUSD 42,250 og MUSD 16,5. Monsen vil dessuten oppgi krav på en aksjepost i Bulls Tankrederi AS som boet anser seg berettiget til.

Avtaleteksten vil etter fremdriftsplanen bli forhandlet i inneværende uke, men det vil ta lengre tid før avtalen kan inngås. Som for forliksavtalen mellom boet og Lazard Bank, vil avtalen bli inngått med forbehold om skifterettens stadfestelse og garanti fra staten for boets skadesløsforsikringer.

Ser man bidragene under ett med Lazard Banks betaling, er de innenfor den rammen som boet har forhandlet helt tilbake fra 2000. Ser man bidragene isolert, mottar boet MUSD 1,25 mindre fra de to enn forutsatt i fjor.

Et forlik forutsetter at boet ugjenkallelig oppgir sine krav mot AF og Monsen. Det er en vesentlig ulempe i forhold til Monsen, som per i dag ikke har likvider til å gjøre opp forlikssummen. Etter et eventuelt mislighold kan ikke boet gå etter Monsen for mer enn utestående del av forlikssummen.

2. Sammenlignet med rettstvisten med Lazard Bank, har boet en meget vanskelig sak mot AF. Det skyldes hovedsaklig at boet er blitt møtt med "foreign revenue defence". Det er et grunnfestet angelsaksisk rettsprinsipp om at domstolene ikke

skal stille seg til disposisjon for offentligrettslige krav fra fremmede stater (her Norges skattekrav i Jahreboet). Loddieren i boet – Bess Jahre – har alliert seg med Eikland AS (Skaugen) og har siden oktober i fjor reist innvending mot enhver beslutning som gir boets kreditorer. Staten har intervensjonsbetalt og overtatt det eneste privatrettslige kravet i boet (opprinnelig tilhørende Anders Jahre AS). Begge forhold har styrket AFs "foreign revenue defence" mot boet. Situasjonen gjør det hensiktsmessig å forlike med AF, selv om AF etter forliket blir sittende tilbake med anslagsvis MUSD 37.

AF trenger ca 90 dager på å realisere verdipapirer for å kunne betale de siste ca MUSD 30 av forlikssummen. AF forutsetter kreditt for dette beløpet frem til utgangen av mai i år for å kunne få realisasjon på ugunstige kurser. Boet er tilbudt sikkerhet i verdipapirporteføljen inntil oppgjør er skjedd. Det er etter min mening risikofritt for boet. Men boet påføres rentetap ved utsatt oppgjør som følge av det høye norske rentenivået i forhold til gjeldende dollarnivå.

AF har i alle forhandlinger med boet siden 1998 insistert på en omfattende skadesløsholdelse for mulige krav fra utenforstående. I praksis er det bare krav fra Eikland AS som vil gi en tapsrisiko for boet. Eikland AS konkurrerer med boet om retten til midlene i AF. Selv om AF og Monsen forliker med boet, vil Eikland AS ventelig opprettholde sitt krav mot AF og søke dom på Cayman Islands for sitt krav. Eikland AS har et svakere begrunnet krav mot AF enn boet, men har en vesentlig sterkere posisjon på ett punkt: AF kan ikke hevde "foreign revenue defence" overfor Eikland AS.

Min oppfatning – basert på analyser og vurderinger fra boets engelske og caymanske advokater – er at Eikland AS ikke vil nå frem med sitt krav mot AF. I så fall vil boets skadesløsansvar begrense seg til saksomkostningene for AF i et fortsatt søksmål mot Eikland AS. Et verste utfall vil imidlertid gi et formidabelt tap for boet: Vinner Eikland AS frem i tvisten mot AF, vil boet bli gjort ansvarlig for totalverdien av midlene i AF anslagsvis MUSD 80. I tillegg kommer et skadesløsansvar overfor Monsenkretsen, hvis Eikland AS med basis i en dom mot AF vinner frem overfor Monsenkretsen med "breach of trust"-krav, jf nedenfor.

Eikland AS' krav mot AF kan derfor komme til å bli fatalt for boet. Den risikoen er etter min oppfatning likevel ikke et argument mot et forlik med AF. Derimot reiser skadesløsholdelsen av AF spørsmål om boet også bør forlike med Eikland AS for å eliminere risikoen. På det nåværende stadiet er det etter min oppfatning riktig å avvente den videre utviklingen i tvisten mellom AF og Eikland AS. Eikland AS' egen strategi har vært å fremme sin sak ved hjelp av boets bevisførsel om Anders Jahres utenlandsformue, og håpe på at boets krav til syvende og sist vil bli avvist uten realitetsprøving som følge av "foreign revenue

defence". Den strategien faller sammen hvis boet forliker med AF. Boet vil ikke lenger være kravshaver og "foreign revenue defence" faller bort. Men AF vil i tvisten med Eikland AS kunne benytte boets anførsler og bevis for at det var Anders Jahre personlig som eiet utenlandsformuen. Det er lite tvilsomt at Eikland AS' posisjon i søksmålet vil være svekket etter et forlik mellom AF, Monsen og boet. Derfor bør boet vente med eventuell tilnærming overfor Eikland AS.

3. Monsens bidrag er lavere enn opprinnelig forutsatt. Den opprinnelige fordeling mellom boets motparter forutsatte et bidrag på MUSD 18 fra Monsen. Monsen sitter på en strategisk viktig posisjon – muligheten til å blokkere et forlik mellom AF og boet – og har utnyttet posisjonen til å kreve sitt bidrag redusert til MUSD 16,5. Posisjonene har også satt Monsen i stand til å kreve at boet og AF ugunstelig frafaller fremtidige krav. Det vil slå igjennom selv om Monsen skulle komme til å misligholde oppgjør av forlikssummen. Per i dag har ikke boet hatt grunnlag for å kunne rette noe erstatnings- eller restitusjonskrav mot Monsen, og boet har derfor ikke hatt noe effektivt pressmiddel i forhandlingene.

Så vidt boet har brakt på det rene, summerer Monsens samlede verdier seg til MUSD 26-30. Verdiene er hovedsaklig bundet i fast eiendom og i en liten bank på Cayman Islands. Verdianslaget kan være for høyt; markedet i regionene er ikke sterkt verken for eiendom eller bank i de kategoriene som Monsen eier.

Ved siden av Bettum er det Monsen som mer enn noen andre har vært parasitter på Anders Jahres utenlandsformue. Det er et tankekors at Monsen skal kunne slippe med å betale en brøkdel av det Monsen har tappet ut, og sitte tilbake med en formue. Forliket med Monsen kan bare forsvares ut fra å være et nødvendig element i et forlik med AF.

Boet vil på en avgjørende måte styrke sin posisjon mot Monsen, hvis man får hånd om de "breach of trust"-kravene som AF sannsynligvis sitter på mot Monsen. Vi har ikke nok informasjon til å kjenne holdbarheten og utstrekningen av slike krav. Den ufullstendige informasjonen boet sitter med indikerer gyldige krav av betydelig størrelse, grunnet på rettsstridige disposisjoner som Monsen foretok som forvalter (trustee) for AF. Men AF er ikke villig til å overdra slike krav til boet. Det eksisterer en eller annen "terrorbalanse" mellom Monsen og AF, som resulterer i at AF "dekker" Monsen. Skal boet komme til disse kravene mot Monsen, må boet fortsette søksmålet mot AF og vinne frem med det. Det problematiske "foreign revenue defence" fører til at jeg ikke anbefaler den veien, men tvert om går inn for et ugunstig forlik med Monsen som en bestanddel av et gunstig forlik med AF.

Monsen har opplyst at det per dato ikke finnes likvider utover ca MUSD 7,5. Monsen forutsetter derfor en kreditt fra boet på MUSD 9, med fullt oppgjør innen årts utgang. Monsens advokater har bekreftet at realisasjon av eiendommer er igangsatt og at det er funnet en lystet kjøper til banken Aall Trust & Banking Corp ("AT&B"). Salg eller likvidasjon av denne banken – med egenkapital på MUSD 7,5 – synes å være avgjørende for Monsens evne til å gjøre opp forlikssummen innen årts utgang. Jeg er skeptisk til mulighetene for å få avhendt banken; det er få interessenter til å kjøpe en vanskjøttet bank på Cayman Islands for tiden. OECDs press mot skatteparadisene har ført til negative konsekvenser for finansnæringen på Cayman Islands. AT&B driver som sin kjernevirksomhet hvitvasking av penger. Etter at Bettum og en norsk krets ikke lenger tør å benytte seg av bankens tjenester, er bankvirksomheten blitt drastisk redusert.

Boet har betinget seg rett til å kreve banken likvidert hvis Monsen ikke har gjort opp overfor boet innen 1. oktober i år. En likvidasjon vil etter det jeg har fått opplyst fra caymanske advokater ta omlag 3 måneder. Avtalen med Monsen vil ha bestemmelse om at fullt oppgjør av forlikssummen skal være skjedd innen 1. oktober, mens misligholdsvirkninger først skal anses for å inntreffe etter 31. desember. Men oversittelse av betalingsfristen 1. oktober skal gi boet rett til å kreve uoppholdelig likvidasjon av banken. Boet innhenter revisorbekreftelse for at egenkapitalen er intakt.

Etter caymanske regler kan ikke aksjene i AT&B stilles som sikkerhet. Boet vil heller ikke kunne disponere over aksjene etter en eventuell tvangsinn drivelse mot Monsen. Aksjene er et vesentlig aktivum og det er ikke forsvarlig å inngå forlik med Monsen, med mindre boet kan tvinge igjennom en likvidasjon. Monsen har hittil motsatt seg likvidasjon fordi et salg sannsynligvis vil utbringe mer enn likvidasjonsverdien. Monsen har nå akseptert en styrt likvidasjon etter 1. oktober hvis banken ikke er solgt. Først forhandlingene denne uken vil vise om Monsen står ved sin aksept av styrt likvidasjon. Erfaringene med Monsen er hyppig fragåelse av inntatte standpunkter.

Boet har betinget seg pantsikkerhet i Monsens eiendommer og innhenter oppdaterte verdilurderinger. Selv om markedet er labert for fast eiendom på Cayman Islands, skulle Monsens eiendommer samlet kunne gi akseptabel sikkerhet forutsatt at boet får ut verdien av AT&B.

Monsen har samtykket i å utstede "promissory note" for sin ubetalte del av forlikssummen. Promissory note etter caymanske regler er mindre eksigibelt enn et norsk gjeldsbrev. Monsen vil avgi erklæring om at det er gitt fullstendige opplysninger om alle eiendeler. Vesentlig brudd på en slik inneståelse vil berettigge boet å anse seg løst fra forliket med Monsen. Det vil være av begrenset verdi

for boet, som per dato ikke har etablert noe selvstendig krav mot Monsen. AFs latente "breach of trust"-krav mot Monsen vil bli ugjenkallelig ettergitt av AF som en del av AFs forlik med Monsen.

Boet må akseptere et krav fra Monsen om å bli holdt skadesløs for krav fra Eikland AS. Heller ikke Eikland AS har etablert noe krav per dato mot Monsen. Situasjonen er den samme som for boet; nøkkelen til krav mot Monsen ligger i overtagelse av "breach of trust"-krav som AF måtte sitte på. Den ufullstendige informasjonen boet sitter med indikerer som allerede nevnt gyldige krav av betydelig størrelse, grunnet på rettsstridige disposisjoner Monsen foretok som forvalter (trustee) for AF. Krav kan i så fall rettes mot Thoralf Monsens dødsbo (Compass Trust Co Ltd) og AT&B. Compass Trust vil være uten midler etter forliket med boet, og risikopotensialet er derfor lite. Men et krav mot AT&B vil innebære et tapspotensial for boet på minimum egenkapitalen MUSD 7,5. Likvideres banken, vil Monsen stå ansvarlig for likvidasjonsutbyttet, i tilfelle det senere reises krav fra Eikland AS.

Et forlik med Monsen gir ikke boet noen høy forlikssum; det forutsetter en vesentlig kreditt og boet får et betydelig tapspotensial gjennom skadesløsholdelse for krav fra Eikland AS. Et forlik med Monsen kan derfor vanskelig anbefales med mindre boet får fullgod sikkerhet for sitt utestående. Det vil gjelde selv om konsekvensen skulle bli at boet ikke oppnår et forlik med AF.

New York, 12. mars 2002

BUGGE, ARENTZ-HANSEN & RASMUSSEN

Even Wahr-Hansen

SANDEFJORD TINGRETT

gjør vitterlig:

År 2003, den 3. januar ble rett holdt i rettens lokaler i Sandefjord Tinghus.

Dommer: Sorenskriver Knut Rønning

Protokollfører: Dommeren.

Sak nummer: S92-343 Anders Jahres dødsbo

Saken gjelder: Begjæring om skifte av bobestyrer

Det ble avsagt slik

b e s l u t n i n g :

Skifteretten har mottatt nedenstående brev, datert 27. september 2002, fra advokat Truls Leikvang, som den gang representerte loddeieren i boet, Bess Jahre:

"Jeg henviser til tidligere korrespondanse vedrørende bobestyrer, advokat Even Wahr-Hansen.

I tidligere brev har jeg på loddeiers vegne bedt skifteretten vurdere om ikke det er riktig å skifte ut bobestyrer, advokat Even Wahr-Hansen. På vegne av loddeier vil jeg herved anmode skifteretten å skifte ut advokat Even Wahr-Hansen som bobestyrer/rettslig medhjelper i Anders Jahres dødsbo (Boet).

Det er ingen tvil om at advokat Wahr-Hansens lojalitet ene og alene har vært knyttet til Staten v/Finansdepartementet. Dette er isolert sett i strid med hans rolle som skifterettens rettslige medhjelper idet skifteretten nødvendigvis vil bli identifisert med sin rettslige medhjelper. Dette

innebærer at advokat Wahr-Hansens ensidige lojalitet overfor de statlige kreditorinteressene i Boet fører til at også skifteretten blir identifisert med disse kreditorinteressene, selv om det har foreligget klare interessenmotsetninger mellom advokat Wahr-Hansen og Dem. Rådmann Geir Ustgårds intervensjon overfor skifteretten bare bekrefter denne situasjon.

Selv om advokat Wahr-Hansen kun er rettslig medhjelper og derved ikke skulle ha noen sentral rolle i bobehandlingen, har han tiltatt seg en rolle hvoretter han styrer Boet og kun i begrenset grad konsulterer andre, både skifteretten og loddeier. I den senere tid er enhver kontakt med underlegnede som loddeiers representant brutt, til tross for at han handler kontinuerlig på Boets vegne. Etter det underlegnede kjenner til blir heller ikke skifteretten orientert.

Jeg har tidligere gitt uttrykk for at advokat Wahr-Hansen i realiteten behandler Boet som et konkursbo og synes å oppfatte sin rolle som bobestyrer i et konkursbo, noe som han vitterlig ikke er. Ved siden av dette eller som et ledd i dette handler advokat Wahr-Hansen på egen hånd uten å konsultere verken skifteretten eller loddeiers representant i Boet. Skifteretten er selvsagt kjent med en rekke av de handlinger som Wahr-Hansen har gjennomført uten å konsultere noen.

Som skifteretten også er kjent med oppfordret advokat Wahr-Hansen Eikland om å innlede et samarbeide med loddeier, fordi skifteretten, med henvisning til loddeiers interesser, traff avgjørelser som var i strid med kreditorenes ønsker. Advokat Wahr-Hansen ønsket derved å kunne koordinere synspunktene med loddeier og Eikland for å sikre større innflydelse og sikre seg at skifteretten ikke ville styre hans handlinger i Boet, handlinger som trolig som oftest har vært koordinert med eller instruert av kreditor. Dette har hele tiden skjedd som ledd i ivaretagelsen av statlige kreditorinteresser.

I forbindelse med forliksforhandlingene sommeren 2001 brøt advokat Wahr-Hansen ensidig samarbeidet med loddeier og Eikland. Det er vanskelig å forstå hvorfor, men en mulig forklaring er at han ønsket at Boet skulle inngå delforlik, fordi dette ville gi Boet tilstrekkelige midler til å finansiere årelange rettssaker og store honorarer til seg selv.

Det er ikke grunn til å gå nærmere inn på den uenighet som forelå mellom loddeier og skifteretten i forbindelse med delforliket, men det er neppe tvil om at vi hadde rett i vår anførsel om at Lazard forliket vil vanskeliggjøre et globalforlik og legge forholdene til rette for å kunne fortsette de pågående rettssaker.

Med en meget liten avkortning av Monsens bidrag ville alle tvister være avgjort, og Boet kunne avvikles. Wahr-Hansen, som i realiteten styrte forliksforhandlingene, kunne ha sørget for et globalforlik i tilnærmet samme størrelsesorden som da var siktemålet. Han sørget imidlertid heller for å sikre Boets finansiering av fortsatte langvarige prosesser, prosesser som har ført til salærer i størrelsesorden NOK 30 mill over perioden 1995-2001 til advokatfirmaet BA-HR.

Senere forsøk på "forlik" våren 2002 var ikke med henblikk på å forlike saken på Cayman Islands, men å isolere Eikland i en allianse med Aall Foundation og Monsen familien, med løfte om skadesløserklæring fra Boet, garantert av den norske stat.

Senere i vår har det vært fremstøt overfor Wahr-Hansen hvoretter man søkte å få til et globalforlik. Det var ønsket av Aall Foundation og Monsen at man måtte få med McKinnell på dette forlik, og Wahr-Hansen skulle formidle denne kontakt. Resultatet av dette forsøk var at man måtte konstatere at McKinnell ikke ønsket et globalforlik, noe som advokat Wahr-Hansen skriftlig senere har bekreftet.

På denne bakgrunn er det all grunn til å reise spørsmål om advokat Wahr-Hansen i realiteten motarbeider Boets ønske om å komme til et forlik. Dette tilsier også at det er meget betenkelig at skifteretten fortsatt velger å bonytte advokat Wahr-Hansen som Boets rettslig medhjelper.

I denne situasjon fremstår advokat Wahr-Hansen samtidig med oppdrag fra McKinnell hvoretter han skal stifte McKinnell stiftelse. Hvorfor det ikke kunne gjøres av hvem som helst innenfor McKinnells bekjentskapskrets, er etter alle indikasjoner for å unngå skattemessige konsekvenser for McKinnell som følge av hans avtale med Boet. Advokat Wahr-Hansens oppdrag for McKinnell er således etter all sannsynlighet ledd i en skattebesparende opplegg for McKinnell. Dette burde

skifteretten ta avstand fra. Det er imidlertid ikke det alvorligste. Det alvorligste er at Wahr-Hansen sier ja til et oppdrag for Boets direkte motpart. Dette skal angivelig være for å kunne skape en forhandlingsmotpart. Som tidligere anført er dette uforståelig fordi Wahr-Hansen en rekke ganger har reist til New York og andre steder nettopp for å forhandle med McKinnell om innholdet av avtalen mellom McKinnell og Boet. Nå opplyser han at McKinnell hevder at det ikke foreligger noen som kan forplikte Boets motpart i McKinnell avtalen. Istedenfor å reagere på og tilbakevise en slik meningsløs anførsel fra McKinnells side synes Wahr-Hansen å akseptere den uten videre. Han aksepterer å stifte og derved være alliert med McKinnell og den stiftelse som skal være Wahr-Hansens/Boets motpart. Dette skaper en åpenbar Interessekonflikt som tilsier at han kan ikke fungere i sin stilling som rettslig medhjelper for skifteretten i bobehandlingen.

Loddeiers syn på McKinnell-avtalen er kjent, senest i brev datert 16 september 2002 til Sandefjord skifterett.

Jeg er også kjent med at det gjennom årene har foreligget en rekke kontroverser mellom skifteretten og bobestyrer, noe som har vanskeliggjort og fordyret skifteprosessen. Et hovedproblem er også at han konsekvent tilsidesetter loddeiers beslutninger. Hun er satt fullstendig på sidelinjen i Anders Jahres dødsbo.

Det vil føre for langt å gå inn på alle kontroversielle forhold knyttet til advokat Wahr-Hansen, men det er i denne forbindelse også naturlig å minne om at advokat Wahr-Hansen valgte å neglisjere påbud fra loddeier om å ikke betale ut renter på statsgjelden som oversteg NOK 100 mill. selv om skifteretten ikke hadde samtykket i denne utbetaling. Dette var en uautorisert utbetaling av Boets midler. Borevisor har beregnet dette beløp til flere millioner kroner. I denne forbindelse er det naturlig å minne om at Boet nå disponerer ca NOK 200 millioner og det sier seg selv at det er uholdbart å beholde som bobestyrer en som etter eget forgodtbefinnende og uten autorisasjon fortar uhjemlet utbetaling av et slikt beløp. Advokat Wahr-Hansens totale neglisjering av hans instruks og egenrådige opptreden i forbindelse med tvisten mot Bjørn Bettums bo styrker også problemene knyttet til Wahr-Hansen.

Det er neppe grunn til å legge skjul på at det etter hvert er blitt et så anstrengt forhold mellom loddeier og hennes rådgivere og Wahr-Hansen at det også vanskeliggjør skifteprosessen. Det kan ikke sees å foreligge noen aktverdig grunn til å fastholde Wahr-Hansen som rettslig medhjelper.

Det er klart at Wahr-Hansen kjenner til de sakskompleks Boet er involvert i. Isolert sett vil det være et fortrinn. Her er imidlertid situasjonen at skifteretten har mulighet for å engasjere advokat Knut Ro som har fulgt skifteprosessen nøye i flere år. Advokat Ro har selv vært på Cayman Islands og truffet en del av aktørene. Det er videre grunn til å anta at Wahr-Hansen har utspilt sin rolle som forhandler på Boets vegne, blant annet fordi det er klare indikasjoner om at han ikke nyter den nødvendige tillit for å kunne slutføre kompliserte forhandlinger.

I den utstrekning Boet skulle velge å fortsette rettstvisten, vil disse selvsagt kunne ivaretas av Boets advokater. Wahr-Hansen fører selv ingen saker for Boet og kan derfor skiftes ut uten betenkeligheter i forhold til dette hensyn.

Som oppsummering vil vi peke på at advokat Wahr-Hansen har satt seg i en posisjon hvor han egenrådlig søker å styre og forvalte Boet i strid med sin rettslige status. Han har søkt å inngå allianser for å nøytralisere skifterettens kontroll av skiftebehandlingen. Han har vært og er kreditorenes representant i strid med skifterettens nøytrale posisjon. Det er all grunn til å tro at han i realiteten ikke ønsker å slutføre bobehandlingen, men heller fortsette den i årelange prosesser. Sist, men ikke minst han har handlet på en slik måte at det gir grunnlag for å reise tvil om hans habilitet.

På denne bakgrunn ser loddeier det slik at det ikke er riktig at advokat Wahr-Hansen fortsetter som rettslig medhjelper og at skifteretten oppnevner en ny rettslig medhjelper i stedet for. En naturlig løsning vil være å oppnevne advokat Knut Ro som Wahr-Hansens etterfølger.

Hensett til at advokat Wahr-Hansen er rettslig medhjelper er det naturlig å legge til grunn at skifteretten selv velger ny medhjelper. Loddeier kan ikke gjøre annet enn å anmode skifteretten om å skifte ut Wahr-Hansen. På den annen side er det etter det ovenstående sterke grunner som tilsier

at Wahr-Hansen har diskvalifisert seg og det bør åpenbart tillegges vesentlig betydning at loddeler ber skifteretten om å skifte rettslig medhjelper."

Fra bobestyreren, advokat Wahr-Hansen, har skifteretten den 25. november 2002 mottatt følgende bemerkninger:

"Jeg refererer til Thommessen Krefting Greve Lunds brev til skifteretten 27. september på vegne av Bess Jahre. Kopi av brevet ble distribuert på skiftesamlingen 21. fm.

I brevet listes opp innvendinger mot min utføring av bobestyrer-funksjonen. Alle refererer seg til tiden etter at konflikten om innsynet i dokumenter oppsto i september i fjor. Foranledningen var som kjent at mitt avslag på Eiklands ønske om å kikke i boets kort på Cayman Islands utløste et innsynskrav fra Bess Jahre om de samme dokumentene.

Noen av klagemålene er også fremme i advokatenes brev 25. juni, 30. juli og 16. september i år til skifteretten. Jeg kjenner ikke til om det ble anført ytterligere klagemål av advokat Leikvang under møtet i skifteretten etter skiftesamlingen 21. oktober.

Spørsmål om skifte av bobestyrer har vært oppe flere ganger siden 1996. I brev 10. januar i år til Thommessen Krefting Greve Lund (bilag 1) har jeg gitt uttrykt min holdning til et bobestyrerskifte:

"Deres klient, Bess Jahre, ønsker annen bobestyrer. Tilsier boets interesser at en ny overtar, vil advokatfirmaet her og jeg selvfølgelig akseptere en tilbakekallelse av min bobestyrerfunksjon og av advokatarbeidet ubetinget og umiddelbart. Min redegjørelse om mulige prosessuelle konsekvenser for søksmålet på Cayman Islands i notatet 27.11. få. er knyttet til konkurssituasjonen. Så lenge samme rettssubjekt - dødsboet - er den reelle parten i søksmålet, vil et personskifte bli akseptert av de øvrige partene i søksmålet."

Holdningen er den samme i dag. Uavhengig av grunnene Bess Jahre angir, kan boets interesser tilsa skifte av bobestyrer. Jeg skal ikke legge meg opp i vurderingen av boets interesser i dette spørsmålet - det får være opp til boets interessenter og skifteretten. En imøtegåelse av argumentasjonen og grunnene til Bess Jahre, vil kunne utlegges som et ønske fra meg og advokatfirmaet om å "holde på" boet. Det ønsker vi så langt fra. Jeg avstår derfor fra en imøtegåelse. Det faktiske hendelsesforløpet ved de fleste av forholdene som trekkos frem i klagemålene er vel kjent, eksempelvis fra tvisten om dokumentinnsyn og spørsmålet om renter på statslåret.

Siden min advokatrolle og helsetilstand har blitt trukket frem av Bess Jahres advokater i januar i år, skal jeg for ordens skyld opplyse at jeg fra 1. januar i år har trådt ut som deltaker fra Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen og gått over i kontorfellesskap med advokatfirmaet. I forbindelse med uttreden ga advokatfirmaet meg tilsagn om fortsatt bistand til Jahreboet for den tid jeg er bobestyrer. Dette omfatter så vel bistand til boet fra firmaets advokater og annet personell som har opparbeidet erfaring med Jahresaken, som disponering av egne lokaler for boets formål. - Jeg kan bekrefte at helsetilstanden min ikke begrenser bobestyrerarbeidet."

Han tar opp en del andre spørsmål i det samme notatet, men det er ikke nødvendig å gå inn på de andre spørsmålene som berøres i notatet her.

Saken ble behandlet i skiftesamling den 2. desember 2002. Anders Jahres Humanitære stiftelse, som nå representerer loddeieren Bess Jahre i boet, sluttet seg da til de synspunkter som er fremmet av advokat Truls Leikvang i brevet som er sitert ovenfor. Kreditorenes representanter, Berg, Ustgård og Tønder, som representerer samtlige kreditorer i boet, ga uttrykk for at det ville være meget uheldig å skifte bobestyrer nå. En måtte da regne med store forsinkelser i bobehandlingen. Det ble gitt uttrykk for at bobestyreren hadde kreditorenes tillit.

I tillegg fremholdt Geir Ustård at kravet om skifte av bobestyrer måtte forstås som

en måte Eikland, som også benytter advokat Leikvang, ville bruke for å kvitte seg med en motstander hensett til partsforholdet på Cayman Islands.

I brev av 23. desember 2002 til Sandefjord skifterett fra advokat Bjørn Stordrange på vegne av Bess Jahre ved Anders Jahres Humanitære Stiftelse er kravet om skifte av bobestyrer opprettholdt. Subsidiært er det foreslått at advokat Knut Ro gis mandat til å forhandle om et forlik på vegne av boet, for eksempel ved at han settes inn som sidestilt bobestyrer. I tillegg er det i brevet tatt opp enkelte andre spørsmål som ikke berøres i denne beslutningen.

Retten skal bemerke:

Boet behandles etter de regler som gjaldt da skiftet ble åpnet. Dette skjedde i 1982. Spørsmålet om skifte av bobestyrer er regulert av skifteloven § 16, femte og sjette ledd slik bestemmelsen da lød.

Skifteretten, nå betegnet tingretten, kan etter begjæring fra en loddeier eller av eget tiltak tilbakekalle bobestyrers oppdrag når den finner at fortsatt bistand av bobestyrer ikke er nødvendig. Retten kan også tilbakekalle oppnevningen dersom retten finner at bobestyreren ikke har passet sitt verv på en forsvarlig måte.

Ved vurderingen må det imidlertid legges vesentlig vekt på hva som er hensiktsmessig. Retten oppfatter reglene slik at en står temmelig fritt til å treffe en beslutning basert på hva som til enhver tid må anses for mest hensiktsmessig. En bobestyrer kan – generelt sett – ikke ha et rettskrav på å beholde et oppdrag i ubegrenset tid selv om det ikke kan konstateres at vedkommende ikke har ivaretatt sitt verv på en forsvarlig måte.

I Anders Jahres dødsbo er det en loddeier. Det er ingen tilfredsstillende situasjon at skifteretten benytter en bobestyrer som medhjelper når denne bobestyreren ikke nyter tillit hos den ene loddeieren. Boet er imidlertid klart insolvent. Dette innebærer at loddeieren har liten eller ingen reell interesse i det økonomiske resultatet av bobehandlingen. Denne interessen ligger hos kreditorene. De har for sin del full tillit til bobestyreren. Boet er imidlertid ikke et konkursbo – men et dødsbo. Dette innebærer at skifteretten likevel må foreta en avveining mellom loddeierens og kreditorenes interesser. Dette alene er imidlertid ikke avgjørende. Skifteretten må først og fremst se hen til hva som er mest hensiktsmessig for at bobehandlingen skal kunne sluttføres i samsvar med lovens regler, innenfor rimelige tidsfrister og med et så godt økonomisk nettoresultat som mulig for de parter som skal dele boets midler.

Bobehandlingen har foregått over en periode på nærmere 20 år. Advokat Even Wahr-Hansen har vært bobestyrer siden 1991. Det økonomiske nettoresultat av bobehandlingen har samlet sett vært tilfredsstillende i den perioden Wahr-Hansen har vært bobestyrer. Samarbeidsforholdene mellom domstolen og bobestyreren har i de senere årene ikke vært utpreget godt. Retten har inntrykk av at bobestyreren har vært mer interessert i å forholde seg til Finansdepartementet enn til skifteretten, selv om bobestyrers oppdrag ene og alene utledes fra skifteretten etter lovens bestemmelser. Etter lovens bestemmelser, slik de får anvendelse i dette boet, har bobestyrer kun status som rettens medhjelper.

Anders Jahres dødsbo står foran en rettslig tvist på Cayman Islands som vil avgjøre eierforholdet til den utenlandsformuen som er grunnlagt av Anders Jahre. Dette er en meget omfattende sak som har vært forberedt gjennom mange år. Saken forventes å bli prøvet i første instans i løpet av 2003. Retten finner det under enhver omstendighet lite hensiktsmessig å skifte ut bobestyreren umiddelbart forut for denne rettssaken. Dette vil i tilfelle svekke boets muligheter til å foreta en optimal saksforberedelse i den tiden som står igjen frem til hovedforhandlingen.

Et helt sentralt element for boets muligheter til å kunne inngå et eventuelt forlik som er akseptabelt fra boets side, er at man har full fremdrift i saksforberedelsen for rettssaken. Svekkelsen evnen til å gjennomføre denne på beste måte, reduseres også mulighetene for et tilfredsstillende forlik. På denne måten øker sannsynligheten for at bobehandlingen vil vare i mange år fremover. Dessuten må en i alle tilfeller ha for øye at utfallet av eventuelle forliksforhandlinger godt kan bli at det ikke vil være mulig å finne frem til en løsning som er akseptabel for alle parter. Saken vil da måtte avgjøres ved dom.

Spørsmålet om eventuelt skifte av bobestyrer vil imidlertid kunne stille seg annerledes etter at rettssaken er behandlet i første instans på Cayman Islands. Da er rammene for den videre prosess i senere instanser lagt og all dokumentasjon er klargjort.

Det må tas høyde for at behandlingen av Anders Jahres dødsbo vil kunne komme til å fortsette i mange år fremover. Det vil i denne sammenheng uansett være nødvendig å legge forholdene til rette for et eventuelt skifte av bobestyrer på et senere tidspunkt. Even Wahr-Hansen har allerede fungert som bobestyrer i over 11 år og har nå trådt ut av sitt tidligere advokatfirma som partner. Det vil da være nyttig å ta stilling til en planlagt suksesjon i god tid. Tingretten har blitt stående ved at advokat Knut Ro blir å oppnevne som bobestyrer om og eventuelt når det skal skiftes bobestyrer. Det er da nødvendig at han trekkes aktivt inn i det løpende arbeidet slik at et eventuelt skifte kan foregå mest mulig smertefritt for boet på det tidspunktet det måtte bli aktuelt. Dette forutsetter et betydelig utvidet samarbeid mellom advokat Ro og advokat Wahr-Hansen i forhold til hva en har hatt tidligere.

På denne bakgrunn har retten blitt stående ved at Wahr-Hansen fortsetter som bobestyrer inntil videre og iallefall frem til rettssaken på Cayman Islands har vært behandlet i første instans. Avgjørelsen beror på en samlet vurdering hvor alle de momentene som er berørt i de forskjellige uttalelsene som er gjengitt foran har vært vurdert.

Når det gjelder Bess Jahres subsidiære ønske om at advokat Ro skal gis et særskilt forhandlingsmandat uavhengig av hvem som er bobestyrer, tas det ikke stilling til dette i nærværende beslutning. Uavhengig av hvem som eventuelt skal forhandle, må det skje i samråd med alle aktørene i dødsboet og basert på et mandat som er besluttet etter at de ulike synspunkter er hensyntatt.

Slutning:

Advokat Even Wahr-Hansen fortsetter inntil videre som bobestyrer i Anders Jahres dødsbo.

Retten hevet

Knut Rønning
Sørenskriver

Ann-Merethe Nilsen

Fra: Even Wahr-Hansen
Sendt: 6. januar 2003 15:38
Til: Karstein Johan Espelid; Yngvild Thue; W. Cameron Beard; Aase Gundersen; Ole Kristian Rigland; Andreas Frislid
Emne: FW: Beslutning vedr bobestyrer

-----Original Message-----

From: Knut Rønning [mailto:knutoenn@online.no]
Sent: Friday, January 03, 2003 2:16 PM
To: Anders Jahres Humanitære Stiftelse; Bård Tønder; Even Wahr-Hansen; Geir Ostgård; Knut Rø (jobb); Peder Andreas Berg; Thomas Svensen
Subject: Beslutning vedr bobestyrer

best.pdf

Vedlagt sendes rettens beslutning av idag vedr krav om skifte av bobestyrer. Beslutningen sendes kun ut på denne måten.

Mvh
Knut Rønning

(23.05.03)

ANDERS JAHRES DØDSBO FORSLAG OM "MEDIATION" (MEKLING)

1. Initiativet

Etter muntlig introduksjon fra Bridge Trust Co ved Steven Georgala (Trustee for AF) fikk boet 7. april oversendt en skriftlig skisse for mekling mellom partene i Cayman-søksmålet fra Monsens advokater Clifford Chance, jf. Bilag 1. Clifford Chance har opplyst at forslaget er framsatt på vegne av AF og Monsen. Jeg legger til grunn at det er avstemt med Eikland. Anders Jahres Humanitære Stiftelse (AJHS) har 25. april meldt seg til Clifford Chance for deltakelse i meklingen på vegne av Bess Jahre, jf. Bilag 2.

2. Hva innebærer mekling ("Mediation")

"Mediation" er én av flere internasjonalt anerkjente metoder for utenrettslig tvisteløsning. De vanlige metoder for tvisteløsning deles gjerne inn i tre hovedkategorier:

- "Negotiations" – direkte forhandlinger mellom partene
- "Mediation" – mekling ved tredjemann uten mandat til å binde partene
- "Adjudication" – voldgift

Mekling er vesensforskjellig så vel fra voldgift som direkte forliksforhandlinger mellom partene. Det eksisterer to prinsipielt ulike varianter:

- Rettssakslignende mekling ved uavhengig tredjemann uten dommerautoritet, med en uformell prosess, men med rettslig argumentasjon og jenking av partenes posisjoner ut fra prosessrisiko (nærmere voldgiftsprosessen)
- Løsningsorientert forhandling med intervensjon av uavhengig tredjemann hvor de rettslige standpunkter er underordnet og der oppmerksomheten samles om hvilke løsninger partene vil akseptere (nærmere forhandlinger).

Det forhandlingsoppdraget skifteretten ga Ole Lund i 1996 og saksgangen som fulgte, er illustrerende for denne varianten, selv om Ole Lund ikke var uavhengig, men rådgav AJHS.

Det finnes også en rekke hybrider av disse to variantene. Langt på vei står partene fritt til å sette sammen elementer fra de to variantene til en form som antas best egnet i det konkrete tilfellet.

Det går ikke direkte fram av forslaget i bilag 1 hvilken variant boets motparter har tenkt seg. Men fordi partenes bevisførsel ikke vil være ferdigstilt i juni er det forutsetningsvis den løsningsorienterte forhandlingsmodellen boets motparter har foreslått. Det er også bekreftet i senere kommunikasjon med Steven Georgala, som har gitt uttrykk for at det vesentlige av tiden i en meklingsprosess vil gå med til å "explore possible solutions, rather than dwelling on the merits of the litigation".

I det følgende brukes derfor begrepet Mekling i betydningen løsningsorientert forhandling med intervensjon av uavhengig tredjemann.

Mekling i tvister av økonomisk karakter har som formål å få til en fordeling mellom stridende parter på rimelighetsbasis, nokså ubundet av rettslige posisjoner, rettsregler, rettspraksis og lovvalg. En Mekler ("mediator") vil vanligvis ta utgangspunkt i en oppfatning om hvor langt partene står fra hverandre i forventning, og derfra arbeide – om nødvendig anvende sitt register av overtalelelsesmetoder – for en jeking i standpunktene. Partenes forventninger kommer til syne gjennom tilkjennegitte "posisjoner" og bemerkninger til de øvrige partenes "posisjoner". Ut fra dette starter Mekleren sine runddanser med den enkelte part for å søke seg fram til et kompromiss. Møter Mekleren uvillighet hos én part, søkes etter mer smidighet hos en annen part. Satt på spissen er Meklingens funksjon å oppnå **løsning**, snarere enn en riktig eller rettferdig løsning. "Alle må få noe" er en vesentlig premiss. En profesjonell Mekler vil legge tyngde og prestisje i å få fram en løsning.

Forslaget fra boets motparter legger opp til at alle parter skal være beslutningsdyktige der og da. En del av psykologien i Mekling er noen av partenes øyeblikksvillighet til å komme hverandre i møte – parret med noen parter spontanoppgivelse av egne opprinnelige posisjoner. Tidvis dreier det seg om flyktige, situasjonsbestemte holdninger som må fikseres ved avtaleinnngåelse med det samme. Det anses som uhensiktsmessig å la partene sove på Meklingsforslag. Boets forutsatte beslutningsdyktighet i Meklingsrommet gir en særlig utfordring. En måte å løse den på er at boets interessenter på forhånd enes om minimumsnivå for boet, oppgjørsform, oppgjørstidspunkt og andre sentrale vilkår. Med en loddier som i realiteten er motpart til kreditorinteressene og som har forbeholdt seg å holde kontakt med alle, vil det være ytterst problematisk å forhåndsbestemme nivå og vilkår. Tingretten kan uansett neppe binde sin avgjørelse på forhånd.

3. Mekling eller direkte forhandlinger

Den som har en "svak" sak med hensyn til faktum eller jus, kan se seg tjent med Mekling, fordi Meklingens grunnidé er å la alle få noe. Også den som har en "sterk" sak kan se seg tjent med Mekling hvis det legges stor vekt på framtidige relasjoner mellom partene. Ellers vil en part med en "sterk" sak oftest kunne regne med å komme bedre ut ved direkte forhandlinger med motpart(er). Ved direkte forhandlinger vil man kunne få høyere uttelling for strategisk og økonomisk styrke enn ved Mekling. Forhandlingene

som har funnet sted med Monsen illustrerer det: Forhandlingsresultater i tidligere (aborterte) runder med Monsen er nådd som følge av boets posisjon overfor AF og AFs latente krav mot Monsen, ikke på grunnlag av boets beskjedne krav mot Monsen.

4. Cayman-tvisten

Jahresaken er kompleks både når det gjelder fakta og jus. Søksmålet på Cayman Island er i tillegg en tvist mellom fire parter med innbyrdes ulike rettslige posisjoner. Mens en tvist mellom Eikland og boet må avgjøres av norsk rett, vil tvistene mellom AF og henholdsvis boet og Eikland avgjøres hovedsakelig av angelsaksisk rett (iblandet noen caymanske særtrekk) med innslag av panamansk selskapsrett. Det vil også gjelde tvisten mellom Monsen og boet, bortsett fra Bulls Tankrederi-saken som skal avgjøres av norsk rett.

Mens boet vil ha et milliardkrav mot Monsen hvis AF taper for boets krav, har boet per i dag ikke framsatt annet krav mot Monsen enn kravet på kapitalnedsettelsesbeløp i Bulls Tankrederi AS – totalt ca MNOK 15. Bevis for ulovlig uttapping er foreløpig ikke tilgjengelig for boet. Boets manglende mulighet for posisjonering overfor Monsen på det nåværende tidspunktet, gir boet et elendig tallmessig utgangspunkt i Mekling med Monsen.

I tvisten med boet har AF og Monsen i alle år vært allierte – de har felles interesse i at minst mulig av AFs formue tilfaller de norske partene. AF har aldri gjort anstrengelser for å søke tilbake fra Monsen midler som måtte være tappet ut gjennom årene. Det er heller ikke grunn til å anta at AF vil gjøre noe forsøk på tilbaksøking fra Monsen i en Meklingsrunde. De skal leve videre i samforstand og med Monsens negative kontroll gjennom vetoretten for "advisors" for den gjenværende AF. De har en gjensidig interesse i å støtte hverandres posisjoner i Mekling. En tilsvarende felles interesse eksisterer ikke på den andre siden; mellom boet og Eikland. I posisjoner som forelegges Mekleren kan det komme til å bli 2 mot 1, i den forstand at de som skal yte (AF og Monsen) forener seg for å få dobbelt tyngde ved felles posisjoner mot de to norske mottakerne, som hver for seg krever eiendomsretten til utenlandsformuen og på den måten kannibalisierer hverandres krav.

Jahresakens kompleksitet i fakta og jus vil høyst sannsynlig ha som konsekvens at Mekleren vil være tilbøyelig til å nøye seg med en summarisk analyse av de rettsfakta som kan konstateres uten å gå inn i vanskelige bevisvurderinger. I mangel av en form for bevisførsel og argumentasjon om relevante rettsregler vil Mekleren måtte legge til grunn at de ulike rettslige anførsler representerer mer eller mindre holdbare argumenter for den enkelte parts sak, uten mulighet for noen nærmere etterprøving. Et iherdig forsøk på så vel bevisbedømmelse om ciferforholdet til Pankos/CTC før 1976 som avklaring av innsigelser knyttet til "foreign revenue defence", passivitet osv. vil sprengte tidsskjemaet. Kompleksiteten vil med stor sannsynlighet legge grunnlaget for en arbeidshypotese hos Mekleren om at det vil være nytteløst å komme til et resultat med

mindre man frigjør seg fra faktum og jus, og i stedet samler seg om tall. De samtaler jeg har hatt med utenlandske profesjonelle meklere underbygger denne slutningen. Det gjør også mine erfaringer fra Lunds, Lenth's og Hermansens forsøk på å finne løsninger.

5. Meklingsnivå

Boet nådde etter min oppfatning et akseptabelt nivå (MUSD 58,75) i direkte forhandlinger med AF og Monsen i februar og mars i fjor. Etter den e-postveksling mellom Monsen og Herbjørn Hansson fra mars i fjor som er gjennomgått i Bilag 3, legger jeg til grunn at hovedårsaken til at forliket ikke ble inngått var en intervensjon fra Eikland og AJHS som fristet med en bedre løsning, spesielt for Monsens vedkommende.

Slik jeg har dannet meg bildet av arbeidsmetodikken ved Mekling, vil Mekleren i mangel av andre holdpunkter og som følge av redsel for ørkenvandring i faktum og jus, lett komme til å ta utgangspunkt i dette nivået i forholdet mellom de norske partene på den ene siden og de utenlandske på den andre. Boet kan ikke realistisk regne med at Mekleren tar utgangspunkt i et høyere nivå som inkluderer boets rentetap (og valutatap og kostnader). Derimot er det sannsynlig at Mekleren vil arbeide for en fordeling av MUSD 58,75 mellom Eikland og boet. Eikland har på like fot med boet meldt seg som eier av utenlandsformuen. Boet må regne med at Eikland fastholder sitt eierskap som utgangsposisjon, og for Mekleren vil et naturlig delingsforhold med boet da være 50/50. Georgala har argumentert med at Mekleren ikke vil være upåvirket av om AF og/eller Monsen for sin del vil anføre at Eikland i forhold til boet ikke "fortjener" 50%. Men boet har ingen innvirkning på, enn mindre kontroll over hva AF og Monsen vil anføre om sin koalisjonspartner Eiklands posisjon. Spørsmålet om hvem av de norske partene som er rett kravshaver til midlene i AF, er egentlig de utenlandske partene uvedkommende. Men vi vet at de har en preferanse for at mest mulig av midlene skal gå til andre enn boet, både på grunn av skattekreditors posisjon i boet og McKinnell-avtalen.

Etter min oppfatning blir det derfor spekulativt å basere seg på at AF og/eller Monsen gjennom sine anførsler til Eiklands og boets posisjoner, vil bidra til å dra Eiklands "andel" nedover. Med mindre boet er innstilt på at Eikland skal kunne få seg tildelt en høy andel av det AF og Monsen tilbyr å yte, er Mekling etter min oppfatning et blindspor for boet som vil ta ressurser og oppmerksomhet fra en arbeidskrevende forberedelse av søksmålene til høsten.

6. Meklingsresultatet binder ikke boet

Det er presisert i forslaget at alle parter står fritt til å avslå Meklingsforslaget. Det har trolig som konsekvens at nei fra én part får virkning også for Meklingsresultatet mellom de øvrige partene. Sjansen for at det oppnås et Meklingsresultat som alle er villig til å svelge er etter min oppfatning ikke stor.

Et abortert Meklingsresultat er i prinsippet undergitt fortrolighet. Men det er likevel ingen sikkerhet for at Meklingsresultatet blir hemmeligholdt. På samme måte som Eikland har sett seg tjent med å røpe sine fortrolige avtaleforhandlinger med staten fra 1998 og utover, kan Eikland ønske å la offentligheten få vite hva Mekleren var innstilt på å tildele, for å reise en opinion mot et eventuelt nei fra boet til å få en løsning med Eikland.

7. Sammenfatningsvis

er det min oppfatning at boets interesser ikke er tjent med å gå inn på Meklingsforslaget slik boets sak ligger an. Sjansene for en uttelling til boet på nivå med det som ble forhandlet i februar i fjor er etter mitt skjønn minimale. Boets ambisjon bør være å få ut mer enn dette beløpet gjennom rettsavgjørelser.

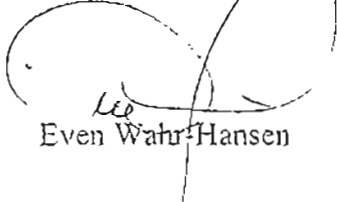
8. Anbefaling: Rettsforhandlinger framfor mekling

Forberedelsene til hovedforhandlingene i august (Bulls Tank-utbyttet for Agder Lagmannsrett) og i november (Cayman Islands) pågår for fullt. Jeg anbefaler fortsatt fullt trykk på disse forberedelsene. Erfaringen fra bobehandlingen er entydig: Boet må være rustet og forberedt til å gjennomføre hovedforhandlinger før realistiske forliksdrøftelser kommer i gang.

AF og Monsen har siden mars i fjor sett seg tjent med å opprettholde en koalisjon med Eikland mot boet. Det er min oppfatning at koalisjonen kan bli oppløst hvis Aall/Monsen mister troen på at det er mulig å få til en løsning med boet som inkluderer deling med Eikland, det være seg gjennom Mekling eller forhandlinger. Boet bør etter min oppfatning stille seg åpen for en ny tilnærming fra AF. Georgala er gjort kjent med mitt syn. En forliksløsning med AF og Monsen forutsetter at boet er innstilt på å gi skadesløsholdelse mot krav fra Eikland. Jeg opprettholder mitt standpunkt fra i fjor om at en slik skadesløsholdelse vil utgjøre en akseptabel risiko for boet.

Oslo, 23. mai 2002

ANDERS JAHRES DØDSBO

Even Wahr-Hansen

Disiplinærsak OSL – 129-2006

Klagers navn: Bess Jahres dødsbo og Anders Jahres dødsbo

Innklaget advokats navn: Advokat Truls Leikvang

Klagen gjelder: God advokatskikk

Beslutningsdato: 25.09.2007

I behandlingen har deltatt: Advokat Per M. Ristvedt

Advokat Ivar Holst

Advokat Hans-Jørgen Arvesen

Konklusjon: *Konklusjon:*

Advokat Truls Leikvang har opptrådt i strid med Regler for god advokatskikk punkt 2.3 i forhold til Anders Jahres dødsbo i forbindelse med vitneforklaring datert 27. januar 2006.

Klagen fra Bess Jahres dødsbo avvises.

Det ble avgitt slik beslutning:

1 Innledning – opplegg

Beslutning i nærværende sak er truffet av og etter behandling i underutvalg nr.1 ("utvalget"). Før saken kom til utvalget, hadde den vært i to andre underutvalg (se punkt 2 nedenfor). Av den grunn, samt fordi saken må betegnes som unormalt omfattende og består av flere ringpermer med innlegg og dokumentbevis, i tillegg til at spørsmål om avvisning og muntlig forhandling har vært temaer, finner utvalget det naturlig å gi en mer inngående fremstilling av saksbehandlingen enn det som ellers er vanlig. Det bemerkes at utvalget for sitt vedkommende har arbeidet så hurtig som praktisk mulig i saken og holdt partene orientert om fremdriften i saksbehandlingen.

I punkt 2 redegjøres det for saksbehandlingen. En oppsummering av hovedpunktene i faktum er gitt i punkt 3, mens en komprimert versjon av partenes anførsler er gjengitt i punkt 4 og 5. Utvalgets bemerkninger fremkommer fra punkt 6. Utvalgets konklusjon er gitt i punkt 7.

2 Saksbehandlingen

Ved brev datert 21. juli 2006 (mottatt av Advokatforeningen samme dag) har de parter som i det følgende omtales som Bess Jahres dødsbo og Anders Jahres dødsbo, begge representert ved advokat, innklaget advokat Truls Leikvang. Innklaget advokat betegnes heretter som "advokaten". Advokaten har tatt til motmæle i tilsvaret datert 30. august 2006. Bess Jahres dødsbo og Anders Jahres dødsbo (i fellesskap betegnes "klagerne") har inngitt ytterligere bemerkninger i skriv av henholdsvis 11. september 2006, 27. september 2006, 2. oktober 2006, 25. oktober 2006, 16. november 2006, 7. desember 2006, 19. desember 2006, 16. april 2007 og til slutt 3. mai 2007. Advokaten har for sin del inngitt ytterligere bemerkninger i skriv av henholdsvis 18. september 2006, 22. september 2006, 28. september 2006, 31. oktober 2006, 14. november 2006 og 28. desember 2006. Ved brev av 25. april 2007 ble det meddelt at advokaten hadde anmodet om advokatbistand i saken fra advokat Erik Keiserud. Advokat Erik Keiserud har på vegne av advokaten den 21. mai 2007 inngitt ytterligere bemerkninger i saken.

Som det fremgår av ovennevnte, ble klagen i saken inngitt 21. juli 2006. Advokaten var i utgangspunktet først bistått av advokat, men det oppsto inhabilitet for denne advokaten grunnet overgang til annet advokatfirma, hvor bobestyreren i Anders Jahres dødsbo arbeider. Av denne grunn ble tilsvarsfristen utsatt, og advokaten innga selv tilsvaret og håndterte saken frem til ovennevnte representasjon fra advokat Erik Keiserud fra ultimo april 2007. I advokatens tilsvaret ble det blant annet anført at klagen burde avvises.

Sekretariatet i Advokatforeningen oversendte den 31. august 2006 saken til daværende underutvalg nr. 6 og dennes leder for en vurdering av avvisningsspørsmålet. Lederen for nevnte underutvalg tilskrev partene 18. september 2006 og bemerket at saken var omfattende og kompleks, og at den i høy grad gikk utenfor rammene av den sedvanlige saksbehandling i disiplinærsaker. Videre ble det vist til at behandlingsreglene ga hjemmel til å avvise saker som reiser bevis og/eller retts spørsmål av en slik kompleksitet at de åpenbart ikke egner seg for behandling i disiplinærutvalget. Det ble også vist til muligheten for muntlig forhandling, kostnadsdekning i den forbindelse, og mulig avvisning dersom muntlig forhandling ikke ble avholdt. Partene ble bedt om å meddele sitt syn omkring disse forhold hvilket partene gjorde, hvorefter underutvalget, etter noe ytterligere kommunikasjon

med partene, den 6. november 2006 meddelte at det var besluttet å avholde muntlig forhandling i saken. Det ble lagt opp til muntlig forhandling i januar 2007. Den 14. november 2006 varslet advokaten at han ville måtte benytte seg av retten til å la seg bistå ved fullmektig dersom beslutningen om muntlig forhandling ble fastholdt i forbindelse med den muntlige forhandling og "i saken for øvrig". Underutvalg nr. 6 meddelte 22. november 2006 at beslutningen om muntlig forhandling ble fastholdt.

Den 7. desember 2006 anførte klagerne at lederen for underutvalg nr. 6 var inhabil. Lederen for underutvalg nr. 6 avviste den 19. desember 2006 at det var grunnlag for inhabilitetsinnsigelsen, men valgte likevel å trekke seg under henvisning til at den fornødne tillit fra klagerne ikke var til stede. Den 3. januar 2007 meddelte sekretariatet i Advokatforeningen partene at klagesaken var overført til daværende underutvalg nr. 2, og at den muntlige forhandling måtte utsettes på grunn av bytte av underutvalg.

Sekretariatets beslutning ble så i medio februar 2007 endret slik at saken ble besluttet overført til underutvalg 1. Den 28. mars 2007 skrev lederen for utvalget til partene og viste til at utvalget ikke var kjent med noen inhabilitetsgrunner for noen av dets medlemmer. Videre ble det vist til at utvalget hadde foretatt en foreløpig gjennomgang av saken og avholdt et saksforberedende møte. I tillegg ble det opplyst at saken var besluttet fremmet for videre behandling, men at det ikke innebær at det var tatt endelig stilling til avvisingsspørsmålet. Det ble dertil opplyst at utvalget på det daværende stadium av saksbehandlingen ikke så det nødvendig med muntlig forhandling, slik det var lagt opp til av underutvalg nr. 6. Hver av partene ble så meddelt frist for ett ytterligere innlegg i saken, med visse føringer fra utvalget i så måte. Utvalget mottok ingen inhabilitetsinnsigelser, ei heller noen innsigelser mot den meddelte videre saksbehandling.

Klagerne innga avsluttende innlegg 18. april 2007, mens advokaten fremkom med avsluttende innlegg 21. mai 2007 (jf. første avsnitt i punkt 2 ovenfor).

Utvalget er, etter gjennomgang av saken, blitt stående ved at det ikke er nødvendig med muntlig forhandling i saken. Partene har inngitt en rekke til dels omfattende innlegg og fremlagt en betydelig mengde dokumentbevis. Begge parter må betegnes som profesjonelle og har vært bistått av advokat. Underutvalget kan ikke se hva en muntlig forhandling vil kunne tilføre saken utover det som allerede er meddelt. Ingen av partene, heller ikke dissers advokater, har for øvrig fremsatt noe registrert ønske om muntlig forhandling. Saken fremstår i det hele tatt som godt opplyst. Utvalget har etter dette endelig enstemmig konkludert med at vanlig skriftlig behandling av saken gir en forsvarlig behandlingsform.

Når det ellers gjelder saksbehandlingen, har utvalget vurdert om noen av partene kan sies å ha vidlåftiggjort saken i slik grad at det er betimelig at utvalget rettet kritikk mot klagerne eller advokaten (eller begge parter) i den anledning. Utvalget vil generelt innskrenke seg til å bemerke at klagesaker for Advokatforeningens disiplinærorganer ikke er tenkt eller ment å ha et slikt omfang som partene etter hvert har gitt saken, og at saken heller ikke kan sees å være tjent med det omfang den er gitt.

3 Sakens faktum i hovedtrekk

Sommeren 2004 reiste Anders Jahres dødsbo, med utgangspunkt i en omfattende rettergang som ble igangsatt i 1994, et søksmål på Cayman Island mot Thorleif

Monsens dødsbo, Monsens arvinger/barn og selskaper kontrollert av Monsen-familien. Søksmålet må betegnes som betydelig idet kravet i saken er opplyst å utgjøre ca. USD 260 millioner.

Bakgrunnen for rettsaken på Cayman Island har sammenheng med arbeidet i Anders Jahres dødsbo vedrørende hjemføring til Norge av tidligere skipsreder Anders Jahres skjulte utenlandsformue. Bess Jahre var gift med Anders Jahre. Anders Jahres dødsbo ble tatt under offentlig skiftebehandling i 1982 etter begjæring fra Bess Jahre. Anders Jahres dødsbo ble etterlignet for et stort beløp av skattemyndighetene, som mente han hadde en skjult utenlandsformue. Bestyrelsen/kontrollen over disse skjulte midler skal på et tidspunkt helt eller delvis ha vært lagt til nå avdøde Monsen og selskaper kontrollert av ham. Monsen og hans familie/selskaper bebreides for å ha tilegnet seg og tappet denne skjulte formuen. Anders Jahres dødsbo har siden begynnelsen av 1990-tallet arbeidet med hjemføringen av Anders Jahres midler i utlandet. Anders Jahres dødsbo har vært involvert i en rekke rettsvister både i inn- og utland, herunder på Cayman Island, og er i løpet av bobehandlingen tilført betydelige midler.

I september 2005 besluttet domstolen på Cayman Island å skille ut et spørsmål om "The Foreign Revenue Defence" til særskilt behandling. Utvalget oppfatter det slik at "Foreign Revenue Defence" er en regel, begrunnet i suverenitetsprinsippet, som går ut på at domstolen på Cayman Island ikke vil tillate fremme av et krav som gjelder inndrivning av en annen stats offentligrettslige krav. Anders Jahres dødsbos motparter i saken på Cayman Island har påberopt denne regelen, og hevder at Anders Jahres dødsbo ikke har søksmålskompetanse fordi kravgrunnlaget er norsk skatt. I mai 2006 ble holdt rettsforhandlinger om dette spørsmålet på Cayman Island.

I tilknytning til spørsmålet om Anders Jahres dødsbos søksmålskompetanse og "The Foreign Revenue Defence"-regelen opptredte advokaten som vitne. I den forbindelse ga advokaten først en skriftlig vitneforklaring datert 27. januar 2006, som Anders Jahres dødsbo hevder støtter Monsen-siden, samtidig som det gjøres gjeldende at dette skjedde uten samtykke eller viten fra verken Bess Jahre eller Anders Jahres dødsbo. I mai 2006 møtte advokaten videre som vitne og avga forklaring i forbindelse med rettsforhandlingene om "The Foreign Revenue Defence"-regelen på Cayman Islands.

Partene er uenige om advokatens opptreden representerer brudd på Advokatforeningens etiske regler m.m. (heretter "reglene"). Det er særlig den skriftlige vitneforklaringen av 27. januar 2006 som står i fokus i saken.

4 Klagerne anfører i hovedtrekk

Klagerne anfører at advokaten har brutt taushetsløftet overfor hans klient Bess Jahre og overfor Anders Jahres dødsbo. Det er vist til reglenes punkt 2.3 samt 3.2. Videre er det vist til tvistemålsloven § 205 og straffeloven § 144. Klagerne anfører at i den skriftlige forklaring som advokaten avga 27. januar 2006, er det gitt informasjon om juridiske råd, vurderinger og strategi gitt til Anders Jahres dødsbo som er taushetsbelagte. Det er vist til at advokaten deltok på skiftesamlinger m.m. i Anders Jahres dødsbo som representant for Bess Jahre, og i den forbindelse i samtid mottok taushetsbelagt informasjon, som er nevnt i den skriftlige forklaringen til domstolen på Cayman Island. Klagerne anfører at det foreligger brudd på taushetsplikten både i forhold til Bess Jahre og i forhold til Anders Jahres dødsbo og at det derfor foreligger brudd på blant annet reglene.

Disse anførselene er i en rekke skriv forklart og utdypet. I tillegg har klagerne i ulike skriv begrunnet hvorfor de mener det foreligger rettslig klageinteresse, slik at klagerne har klagerett. Detaljene i dette angis ikke her.

5 Advokatens anførsler i hovedtrekk

Advokaten anfører for det første at verken Bess Jahre eller Anders Jahres dødsbo har rettslig klageinteresse, og således ikke klagerett. For det andre er det gjort gjeldende at advokaten ikke har vært advokat for Bess Jahre. For det tredje har advokaten anført at all informasjon som er gitt ham, er gitt med kunnskap om at han representerte et Eikland AS. Eikland AS er kreditor i Anders Jahres dødsbo og Eikland AS var også Anders Jahres dødsbos motpart. For det fjerde er det anført at advokaten aldri har mottatt noen opplysninger fra Bess Jahre. For det femte viser advokaten til at den informasjonen som hevdes å være konfidensiell, ikke er konfidensiell. For det sjette anfører advokaten at skifteretten (nå tingretten) i Sandefjord har utlevert saksdokumenter til Anders Jahres dødsbos motparter som inneholder de samme opplysninger som fremgår av advokatens skriftlige vitneforklaring. For det syvende skal bostyreren i Anders Jahres dødsbo ha avgitt en skriftlig forklaring for domstolene i London og på Cayman Islands som omfatter de samme forhold som Anders Jahres dødsbo ønsker å holde konfidensielle. Endelig har advokaten vist til at Anders Jahres dødsbo, og særlig bostyreren, har opptrådt uryddig og inkonsekvent i forhold til hva som er konfidensielt eller ikke.

Disse anførselene er i en rekke skriv forklart og utdypet. Utvalget går ikke inn på disse detaljene her.

6 Disiplinærutvalgets bemerkninger

6.1 Innledning

Saken reiser to hovedspørsmål: 1) Har en av eller begge klagerne rettslig klageinteresse og således klageadgang og 2) gitt at en av eller begge klagerne har klageadgang, foreligger det brudd på reglene?

Klagen ble fremsatt i 2006, og det er de dagjeldende behandlingsregler som kommer til anvendelse.

Før dette må det imidlertid vurderes om utvalget skal avvise klagen fordi den eventuelt reiser vanskelige bevis- og/eller rettsspørsmål som gjør at den åpenbart ikke egner seg for realitetsbehandling. Det vises til behandlingsreglenes § 2 siste ledd. I den forbindelse viser utvalget til at Hovedstyret, av hensyn til toinstansbehandlingen, har henstilt disiplinærutvalgene om i minst mulig utstrekning å bruke denne avvisningsadgangen. Samtidig er det i Sekretariatets kommentarer til behandlingsreglene, jfr. kommentarene per juni 2007, meddelt at det likevel kan være saker hvor de faktiske forholdene er så spesielle at det vil være riktig for utvalget å avvise saken. Utvalget er, etter en totalvurdering og under henvisning til Hovedstyrets nevnte henstilling, kommet til at klagen ikke blir å avvise under henvisning til behandlingsreglenes § 2 siste ledd.

Utvalget går etter dette over til å drøfte spørsmålet om klageadgang.

6.2 Klageadgang for en av eller begge klagerne?

a) Innledning

Første spørsmål som vurderes av utvalget er om en eller begge klagerne har rettslig klageinteresse, jf. behandlingsreglene § 2 annet avsnitt. Advokaten har i tilsvaret vært inne på om det skulle vært inngitt to separate klager. Advokatens syn virker å være at det skal foretas avvisning fordi klagen er felles. Noe grunnlag for en slik anførsel kan imidlertid ikke utvalget se at eksisterer. At to separate klager kunne gjort saken mer oversiktlig, er et annet spørsmål, som utvalget ikke finner grunn til å kommentere nærmere.

Når felles klage er inngitt, er det imidlertid på det rene at det må sondres mellom Bess Jahre og Anders Jahres dødsbo i forbindelse med spørsmålet om rettslig klageinteresse. Forholdet til Bess Jahre behandles først.

b) Klageadgang for Bess Jahre

Bess Jahre døde i juni 2006, dvs. før klagen. Det foreligger i saken dokumentasjon på at hun, mens hun var i live, ga uttrykk for at advokaten ikke burde ha avgitt skriftlig vitneforklaring til domstolen på Cayman Island. Bess Jahre ønsket i brev av 16. april 2006 at forklaringen ble endret, hvilket ble gjort ved sladding av forklaringen. Partene synes ikke å være enig om både sladdet versjon og usladdet versjon ble liggende i saksdokumentene mht. rettsaken på Cayman Island. Utvalget anser uansett ikke dette for å være av avgjørende betydning.

I henhold til behandlingsreglene § 2 annet avsnitt må den som klager ha rettslig interesse i saken. Klienter har rettslig klageinteresse. Utvalget bemerker at en rekke dokumenter klart viser at advokaten har representert Bess Jahre i forbindelse med Anders Jahres dødsbo. Advokaten har også selv opplyst at han representert Bess Jahre fra 1998-2002, men har gjort gjeldende at han ikke var Bess Jahres advokat og at det ikke forelå klientforhold. Utvalget sliter med å akseptere denne argumentasjonen, særlig når advokaten har vært til stede i skiftesamlinger for Bess Jahre og i tillegg vært hennes prosessfullmektig. Utvalget tar ikke stilling om samarbeidsavtalen fra 1998 mellom Eikland AS og Bess Jahre i seg selv kan tenkes å reise mulige advokatetiske problemstillinger, idet dette verken er tema i saken eller nødvendig å gå inn på her.

Når det gjelder spørsmålet om advokaten var advokat for Bess Jahre, trenger utvalget ikke å ta stilling til dette idet Bess Jahre uansett ikke har meddelt noen kjent vilje eller erklæring om at advokaten skulle innklages. En eventuell klients pårørende, anses som hovedregel ikke å ha rettslig klageinteresse med mindre det foreligger fullmakt. I nærværende sak er det ingen kjente pårørende (Bess Jahre hadde ingen livsarvinger), og det er ikke fremlagt noen beslutning fra Bess Jahres dødsbo om innklaging. Utvalget oppfatter det slik at siste fullmakt gitt av Bess Jahre mht. Anders Jahres dødsbo og representasjon av henne som loddeier ble gitt til Jørgen Jahre Jr. i juni 2005. I den grad fullmakten skulle gjelde også etter hennes død og i en grad den skulle anses å gi adgang for fullmektigen til på vegne av avdøde å innklage hennes tidligere advokat, er det ikke opplyst at Jørgen Jahre Jr. har gjort noe slikt.

Utvalget viser videre til at etter det som fremgår av saksdokumentene, er Bess Jahres dødsbo overtatt til privat skifte med advokat Odd Gleditsch som testamentfullbyrder.

Det er uklart for utvalget hvem det er som kan representere Bess Jahres dødsbo som loddeier i Anders Jahres dødsbo, men uansett hvem det er foreligger det altså ikke noen opplyst beslutning fra noen mulig bemyndigede om på vegne av Bess Jahres dødsbo å klage advokaten inn for Advokatforeningens disiplinærorganer.

Det er Anders Jahres dødsbo som står bak og som har fremmet klagen på Bess Jahres (og egne) vegne. Noen fullmakt i så måte til Anders Jahres dødsbo er ikke fremlagt eller pretendert å foreligge. Utvalget kan ikke se at Anders Jahres dødsbo, som er boet etter Bess Jahres avdøde ektefelle, uten fullmakt har noe holdbart rettsgrunnlag for å opptre på vegne av Bess Jahre eller hennes dødsbo i forbindelse med en sak om innklaging til Advokatforeningens disiplinærorganer vedrørende hennes eventuelle tidligere advokat. Det faktum at Bess Jahre anses som loddeier i Anders Jahres dødsbo, kan i så måte ikke etablere noe holdbart grunnlag for Anders Jahres dødsbo til å klage på Bess Jahres vegne til disiplinærorganene.

Uten at det er nødvendig for avvisningsspørsmålet vil utvalget ellers bemerke at de utsagn i den skriftlige vitneforklaring fra advokaten som er omtvistet i forhold til reglene, ikke kan ses å inneholde informasjon som er gift advokaten av Bess Jahre. I den grad Anders Jahres dødsbo kunne fremmet klage på vegne av Bess Jahre virker derfor ikke reglenes punkt 2.3 eventuelt å være anvendbar. Det synes i så måte mer å være et spørsmål om punkt 1.2 annet avsnitt i reglene kunne tenkes overtrådt.

Utvalget er basert på ovennevnte kommet til at Anders Jahres dødsbo ikke har klageadgang på vegne av Bess Jahre hva gjelder advokatens vitneforklaring av 27. januar 2006 og/eller Bess Jahres brev av 16. april 2006.

c) Klageadgang for Anders Jahres dødsbo

Advokaten har representert Eikland AS i forbindelse med behandlingen i Anders Jahres dødsbo. Eikland AS er kreditor i Anders Jahres dødsbo. I perioden 1998-2002 representerte advokaten også Bess Jahre i forbindelse med at hun var loddeier i Anders Jahres dødsbo (jf. ovenfor). Advokaten har deltatt på skiftesamlinger, mottatt dokumentasjon og korrespondanse fra Anders Jahres dødsbo m.m. Advokaten har videre hatt en rekke samtaler med bobestyreren i Anders Jahres dødsbo, og i den forbindelse mottatt diverse informasjon.

Formten å være kreditor i Anders Jahres dødsbo har Eikland AS også vært motpart til Anders Jahres dødsbo. Motpartssituasjonen fremkommer primært ved at Anders Jahres dødsbo jakter på en utenlandsformue (eller restene av en slik) som opprinnelig tilhørte og var kontrollert av Anders Jahre, men som Eikland AS mener de er eier av. For utvalget står det rimelig klart at den informasjon advokaten har mottatt om Anders Jahres dødsbos strategi etc. må anses mottatt i egenskap av representant for loddeier Bess Jahre og som representant og advokat for Eikland AS som kreditor i Anders Jahres dødsbo. Det har formodningen mot seg at Anders Jahres dødsbo skal ha levert fra seg strategivurderinger og annen mulig konfidensiell informasjon om vurderinger osv. til advokaten i dennes kapasitet som advokat for Eikland AS qua motpart hva gjelder eierskapet til Jahres utenlandsformue. Utvalget viser i denne forbindelse for øvrig til at advokaten er blitt utelukket fra skiftesamlinger hvor Anders Jahres dødsbo har diskutert forholdet til Eikland AS, jf. for eksempel bilag 5 til advokat Erik Keiseruds innlegg av 21. mai 2007 på vegne av advokaten.

Beslutningen om å klage advokaten inn for Advokatforeningens disiplinærutvalg ble vedtatt på skiftesamling i Anders Jahres dødsbo i juni 2006. Utvalget ser ingen holdbar grunn for å stille spørsmål ved denne beslutningens gyldighet, jf. Vest-Telemark tingretts avgjørelse (som settedomstol) av 15. november 2006. Det formelle grunnlag i forhold til Anders Jahres dødsbos organer for å fremme en klage, anses således å være til stede. Utvalget finner at et bo som mener å ha gitt fra seg taushetsbelagt informasjon må anses å ha rettslig klageinteresse dersom boet mener at en advokat kan ha gitt fra seg slik informasjon til utenforstående. Utvalget anser en slik oppfatning for å være bestyrket dersom den utenforstående som mottar mulig konfidensiell informasjon er boets direkte motpart i en rettssak, og boets interesser og rettsstilling slik kan tenkes krenket. Utvalget bemerker i den forbindelse for øvrig at det ikke kan se noen tilstrekkelige grunner for at et bo i en slik situasjon skal være avskåret fra å få avklart om en advokat har opptrådt i strid med reglene. Det forhold at utfallet av en slik vurdering kan ha betydning utover den konkrete sak og være av mer prinsipiell interesse, hvilket kan tenkes å være situasjonen i nærværende sak, underbygger også at spørsmålet blir undergitt realitetsbehandling.

Etter en totalvurdering er utvalget således kommet til at Anders Jahres dødsbo har klageadgang i forbindelse med advokatens vitneforklaring av 27. januar 2006. At advokaten, etter råd fra sin daværende advokat, tok ut omtvistede avsnitt i vitneforklaringen, medfører etter utvalgets oppfatning ikke at klageadgangen til Anders Jahres dødsbo bortfaller.

Utvalget bemerker for øvrig, i relasjon til behandlingsreglenes § 2 fjerde ledd, at avvisning etter denne bestemmelsen ikke anses aktuell idet det ikke er "åpenbart" at advokaten har utført oppdraget ved ordinær ivaretagelse av egen klients interesse. Utvalget bemerker for øvrig at denne bestemmelsen i behandlingsreglene nå er fjernet. Uten at det har vært tillagt avgjørende betydning i nærværende sak, vises det til at etter de nye reglene skal slike klager realitetsbehandles og advokaten eventuelt frikjennes.

Utvalget bemerker videre at det heller ikke er aktuelt med avvisning etter behandlingsreglenes § 6 fordi det ikke kan anses "åpenbart" at klagen ikke kan føre frem. Utvalget bemerker i tilknytning til dette at advokatens anførsel herom ikke uten videre henger godt sammen med advokatens anførsel om at saken reiser kompliserte bevis- og/eller rettsspørsmål.

Når det gjelder det forhold som hovedsakelig har utløst klagen, nemlig advokatens skriftlige vitneforklaring av 27. januar 2006, ligger denne mindre enn seks måneder i tid forut for klagen, som er datert 21. juli 2006 (som nevnt i punkt 2 innkom klagen Advokatforeningen samme dag). Klagen er således inngitt innen for klagefristen.

d) Konklusjon vedrørende spørsmålet om klageadgang

Klagen på vegne av Bess Jahre avvises, mens klagen på vegne av Anders Jahres dødsbo tas under realitetsbehandling.

6.3 *Foreligger det brudd på taushetsloftet?*

a) Innledning

Utvalget har ovenfor konkludert med at klagen på vegne av Bess Jahre avvises.

Når det gjelder klagen fra Anders Jahres dødsbo som er tatt under realitetsbehandling, bemerker utvalget at det ikke har foreligget noe klientforhold mellom advokaten og Anders Jahres dødsbo. Advokaten har imidlertid som representant og advokat for Eikland AS (utvalget holder her det som i hvert fall har vært et representasjonsforhold for Bess Jahre utenfor) utvilsomt mottatt en del informasjon fra Anders Jahres dødsbo. Eikland AS har interesser i Anders Jahres dødsbo dels som kreditor og dels fordi Eikland AS mener å være eier av midlene Anders Jahre hadde skjult i utlandet.

Anders Jahres dødsbos grunnlag for å hevde at advokaten overfor dette boet hadde taushetsplikt, synes hovedsakelig basert på at de som var involvert om og fikk opplysninger fra Anders Jahres dødsbo om bobehandlingen, hadde plikt til å beholde konfidensialitet om juridiske råd, vurderinger, anbefalinger, strategiske analyser, rapportering om forliksdrøftelser m.v. gitt av bobestyreren eller andre juridiske rådgivere/advokater. Det vises til klagen av 21. juli 2006 side 7. Videre vises det til utredning/betenkning fra professor dr. juris Henry Mæland, fremlagt som bilag 19 til klagen, og som Anders Jahres dødsbo støtter seg på.

I klagen er det hevdet at advokaten har brutt taushetsløftet overfor Anders Jahres dødsbo (og Bess Jahre) og det er vist til punkt 2.3 om fortrolighet i reglene, jf straffeloven § 144 og tvistemålsloven § 205. Videre er det vist til forsiktighetsprinsippet i punkt 3.2 om interessekonflikter. Det utvalget prøver er i første rekke forholdet til reglene. Kun i den utstrekning det er nødvendig for å avgjøre om reglene er brutt, ser utvalget grunn til å måtte vurdere prosessuelle eller materielle bestemmelser i norsk lov.

Utvalget vil nedenfor først behandle fortrolighetsbestemmelsen i reglenes punkt 2.3. Bestemmelsen danner utgangspunktet for den videre vurdering av om reglene kan anses brutt av advokaten.

b) Bestemmelsen i punkt 2.3 i Reglene – generelt

Punkt 2.3.1 i reglene fastslår generelt at det er av sentral betydning for advokatens virke at klienter og andre kan gi advokaten opplysninger som advokaten er forpliktet til ikke å meddele videre. Det er vist til at advokatens plikt til å behandle opplysningene fortrolig, er en nødvendig forutsetning for tillit og er således en grunnleggende og overordnet rett og plikt for advokaten. Utvalget bemerker at ordet "fortrolig" i 2001 kom inn i stedet for ordet "diskresjon". Punkt 2.3.1 i reglene stadfester betydningen av advokatens taushets- og fortrolighetsplikt. Først og fremst gjelder dette i forhold til klienten, men som det fremgår av ordlyden gjelder plikten også i forhold til opplysninger som advokaten innhenter eller mottar fra "andre". Også her vil advokatens plikt til å behandle opplysningene fortrolig være en grunnleggende forutsetning, jf. Haakon I. Haraldsen *Regler for god advokatskikk med kommentarer* (2005) side 48.

I punkt 2.3.2 i reglene uttales det at en advokat skal overholde den taushetsplikt som han er pålagt gjennom lovgivningen. Videre uttales det at opplysninger som advokaten blir kjent med i sitt virke som advokat, må behandles fortrolig også når opplysningene ikke omfattes av hans lovbestemte taushetsplikt. Dertil er det uttalt at plikten til fortrolighet ikke er tidsbegrenset. Punkt 2.3.2 skiller således mellom den lovbestemte taushetsplikten som advokaten har og fortrolighetsplikten.

Taushetsplikten er regulert i lovgivningen. Fortrolighetsplikten går lenger enn taushetsplikten, og gjelder opplysninger som ikke er omfattet av den lovbestemte taushetsplikten.

Taushets- og fortrolighetsplikten kan oppheves ved samtykke fra den som har krav på hemmelighold. Det er altså ikke slik at den som har krav på at noe ikke blir meddelt videre, må presisere dette overfor vedkommende advokat. Noen formkrav mht. samtykke kan ikke oppstilles, slik at et samtykke kan anses gitt både ved konkludent atferd og passivitet. Det må imidlertid fremstå som klart at den som har krav på hemmelighold gir avkall på sin rett og at det er klart hva samtykket omfatter. I praksis vil eventuell bevisvil om samtykke er gitt, lett gå utover advokaten, særlig hvis det gjelder sensitive opplysninger. Utvalget viser til avgjørelse i Disiplinærnemnda fra 1993 (U bind VI side 477).

I hvilken grad taushetsplikten i straffeloven § 144 og forbudet mot vitneplikt i tvistemålsloven § 205 er overtrådt, er som bemerket i utgangspunktet ingen naturlig fortolkningsoppgave for utvalget. Ei heller kan det i denne sak rent umiddelbart anses nødvendig å vurdere disse bestemmelsene. Utvalget peker på at fortrolighetsplikten som nevnt går lenger enn taushetsplikten og også omfatter opplysninger som ikke er omfattet av taushetsplikten. Først dersom fortrolighetsplikten ikke er brutt, anser utvalget det eventuelt nødvendig å ta stilling til om taushetsplikten er brutt.

Spørsmålet blir etter dette for det første om det prinsipielt kan oppstilles en fortrolighetsplikt i forholdet mellom Anders Jahres dødsbo og advokaten, som eventuelt kan tenkes brutt, jf. punkt c) nedenfor. Dersom slik prinsipiell plikt kan oppstilles, blir neste spørsmål hvilke opplysninger advokaten har fått og gitt fra seg, og om advokaten var forpliktet, etter en subsumsjon i forhold til fortrolighetsplikten i reglene, til ikke å meddele denne informasjon videre. Hvis det påvises slikt brudd, oppstår det spørsmål om Anders Jahres dødsbo kan sies å ha samtykket til eller gitt avkall på/tapt retten til hemmelighold eller om det foreligger andre forhold som gjør at det likevel ikke kan anses å foreligge brudd på fortrolighetsplikten.

c) Kan det oppstilles fortrolighetsplikt i forholdet mellom Anders Jahres dødsbo og advokaten?

Punkt 2.3.1 i reglene slår fast at dersom klienter og andre gir en advokat opplysninger som advokaten er forpliktet til ikke å meddele videre, har advokaten plikt til å behandle opplysningene fortrolig. Hvordan opplysningene gis til advokaten, vil i utgangspunktet være uten betydning. Ved tolkningen av bestemmelsen må fortrolighetspliktens formål tillegges vekt. Det ligger i dette at en advokat som mottar informasjon, fra klienten eller andre, har en plikt til kontinuerlig å vurdere om informasjonen må anses fortrolig. Dette må anses å ligge som en implisitt forutsetning hva gjelder punkt 2.3 i reglene. Som bemerket er det intet krav om at den som meddeler en advokat informasjon, må gi uttrykk for noen forutsetning om konfidensialitet.

Anders Jahres dødsbo har under skiftesamlinger og i andre sammenhenger informert advokaten om ulike forhold, herunder om saksanlegg i utlandet. I den forbindelse er vurderinger og synspunkter omkring mulige juridiske forhold kommet frem og blitt advokaten til del. Advokaten har som representant og advokat for Eikland AS dels hatt sammenfallende interesser med Anders Jahres dødsbo idet hjemføring av midler

kan komme Eikland AS til gode som kreditor. På den annen side har Eikland AS hatt motstridende interesser, ved at Eikland AS fra i 2000 gjorde krav på Jahres utenlandsformue. Som bemerkt i punkt 6.2 c), står det rimelig klart for utvalget at den informasjon advokaten har mottatt om Anders Jahres dødsbos strategi og vurderinger etc., må anses mottatt i egenskap av blant annet representant og advokat for Eikland AS som kreditor i Anders Jahres dødsbo. Det har formodningen mot seg at Anders Jahres dødsbo skal ha levert fra seg strategivurderinger og informasjon om interne vurderinger osv. til advokaten i dennes kapasitet som advokat for Eikland AS qua motpart hva gjelder eierskapet til Jahres utenlandsformue. Som nevnt er advokaten blitt utelukket fra skiftesamlinger når Anders Jahres dødsbo har diskutert forholdet til Eikland AS. Og selv om det ikke kan sones klart mellom ulike roller i forhold til boet, må det være klart at advokaten som Eikland AS's representant burde ha forstått at han ikke uten videre kunne blande disse rollene og anse det slik at de ulike rollene, herunder at Eikland AS var motpart, medførte at ingen fortrolighetsplikt eksisterte.

Gitt at hele eller deler av den informasjon advokaten har mottatt fra Anders Jahres dødsbo kan anses som fortrolig, hvilket drøftes i d) nedenfor, finner utvalget at det prinsipielt kan oppstilles en fortrolighetsplikt for advokaten overfor Anders Jahres dødsbo. At dette følger av punkt 2.3 i reglene, anser utvalget som rimelig klart. Utvalget er ellers i det vesentlige enig i de betraktninger professor Mæland har gjort gjeldende i sin vurdering. For øvrig bemerkes at det er problematisk å finne gode grunner til at en slik plikt ikke skulle gjelde også for et rettssubjekt som Anders Jahres dødsbo.

d) Hvilke opplysninger har advokaten fått fra Anders Jahres dødsbo og var opplysningene fortrolige?

Når det gjelder den skriftlige vitneforklaringen fra advokaten av 27. januar 2006 til bruk for domstolen på Cayman Island, er hovedpoenget til Anders Jahres dødsbo at advokaten har brutt fortroligheten i forbindelse med råd, vurderinger og den strategi som Anders Jahres dødsbo har basert seg på vedrørende "The Foreign Revenue Defence". Det vises til klagens side 7.

På side 6 i klagen er det spesifikt vist til hva som skal utgjøre fortrolighetsbruddet fra advokatens side, ved at det fremholdes at visse deler av punkt 47, 48, 49, 51 og 54 i den skriftlige vitneforklaringen inneholder informasjon om juridiske råd, vurderinger og strategi rundt "The Foreign Revenue Defence", som advokaten ved sin representasjon i Anders Jahres dødsbo mottok fra Anders Jahres dødsbos bobestyrer Even Wahr-Hansen. Even Wahr-Hansen baserte seg igjen på råd fra boets juridiske rådgivere/advokater i Norge og i utlandet.

Utvalget finner grunn til å hitsette de avsnitt/opplysninger som Anders Jahres dødsbo mener advokaten ikke hadde adgang til å fremkomme med i sin vitneforklaring. Utvalget forstår at advokatens vitneforklaring ble forberedt i London sammen med advokatene til Anders Jahres dødsbos motpart i rettssaken på Cayman Island. Utvalget har notert seg at advokaten innhentet samtykke fra Eikland AS i så måte. Noe samtykke fra Anders Jahres dødsbo ble etter det opplyste ikke søkt innhentet. I forbindelse med sin vitneforklaring m.m. har advokaten mottatt ca. NOK 735 000, som er betalt av Monsen-siden via sine engelske advokater.

i punkt 47 i den skriftlige forklaringen er det de siste seks linjene som Anders Jahres dødsbo mener advokaten skulle holdt fortrolig. Linjene kommer i tilknytning til uttalelser om at Even Wahr-Hansen ønsket å unngå at Anders Jahres dødsbo skulle bli "taken under bankruptcy proceedings", og lyder som følger:

"I do not now remember if at that stage Mr Even Wahr-Hansen explained to me that the reason was that the foreign revenue defence, but it was made quite clear by him in several later discussions that he had been advised to avoid bankruptcy because a declaration of bankruptcy might result in proceedings brought by the Estate outside of Norway being defeated on the basis that they amounted to an exercise in collecting foreign revenue".

De begrunnelser og vurderinger det her vises til at Even Wahr-Hansen har meddelt advokaten, gjelder juridiske råd Even Wahr-Hansen har mottatt om Anders Jahres dødsbos opplegg og strategi i forhold til "The Foreign Revenue Defence". Advokaten må ha, eller burde ha forstått, at dette var informasjon som Even Wahr-Hansen ga fra seg under forutsetning om at opplysningene ikke ble brakt videre uten Anders Jahres dødsbos samtykke. Informasjon må klart anses å ha karakter av å være fortrolig, og ikke noe som Even Wahr-Hansen og Anders Jahres dødsbo har ment at advokaten fritt skulle viderebringe, aller minst til Anders Jahres dødsbos motpart i en rettsak der et av temaene var "The Foreign Revenue Defence".

Også i punkt 48 i den skriftlige forklaringen er det de siste seks linjene som Anders Jahres dødsbo mener advokaten skulle holdt fortrolig. Linjene kommer i tilknytning til redegjørelse om en erklæring fra Bess Jahre, og lyder som følger:

"The declaration was drafted by Mr Even Wahr-Hansen, who explained to me that it would help the Estate in resisting the foreign revenue defence; if the beneficiary took an active role in the probate it would be more difficult for the opposing parties in Cause 296 to claim that the tax creditor controlled the Estate."

Den forklaring advokaten her formidler er en opplysning gitt ham fra Even Wahr-Hansen om hvorfor erklæringen fra Bess Jahre ble innhentet og dens betydning i relasjon til "The Foreign Revenue Defence". I likhet med punkt 47 må advokaten også her ha forstått, eller burde ha forstått, at dette var en opplysning som Even Wahr-Hansen ga fra seg under forutsetning om at den ikke ble brakt videre uten Anders Jahres dødsbos samtykke. Informasjonen må igjen klart anses å ha karakter av å være fortrolig, og ikke noe som Even Wahr-Hansen og Anders Jahres dødsbo har ment at advokaten fritt kunne viderebringe, aller minst til Anders Jahres dødsbos motpart.

I punkt 49 er det de to siste linjene som Anders Jahres dødsbo angriper. Linjene kommer etter en uttalelse om at Even Wahr-Hansen sammen med staten, siden 1998 skal ha søkt å unngå konkurs i Anders Jahres dødsbo, og lyder:

". . . and I have no doubt that this primary concern has been to avert the defence of "collecting foreign revenue" in proceedings abroad."

På dette punkt kan ikke utvalget se at advokaten gir fra seg noe fortrolig informasjon mottatt fra Anders Jahres dødsbo. Advokaten gir her uttrykk for en personlig mening. Anders Jahres dødsbo har ikke anført noe om at første del av punkt 49 bryter mot fortrolighetsplikten, og utvalget vurderer derfor ikke det noe nærmere.

I punkt 51 er det de første åtte linjene som Anders Jahres dødsbo mener advokaten i strid med fortrolighetsbestemmelsen har gitt fra seg. Disse linjene lyder:

'As I have said, I myself discussed the foreign revenue issue with Mr Even Wahr-Hansen on several occasions in and around the late 1990's. Mr Even Wahr-Hansen told me that he had been advised that as long as the estate was not made bankrupt, the potential worry about the foreign revenue issue in proceedings abroad would be less. He also commented that the existence of a claim by Anders Jahre AS (the other creditor of the estate until 2001) was advantageous to him in context of the foreign revenue issue, in that it could not be said that the Tax Authorities were the only creditor in the Estate.'

Første setning er gjengivelse av advokatens generelle diskusjoner med Even Wahr-Hansen og anses uproblematisk. Når det gjelder resten av disse linjene i punkt 51 mener utvalget, i likhet med punkt 47 og 48, at advokaten også her må ha forstått, eller burde ha forstått, at dette var en opplysning som Even Wahr-Hansen ga fra seg under forutsetning om at den ikke ble brakt videre uten Anders Jahres dødsbos samtykke. Informasjonen gjelder råd som Even Wahr-Hansen har fått og informasjonen har karakter av å være fortrolig, og ikke noe som Even Wahr-Hansen og Anders Jahres dødsbo har ment at advokaten fritt skulle viderebringe, aller minst til Anders Jahres dødsbos motpart.

Det siste punktet som konkret anføres fra Anders Jahres dødsbo gjelder i helhet punkt 54, som lyder som følger:

"In response to this petition, Mr Even Wahr Hansen wrote a memorandum on 27th November 2001 which recommended to the creditors that an intervention payment should be made in order to pay off the claim of Anders Jahre AS in order to avoid bankruptcy proceedings against the Estate."

Det fremgår av sakens dokumenter at dette notatet og dets anbefaling ble gitt til skifteretten (i dag tingretten) etter anmodning fra sorenskriveren, i tillegg at loddeierens og kreditorenes representanter fikk kopi. Igjen er utvalget av den oppfatning at advokaten må ha forstått, eller burde ha forstått, at dette notatet og dets anbefaling var informasjon som Even Wahr-Hansen ga fra seg under forutsetning om at dette ikke ble viderebrakt uten Anders Jahres dødsbos samtykke. Informasjonen har en klar adressat og karakter av å være fortrolig, og ikke noe som var ment at advokaten fritt skulle viderebringe til utenforstående, aller minst til Anders Jahres dødsbos motpart.

Utvalget anser det etter dette slik at den informasjon som ble gitt av advokaten i punkt 47, 48, 51 og 54 i den skriftlige vitneforklaringen av 27. januar 2006 må anses som fortrolig informasjon som advokaten må anses forpliktet til ikke å bringe videre. I forhold til punkt 2.3.1 foreligger det i utgangspunktet brudd på fortrolighetsplikten overfor Anders Jahres dødsbo. Om advokaten kan anses å ha opptrådt som en "trojansk hest" for Anders Jahres dødsbos motparter, slik Anders Jahres dødsbo har anført, er det ikke nødvendig for utvalget å ta stilling til.

Utvalget går etter dette over til å drøfte om Anders Jahres dødsbo kan sies å ha samtykket til eller gitt avkall på/tapt retten til hemmelighold eller om det foreligger andre forhold som gjør at det likevel ikke kan anses å foreligge brudd på fortrolighetsplikten.

c) Kan fortrolighetsplikten likevel ikke anses brutt?

Utvalget kan ikke se at Anders Jahres dødsbo har gitt samtykke til eller gitt avkall på retten til hemmelighold av de opplysninger som er nevnt i punkt 47, 48, 51 og 54 i den skriftlige vitneforklaringen. Advokaten har imidlertid vist til at de opplysninger som er nevnt i vitneforklaringen ikke var konfidensielle, hvilket utvalget i det følgende ser nærmere på.

Advokaten har anført at han har mottatt all informasjon i kraft av å være Eikland AS's advokat og derfor er undergitt Eikland AS's instruks. Utvalget kan ikke si seg enig i dette. Informasjon som advokaten har mottatt som advokat fra sin klient, kan klienten gi instruksjoner om. Informasjon som advokaten imidlertid mottar fra andre, i nærværende sak Anders Jahres dødsbo, kan klienten ikke uten videre styre via sine instruks. Om slik informasjon, hvis den er fortrolig skal kunne meddeles andre, vil primært være opp til Anders Jahres dødsbo. Det vises til drøftelsen ovenfor.

Advokaten har videre vist til at den informasjon som er nevnt i vitneforklaringen, var offentlig tilgjengelig da forklaringen ble avgitt. Hva gjelder punkt 47 og de aktuelle seks linjene der, kan ikke utvalget se at den informasjon som er gitt kan betegnes som "offentlig tilgjengelig". Advokaten har vist til en rettssak i England i 1994, men utvalget anser ikke dette for avgjørende eller relevant. Advokaten har videre vist til at det råd Even Wahr-Hansen var gitt som advokaten uttaler seg om i punkt 47 er relatert til et notat forfattet av Even Wahr Hansen 26. januar 1998, som ble gitt til advokaten. Dette er omtvistet mellom partene. I den grad notatet røper råd eller fortrolige opplysninger, er det etter utvalgets oppfatning uansett intet som tilsier at informasjonen som er gitt i vitneforklaringens punkt 47 likevel kan anses som offentlig tilgjengelig, eller at advokaten skulle kunne meddele denne informasjon til Anders Jahres dødsbos motparter.

Vedrørende punkt 48 i vitneforklaringen kan ikke utvalget se at advokaten har sannsynliggjort at de aktuelle linjer var offentlig tilgjengelig informasjon.

Når det gjelder punkt 51 i vitneforklaringen, kan ikke utvalget se at advokaten har sannsynliggjort at de aktuelle linjer var offentlig informasjon.

Hva endelig gjelder punkt 54 i vitneforklaringen, kan utvalget ikke se at notatet av 27. november 2001 kan anses å være offentlig informasjon. For det første vises det generelt til skifterettens betraktninger omkring tvistemålsloven § 135 i bilag 21 til klagen, som må anses som korrekt jus. Videre bemerkes at i den grad Eikland AS hadde fremlagt notatet tidligere i en rettstvist på Cayman Island, ikke kan gjøre at dokumentet skal anses som offentlig informasjon og at fortrolighetsplikten ikke gjelder. I så fall ville et tidligere brudd på fortrolighetsplikten, som Anders Jahres dødsbo ikke hadde oppdaget, kunne brukes som grunnlag for at fortrolighetsplikten ikke lenger gjaldt. Utvalget kan ikke se at dette er eller bør være gangbar argumentasjon, og bemerker i tilknytning til dette at Anders Jahres dødsbo neppe kan bebreides for ikke å ha oppdaget et eventuelt tidligere brudd på fortrolighetsplikten.

Når det gjelder det forhold at vitneforklaringen senere og etter begjæring ble sladdet, spiller det etter utvalgets oppfatning ingen avgjørende rolle i forhold til reglenes punkt 2.3. Fortrolighetsplikten er like fullt brutt ved den skriftlige forklaring datert

Basert på ovennevnte kan ikke utvalget se at det foreligger noen forhold som innebærer at fortrolighetsplikten likevel ikke kan anses som brutt. I tilknytning til dette bemerkes at utvalget ikke kan se at prinsippet i reglenes punkt 1.2 første avsnitt om å fremme rett og hindre urett kan anbringes som noe aktuelt forsvar fra advokatens side i denne sak. Utvalget kan for øvrig heller ikke se at vitneforklaringen på Cayman Island egentlig har noe med å ivareta Eikland AS's interesser å gjøre, jf. punkt 1.2 annet avsnitt i reglene. Som opplyst er advokatens fakturaer på ca. NOK 735 000 dekket av Monsen-sidens advokater i Clifford Chance. Anders Jabres dødsbos motpart i rettstvisten på Cayman Island har således reelt betalt advokaten for å vitne. I den forbindelse har advokaten, som påvist ovenfor, enkelte steder i sin vitneforklaring gått for langt i forhold til reglenes punkt 2.3.

Anders Jahres dødsbo har i tillegg til reglens punkt 2.3 også vist til forsiktighetsprinsippet i reglens punkt 3.2. Utvalget kan ikke se at denne bestemmelsen kan bringes til anvendelse av Anders Jahres dødsbo mot advokaten i forbindelse med vitneforklaringen av 27. januar 2006.

Etter dette er utvalget kommet til følgende enstemmige konklusjon:

Klagen fra Bess Jahres dødsbo avvises.

Hans-Jørgen Arvesen
Leder, underutvalg 1

DISIPLINÆRNEMNDEN

Sak nr.: DNM-199-2007/OSL-129-2006

Klagen gjelder: God advokatskikk

Klagers navn: Bess Jahres dødsbo og Anders Jahres dødsbo

Innklaget advokats navn: Advokat Truls Leikvang

Beslutningsdato: 20. mai 2009

I behandlingen har deltatt: Dommer Harald Tore Roaldsen
Advokat Haakon J. Haraldsen
Advokat Anne Helsingeng
Underdirektør Olav Nyhus
Direktør Rolf Forsdahl

Konklusjon: Klagen fra Bess Jahres dødsbo/Bess Jahres Stiftelse avvises.
Advokat Truls Leikvang har ikke opptrådt i strid med Regler
for god advokatskikk.

Disiplinærnemnden avga slik beslutning:

Bess Jahres dødsbo og Anders Jahres dødsbo representert ved advokat Knut Rø har ved brev av 21.06.06 klaget advokat Truls Leikvang inn for Den Norske Advokatforening. Klagen gjelder påstand om brudd på taushetsplikt og reglene om fortrolighet, samt overtredelse av reglene om interessekonflikter. Det er innklagedes opptreden i forbindelse med partsrepresentasjoner i boene og særlig hans vitneforklaring i forbindelse med en av boets saker på Cayman Islands som er grunnlaget for klagen.

Disiplinærutvalget for Oslo krets av Den Norske Advokatforening avsa i sak OS1.129-2006 den 25.09.06 følgende beslutning:

Advokat Truls Leikvang har opptrådt i strid med Regler for god advokatskikk punkt 2.3 i forhold til Anders Jahres dødsbo i forbindelse med vitneforklaring datert 27. januar 2006

Klagen fra Bess Jahres dødsbo avvises

Nærmere om saksforholdet, partenes anførsler for utvalget og utvalgets begrunnelse, fremgår av utvalgets beslutning.

Klagernes advokat har ved brev av 13.11.07 rettidig påanket avgjørelsen over gjeldet avvismingen av klagen fra Bess Jahres dødsbo. Det er videre klaget over at det ikke er ilagt noen reaksjon overfor innklagede.

Innklagedes advokat har ved brev av 26.11.07 rettidig påanket avgjørelsen for så vidt innklagede er funnet å ha opptrådt i strid med Regler for god advokatskikk. Det vises bla. til at det er avdekket at opplysninger som innklagede er beskyldt for å ha ropet i sin vitneforklaring, allerede var lagt frem av dødsboet for dette tidspunkt. Dette påstås å ha betydning for vurderingen av et eventuelt brudd på kravet om fortrolighet.

Videre er det vist til at Bess Jahres dødsbo ble avsluttet 02.11.07, og at den i tillegg av tidligere vurderinger må innebære at det ikke nå foreligger noe rettsubjekt med rettslig klageinteresse.

Anken til Disiplinærnemnden har utover ovennevnte ikke frembrakt nye, vesentlige nye i saken. Klagesaken står således i det alt vesentlige i samme stilling for Disiplinærnemnden, som den gjorde for utvalget, men faktum og argumentasjon er noe utvidet og ytterligere redegjort for med fremleggelse av supplerende dokumenter.

Disiplinærnemnden har bedt om oppsummerende sluttmalegg fra partenes prosessfullmektiger. Slike er mottatt datert henholdsvis 18.06.08 og 20.06.08. Partene har

også kommet med merknader til habilitetsspørsmål i forhold til noen av Disiplinærnemndens medlemmer.

Disiplinærnemnden er kommet til et annet resultat enn utvalget.

Saken er svært omfangsrik og med lange partsinnlegg fra partene. Disiplinærnemnden vil i likhet med utvalget bemerke at klagesaker for disiplinærmyndighetene ikke er tenkt eller ment å ha et slikt omfang som partene etter hvert har gitt saken. Det faller utenfor Disiplinærnemndens kompetanse å vurdere om prosessfullmektigene har vidløftiggjort saken på kritikkverdig måte, men klagen og sakens etiske tema er neppe tjent med det omfang saken har fått.

Habilitet

Klagerne fremsatte den 21.01.08 habilitetsinnsigelse mot daværende nemndsleder Ivar Danielsen. Innsigelsen var begrunnet i at Advokatfirmaet Thommessen, hvor innklagede er partier, har prosessoppdrag for Staten ved Disiplinærnemnden. Ansvarlig advokat har vært Pål W. Lorentzen, men prosessoppdragene var håndtert av en annen advokat. I den forbindelse anføres det å ha vært en utstrakt kontakt mellom lederen og advokat Lorentzen/prosessfullmektigen. Videre er det vist til at advokat Lorentzen har hatt prosessoppdrag for Bess Jahre i forbindelse med saken vedrørende innklagedes rett til innsyn i boets dokumenter. Saken ble håndtert av advokat Hatland. Det kan bli nevnt i klagenes bilag 12.

Disiplinærnemnden oppfatter innsigelsen å gjelde Ivar Danielsen spesielt og ikke nemndens leder generelt. I denne forbindelse kan det vises til at klagerne ba om at Disiplinærnemnden ble satt med Danielsens vara, lagdommer Knut Røstum i stedet. Innhabilitetsinnsigelsen har således ikke aktualisert idet Danielsen ikke lenger er medlem av Disiplinærnemnden.

Nemndens nye leder, Ernst Moe, er imidlertid inhabil ved at han sitter i Konkursrådet sammen med klagernes prosessfullmektig advokat Kari Ro. Lederens nåværende varamedlem, Harald Fore Roaldsen, har således trått inn for Moe.

På bakgrunn av grunnlaget for habilitetsinnsigelsen, vil Disiplinærnemnden bemerke at Roaldsen i januar 2009 var partsrepresentant for Staten ved Disiplinærnemnden i en ankesak for Borgarting lagmannsrett hvor advokat Trond Hatland var Statens prosessfullmektig. Utover å være bisitter i den nevnte saken har varalederen ikke hatt kontakt med Hatland eller andre advokater i Thommessen i forbindelse med vervet som Disiplinærnemndens varaleder. Varalederens deltakelse i saken kan etter Disiplinærnemndens syn ikke kan anses som en "særegen omstendighet" som er egnet til å svekke Roaldsens ubildethet. Ifølge nasjonalen §

227 annet ledd jf. § 108. Heller ikke det forhold at advokat Lorentzen v/advokat Hatland opptrådte som prosessfullmektig for Bess Jahre i innsynssaken i 2002 kan tilsi at Roaldsen skulle være inhabil etter å ha møtt som partsrepresentant i den nevnte sak.

Disiplinærnemnden er etter dette kommet til at varalederen ikke er inhabil. Varalederen har ikke deltatt i vurderingen av egen habilitet.

Disiplinærnemndens medlem advokat Trine Buttingsrud Mathiesen og klagers advokat, Knut Ro, har opplyst at de er personlig bekjente. Mathiesen anser seg selv for å være inhabil noe også Disiplinærnemnden legger til grunn. Mathiesen har ikke deltatt i behandlingen av habilitetsspørsmålene i saken.

Rettslig klageinteresse

Det er ikke anket over at Anders Jahres dødsbo har rettslig klageinteresse.

Disiplinærnemnden legger til grunn at slike interesser foreligger og viser i den forbindelse til utvalgets uttalelser.

I anken fra Bess Jahres dødsbo over beslutningen om at klagen avvises, anføres det at utvalget bygger på et uholdbart argument når de viser til at det ikke er fremlagt noen beslutning fra boet om å fremme en klage. Det vises til at i mangel av krav om dette i behandlingsreglene, må det kunne legges til grunn at advokatens alminnelige oppdragsfullmakt gir nødvendig hjemmel for klagen. Inklagedes advokat hevder bl.a. at det ikke lenger finnes noe rettssubjekt som kan påklage utvalgets beslutning etter at Bess Jahres dødsbo ble avsluttet i november 2007.

Nemnden legger til grunn at skiftet av Bess Jahres dødsbo er avsluttet og at dødsboet har opphørt som rettssubjekt. Bess Jahres dødsbo kan således ikke påklage utvalgets avgjørelse. Det er imidlertid anført at det er Bess Jahres Stiftelse, som har besluttet å anke utvalgets avgjørelse om å avvise klagen fra Bess Jahres dødsbo.

Det ene spørsmål som oppstår er om stiftelsen kan anses som rettslig følger av Bess Jahres Bess Jahres dødsbo hva gjelder den opprinnelige klagen til utvalget. Et annet spørsmålet er om Bess Jahres Stiftelse har rettslig interesse i å påklage utvalgets beslutning om å avvise saken for så vidt gjelder Bess Jahres dødsbo.

Alminnelige regler om suksesjon tilsier en sønderlig avhengig av hvilke rettigheter eller krav som fremmes. De fleste rettigheter av økonomisk art bortfaller ikke ved opphør av et rettssubjekt, men overføres til ulike rettsetterfølgere. Personlige rettigheter av ikke økonomisk art vil på den annen side regulert bortfalle ved dødsopphør.

Rettslig klageinteresse i form av interesse i avgjørelsen av en disiplinær sak er en rettighet som langt på vei vil kunne overføres. I hvert fall hvis det er klaget over sakens størrelse når saken uheldigvis omhandler en eventuell overtrudelse av andre etiske regler, og ikke

resultatet like sikkert. Uten at det er nødvendig å gå nærmere inn på dette, må det tas konkret stilling til om Bess Jahres Stiftelse har rettslig interesse i å påklage utvalgets beslutning om å avvise saken. Det er vanskelig å se hvilken interesse stiftelsen skulle ha i en disiplinærsak knyttet til innklagedes vitneforklaring den 27. januar 2006. Kravet som er fremsatt, må anses å ha liten interesse for stiftelsen. Stiftelsens tilknytning til saken må også anses å være så fjern og avledet at stiftelsen ikke kan sies å ha rettslig klageinteresse overfor utvalgets beslutning.

Det er etter dette ikke nødvendig å ta stilling til om klagerens partsrepresentant har fullmakt til å fremsette en anke. Om Bess Jahres dødsbo hadde rettslig klageinteresse i forhold til behandlingen i disiplinærutvalget, tar ikke Disiplinærnemnden stilling til.

Disiplinærnemnden opprettholder utvalgets beslutning om å avvise denne klagen, om enn på et annet grunnlag.

Klagen fra Anders Jahres dødsbo

Disiplinærnemnden vil nedenfor drøfte anførselene om brudd på reglene om interessekonflikt og fortrolighet, jf. Regler for god advokatskikk pkt.3.2 og 2.3.

Interessekonflikt

Innklagede har representert Eikland AS i den delen av sakskomplekset som er relevant for klagesaken. I kraft av den avtalen som Eikland AS inngikk med Bess Jahre, synes det klart at innklagede i flere relasjoner har representert også henne. Om dette var et klientforhold, er det ikke nødvendig for Disiplinærnemnden å ta stilling til, jf. den videre drøftelse.

Selv om nevnte avtale var kjent og ønsket av flere aktører, deriblant Staten, og at den kanskje var formelstjenlig for behandlingen av Anders Jahres dødsbo, innebærer den at innklagede kunne risikere å komme i en interessekonflikt.

Det er grunn til å merke seg at i tillegg til risiko for advokatens brudd på lojalitet og fortrolighet overfor klientene er det vist til *'brudd på advokatens plikt til uavhengighet'* (Regler for god advokatskikk pkt.3.2.1 i.f.). Videre er det slik at det er tilstrekkelig at det foreligger risiko for interessekonflikt. Det kan også vises til reglens pkt. 3.2.2. Etter Disiplinærnemndens syn er avtalen problematisk i forhold til reglene om interessekonflikt. Nemnden finner imidlertid ikke grunn til å gå nærmere inn på dette regelsettet. I denne forbindelse vises det til at klagen på dette punkt er knyttet til en avtale fra 1998, som måtte være kjent for klageren kort tid deretter. Den absolutte fristen for at Disiplinærnemnden kan behandle et forhold, er etter Advokatforskriften § 5-4 siste ledd 3 år. Klagen knytter til dette er således for sent fremsatt og undergis ikke realitetsbehandling.

Klagerens påstand om interessekonflikt ved at innklagede påtok seg å vitne for Monsen-kretsen i saken på Cayman Islands, kan ikke føre frem. Disiplinærnemnden er enig med utvalget i at Regler for god advokatskikk kapittel 3.2 ikke kommer til anvendelse på dette forholdet fordi Anders Jahres dødsbo uavhengig av fortrolighetsplikten ikke kan anses som innklagedes klient. Advokatens uavhengighet er ikke utfordret, og en eventuell lojalitetskonflikt reguleres ikke av reglene her.

Fortrolighet

Punkt 2.3 i Regler for god advokatskikk skiller mellom den lovbestemte taushetsplikten som advokaten er pålagt og advokatens fortrolighetsplikt som er fastsatt i andre ledd i punkt 2.3.2. Fortrolighetsplikten går lenger enn taushetsplikten da den også gjelder opplysninger som ikke er omfattet av den lovbestemte taushetsplikten. På den annen side er ikke fortrolighetsplikten absolutt på samme måte som taushetsplikten idet advokaten ikke er avskåret fra å gå ut med opplysningene hvis dette er i klientens interesse og for øvrig skjer ut ifra et forsvarlig skjønn.

Klageren har gjort gjeldene at innklagede ikke bare har brutt den fortrolighetsplikten som følger av reglens punkt 2.3.2 annet ledd, men også den lovbestemte taushetsplikt (straffeloven § 144, jf. tvistemålsloven § 205). Det er i den forbindelse vist til den taushetsplikt som innklagede hadde overfor Bess Jahre og den informasjon om helsebehandlingen som innklagede mottok som hennes advokat på skiftesamlinger og i andre sammenhenger. Etter klagerens oppfatning er denne taushetsplikt også relevant for den fortrolighetsplikt som innklagede har overfor klageren.

Innklagede har bestridt at taushetsplikten og fortrolighetsplikten er brutt og har imøtegått klagerens anførsler på en rekke forskjellige punkter. Blant annet er det anført at opplysningene som ble gitt i forbindelse med innklagedes vitneerklæring av 27. januar 2006, ble mottatt før innklagede hadde noe oppdrag for Bess Jahre, og at det som uttales i erklæringen, ikke inneholder fortrolig informasjon.

Den fremlagte dokumentasjon, som til dels er ny for Disiplinærnemnden, viser klart at spørsmål vedrørende "*Foreign Revenue Defence*" og betydningen av en konkurs i dødsboet ble diskutert mellom Eikland AS med bistand fra innklagede, Finansdepartementet og klageren ved bostyretten i 1997 og 1998. Dette skjedde i forbindelse med forhandlingene mellom Eikland AS og Finansdepartementet om en mulig samarbeidsavtale mellom partene om utenlandsformuen og før innklagede hadde noe oppdrag for Bess Jahre. At informasjon om og synspunkter på "*Foreign Revenue Defence*" ble utvekslet før innklagede opptrådte som advokat for Bess Jahre, fremgår klart av den fremlagte kommunikasjon mellom forhandlingspartene i denne perioden, og den fremlagte kommunikasjon mellom innklagede og Eikland AS. Dette fremgår også av innklagedes vitneerklæring av 27. januar 2006 hvis de omstridte uttalelsene leses i sammenheng med det som for øvrig står under de enkelte avsnitt (punkter) i erklæringen.

Den omstridte uttalelsen i siste setning i avsnitt 47 i erklæringen må leses i sammenheng med det som står foran. Det fremgår her at det var et ønske fra bostyreren i Anders Jahre's dødsbo at Bess Jahre forpliktet seg ikke til å begjære dødsboet konkurs, og det er vist til bostyrerens notat av 26. januar 1998, som innklagede hadde mottatt (fremlagt med innklagedes tilsvaret til disiplinærutvalget). At bakgrunnen for dette ønsket var å svekke anførselen vedrørende "*Foreign Revenue Defence*", må ha fremstått som klart sett på bakgrunn av den kommunikasjon som hadde funnet sted mellom innklagede og bostyreren, jf. innklagedes e-post av 9. oktober 1997 til Eikland AS hvor bostyrerens ønske om at boet fortsetter som dødsbo og ikke som konkursbo av hensyn til "*Foreign Revenue Defence*", er omtalt.

Avsnitt 48 i vitneerklæringen gjelder en erklæring som Bess Jahre undertegnet i forbindelse med inngåelsen av samarbeidsavtalen mellom henne og Eikland AS. Den omstridte uttalelsen viser til hva bostyreren forklarte om erklæringen i forhold til "*Foreign Revenue Defence*". Bostyreren skrev, etter det som er opplyst, utkast til erklæringen, og den ble undertegnet av Bess Jahre samtidig med at hun undertegnet samarbeidsavtalen med Eikland AS. Dette måtte således nødvendigvis ha skjedd før innklagede opptrådte som advokat for Bess Jahre på skiftesamlingen etc.

I avsnitt 49 uttaler innklagede sin oppfatning av at det var viktig for bostyreren at konkurs ble unngått av hensyn til "*Foreign Revenue Defence*". Det som uttales, er for så vidt intet annet enn det som er uttalt under avsnitt 47 og 48.

I den omstridte uttalelsen under avsnitt 51 refererer innklagede igjen til at bostyreren hadde fortalt ham at det var mindre grunn til å være bekymret for anførselen vedrørende "*Foreign Revenue Defence*" så lenge boet ikke var slått konkurs, og at det var en fordel at Anders Jahre AS var kreditor i boet ved siden av staten. I forlengelsen av dette omtaler advokaten under avsnitt 51 Finansdepartementets syn på dette under forhandlingene i 1997. Det fremgår av det som der uttales og av fremlagte dokumenter i saken at både Finansdepartementet og bostyreren var opptatt av at det var andre kreditorer i boet i tillegg til staten, jf. korrespondansen i 1998 vedrørende anken over skifterettens kjennelse om å avvise Kosmos' (Eiklands) krav.

I avsnitt 54 omtales bostyrerens notat av 29. november 2001. Det uttales her at bostyreren anbefalte kreditorene at det ble gjort en intervensjonsbetaling for å dekke kravet fra Anders Jahre AS for å unngå at det ble tatt ut konkursbegjæring mot boet. Dette er opplysninger som ble gitt på den tid innklagede representerte Bess Jahre. Det som uttales, kan ikke ses å være annet enn det som var alminnelig kjent og omtalt i mediene på denne tiden, jf. artikkel i Aftenposten av 12.12.2001 med intervju med bostyreren om bakgrunnen for utbetalingen. Dødsboets motpart i rettsaken på Cayman Islands var dessuten kjent med notatet og innholdet av dette på det tidspunkt innklagede nektet sin fortæring, jf. om dette nedenfor.

Det er på grunnlag av det ovenstående ikke grunnlag for å anta at innklagede har overtrudt

den lovbestemte taushetsplikten

At straffeloven § 144 ikke er overtrådt, følger også av at de opplysninger som er gitt av innklagede i vitneerklæringen av 27. januar 2006, er opplysninger som etter den fremlagte dokumentasjon må ha vært kjent for dødshøets motpart i rettssaken på Cayman Islands (Monsen-kretsen), jf. nedenfor. Straffeloven § 144 om advokaters taushetsplikt kommer ikke til anvendelse på opplysninger som allerede er kjent for den som mottar opplysningene, jf. formuleringen "*åpenbar hemmeligheter*". I forhold til Monsen-kretsen var opplysningene som ble gitt i vitneerklæringen ingen hemmelighet, selv om det ville ha vært det i forhold til andre.

Bestemmelsen om taushetsplikt i straffeloven § 144 gjelder opplysninger som er "*betrudd*" av advokaten. Det er noe uklart i hvilken grad andre personer enn klienten som betror opplysninger til advokaten, kan påberope seg bestemmelsen om taushetsplikt i straffeloven § 144 og prosesslovgivningen. Den alminnelige oppfatning synes å være at det bare er klienten og personer som gir opplysninger på vegne av klienten, som har vern, jf. Knut Svalheim, Advokaters taushetsplikt (Oslo 1996) side 63. I den foreliggende sak har Lilkland AS og innklagede mottatt opplysninger fra dødshøet ved bostyreren og av Finansdepartementet, som må betraktes som Lilkland AS' motparter både under forhandlingene i 1997 og 1998 og senere. Riktignok hadde partene en felles interesse i å få utenlandsformuen hjem til Norge, men må for øvrig som følge av at Lilkland AS hevdet å være eier av utenlandsformuen, anses som motparter.

I motsetning til hva som gjelder etter straffelovens § 144, omfatter fortrolighetsplikten etter punkt 2.3.2 i Regler for god advokatskikk også opplysninger som advokaten får fra andre enn klienten eller noen som opptrer på vegne av klienten. Fortrolighetsplikten gjelder i prinsippet alle opplysninger som advokaten får i forbindelse med saken uansett hvor opplysningene kommer fra. Etter omstendighetene kan også opplysninger som mottas fra klientens motpart, være omfattet.

Men fortrolighetsplikten etter reglene for god advokatskikk er som nevnt ikke absolutt. Opplysninger som ikke er omfattet av den lovbestemte taushetsplikten, er advokaten ikke forhindret fra å bringe videre hvis det skjer i klientens interesse og for øvrig er forsvarlig ut fra en helhetsvurdering.

Ved vurderingen av om innklagede har overholdt fortrolighetsplikten, må det kunne legges vekt på at erklæringen for domstolen på Cayman Islands ble utgitt av innklagede etter ønske fra hans klient Lilkland AS. Videre har opplysningene som ble gitt, for en stor del karakter av alminnelige "gyngepunkter knyttet til reglene om *Forcing Return of Assets*" og må er fra den dokumentasjon som er fremlagt for Disiplinerttenuden, antas å ha vært allerede kjent for høets motpart i saken på Cayman Islands (Monsen-kretsen). Det vises her til høets eget dokumentinnleggelse ("Disclosure") i rettssaken på Cayman Islands, som omfatter bl.a.

prosessskrifter utarbeidet i saker for domstolene i Norge og som omtaler og refererer fra bostyrerens notat av 27. november 2001 (referert til i avsnitt 54 i innklagedes vitneerklæring). Videre kan det vises til bostyrerens skriftlige vitneforklaring i forbindelse med søksmålet i 1994 mot bl.a. Monsen-familien, dokumentfremleggelsen i forbindelse med saken om utenlandsformuen høsten 2003 på Cayman Islands, hvor bl.a. bostyrerens notat av 26. januar 1998 (referert i avsnitt 47 i vitneforklaringen) ble fremlagt, Eikland AS' dokumentfremleggelse i forbindelse med rettssaken på Cayman Islands i 2003 (omfattende bl.a. bostyrerens notat av 27. november 2001 og innklagedes brev av 30. november 2001 med detaljert informasjon om konsekvensene av en konkurs i boet) og bostyrerens egen vitneerklæring av 27. januar 2006 i saken på Cayman Islands.

Videre må det legges vekt på at opplysningene som innklagede mottok ble gitt av Eikland AS' motparter når det gjaldt spørsmålet om retten til utenlandsformuen, og opplysningene ble gitt i 1997 og 1998 uten at det ble presisert eller satt som forutsetning at opplysningene skulle være underlagt taushetsplikt.

Disiplinærnemnden er etter dette kommet til at innklagede ikke har opptrådt i strid med bestemmelsene om fortrolighet i pkt. 2.3 i Regler for god advokatskikk.

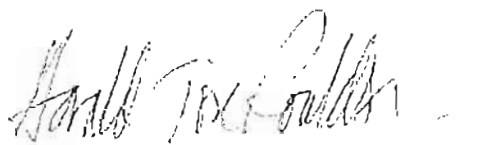
Oppsummering

Skiftet av Bess Jahres dødsbo er avsluttet, og dødsboet har opphørt som rettssubjekt. Bess Jahres dødsbo kan således ikke påklage utvalgets avgjørelse. Bess Jahres Stiftelse som besluttet å påklage utvalgets avgjørelse, har ikke rettslig klageinteresse, og klagen må derfor avvises. Når det gjelder klagen fra Anders Jahres dødsbo, har Disiplinærnemnden kommet til at det ikke er grunnlag for å gi innklagede kritikk i forbindelse med hans vitneforklaring av 27. januar 2006. Det bemerkes for øvrig at klager for lang tid tilbake har vært klar over innklagedes roller og representasjoner. Når dette ble akseptert, og endog ønsket, må det ha vært synbart for alle parter at dette kunne skape utfordringer med hensyn til fortrolighet og lojalitet. Manglende eksplisitte avklaringer og en problematisk representasjonsavtale, er noe partene i fellesskap må bære risikoen for. Det er i avgjørelsen tillagt vekt at det er profesjonelle aktører i alle posisjoner.

Beslutningen er enstemmig.

Konklusjon:

1. Klagen fra Bess Jahres dødsbo/Bess Jahres Stiftelse avvises.
2. Advokat Truls Leikvang har ikke opptrådt i strid med Regler for god advokatskikk

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Harald Tore Rozdalen'.

Harald Tore Rozdalen
varaleder

SANDEFJORD TINGRETT

gjør vitterlig:

År 2007, den 7. september ble rett holdt i rettens lokaler i Sandefjord Tinghus.

Dommer: Sorenskriver Knut Rønning
Protokollfører: Dommeren.

Sak nummer: 82-001969DBO

Saken gjelder: Oppnevning av bobestyrer

Det ble truffet slik

b e s l u t n i n g :

Advokat Even Wahr-Hansen ble oppnevnt som bobestyrer i Anders Jahres dødsbo den 17. januar 1991.

Even Wahr-Hansen har i brev av 28. august 2007 til Sandefjord tingrett anmodet om å tre tilbake som bobestyrer.

Bobehandlingen pågår fortsatt, og det er nødvendig å oppnevne en ny bobestyrer. Bobestyrer oppnevnes av Sandefjord tingrett.

Dommeren har vurdert flere mulige kandidater for vervet som bobestyrer. Flere av disse er intervjuet.

Boets loddeier og kreditorer har hatt anledning til å uttale seg under prosessen.

Retten har blitt stående ved at advokat Karstein Espelid blir å oppnevne som ny bobestyrer. Han anses vel kvalifisert for oppgaven og har dessuten god kjennskap til arbeidet med boet i egenskap av at han under bobehandlingen har vært innleid som advokat. Loddeieren og samtlige kreditorer har gått inn for at Espelid oppnevnes som ny bobestyrer.

Inntil Espelid er innvilget Letters of Administration i Storbritannia og på Cayman Islands og partsforholdet i verserende tvister på Cayman Islands er overført fra Wahr-Hansen til Espelid, fungerer Espelid som sideordnet bobestyrer med Wahr-Hansen.

Retten hevet

Knut Rønning
Sorenskriver

